YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE BİR METİN YÖNTEMİ ÇALIŞMASI

Ferdi BOZKURT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Mahur TULUM

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eylül 2011

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Ferdi BOZKURT'un, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Metin Yöntemi Çalışması" başlıklı tezi **17 Kasım 2011** tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, **Türk Dili ve Edebiyatı** Anabilim Dalında, **yüksek lisans tezi** olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

			İmza
Üye (Tez Danışmanı)	:	**Doç.Dr.M.Mahur TULUM**	.....
Üye	:	**Yard.Doç.Dr.Hülya PİLANCI**	.....
Üye	:	**Yard.Doç.Dr.Ferruh AĞCA**	.....

Prof.Dr.B.Zafer ERDOĞAN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yüksek Lisans Tez Özü

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE BİR METİN YÖNTEMİ ÇALIŞMASI

Ferdi BOZKURT
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eylül 2011
Danışman: Doç. Dr. Mehmet Mahur TULUM

Bu çalışmada, yabancı dil öğrenmenin önemli bir ayağını oluşturan hedef dilde yazılmış bir öykünün dil düzeylerine göre yeniden oluşturulmasına, düzeylendirilmesine ve yalınlaştırılmasına uygun bir yöntem ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmada dil, kültür ve kültür aktarımında yazınsal metinlerin önemi konuları ele alınmıştır.

Türkçe yazılmış bir öykü, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin A1, A2, B1, B2, C1, C2 dil düzeylerine göre yeniden oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında dünyada ve Türkiye'de yapılmış sözcük sıklığı çalışmaları incelenmiştir. Yeniden oluşturulan, düzeye uygun öykülerde Türkçede en sık kullanılan 1000, 2000, 3000, 4000, 5000 ve üzeri sözcükler A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 dil düzeylerine uygun olarak kullanılmıştır.

Çalışma kapsamında, yerli ve yabancı yazarlı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları incelenmiştir. Bu ders kitapları ve Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Başvuru Metni incelenerek yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili bir dil bilgisi şablonu hazırlanmıştır. Düzeylere göre yeniden oluşturulan öykülerde bu dil bilgisi şablonu kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, dil, öykü, dil düzeyleri, sözcük sıklığı, yalınlaştırma

Abstract

A TEXT METHOD STUDY IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Ferdi BOZKURT

The Department of Turkish Language and Literature

Anadolu University - The Graduate School of Social Sciences, September 2011

Advisor: Doc. Dr. Mehmet Mahur TULUM

The aim of this study is to demonstrate an appropriate method in re-creating and simplificating a story from target language's literary texts according to the language levels. In the study language, culture, the importance of literary texts in cultural transfer were discussed.

A story written in Turkish, recreated appropriately for learning Turkish as a foreign language A1, A2, B1, B2, C1, C2 language levels. The study examined the frequency of word studies made in the world and in Turkey.

In the re-created stories, the most frequently used words in Turkish, 1000, 2000, 3000, 4000, 5000 and above words are used appropriately to the A1, A2, B1, B2, C1 and C2 language levels.

In the study, many local and foreign-authored teaching Turkish as a foreign language textbooks were investigated. These course books and The Common European Framework of Reference for Languages were examined preparing a grammatical table for teaching Turkish as a foreign language. Simplificated stories based on this grammatical table.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, language, story, word frequency, simplificating

Ön Söz

Yabancılara Türkçe öğretiminde, gerek Türkçe Sertifika Programında yürüttüğüm derslerde gerek askerlik görevimi yaptığım Türk Silahlı Kuvvetleri Kara Kuvvetleri Lisan Okulunda girdiğim yabancı dil olarak Türkçe derslerinde yazınsal metinlerin kültürün önemli parçaları olduğunu, dil öğrenmenin yazınsal metinlerden ayrı tutulamayacağını çok yakından gördüm. Yabancı Dil olarak Türkçe öğrenen kişilerde yeni bir dil öğrenmeye başlamanın doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan hedef dilde yazılmış tüm metinleri metin okuma isteğine tanık oldum. Ancak bu kişiler için hangi metnin hangi dil seviyesinde okunması gerektiğiyle ilgili bir materyal eksikliğini gördüm. Yabancı Dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazınsal metinleri seçmede ve okumada düzey sıkıntısı çektikleri için çok zorlandığını gördüm. Yabancıların okuma amacıyla ellerine rastgele aldıkları öykü kitaplarının dil düzeyi bakımından ağır geldiğini ve kısa zamanda bu tip metinlerden sıkıldıklarına şahit oldum. Bu durum bende bir öğretici olarak elimden gelebileni ortaya koymak için bu alanda bir çalışma hazırlama zorunluluğu hissettirdi. Bu çalışma, Avrupa kaynaklı yabancı diller için onlarca yıldır yapılagelmiş dil yeterlilik seviyelerine göre yapılmış metin seçimi çalışmalarının Türkçe için de yapılabileceğini ortaya koyabilmek için yapılmıştır.

Çalışma sırasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki kimi eksiklikler karşıma zorluk olarak çıktı. Örneğin Türkçenin yabancı dil öğretiminde izlenecek dil bilgisi konularının sırası sorunu alan açısından büyük bir eksiklik olarak kendisini hissettirdi. Dolayısıyla çalışmanın belli bölümünü ve doğal olarak genişçe bir zamanını Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde izlenmesi gereken gramer sırası şablonuna ayırdım.

Tezi hazırladığım sırada, Avrupalıların ve Amerikalıların yaklaşık yüz yıl önce yaptıkları çalışmaların Türkçe için son on on beş yıllık bir zamanda yapılmış olması da beni yer yer tasalandırdı yer yer de ateşleyici bir etken olarak karşıma çıktı. Batılıların hemen hemen yüz yıl önce yaptığı kimi çalışmaların Türkçe için henüz yapılmamış olması da ana dili Türkçe olan her bireyi üzmesi gerektiği kadar beni de çok üzdü.

Tez konumu belirlediğimiz ilk andan sonuçlandırdığımız ana kadar her aşamada, bana desteklerini esirgemeyen danışman hocam kıymetli Mehmet Mahur TULUM' a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Yüksek lisans tezim süresince ödevlerine destek veremediğim için bana ara sıra kızan biricik kızıma, evde yaptığım çalışmaların boyunca beni her şekilde destekleyen değerli eşime teşekkür ederim.

Ferdi BOZKURT

Öz Geçmiş

Ferdi BOZKURT

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yüksek Lisans

Eğitim

Tezsiz Yüksek Lisans 2007 Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği

Lisans 2005 Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Lise 1998 Elbistan Anadolu Lisesi, Sosyal Bölümü

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı: Afşin - 02 Ocak 1980 **Cinsiyet:** Erkek **Yabancı dil:** İngilizce

İçindekiler

Sayfa

Jüri ve Enstitü Onayı..... ii

Öz..... iii

Abstract..... iv

Ön Söz..... v

Öz Geçmiş..... vii

Tablolar ve Şekiller Listesi..... x

Kısaltmalar Listesi..... xi

1. Giriş..... 1

2. Dil Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Yeri ve Önemi 1

2.1. Dilin Tanımı 2

2.2. Kültürün Tanımı 5

2.3. Dil Kültür Etkileşimi..... 8

2.4. Edebî Eser Kültür İlişkisi..... 9

2.5. Yabancı dil öğrenme ve kültür..... 10

3. Yöntem 14

3.1. Dil Düzeyleri 16

3.1.1. Avrupa Konseyi yabancı diller ortak başvuru metni (The Common European framework of reference for languages) nedir? 16

3.1.2. Ortak başvuru metni'nin oluşmasındaki temel amaç nedir? 17

3.1.3. Yabancı dil öğretimi için "ortak başvuru metni"ne neden ihtiyaç duyulmaktadır? 18

3.1.4. A1, A2, B1, B2, C1, C2 dil düzeyleri 19

3.1.5. Metinlerde kullanılacak sözcüklerin düzeyleri 21

3.1.5.1. Corpus (derlem) nedir ? 23

3.1.5.2. Corpus (derlem) nasıl hazırlanır ? 23
3.1.5.3. Dünyadaki ve Türkiye'deki corpus çalışmaları ……...……. 23
3.1.5.4. Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (YTKSS) ……..……..... 26
3.1.5.5. Neden Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü çalışmadaki ana sözlük? 28
3.1.5.6. Neden yazılı dildeki sözcükler? ..…….. 33
3.1.5.7. Hangi seviyedeki metni anlayabilmek için kaç sözcük bilmek gerekli? .....……...……..... 34
3.1.6. Metinlerde hangi düzeyde hangi dil bilgisel yapılar kullanılmalı? .....…….....…… 41

4. Yöntemin Öyküye Uygulanması ..…...…….....……...……..... 49
4.1. ''Orada Bir Köy Var'' Özgün Metin C2 Düzeyi ……..... 51
4.2. ''Orada Bir Köy Var'' C1 Düzeyi ……...……...…….. 57
4.3. ''Orada Bir Köy Var'' B2 Düzeyi ……...……...……..... 63
4.4. ''Orada Bir Köy Var'' B1 Düzeyi ……...……...……...…..... 69
4.5. ''Orada Bir Köy Var'' A2 Düzeyi ……...……...……...….. 74
4.6. ''Orada Bir Köy Var'' A1 Düzeyi ……...…….....…...….. 78
4.7. ''Gizli Mabet'' Özgün Metin C2 Düzeyi …….. 83
4.8. ''Gizli Mabet'' C1 Düzeyi ……. 89
4.9. ''Gizli Mabet'' B2 Düzeyi …….. 95
4.10. ''Gizli Mabet'' B1 Düzeyi …….. 101
4.11. ''Gizli Mabet'' A2 Düzeyi …….. 106
4.12. ''Gizli Mabet'' A1 Düzeyi …….. 111

5. Sonuç 117

Ekler 120
Kaynakça 236

Tablolar ve Şekiller Listesi

Tablo 1. Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının İlk Ünitelerindeki Sözcükler.....29
Tablo 2. Gökkuşağı Türkçe Ders Kitabının İlk Ünitelerindeki Sözcükler..... 31
Tablo 3. Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi İçin Hazırlanmış
Ders Kitabının İlk Ünitelerindeki Sözcükler.....32
Tablo 4. Sözcük Dağarcığı Aralığı..... 34
Tablo 5. Dil Düzeylerine Göre Sözcük Kontrolü..... 35
Tablo 6. CEF Düzeylerine Göre Yaklaşık
Sözcük Dağarcığı Sayılar (İngilizce için).....36
Tablo 7. Üç Yabancı Dilin CEF Düzeylerine Göre Sözcük Sınırları..... 36
Tablo 8. İngilizce ve Fransızcanın Sözcük Sınırları.....37
Tablo 9. İngilizce Yazan Birkaç Yazarın Metin Sözcük Oranlaması.....38
Tablo 10. Francis ve Kucera'nın Sözcük Dağarcığına
Göre Metin Anlama Oranları..... 39
Tablo 11. Türkçe için Sözcük Sayısı Sınırları..... 40
Tablo 12. Ortak Yetenek Düzeyleri - Bütüncül Basamak..... 42
Tablo 13. Dil Bilgisel Doğruluk Düzeyi..... 44
Tablo 14. Belge C1 DIALANG Öz Değerlendirme İfadeleri..... 45
Tablo 15. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi için Hazırlanmış
Dil Düzeylerine Göre Dil Bilgisi Öğretim Şablonu..... 48

Şekil 1. Avrupa Birliği Ortak Başvuru Metni Dil Düzeyleri..... 20
Şekil 2. Söz Varlığının Dört Temel Dil Becerisine Etkileri..... 33

Kısaltmalar Listesi

CEF	: The Common European Framework of Reference for Languages (Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Başvuru Metni)
YTKSS	: Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı

1. Giriş

Bu tezin amacı yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin dil yeterliliklerine uygun yazınsal metinleri seçebilmek ve aynı yazınsal metnin farklı dil yeterliliklerine uygun hâle getirilebileceğini ortaya koymaktır. Bu tezdeki alt amaçların en önemlilerin biri de yabancı dil olarak yıllarca öğretildiği için çeşitli çalışmaların yapıldığı bir dil olan İngilizce için onlarca yıl önce bilimsel veriler ışığında yapılmış çalışmaların Türkçe için de yapılabileceğini ortaya koymaktır. Ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylere Türk kültürünün birer yansıması olan yazınsal yapıtların, uygun bir yöntemle yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere sunulduğunda sevdirilebileceği, tanıtılabileceği, zevk aldırılabileceğini ortaya koymaktır.

Bu çalışmanın ilk bölümünde dil ve kültürün tanımları yapılarak aralarındaki ilişki ortaya kondu. Dil kültür ilişkisi ve yazınsal metinlerin yabancı dil öğretimindeki öneminden bahsedildi.

Çalışmanın ikinci bölümünde metin çalışmasının yöntemi ile ilgi bilgiler verildi. Çalışmada ölçüt olarak belirlenen dil düzeyleri anlatıldı. Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Başvuru Metni dil düzeyleri açısından ele alındı. Yöntemde metin farklı dil düzeylerine göre yeniden oluşturulurken hangi sözcükleri, hangi dil bilgisel kalıpların hangi ölçütlere göre kullanılacağı anlatıldı. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili ders kitaplarından ve Ortak Başvuru Metni'nin dil yeterliliği tablolarından yola çıkararak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili bir dil bilgisi şablonu hazırlandı.

Çalışmanın son bölümünde ‘‘Orada Bir Köy Daha Var’’ ve ‘‘Gizli Mabet’’ adlı öyküler geliştirilen yönteme göre ele alındı. Öykülerin özgün hâli C2 düzeyi olduğu için bu öykü toplam beş dil düzeyinde yeniden oluşturuldu. Oluşturulan metinler bu bölüme yerleştirildi.

2. Dil Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Yeri ve Önemi

Dil ve kültür birçok bilim disiplinin her dönemde dikkatini çekmekle birlikte bu kavramların çok çeşitli tanımları birçok bilim insanı tarafından farklı dönemlerde yapılmıştır. Bu iki kavram arasındaki ilişki de çeşitli görüşleri doğurmuştur. Bu tezin amacı doğrudan bu iki kavram olmadığı için bu kavramlarla ilgili bilgi verilip bu kavramlardan yola çıkarak metinlerin dil öğretimindeki önemi ön plana çıkarılacaktır.

2.1. Dilin Tanımı

Muharrem Ergin, dili şöyle tanımlar: ‘‘Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir (Ergin,1995:7).’’ Bu tanımla dilin bir iletişim aracı olmasını ön plana çıkarmaktadır. “Milleti birleştiren’’ ifadesiyle Ergin, dillerin insan topluluklarını millet yapan bir öge olduğunu ortaya koyar.

Türkiye’de dil bilim çalışmalarının ve alanyazının oluşmasındaki en önemli isimlerden biri olan Doğan Aksan dili, akla bin bir soru getiren, insanın bin bir sorunu kurcalamasına yol açan sırlarla dolu bir varlık (1990:11) şeklinde tanımlayarak dilin karmaşıklığına dikkat çeker. Dilde bulunan çeşitli yapıların görünenden daha karmaşık olduğunu dile getirir.

Martinet dili ‘‘Dil, toplum içinde insanların birbirleriyle anlaşmalarını sağlayan çok yönlü ve gelişmiş bir bildirişim düzeneğidir. ...dil, insan deneyiminin, topluluktan topluluğa değişen biçimlere, anlamsal bir içerikle; sessel bir anlatımı kapsayan birimlere, başka bir deyişle anlam birimlerine ayrıştırılmasını sağlayan bir bildirişim aracıdır (Martinet, 1985:13)’’ biçiminde tanımlar; dilin insanlar arasındaki anlaşma aracı olması niteliği üzerinde durur. İnsanlar arasında iletişimi sağlayan tek iletişim aracı sadece dil değildir ancak çeşitli iletişim araçlarının en etkilisi dildir.

Ergin dili, “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabiî bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli

bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir (1985:3)'' biçiminde tanımlar. Bu tanıma göre dilin belli sistemlerden oluşması üzerinde durulur. Ayrıca Ergin dilin sosyal, kültürel yönünü vurgular. Dilin bazı kurallarının temelini dayandıracak bilimsel verilere ulaşılmasının mümkün olmadığını belirtir.

Gencan "Duygu, düşünce ve dileklerimizi anlatmaya yarayan işaretlerin —daha çok, ses işaretlerinin— hepsine birden dil denir... Dil, düşüncenin, —daha geniş anlamıyla içbenliğimizin — aynasıdır (1966:1)" diyerek dilin insan düşüncesi ile olan yakın ilişkisini ön plana çıkarır. Ayrıca dili, iç dünyanın dışarıya açılan penceresi olarak görür. Gencan, insan ruhunun dış yansıması olarak merkeze alır. İnsan düşüncelerini sadece dil ile dışarı vurmaz sanatçılar resim, heykel, film vb. kimi sanat ürünleri ile de duygularını dış dünyayla paylaşır. Elbette her insandan sıradan bir duyguyu yansıtması için bir sanat yapıtı oluşturması beklenemez. Doğal olarak toplumu oluşturan bireylerin çoğunluğunun duygularını dışa vurduğu en etkili araç dildir.

Vardar, dili "Dilbilim Terimleri Sözlüğü"nde madde başı olarak ''Belli bir insan topluluğuna özgü, çift eklemli sesli göstergeler dizgesi. Saussure'ün yaptığı ve birçok dilbilimcinin benimsediği ayrıma göre, dil yetisinin toplumsal ürünü olan dil, bu yetinin bireylerce kullanılabilmesini sağlayan ve toplumca benimsenmiş olan uzlaşımsal bir düzendir. Hem gösterenlerle gösterilenlerin birleşmesiyle oluşan bir dizge, hem de bu birleşimin ürünü olan göstergelerle bunları oluşturan ve bunların oluşturduğu öğelerin işleyiş kurallarını içeren düzenektir (1998: 75)'' biçiminde ele alır. Burada dilin sosyal bir kurum olması, toplumsal anlaşma aracı olması ve belli bir sistematikle işleyişi olduğunu ele alır.

Banguoğlu (1974:9)'na göre dil, insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir. Yine dilin insanlar arasındaki en önemli iletişim aracı olmasına göndermede bulunur. Bu tanımdaki diğer bir nokta ise "sesli" ve "işaretler" sözcükleridir. Bu sözcüklerle Banguoğlu dilin konuşma boyutunu ve yazılı boyutunu da kastetmiştir. Dili ifade etmenin seslerle ve işaretlerle sağlanacağını dillendirmiştir.

Dil, her şeyden önce bir iletişim aracıdır ve birincil işlevi, insana özgü eklemli seslerle bir dilsel toplulukta iletişim sağlamasıdır (Vardar, 1998: 57). Buna göre dil, toplumdaki bireylerin anlaşmasını sağlayan bir araçtır. Berke Vardar da dilin sistem dâhilinde işleyen bir iletişim aracı olduğunu belirtmiştir.

‘‘Dil yetisi insanlara özgü bir yetidir. Tüm insanlarda var olan ve başkalarında var olmayan, benzersiz, basit girdilerle zengin ve karmaşık dilleri ortaya çıkartabilen bir yeti. Bu şekilde gelişen dil, bizim ortak biyolojik doğamız doğrultusunda belirlenmiştir, düşünce ve kavrayışa derin bir biçimde nüfuz eder ve doğamızın temel bir bölümünü oluşturur (Chomsky, 2009:53)’’. Buna göre dil insanın dış dünyaya kendini anlattığı bir düşünce sezdirme aracıdır.

Uygur’a göre dilin en önemli yanı, insanlar arasında aracılık etmek, insanı insanla birleştirmektir, anlaştırmaktır. İnsanı insana ulaştıran dildir ve insan ancak dille bir toplumun üyesi olur (2003:16). Böylece insan belli bir toplumun parçası olur, dil bireye kişilik ve aidiyet duygusu kazandırır. Başka insanlarla iletişim kurabilir.

Güvenç’in de belirttiği gibi “Dil dediğimiz iletişim aracı toplumu bir arada tutan harç; kültürü taşıyan ortak bir hazine, toplumu yansıtan bir ayna, bireyler, gruplar ve kümeler arasındaki ilişkileri düzenleyen hakem, hakim veya hekim oluyor. Bu yüzden temel eğitim dil öğrenmeyle başlıyor, dille gelişiyor (2002:47,48)’’. Dil bireyi dolayısıyla toplumu oluşturur. Herhangi bir dil bireyde mensubiyet duygusu oluşturur ve o bireyi bir toplumun, bir milletin bir parçası durumuna getirir. İnsanın dil ile ilişkisi doğduğu andan itibaren başlar. Dil yardımıyla düşünür, algılar eyleme geçer, iletişim kurar.

Gökberk (2004:69)’e göre, dili bir kişi yaratmamıştır, biz bu dokunun içine doğar, onun içinde büyürüz. Birey dilin bir parçası aslında dil de bireyin bir parçasıdır. Bu ilişki aslında karşılıklıdır. Birey dili, dil ise bireyi var eder.
Özcan Demirel dili, çeşitli tanımlardan yola çıkarak şöyle maddeleştirmiştir:

1- Dil, bir sistemdir.
2- Dil, seslerden oluşur.
3- Dil, bir iletişim aracıdır.
4- Dil bir düşünme aracıdır.
5- Dil insanların oluşturduğu toplumlarda kullanılır (1990:3-4).

Yukarıda bahsi geçen hemen tüm tanımların bir özetini çıkarmıştır.

“Nerede insan varsa, orada dil de vardır (Uygur, 1989:11)’’ ifadesiyle Uygur dilin insandan asla ayrı tutulamayacağı görüşüne varmıştır.

Yukarıda görülebileceği konu üzerinde uzmanlaşmış kimileri farklı bilim disiplinlerindeki uzmanlar dil üzerine fikir yürütmüş, çeşitli tanımlamalar yapmıştır.

Yukarıda adı geçen çeşitli bilim insanlarının dil tanımlarının merkezinde dilin iletişim sağlayıcılığı baskındır. Dil en az iki kişinin etkili biçimde iletişim kurmasını sağlayan en etkili araçtır. Dilin anlaşma sağlaması için bireyler en küçük sosyolojik topluluk olan aynı aileden, aynı mahalleden, aynı ilden, aynı dinden, aynı mezhepten vb. olmak zorunda değildir. Dilin anlaşma sağlamasındaki en temel koşul sadece “aynı dili’’ konuşmaktır.

2.2. Kültürün Tanımı

Yabancı bir dil edinme sadece hedef dile ait sözcükleri öğrenme, öğrenilen sözcükleri dil bilgisi kurallarıyla birleştirip konuşmada, dinlemede, yazmada, okumada kullanmakla sınırlı kalamaz. Birey, yabancı bir dili öğrenmeye başladığında yabancı bir dünyayla ve yabancı bir kültürle karşı karşıya kalır. Dolayısıyla yabancı dili öğrenen bireyin hedef dilin kültür ögeleri hakkında da yer yer bilgi sahibi olması bir bakıma gereklilik oluşturur.

Kültür kavramı günümüze dek birçok kişi tarafından değişik biçimlerde tanımlanmıştır. Birçok düşünür, toplum bilimci, felsefeci, edebiyatçı vb. kültür kavramının sınırlarını çizmeye çalışmıştır.

Yabancı dili öğrenen kişiden tam olarak o ülkenin, o milletin bir ferdi olarak davranması beklenemez ancak en azından öğrendiği dilin milletine ait kültürel unsurlara ait bir bilgi sahibi olması beklenir.

Güvenç (1984:96) Türkçede "ekin'' sözcüğü ile karşılanan kültürün Latincede ekip biçmek anlamında kullanılan "culture" kavramından geldiğini söyler. Latincede "cultura'' biçiminde kullanılırken, Fransızcada "culture'' biçiminde kullanılmış dilimize de Fransızcadan geçmiştir.

Kültür, Budunbilim Terimleri Sözlüğünde:

> Bir halkın ya da bir toplumun özdeksel ve tinsel alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümü: Yiyecek, giyecek, barınak, korunak gibi temel gereksemelerin elde edilmesi için kullanılan her türlü araç gereç; uygulanan teknikler; düşünceler, beceriler, inançlar, geleneksel, dinsel, toplumsal, politik düzen ve kurumlar; düşünce, duyuş, tutum, davranış ve yaşama biçimlerinin topu (Örnek, 1973: 187).

biçiminde yer almıştır. Kültür kavramı içine neredeyse tüm yaşam dâhil edilmiştir.

Kültür "Eğitim Terimleri Sözlüğü''nde ise

> 1. Bir toplumu ya da halkı duyuş, düşünüş, yaşayış bakımından öbürlerinden ayıran ve gerek özdeksel gerek tinsel alanlarda oluşturulan ürünlerin tümü. 2. Bir topluma ya da bir halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat yapıtlarının tümü. 3. Usavurma, beğeni ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi. (Oğuzkan, 1974: 87)

biçiminde yer almıştır.

Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Türkçe Sözlük'te kültür kelimesinin

anlamı şu şekilde açıklanmaktadır:

> kültür Fr. culture
> 1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.
> 2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü.
> 3. Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi.
> 5. Tarım.
> 6. biy. Uygun biyolojik şartlarda bir mikrop türünü üretme.

biçiminde altı anlamıyla ele alınmıştır (TDK, 2005:1282).

Antropolog Tylor kültürü bir antropologun gözüyle ‘‘kültür ya da uygarlık, insanın bir toplumun üyesi olarak edindiği bilgi, inanç, sanat, ahlak, gelenek ve göreneklerle her türlü beceri ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür”(Turan, 2000: 17) biçiminde tanımlayarak kültürün tanımına diğer bilim disiplinlerinin de dikkatini çekmeyi başarmıştır. Bu tanımdan başlayarak kültür halkbilim, sanat tarihi, tarih, gibi birçok uğraşı alanının ana konularından birini oluşturmuştur.

Linton kültürü ‘‘Kültür, bir toplumun tüm hayat biçimidir’’ (Turan, 2000: 17) diyerek kültürün tanımını genişletmiş, Wissler ‘‘Kültür, belli bir düşünceler sistemi ya da bütünüdür’’ (Turan, 2000: 17) demiş ve kültürün felsefeyle olan ilişkisini ön plana çıkarmıştır. Kültürün düşünce dünyasıyla bir arada tutulması yadsınamaz. Yaşamı oluşturan ilk öge düşüncedir.

Benedict “Kültür, büyütülerek bilimsel ekrana yansıtılmış bireysel psikolojidir.’’ biçiminde bir kültür tanımı yaparak kültürün psikoloji ile olan ilişkisine dikkat çekmiştir. Kendisinden önce yapılan kültür tanımlarını çoğunu değerlendiren Şerafettin Turan ise “Kültür, bir toplumda geçerli olan ve gelenek halinde devam eden her türlü dil, duygu, düşünce, inanç, sanat ve yaşayış ögelerinin tümüdür (Turan, 2000: 17)’’ biçiminde bir tanımı tercih ederek kültür kimi ögelerden oluştuğunu dile getirmiştir. Turan bu tanımıyla belli bir toplumun dil, duygu, düşünce, sanat, yaşayış biçimlerinin birleşerek kültürü oluşturduğunu savunmuştur.

Uygur da “Kültür Kuramı” adlı kitabında kültür kavramının geniş kapsamlı bir tanımını vermektedir: “Kültür, insanın ortaya koyduğu, içinde insanın var olduğu tüm gerçeklik demektir. Bilim, teknik, sanat, ekonomi, hukuk, estetik, devlet, yöntem gibi insanın meydana getirdiği her şey kültüre girer. Örgütler, dernekler, kurumlar, okullar, üniversiteler, tüm kendilerine ilişkin şeylerle birlikte kültürden sayılırlar. İnsanlar arasındaki her çeşit karşılıklı etkileşmelere, her türlü yapıp yaratma alışkanlıklarına, bütün ‘manevi’ ve ‘maddesel’ yapıt ve ürünlere kültür denir (Uygur, 2003: 84)’’. Uygur, dikkatleri kültür tanımı genişletip tanıma toplumsal kurumları da eklemesinin yanı sıra Şerafettin Turan gibi, kültür tanımında estetiğin, sanatın, sanat eserlerinin önemini dile getirmiştir.

Harsı millî, medeniyeti uluslararası olarak niteleyen Gökalp harsı yalnız bir milletin dinî, ahlaki, hukuki, iktisadi, ve fenni hayatlarının bir araya gelmesi olarak tanımlamıştır. Ayrıca, medeniyeti birçok milletin toplumsal hayatlarının birleşimi olarak görmüştür (Gökalp, 1990, 25-26). Kültürü, hars terimi ile karşılayan Ziya Gökalp iktisatı, ahlakı, fenni bilgileri, dili ve güzel sanatları kültür tanımının ögeleri içine dâhil etmiştir (Gökalp, 1990, 25-26).

Mehmet Kaplan ise: "Edebiyat dışındaki bütün güzel sanatlar, resim, musikî, dans, heykel, mimarî, kültür sahasına girdiği gibi, güzel sanatların dışında insanoğlunun elinden çıkma eşya, yiyecek, içecek, elbise, silah, alet, vesaire de kültür sahasına girer.'' (Kaplan, 2008:11) diyerek edebiyat dışında tüm yaşam tezahürlerini kültür kavramı içine katmıştır.

2.3. Dil-Kültür Etkileşimi

Günlük dil veya edebî dil, baştan başa bir kültür hazinesidir (Kaplan, 2008:12). Buna göre hemen her tür edebî eser aslında toplumların yaşam göstergesidir. Edebî ürünlerle toplumlar yaşam tezahürlerini yani kültürlerini sözcüklere dönüştürür. Yabancı dil öğrenen kişinin günlük dildeki en sık kullanılan ilişki sözcüklerini (hayırlı olsun, geçmiş olsun, Allah kurtarsın) bile rahatça anlayabilmesi için o kültürün yansımaları hakkında bilgi sahibi olabilmesi son derece doğal karşılanması gereken bir yeterliliktir.
Bizim başlangıçtan bugüne kadar içinde yaşamış olduğumuz kültür ve medeniyetlere ait bütün maddî ve manevî unsurlar dil ve edebiyatımıza değişik şekillerde aksetmiştir (Kaplan, 2008:15). Kültürel kavramlar bir bakıma o milletin tarihî gelişim sürecini de ortaya çıkarır.

Edebiyat kültürün aynadaki aksine benzetilebilir (Kaplan, 2008:11). Bu ifadeyle Kaplan kültürü doğrudan edebî eserle eş tutmuştur. Edebî eserler hakkında bilgi sahibi olunduğunda kültürle ilgili fikir yürütülebilir.

Kaplan (2008:25)'a göre kültür denince ilk akla gelen şey ''dil''dir. Kültürün ilk ögesi dildir. İnsan topluluklarını millet durumuna getiren en önemli ögelerden biri dildir.

Bir dilde ne kadar kelime varsa, o milletin dünya görüşü o kelimelerle sınırlıdır. (Kaplan, 2008:121). Edebî eserlerin yapı taşları olan sözcükler edebî eserlerde canlı ve doğal olarak kullanılır. Bu sözcükler dil bilgisel birer araç olmaktan çıkıp işlerlik kazanmış birer temel durumuna gelir. Diller sade yapıları bakımından değil, kelime kadroları bakımından da birbirlerinden ayrılırlar. Ve bu ayrılık kültür ve medeniyet farkına delalet eder (Kaplan, 2008:121).

Sözcükler, diller toplumsal kişiliğin örüntüsünü taşıyor, bir ekinin bilinçaltını ortaya çıkarıyor (Köksal, 1980:216). Diller aslında bir kültürün ne olduğunu anlatır. İnsanların dillerindeki sözcüklerde o milletin kültürü ile ilgili bilgi vardır. Kültürde olmayan bir kavramın dilde olması beklenemez. Paskalya Bayramı, Şükran Günü vb. kavramlar Türk kültüründe olmadığı için Türkçede de yoktur. Bu sözcüklerin ne anlam ifade ettiği sorulduğunda her Türk'ten yanıt alınamaması ise son derece normaldir. Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı gibi sözcükler ise Türk kültürünün birer parçası durumuna geldiği için Türkçenin sözcükleridir. Bu sözcüklerin anlamları herhangi bir Türk'e sorulduğunda kolaylıkla yanıt alınacaktır.

Uygarlık, diller ekinler kucaklaşmasından doğan bir üründür (Köksal, 1980:217). Kimi kültürlerde ortak unsurlara rastlanabilir ancak ulusların kendi arasındaki kültürel farklılıklar ulusların bir bakıma var oluş çizgisini belirler.

Dil bütün toplumsal kurumlar arasındaki etkileşim ağının ortasında bulunan insanın özgül bir yeteneği, altyapısı üstyapısıyla ekin yumağının topuyla birlikte var olan bir değerdir (Köksal, 1980: 217).

2.4. Edebî Eser Kültür İlişkisi

Nasıl her insan hayatın bir parçası ise, her edebî eser de öyledir. Her edebî eserde hayat veya kültürün bir parçası görünür (Kaplan, 2008:11). Bir öyküde, bir romanda aslında yazarın ait olduğu toplumun dolayısıyla kültürün izlerini görmek son derece doğaldır.

Bugüne kadar içinde yaşamış olduğumuz kültür ve medeniyete ait bütün maddî ve manevî unsurlar dil ve edebiyatımıza değişik şekillerde aksetmiştir (Kaplan, 2008:15). Osmanlı tarihini ele almış tarihî bir romanda Türk kültürüne ait ögeleri görmek ne kadar doğalsa Cumhuriyet'in kuruluş yıllarını anlatan bir romanda veya öyküde söz konusu döneme ait Türk kültür ögelerini görmek de doğaldır.

Türk edebiyatı en eski çağlardan bugüne kadar, bütün sahaları, devirleri ve sosyal tabakaları ile Türk milletinin hayatını, zevkini, dünya görüşünü, yaratma gücünü gösteren bir duygu, düşünce ve hayal dünyasıdır. Onu ne kadar tanımaya çalışırsak, kendimizi o kadar iyi anlarız (Kaplan, 2008:51). Kökeni sözlü kültüre dayanan Türk edebiyatının ilk örneklerinden günümüzdeki örneklerine kadar yapıtlarda Türk milletinin kültürel özelliklerini görmek son derece olasıdır.

Dil edebiyatın temelidir, edebiyat ise bir milletin ruhudur (Kaplan, 2008:126). Dilin bir tezahürü olan edebiyatta o milletin düşüncesi, yaşamı, gelenekleri, görenekleri, olaylara yaklaşım tarzları bulunabilir.

2.5. Yabancı Dil Öğrenme ve Kültür

Yabancı dil öğretimi programları üzerinde araştırma yapan bilim insanlarının tanımlarından yola çıkıldığında dilin kültürden ve düşünceden ayrılamayacağı ortaya çıkacaktır. Hemen her tanımda kültürün dilden, dilin düşünceden ayrı tutulamayacağının kesin çizgileri çizilmektedir.
İnsanoğlu son elli yılında iletişim teknolojilerini hızla geliştirmektedir. "İnsanlar/toplumlararası ilişkilerin her alanında gittikçe yoğunlaştığı günümüzde, ortak bir bildirişim aracı olarak yabancı bir dil ya da diller edinme gereksinimi kuşkusuz önem kazanmıştır… 20. yüzyılın ikinci yarısından bu yana insanlar ve toplumlararası ilişkiler her bakımdan kolaylaşmıştır (Tapan; 1995: 149) ". Buna göre günümüzde

birçok alanda en az bir yabancı dil bilmek neredeyse bir zorunluluk durumuna gelmiştir. Ulusların arasındaki ekonomik, siyasi, turizm, kültür v.b. ilişkiler ileri düzeylere çıkmıştır ve her geçen gün de bu düzey artmaktadır. Ana dilinden farklı bir dil bilmek insanlara eğitim, spor, sanat, siyasal vb. alanlarda pek çok avantaj sağlamaktadır.
Bir toplumun, ya da bir toplumun bireylerinin çeşitli etkinliklerini, davranış biçimlerini kavrayabilme yolu, o toplumun dilini öğrenmekten, bilmekten geçer (Ozil; 1991: 96). Salt bir yabancı dil bilmek sadece o dili bilmek değil, o kültürün içine de yavaş girmeyi sağlar.

Günümüzdeki kişilerin pek çok yabancı dil bilmesi, çok kültürlülüğü, çok kültürlülük de çok yabancı dil bilmeyi gerektiriyor. Demircan (1990: 23)'ın belirttiği gibi her dil onu konuşanlara ayrı bir algılama yorumlama biçimi ve ayrı bir dünya görüşü sunar. Birey, yabancı dili sayesinde yabancı kültür ile kendi kültürü arasında karşılaştırma yapar, ilişkiler kurar, farklılıkları ve benzerlikleri fark eder. Kendi kültürünün farklı özelliklerinin de bilincine varır.

Stempleski (1993), kültür öğelerinin aktarılmasında yedi amaç olduğunu belirtir (Stempleski, 1993'ten aktaran Er, 2006:5):

1. Öğrencilerin, her insanın davranışında kültürün etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak,
2. Öğrencilerin, yaş, cinsiyet, sosyal sınıf gibi değişkenlerin insanların, konuşmalarında ve davranışlarında etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak,
3. Öğrencilerin, hedef kültürdeki ortak durumlarda gösterilen ortak davranışların farkına varmalarına yardımcı olmak,
4. Öğrencilerin bazı kelime ve cümleciklerin kültürün bir sonucu olarak hep aynı şekilde birbiri ardına geldiğinin farkına varmalarına yardımcı olmak,
5. Öğrencilerin, hedef kültürle ilgili genellemeleri objektif gözle değerlendirmelerine yardımcı olmak,
6. Öğrencilerin, hedef kültürle ilgili bilgi toplama becerilerinin gelişmesine yardımcı olmak,
7. Öğrencilerde, hedef kültürle ilgili merak uyandırmak ve onların o kültürdeki insanlara empati duymalarını sağlamak.

Songül "Hedef Dilin Öğretilmesinde Kültürün Önemi Semineri''nde yabancı dil öğretimindeki kültürel amaçları biraz daha genişleterek şöyle sıralar:

- Hedef dilin konuşulduğu ülkenin coğrafî özelliklerini bilmek.
- Bu ülkelerin önemli tarihî olaylarını bilmek.
- Hedef kültürdeki mimarî, edebiyat ve diğer sanatları tanımak.

• Yemek yemek, alışveriş etmek, kişilerle tanışmak gibi günlük aktif kültürel kalıpları bilmek.
• Evlilik, eğitim, politika gibi günlük pasif kültürel kalıpları bilmek.
• Günlük olaylarda uygun hareket etmek.
• Hedef dil kültürünün yaygın mimiklerini kullanmak.
• Hedef kültür hakkındaki genellemelerin geçerliliğini değerlendirmek.
• Hedef kültürü araştırmada gerekli bilgiyi tespit etme ve düzenleme gibi becerileri geliştirmek.
• Farklı kişi ve toplumlara değer vermek.
• Hedef kültürdeki etnik grupların kültürlerini tanımak.
• Hedef dilin anadil olarak konuşulduğu bütün ülkelerin kültürlerini tanımak (Songül, 1991:3).

Her kültür kendini bir dil aracılığıyla ifade eder ve dil vasıtasıyla kendini yeni nesillere veya tüm insanlığa aktarır. Yabancı dil öğretimi çok kültürlülük kazanma açısından oldukça önemlidir. Dil ile kültür arasında sıkı bir ilişki vardır. Dil öğrenmek ayrıca yeni bir kültürü tanımak ve yeni bir kültüre ait ögeleri edinmektir.

Demircan (1990:26)'a göre "Yabancı dil öğrenen kişi iletişim açısından gerekli olan kültürel verilerini öğrenmeli, iletişim becerilerini edinmelidir." Bir bakıma yabancı dili öğrenen kişi dil öğrenmekle hedef dile ait kültüre de yavaş yavaş dâhil olmaktadır.

Aksan (1990: 67)'a göre kimi zaman dildeki bir sözcük bile ulusun inançları, gelenekleri, bireylerin kendi aralarındaki davranış ve ilişkileri, maddî ve manevî kültürü üzerinde fikir verebilir. Kültür bir yaşam tarzıdır ve aynen dile yansır. Türkçeden örnek verilebilecek bir sözcük olan "ebru'' sözcüğü bile tek başına Türk kültüründe kendisine yüz yıllarca yer bulmuş geleneksel bir Türk sanatını anlatır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bir yabancı "ebru'' sözcüğünü öğrendiğinde Türk sanatıyla ilgili bir görüş sahibi olacaktır.

Anadilinden başka bir ya da birkaç dil öğrenmek yalnızca anadiliyle kazanılmış kavramların eşdeğerlerini bilmek değil. Yeni birtakım ince anlam ayrımlarına açılmak demektir. Sorunlara yaklaşım biçimi, çağrışımlar, türlü durumları yansıtmak üzere seçilen imgeler, deyimler, atasözleri kullanılan dille birlikte değişmek zorundadır (Köksal, 1980:155). Bir atasözünün tüm sözcükleri, bu atasözündeki dil bilgisel yapılar

anlaşılsa dahi o millete ait atasözünün vermek istediği bilgi, düşünce örüntüsü bir yabancı tarafından tam olarak algılanamaz.

Özbay kültürün toplumsal değerleri aktarmadaki rolü hakkındaki şu görüşleri, kültür dil münasebetinin değerlerle ilgili boyutunu net bir biçimde ortaya koymaktadır:

> Değer, norm ve sosyal kontrol unsurları nesilden nesle dil ile aktarılır. Kavram ve kelimeler yoluyla nakledilir. Kelimelerin zaman içerisinde kazandığı çok çeşitli anlamları, kültüre ait birtakım birikimleri, değer yargılarını, inançları ifade etmektedir. Özellikle atasözü ve deyimlerimizde değer, norm ve sosyal kontrol unsurları çok belirgin bir biçimde karşımıza çıkmaktadır. Mesela "Besle kargayı, oysun gözünü" nankorlüğü, "Ağaç yaş iken eğilir." eğitimi, "Keskin sirke küpüne zarar." öfkeyi anlatan özlü sözlerdir. Toplum, bunlarla bireyleri önceden ikaz etmekte, onların davranış şekillerini ortak değer, norm ve sosyal kontrol unsurlarına göre belirlemelerini istemektedir (Özbay, 2002: 114).

Türkçede sıkça kullanılan bir deyim olan ''çam devirmek'' deyiminin sözcükleri ''çam'' ve ''devirmek'' sözcüklerinin anlamları bir yabancıya teker teker öğretilse o kişi bu sözcüklerin bir araya geldiklerinde ne ifade ettiğini tam olarak algılamayaz.

Seksen yıl önce Amerikalı bir bilim adamı şunları yazmış: ''Japonca sözlükteki bütün sözcükleri öğrenebilseniz bile, Japon gibi düşünmeyi öğrenmedikçe, yani gerisin geriye (düşünceleri) alt üst ederek, içini dışına çıkararak düşünmedikçe, Japonca konuşmakla düşüncelerinizi ona anlatamazsınız (Köksal, 1980: 156)''. Buna göre bir dile ait tüm dil bilgisel kuralları bilmek, bu gramer kurallarını o dildeki bilinen sözcükleri kullanarak sıralamak o dildeki anlamı, düşünce yapısını tam olarak ortaya koyamaz.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin o dilin kültürünü tanıması, o dilin düşünce yapısını tam olarak algılaması için sözcüklerin, dil bilgisel kuralların canlı olarak kullanıldığı edebî eserle yüzleşmesi gerekir. Sözcüklerin canlı kullanımlarını tam anlamıyla fark edebilmek de bunu bağlıdır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler ancak edebî eserleri okuduklarında o dili daha anlamlı bulabileceklerdir.

Cullen ve Sato (2000), kültürel yapının yabancı dil öğrenenlere aktarımı için, öğrencilere öğrendikleri dilin kültürel özellikleri ile ilgili çok çeşitli ve değişik

perspektiflerden oldukça çeşitli bilgi verilmesi gerektiğini, bunun için aşağıdaki bilgi kaynaklarından faydalanılabileceğini belirtmektedirler:

- Video
- CD
- Televizyonlar
- Okuma parçaları
- İnternet
- Hikâyeler
- Öğrencilerin kendi deneyimleri
- Şarkılar
- Gazeteler
- Mülakatlar
- Konuk konuşmacılar
- Anekdotlar
- Fotoğraflar
- Alan çalışmaları
- Hatıralar
- Anketler
- Örnek resimler
- Edebiyat (Cullen ve Sato, 2000, 1-2).

Bu tezin çalışma alanını oluşturan yazınsal metinler, Cullen ve Sato'nun hedef dilin kültürünü tanımadaki bilgi kaynakları listesinde Okuma Parçaları, Hikâyeler, Edebiyat (Edebî metinler) biçiminde gösterilmektedir.

3. Yöntem

Bu çalışma aynı öykünün, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için altı farklı dil düzeyine göre düzenlenebileceğini ortaya koyabilmeyi amaçlamıştır. Bu çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dil düzeyine uygun metinlerin düzenlenmesinde bilimsel bir yöntem ile yol gösterilmesi amaçlanmıştır.

Birçok yabancı ve yerli yayınevi, başta İngilizce olmak üzere, farklı dil düzeylerine göre öykü kitaplarını yıllardır yayımlamakta; dil yabancı dil öğrenenlerin hizmetine sunmaktadır. Bu öykü kitapları çeşitli dil düzeylerine göre hazırlanmaktadır. Böylece yabancı dil öğrenenler kendi düzeylerine uygun metinler ile karşılaşmaktadır. Farklı öğrenme düzeylerine göre hazırlanan İngilizce öykü kitapları günümüzde neredeyse ticari bir sektör durumuna gelmiştir. Bu tarzda hazırlanan öykü kitapları yabancı dil öğrenen bireyin dil düzeyine göre metinlerle karşılaşarak hem öğrendiklerini pekiştirmelerini hem de öğrendikleri kullanımların canlı biçimlerini metin içinde görmelerine olanak sağlamaktadır.

İngilizce öğrenenler için hazırlanan öykü kitapları genellikle altı düzeyden oluşmaktadır. Bunlar:

Level 1 – Beginner (1. Düzey – Başlangıç),
Level 2 – Elementary (2. Düzey – Basit, Kolay, Temel),
Level 3 – Pre-intermediate (3. Düzey – Orta Düzey Öncesi),
Level 4 – Intermediate (4. Düzey – Orta Düzey),
Level 5 – Upper intermediate (5. Düzey – Orta Düzey Üstü),
Level 6 – Advanced (6. Düzey – İleri Düzey) biçimindedir.

Şüphesiz ki İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine çalışmaların sayısı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile yapılan çalışmalarla kıyaslanamayacak kadar çoktur.

İngilizlerin devlet yönetimi anlayışları, tüm dünyada izledikleri yayılmacı politikaları; Amerika'nın dünya üzerinde ekonomik, hukuk, tıp, savaş teknolojisi gibi birçok alandaki üstünlüğü İngilizceyi bir dünya dili durumuna getirmiştir. İngilizceyi öğrenmek çeşitli açılardan neredeyse zorunluluk hâline gelmiş bulunmaktadır. Böylece İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesi ile birçok çalışma alanyazına kavuşturulmuştur.

Dolayısıyla farklı dil düzeylerine göre hazırlanmış İngilizce öykü kitapları için geliştirilen yöntemler de hem daha eskilere dayanmakta hem de daha bilimsel yöntemler içermektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bilimsel yöntemlere dayanarak hazırlanan öykü kitapları bulunmamakta, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ise bu ihtiyaçlarını karşılayamamaktadırlar.

3.1. Dil Düzeyleri

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde her dilde olduğu gibi dil düzeyleri olmalıdır. Orta düzeyde Fransızca öğrenen bir kişiyi ele alalım. Onun dil düzeyinin "orta" olmasının ölçütü nedir? Onun "orta" düzeyi, tüm Avrupa ülkelerinde eşit anlamda mı değerlendirilmektedir? Bu noktada "Ortak Başvuru Metni" bu sorulara cevap verir niteliktedir. (Köse, 2005: 17). Bu durum Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde de geçerlidir. Sadece günlük ihtiyaçları dâhilinde Türkçe konuşabilen bilen bir yabancı ile akademik düzeyde Türkçe bilen bir yabancının dil düzeyleri nasıl değerlendirilmelidir?

3.1.1. Avrupa Konseyi yabancı diller ortak başvuru metni (The Common European framework of reference for languages) nedir?

Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Başvuru Metni [The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assesment (CEF)], Avrupa eğitim sistemindeki öğretim programları, ders kitapları, sınavları, öğretim yöntem ve teknikleri ile öğretim stratejilerini kapsayan ve rehber niteliği taşıyan ortak bir çalışmadır (CEF: 2001: 1).

Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Başvuru Metninde belirtildiği gibi 2001 yılında CEF'in yayımlanması dillerin öğretilmesi ve öğrenilmesini dünya çapında etkilemiştir Birçok eğitim bakanlığı, eğitim enstitüsü, öğretmenler birliği, yayımcılar CEF'i kendilerine kılavuz olarak belirlemiştir. Dolayısıyla CEF yabancı dil öğretiminde ortak paydayı

sağlayan bir yapı arz etmektedir. Bu çalışmada, tüm dünyada kabul gören CEF'in yabancı dil öğretim sınıflandırmaları esas alınacaktır.

Avrupa Birliğine katılmış ya da üyelik süreci devam eden ülkeler, kendi dillerini yabancılara öğretmek için ders programlarını, kitaplarını, sınavlarını ve ders araçları ile öğretim yöntemlerini "Avrupa Yabancı Dil Öğretimi Ortak Başvuru Metni"ne uygun hâle getirmeye başlamış; çalışmalarını "Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Başvuru Metni"nde belirtilen esaslara göre belirlemiştir.
Ülkelerin, kendi eğitim sistemlerini kendi yurttaşlarının ihtiyaçları doğrultusunda belirlemiş olması, diğer ülkelerin eğitim sistemlerine göre farklılıklar göstermesi doğal bir durumdur. Eğitim sistemlerinde farklılıklar da yabancı dil öğretiminde farklılaşmayı ortaya çıkarmaktadır.

"Ortak Başvuru Metni", uluslararasındaki "modern diller" alanında, şeffaflığı artırmayı amaç edinmiştir. Şeffaflıktan anlaşılan, ders programları, dil ölçütleri, sınavlar, dil kursları, dil kursu saatleri, araçlar, ders kitapları, öğretmen el kitapları, öğretmen eğitimi gibi birçok konunun açık bir şekilde ortaya konması ve tümünün bir çatı altında toplanmasıdır. "Ortak Başvuru Metni" bu anlamda bir çatı görevi görmektedir (Köse, 2005: 18). Böyle bir yapı arz eden "Ortak Başvuru Metni" diller arasındaki ortak paydayı sağlamaya çalışmaktadır. Dillerin öğrenilmesi, öğretilmesi sürecini bir ortaklığa kavuşturmayı hedeflemiştir.

Avrupa Konseyi Yaşayan Diller Bölümü, dil öğrenimini desteklemek, yaygınlaştırmak ve Ortak Başvuru Metni'ne oturtmak için çeşitli çalışmalar yapan devletlerarası bir organizasyondur. "Ortak Başvuru Metni", Avrupa dillerinin öğretilmesi ve öğrenilmesiyle çok dilliliğin gelişmesine standart bir yapı ve katkı sağlamaktadır (Karababa, 2002:117).

Ortak Dil Ölçütleri'nin sınıflandırılmış yapısı şu şekilde açıklanmıştır:

> Dil becerilerini farklı parçalara bölerek insan dilinin karmaşık yapısının üstesinden gelmeye çalışmak. Ancak bu bizleri psikolojik ve pedagojik sorunlarla karşı karşıya getirmektedir. Sınıflandırılmış beceriler, her insanın

kişiliğinin gelişmesinde karmaşık etkileşimler göstermektedir. Sosyal bir etmen olarak her birey, bir araya gelerek kimliği belirleyen ve genişleyen sosyal gruplarla ilişkiler kurar. Bu ilişkiler kültürler arası bir ortamda bireyin tecrübesinin artmasını sağlar ve kimlik hissinin olumlu bir şekilde gelişmesini sağlar (CEF, 2001: 14).

3.1.2. Ortak başvuru metninin oluşmasındaki temel amaç nedir?

Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metni, Avrupa genelinde hazırlanacak dil öğretimi izlencelerine, müfredatlara, sınavlara ve ders kitaplarına bir temel sağlanması için oluşturulmuştur. Bu metin, yabancı dil öğrenenlere, ne öğrenmeleri gerektiği, yabancı dilde etkin bir biçimde iletişime geçebilmek için hangi bilgi ve becerileri geliştirmeleri gerektiği konusunda anlamlı bir yol gösterme amacındadır. Bu çerçeve ayrıca, yabancı dil öğrenenlerin dil düzeylerini belirlemekte de yol gösterici olmaktadır.

Konsey CEF'te modern diller konusunda yaptığı düzenlemeleri üç temel esasa bağlar (CEF: 2002: 15):

1. Avrupa'daki farklı dil ve kültür mirası, korunup geliştirilmesi gereken çok değerli bir hazinedir ve sahip çıkılması gerekmektedir. Bu mirası ortak bir anlayış ile geliştirmek ve korumak için büyük bir eğitimsel çaba gerekmektedir.
2. Farklı dillere sahip bireyler arasındaki iletişimi sağlamanın yolu, modern Avrupa dillerinin daha iyi bilinmesi ile olanaklı olacaktır. Avrupa'da ortak bir anlayışı ve iş birliğini geliştirmek, ön yargı ve ayrımcılığın üstesinden gelinmesine önemli katkılar sağlayacaktır.
3. Konseye üye ülkeler, dil öğrenim ve öğretim alanlarındaki ulusal politikalarını Ortak Başvuru Metni'ne göre belirler ve geliştirirlerse devam etmekte olan birlik sürecinde daha sağlam temeller atmış olur.

3.1.3. Yabancı dil öğretimi için "ortak başvuru metni"ne neden ihtiyaç duyulmaktadır?

Daha etkili bir uluslarası ilişkinin sağlanması için ülkeler arasında belirli standartların sağlaması bir gerekliliktir. Avrupa Birliği, Kasım 1991'de Rüschlikon'da düzenlenen devletlerarası sempozyumda "Avrupa'da Dil Öğreniminde Şeffaflık ve Tutarlılık: Hedefler, Değerlendirme, Belgelendirme" konusunda şu kararları almıştır:

1. Üye ülkelerde daha fazla hareketlilik, kimlik ve kültürel çeşitliliğe saygı beraberinde daha etkili uluslararası iletişim, bilgiye daha kolay erişim, daha yoğun kişisel etkileşim, gelişmiş iş ilişkileri ve daha derin ortak anlayış amaçları doğrultusunda dil öğrenme ve öğretiminin yoğunlaştırılması önemlidir.
2. Bu amaçlara ulaşmak için dil öğreniminin, okul öncesi dönemden yetişkinliğe kadar eğitim sistemiyle sağlanması ve geliştirilmesi gereken, yaşam boyu sürecek bir etkinliktir.
3. Her düzeyde dil öğrenimine yol gösterecek diller için Avrupa ortak başvuru metni aşağıdaki amaçlarla geliştirilmek istenmektedir:
a) Farklı ülkelerdeki eğitim kurumları arasında işbirliğini arttırmak,
b) Dil yeteneklerinde ortak bir temel oluşturmak,
c) Öğrenen, öğretmen, program geliştiriciler, sınav kurulları ve eğitim müdürlüklerine bu kurumları oluşturmakta ve çabalarını koordine etmekte yardımcı olmak.

Alınan bu kararlarda da vurgulandığı üzere konsey çokdilliliği, çokkültürlülük bağlamında görülmektedir. Ortak Başvuru Metni ile sağlanacak ortaklık dillerin öğretilmesini, ölçme değerlendirilmesini ve dil öğretimi için kullanılacak materyallerin ortaklığını da sağlayacaktır. Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerde, dil öğrenimi ve öğretiminin Ortak Başvuru Metni'ne dayandırılması, etkin bir uluslararası iletişim için gereklidir (CEF: 2002: 18). Avrupa Birliği üye ülkeleri arasındaki bir dil eğitimi birliği ise kültürel, ekonomik vb. ilişkilerdeki iletişim düzeyinin kalitesini de arttıracaktır. Dil öğreniminin kolaylaştırılması çalışmaları ile dil öğrenen sayısında artış olması beklenmektedir. Ortak Başvuru Metni, dil öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir etken olma özelliğini taşımaktadır (CEF: 2002: 18). Böylece eğitim kurumlarının, öğreticilerin ve öğrenicilerin dil öğrenmeleri kolaylaşacak; belli bir ortaklık içinde yürüyecektir.

3.1.4. A1, A2, B1, B2, C1, C2 dil düzeyleri

Dünya genelinde yabancı dil öğretiminin genel olarak temel, orta ve yüksek olmak üzere üç ana düzeyden oluştuğunu söyleyebiliriz. Avrupa Konseyi Yabancı Dil Öğretimi Ortak Başvuru Metni'nde de temel, orta (bağımsız kullanıcı) ve ileri (yeterli

kullanıcı) olmak üzere üç ana düzey belirlenmiştir. Ancak Ortak Başvuru Metni'nde farklı olarak her düzey kendi içinde alt düzeylerle belirlenmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni, sınıflama ve ölçütler aracılığıyla dil becerilerini okuma, dinleme, yazma, sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma gibi düzlemlere ayırmakla dil kullanımının karmaşıklığını dil öğrenimi açısından sadeleştirmeyi, dil beceri derecelerini de A, B ve C olmak üzere Temel, Bağımsız ve Yetkin kullanıcı olarak üç aşamaya ayırmakla da dil kullanımında standart ölçme ve sertifikalandırmalarda ortaklık sağlamayı hedeflemektedir (Uzun, 2005:317). Düzeyleri tüm Avrupa dillerinde ortak bir zemine koymak için bu düzeyler A, B ve C olmak üzere üç ana bölüme ayrılmıştır:

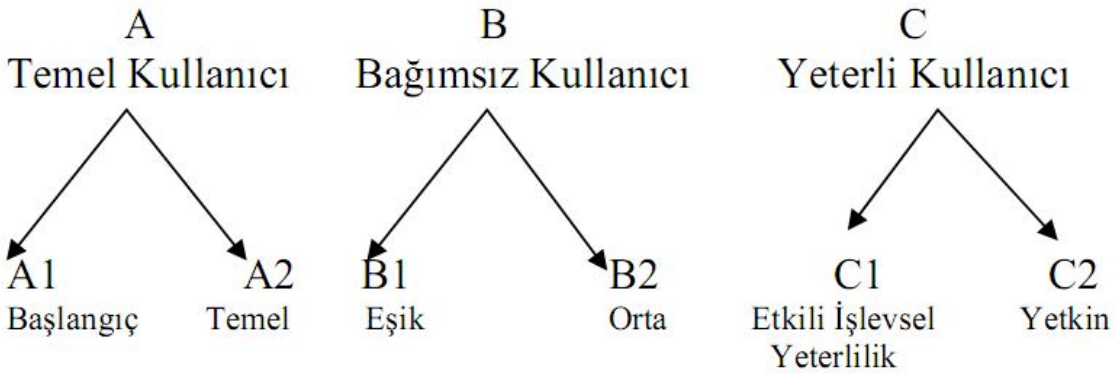

Şekil 1. Avrupa Birliği Ortak Başvuru Metni Dil Düzeyleri

Kaynak: CEF, 2001:23.

Ortak Başvuru Metni, düzeylerin belirlenmesinde ülkelere göre farklılıklar görülebileceğini, yukarıdaki örneğe kesinlikle bağlı kalınması gerekmediğini belirtmektedir. Genel dil düzeylerinin saptanması, farklı kültürlerin pedagojik model ve düzey sistemlerini oluştururken ya da ifade ederken tercih ettikleri farklı yolları hiçbir şekilde sınırlamaz. Kullanım alanlarının bugünkü format ve ifade ediliş şeklinin, ülke ve kurumların deneyimleriyle birleştirildikçe gelişme kaydetmesi beklenmektedir (CEF, 2001: 42). Bu dil düzeylerinin tam olarak bağlayıcılığı olmamakla birlikte ilerleyen dönemlere birer anahtar olması beklenmektedir. Ancak günümüzde Avrupa'daki neredeyse bütün diller için bu düzeyler çeşitli eğitim kurumları tarafından kabul edilmiş durumdadır.

Aşağıda genel olarak dil düzeylerinin hangi davranışları kapsadığı görülmektedir:

A1 Birey, günlük hayatta herkes tarafından bilinen çok basit tümcelerden yararlanarak temel ihtiyaçlarını karşılayabilir.
Kendini ya da başkasını tanıtabilir.
Karşısındaki kişi ona yardımcı olup açık ve yavaş konuşursa iletişimi gerçekleştirebilir.

A2 Birey, kendisine yakın çevre ve konularla ilgili olan basit tümceler ve terimleri kullanarak iletişimi gerçekleştirebilir. (Örneğin; aile, okul, alışveriş vb.)
Çok sık karşılaştığı durumlarla ilgili basit bilgi alışverişini gerçekleştirebilir.

B1 Dilin açık ve net kullanıldığı yazıların ana fikrini anlayabilir. İlgi alanı ile ilgili zor metinleri de anlayabilir.
Basit ama birbirleriyle bağlantılı tümceler kurabilir.
Yolculuklarda ortaya çıkabilecek sorunların üstesinden gelebilir.
Yaşadığı olaylar hakkında bilgiler verebilir.

B2 Karmaşık metinlerin ana fikrini anlayabilir.
Alanıyla ilgili terimlerini bilir ve bu terimlerden yararlanarak görüşmeler yapabilir.
Kendini akıcı ve hızlı şekilde ifade edebilir.
Öğrendiği dili ana dili kullananlarla fazla zorlanmadan kullanabilir.
Bir konu hakkında açık ve ayrıntılı bilgi verebilir.
Güncel bir soruyu cevaplayabilir, olumlu ve olumsuz yönleriyle bilgiler verebilir.

C1 Uzun ve karmaşık metinleri anlayabilir ve ayrıntılı özetler çıkarabilir.
Fazla sözcük arayışına girmeden kendini akıcı ve hızlı bir şekilde ifade edebilir.
Dili toplumsal ve mesleki hayatında ya da eğitimde etkili bir şekilde kullanabilir.
Kendini açık, planlı ve ayrıntılı bir şekilde karmaşık konular hakkında ifade edebilir.

C2 Okuduğu, dinlediği hemen hemen her şeyi zorlanmadan anlayabilir.
Farklı kaynaklardan edindiği yazılı ya da sözlü bilgileri özetleyebilir ve bu konular hakkında bir bütünlük içerisinde açıklamalar yapabilir.
Düşüncelerini hızlı, çok akıcı ve çok açık bir şekilde ifade edebilir.
Karmaşık konularda ayrıntıları ayırt edebilir ve bunları aktarabilir (CEF, 2001: 43-45).

Bu yüksek lisans tezinde öykü metinleri dil düzeylerine göre oluşturulurken CEF'te belirtilen A1, A2, B1, B2, C1, C2 düzeyleri olmak üzere altı dil düzeyine göre sınıflandırılma esas alınacaktır.

3.1.5. Metinlerde kullanılacak sözcüklerin düzeyleri

A1 düzeyinde Türkçe bilen biri ile C2 düzeyinde Türkçe bilen biri arasında hedef dilde okuma, konuşma, anlama, dinleme yeterliliklerinin düzeyleri arasında farklılıklar olmalıdır. Temel düzeyde dil bilen biri ile yetkin düzeyde dil bilen birinin sözcük dağarcığında da bir farklılık olması gerekir. Yabancı dil olarak İngilizce öğrenen kişiler

için hangi dil düzeylerinde kaç sözcük bilinmesi gerektiği gibi sınırlılıklar tanımlanmışken yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde henüz böyle sınırlılıklar, hedefler belirlememiştir.

Batı'da, dildeki ilk temel 1000 kelimeden başlanarak hazırlanan, ana dilinin kelimeleri arasından seçme yoluyla daha çok yaş ve müfredat programları göz önünde tutularak hazırlanan "Okul Sözlüğü" adını taşıyan sözlükler vardır (Tosunoğlu, 1999: 71). Tosunoğlu (1999: 71)'nun belirttiği gibi anadili olarak Türkçe öğretimi için ders kitabı, öğretim materyali hazırlama aşamalarında bile çeşitli yaş düzeylerine göre Türkçenin bilinmesi gereken söz varlığı kesin çizgilerle çizilmemişken yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için bu tip öğretim sözlükleri henüz hazır değildir.

"Yaygın Batı dilleriyle ilgili çalışmalarda sıklık ve durumsallık kavramları, sözlüksel birimlerin, geniş kapsamlı soruştum ve taramalarla belirlenerek bildirişimsel önemlerine göre sıralanmalarını ve en sık rastlanan, en durumsal nitelikli olan birimlerin öğrencilere öncelikle öğretilmesi sağlamıştır (Vardar, 1983:4)''.

Aksan (1982: 22) ise sıklık çalışmalarının gerekliliğini şöyle ifade etmiştir: "Anadili ve yabancı dil sözlükleri hazırlanırken dildeki öğelerinin sıklıklarının bilinmesi gerekmektedir''.

Vardar, Aksan ve Tosunoğlu gibi bilim insanlarının ifade ettiği gibi düzeylere göre İngilizce öykü kitapları hazırlanırken bu metinlerde kullanılacak söz varlığı seçilirken corpus (derlem) çalışmalarından faydalanılmıştır. Edward Lee Thorndike'ın 1932'de yayımlanan "A Teacher's Word Book of the Twenty Thousand Words Found Most Frequently and Widely in General Reading for Children and Young People (Çocukların ve Gençlerin Genel Okumada En Sık ve Geniş Kullandığı 20.000 Sözcüğü İçeren Öğretmenin Sözcük Kitabı)" ve Edward Lee Thorndike'ın ve Irving Lorge ile hazırladığı 1944 yılında yayımlanan "The Teacher's Word Book of 30,000 Words (30.000 Sözcüklük Öğretmen Kitabı)" adlı yapıtları gerek ana dili olarak İngilizce öğrenen bireyler için hazırlanan ders kitapları, okuma kitapları, öykü kitapları materyalleri vb. yapıtlarda kullanılacak sözcüklerde temel alınmış gerekse de yabancı

dil olarak İngilizce öğrenen bireyler için hazırlanan ders kitapları, okuma kitapları, öykü kitapları materyalleri vb. de kullanılmıştır.

Batılı devletlerdeki dil öğretimi çalışmalarına bakıldığında standart bir dil edindirme hedefinin olduğu, ders kitapları ile öğretim araç gereçlerinin de ona göre hazırlandığı görülür. Amerika Birleşik Devletlerinde, Thorndike ve Lorge tarafından ortak 30.000 İngilizce sözcük belirlenmiştir. Bunlar arasında, öğrencilerin yaşlarına ve seviyelerine uygun sözcükler seçilmiş, bu sözcüklerin de ders kitaplarında kullanılmasına özen gösterilmiştir (Göğüş, 1978, 363; Göz, 2004).

Başta Thorndike olmak üzere yabancı bilim insanları yukarıda bahsi geçen sıklık sözlüklerini hazırlarken corpus (derlem) çalışmalarından faydalanmışlardır.

3.1.5.1. Corpus (derlem) nedir?

Derlem [bütünce, corpus (İng.)] belli prensipler çerçevesinde özel veya genel amaçlı metin ya da konuşma parça ya da bütünlerinin, üzerinde yapılacak araştırmaya uygun işaretlemelerle beraber bir araya getirilmesinden oluşan bütündür. Günümüz derlemlerinin elektronik ortamda tutularak, erişim ve kullanım kolaylığı sağlanması yaygındır (Bilge Say; Kennedy,1998).

3.1.5.2. Corpus (derlem) nasıl hazırlanır?

Derlem temelde bir bilgisayarda depolanan yazılı dildeki veya sözlü dildeki metinlerinin bir toplamıdır. Gazete ve dergi gibi yazılı metinleri bir tarayıcı, cd ya da internetten bilgisayara girilebilir. Gazete, dergi gibi basılı yayınlardaki metinler bir tarayıcı sistemi ile bilgisayara girilir. Sözlü metinler, konuşmalar, sohbetler öncelikle kaydedilir, ardından bu kayıtlar sözcük sözcük yazıya aktarılır. Böylelikle konuşma dilindeki sözcükler de bilgisayar ortamına aktarılır. Birtakım programlar kullanılarak havuzda toplanan sözcükler analiz edilir (McCarten: 2007: 2).

3.1.5.3. Dünyadaki ve Türkiye'deki corpus çalışmaları

Sözcük sıklığı ile ilgili çalışmalar 1940'lı yıllara kadar gerilere gitmektedir. Sözcük sıklığı sözlüğü ilk olarak İngilizler tarafından The teacher's word book of 30.000 words adlı çalışma ile 1944 yılında bilgisayar desteği olmaksızın yapılmıştır. Dilin işlenmesi konusunda bir adım daha atan İngilizler bilgisayar destekli ilk sayımı ise 1967 yılında Computational Analysis of Present-day American English adlı çalışma ile yapmışlardır (Kucera ve Francis, 1982'den aktaran, Göz, 2003:I).

Son yıllarda dünyada İngilizce başta olmak üzere birçok dil ile ilgili çeşitli derlem çalışmaları yapılmıştır, yapılmaya devam edilmektedir. Derlem çalışması yapılan diller arasında Japonca, Almanca, Fransızca, İspanyolca, Boşnakça, İsveççe, Bulgarca, Kanada İngilizcesi, Yeni Zelanda İngilizcesi gibi diller yer almaktadır.

Bu derlemler aşağıda listelenmiştir:

- The Air Traffic Control Corpus (Hava Trafik Derlemi),
- ACL/DCI Association for Computational Linguistics Data Collection Initiative,
- ATIS Air Travel Information System (Hava Seyahat Bilgi Sistemleri),
- Bank of English,
- BNC The British National Corpus,
- The Brown Corpus 1 million word American English (1 milyon sözcüklük Amerikan İngilizcesi),
- CALLFRIEND Collection Unscripted telephone conversations in 12 languages and 3 dialects (12 dil ve 3 dialektten oluşan telefon konuşmalarından oluşturulmuş),
- CALLHOME Collection Unscripted telephone conversations in six languages (6 dilden oluşan telefon konuşmalarından oluşturulmuş),
- CCAT Archive Classical, Literary, Historical and Religious Texts,
- The CHILDES Child Language Data Excahange Systems
  "Child language transcript data from scores of projects in dozens of languages",
- COLT The Bergen Corpus of London Teenager Language,
- Contemporary Portuguese Corpus Written (40 million words) and spoken (1,5 million words) texts from various text types [Yazılı (40 milyon sözcük) ve konuşma diline ait (1,5 milyon sözcük) çeşitli metinlerden alınmış sözcüklerden oluşturulmuş),

- CRATER Multilingual Aligned Annotated Corpus (İngilizce, Fransızca, İspanyolca),
- CSLU Speech corpora collected/distributed by the Center for Spoken Language Understanding (Oregon, USA),
- CSPA Corpus of Spoken, Professional American-English,
- CSR Continuous Speech Recognition Corpora,
- English-Norwegian Parallel Corpus,
- English Turkish Aligned Parallel Corpora,
- Corpus of Estonian Written Texts,
- European Corpus Initiative Multilingual Corpus I (ECI/MCI),
- The Gutenberg Project,
- The Canadian Hansard proceedings in English and French,
- The Helsinki Corpus of English Texts,
- Hypermedia Corpus of Japanese Conversation,
- The International Corpus of English (ICE),
- The International Corpus of Learner English (ICLE),
- Japanese Speech Corpora of Major City Dialects,
- The Kolhapur Corpus,
- Lampeter Corpus of Early Modern English Tracts,
- The Lancaster Parsed Corpus,
- The Lancaster/IBM Spoken English Corpus,
- LDC Materials:
    - Text Corpora
    - Speech Corpora,
- The LOB Corpus,
- The London-Lund Corpus (LLC),
- The Market Research Corpus,
- MARSEC: The Machine Readable Spoken English Corpus,
- The Middle English Collection,
- The Modern English Collection The Electronic Text Center at The University of Virginia,
- Old English Corpus The Complete Corpus of Old English.UVa.,

- The Oslo Corpus of Bosnian Texts Written. Appr.,
- The PEDANT Project, Gothenborg, Sweden.,
- Penn Treebank (LDC),
- Regeringsforklaringen,
- The Religious and Sacred Texts Page,
- LDC,
- ShATR The Sheffield-ATR Multiple-Simultaneous Speaker Database,
- Corpus of Spoken Bulgarian collected by Krasimira Aleksova,
- Corpus of Spoken Bulgarian collected by Cvetanka Nikolova,
- SPIDRE Corpus - Recorded Telephone Conversations,
- The Susanne Corpus Parsed subset (130,000 sözcükten oluşan) of the Brown corpus,
- Swedish component of the Parole project.,
- TIMIT (English Speech Corpus),
- TIPSTER Information Retrieval Text Research Collection (LDC),
- United Nations Parallel Text Corpus (İngilizce, Fransızca, İspanyolca)(LDC),
- Wellington Corpus of Spoken New Zealand English (WSC),
- WHO İngilizce, Fransızca, İspanyolca.[1]

Derlem oluşturma çalışmalarının Türkiye'de bilinen ilk örneği Bilge Say, vd.'nin Bilgisayar Ortamında Bir Derlem Geliştirme Çalışmasıdır. Bu çalışma dilbilim ve bilgisayarlı doğal dil işleme çalışmalarına kaynak olmak üzere elektronik ortama geçirilen günümüz Türkçesini yansıtan metin örneklerinin işaretlenmesiyle 2 milyon sözcükbirim içeren bir derlem olarak Türkiye'de konuyla ilgili ilk çalışmalardandır (METU-Sabancı Turkish Treebank). Söz konusu bu derlem XML (Extansible Mark-up Language) ile işaretlenmiş ve araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. (Say vd., 2002:1).

Türkiye'de başka bir corpus (derlem) çalışmasını İlyas Göz yapmıştır. Bu çalışma uluslararası geçerliliği olan çeşitli derlem çalışmalarını yöntem, geliştirme, tarama

[1] http://www.essex.ac.uk/linguistics/external/clmt/w3c/corpus_ling/content/corpora/list/index2.html (Erişim Tarihi: 16.05.2011)

noktalarında örnek alması nedeniyle dünyada Türkçenin sözcük sıklığı ile ilgili yapılmış tek kaynak olma eser özelliğini taşımaktadır.

3.1.5.4. Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (YTKSS)

İlyas Göz bu çalışmayı oluştururken Kucera ve Francis'in (1967) uyguladığı yönteme benzer bir yol izlemiştir (Göz, 2003: 8). Derlem havuzunu oluştururken Basın, Roman-Hikâye ve Güzel Sanatlar metinleri kendi içinde ayrılmış. Her gün en yüksek tirajlı üç gazeteden (Hürriyet, Milliyet, Sabah) günlük olarak alınmış Türkiye, Akit, Ortadoğu; Cumhuriyet, Radikal, Evrensel; Star, Gözcü, Akşam gazetelerinden her biri gruplara ayrılıp dönüşümlü olarak alınmıştır. Ayrıca okul kitapları kategorisi hazırlanmış bu kategoriye ilköğretimden başlanarak her düzeyde ders kitapları alınmıştır. Bunun dışında bu kategorilere girmeyen alanlara ait materyaller ''muhtelif'' kategorisine alınmış bu kategoride de yemek, güzellik, dekorasyon, sağlık, tanıtım, reklam broşürleri metinleri derlem havuzuna alınmıştır (Göz, 2003: 9).

1995 ve sonrasında yayımlanmış olan ve bu kategorilerden birine ait olması şartını taşıyan 338 kitap ile 142 dergi üzerinde çalışma yapılmıştır. Kitap seçiminde üç ölçüt kullanılmıştır: Yazarın Türk olması, eserin 1995'ten sonra yayımlanmış olması, ihtiyaç duyulan kategoriye ait olması (Göz, 2003:9).

Havuz oluşturulurken sözcüklerin sesteşlik ilişkisine dikkat edilmiştir. ''Bilgisayar 93 çıkar kelimesini ekrana yazdığında bu sözcüğün menfaat mi, çıkmak mı yoksa çıkarmak mı olduğu anlaşılmaz.'' (Göz, 2003:11). Sesteş sözcükler ayrı ayrı incelenmiştir.

YTKSS'de sözcüklerin çok anlamlılığı da göz önünde bulundurulmuştur. Havuz taranırken dolap sözcüğünün mobilya mı yoksa hile anlamında mı olduğu dikkate alınmıştır. Kucera ve Francis'in (1967) yaptığı gibi havuzdaki özel isimler havuzdan atılmıştır. Bu özel isimler:

1. Yer isimleri (Mısır, Bodrum, Taksim…)
2. Kurum, kuruluş isimleri (Ziraat Bankası, Milliyet gazetesi, Metro Mağazası…)
3. Ad ve soyadlar (Çetin Altan, Yıldırım Türker, Attila Coşkun, Sevgi Tosun…)

4. Para isimleri (Dolar, yen…)

Bu isimler çıkarıldığında derlem havuzunda toplam 1.006.306 sözcük kalmıştır (Göz, 2003:13).

Türk yazarların kaleme aldığı Türkiye Türkçesinde kaç kelimeyle yazı yazdığımızı ortaya koyan bu sözlükte 22.693 adet kelime yer almaktadır. Konuyla ilgili olarak yararlanılan kaynakların da yer aldığı eserde birden fazla anlam içeren kelimelerin listesi kitabın sonunda verilmiştir.

3.1.5.5. Neden Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü çalışmadaki ana sözlük?

Türkçe üzerine yapılan bütüncelerdeki sözcüklerin kullanım sıklığına baktığımızda ODTÜ-Türkçe Derlemi sonucunda ulaşılan ilk 50 sözcük aşağıdaki gibi oluşmuştur (Say vd., 2003):

1. ve	2. bir	3. bu	4. da	5. için	6. de
7. çok	8. ile	9. en	10. daha	11. olarak	12. kadar
13. ama	14. gibi	15. olan	16. var	17. ne	18. sonra
19. ise	20. o	21. ilk	22. bin	23. her	24. yeni
25. il	26. yüzde	27. büyük	28. iki	29. iyi	30. yazan
31. son	32. ben	33. milyon	34. dünya	35. önce	36. diye
37. ya	38. olduğunu	39. yıl	40. ancak	41. zaman	42. ki
43. yok	44. cinsiyet	45. değil	46. özel	47. tüm	48. dedi
49. oldu	50. genel				

ODTÜ-Türkçe Derlemi'nde kullanım sıklığında yer alan ilk 50 sözcük ele alındığında eylem soylu sözcüklerin oran olarak fazla olmadığını görülmektedir. Bu derlemde kullanım sıklığı en yüksek olarak belirlenen sözcüklerin, daha çok sözcükler arası ilişkileri sağlayan edat ve bağlaçlardan oluştuğu görülmüştür.

Türkçe üzerine yapılan diğer sözcük sıklığı çalışması olan YTKSS'de ise ilk 50 sözcük şu şekilde belirlenmiştir (Göz, 2003):

1. ve	2. olmak	3. bu	4. için	5. o	6. ben
7. demek	8. çok	9. yapmak	10. ne	11. gibi	12. daha
13. almak	14. var	15. kendi	16. gelmek	17. ile	18. vermek
19. ama	20. sonra	21. kadar	22. yer	23. en	24. insan
25. değil	26. her	27. istemek	28. yıl	29. çıkmak	30. görmek
31. gün	32. biz	33. gitmek	34. iş	35. şey	36. ara
37. ki	38. bilmek	39. el	40. zaman	41. ya	42. çocuk
43. iki	44. bakmak	45. çalışmak	46. içinde	47. büyük	48. yok
49. başlamak	50. yol				

YTKSS'de yer alan ilk on sözcük ile ODTÜ- Türkçe Derlemi'nde yer alan ilk on sözcük arasında 4 sözcüğün aynı olduğu tablolar karşılaştırıldığında belli olmaktadır. ODTÜ- Türkçe Derlemi'nde ilk 10'da yer alan "bir" sayısı ile (-de) ve (-da) bağlaçları Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü'nde ortak sonuç olarak görülmemiştir. İlyas Göz2ün belirttiği gibi Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü çalışmasında sayılar, soru edatı (-mı) ve (-dA) bağlacı kullanım sıklığına alınmamıştır. Türkçenin kelime dağarcığıyla ilgili bu iki derlem çalışması incelendiğinde, ortaya çıkan sözcüklerin birbiriyle benzeştiği görülmüştür.

İlyas Göz'ün Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü adlı çalışması bu alanda yapılmış ve basılmış nadir eserlerden biridir. ODTÜ- Türkçe Derlemi genel kullanıma açık durumda değildir. ODTÜ- Türkçe Derlemi veri tabanı, bir sözleşme ile kullanıcılara ve araştırmacılara açılmaktadır. Bu tezin çalışma kapsamında ODTÜ- Türkçe Derlemi birimi ile irtibata geçilmiş ve veri tabanı kullanım izni şahsımca alınmıştır. Ancak veri tabanındaki kelimeler tam olarak işlenmediği için, sözcükler çekim ekleriyle birlikte verildiği için bu derlem üzerinde bilgisayar programları ile çeşitli çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu çalışmaların zaman ve iş gücü kaybını çıkaracağı düşüncesiyle bu tezde ele alınacak öykülerde kullanılacak sözcüklerin seçilmesinde ana kaynak olarak Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı adlı eser kullanılacaktır.

Tablo 1.'de, TÖMER'in yabancılara Türkçe öğretimi sırasında kullanmış olduğu Hitit Yabancılar için Türkçe-1 adlı ders kitabının, ilk ünitesinde kullanılan sözcükler yer almaktadır.

Tablo 1. Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının İlk Ünitelerindeki Sözcükler

merhaba	silgi	gardrop	hangi
tanışma	masa	tabak	bey
Ben	kim	asansör	banka
Adım	bu	otopark	tabii
Siz	o	yerde	park
ne	şu	ofis	güzel
Benim	evet	cüzdan	sinema
sizin	hayır	bilgisayar	tiyatro
memnun oldum	hemşire	çekmece	her
Hanım	otobüs	balkon	şey
nasılsınız	koltuk	çocuk	merkez
iyiyim	saat	dün	büyük
teşekkür ederim	büyük	gün	çay
var	soğuk	yön	televizyon
yok	hasta	dön	video
Sağlık	sınıf	halı	hepsi
Haber	temiz	gözlük	burası
eh	hava	şoför	orası
işte	öğretmen	doktor	çok
fena değilim	hastane	soru	iyi günler
güle güle	sıcak	kağıt	görüşürüz
Hoşça kal	öğrenci	sepet	adınız
alo	şişman	sayılar	yumurta
anne	oğlum	yıl	para
Kızım	çiçek	gün	defter
anneciğim	mendil	hafta	fincan
babam	yemek	mevsim	harf
kitap	köpek	bardak	asker
Kalem	meyve	araba	cadde
tahta	gömlek	renkler	bahçe
şurası			

Kaynak: Aşık, 2007:18.

İlk ünitede kullanılan 121 sözcük incelendiğinde, Türkçenin kullanım sıklığı çalışmalarında belirlenen sözcüklerin ilk ünitelerde kullanılmadığı görülmektedir. İlk ünitede yer alan sözcükler daha çok tanışma amaçlı seçilmiş sözcükler olarak görülmüştür **(**Aşık, 2007: 18). YTKSS'de yer alan Türkçede en sık kullanılan elli sözcükle tam olarak uyuşmamaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe'nin öğretimi için hazırlanmış Gökkuşağı Türkçe Ders Kitabı adlı başka kitapta ise ilk ünitede kullanılan sözcükler şöyledir (Öztürk ve diğerleri, 2006):

Tablo 2. Gökkuşağı Türkçe Ders Kitabının İlk Ünitelerindeki Sözcükler

merhaba	bir	defter	ayağa kalk
adınız	kelimenin	kelime	kitap
ne	harf	arkadaş	aç
günaydın	sayısı	ince	git
iyi geceler	kadar	geniş	al
iyi günler	çizin	düz	oku
iyi akşamlar	bir	yuvarlak	tahtaya
teşekkür ederim	söylemesini	tekil	yaz
hoş bulduk	isteyin	çoğul	sil
hoşça kalın	söylenen	şahıs	şarkı
ben	varsa	sen	söyle
iyiyim	çizginin	o	kalemi
memnun oldum	üstüne	biz	ver
tanışmak	yazın	siz	parmak
güle güle	yoksa	onlar	kaldır
nasılsınız	altına	benim	sus
görüşürüz	yazarak	senin	dinle
görüşmek üzere	noktalı	onun	tekrar
sağ ol	kısmı	bizim	et
sıra	birleştirin	sizin	buraya
arkadaş	kalın	onların	gel
adam	sesli	aşağıdaki	
asmaca	harfler	emir	

oyunu	ince	cümlelerini
oynayın	gözlük	otur

Kaynak: Aşık, 2007:19.

Türkçe öğretimi üzerine yazılmış bu kitapta da ilk ünitede kullanılan sözcüklerin kullanım sıklığı çalışmaları sonuçlarına göre düzenlenmediği görülmüştür. Bu kitapta da ilk ünitede kullanılan sözcükleri, kendini tanıtma amacına uygun olan sözcüklerden seçildiği görülmüştür (Aşık, 2007:19). Bu kitabın ilk ünitelerinde kullanılan sözcükler de YTKSS'de yer alan Türkçede en sık kullanılan elli sözcükle tam olarak uyuşmamaktadır.

Ülkemizde, İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla kullanılan kitaptaki ilk ünitede kullanılan sözcükler Türkçeye çevrildiğinde şöyledir (Aşık, 2001: 22):

Tablo 3. Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitabının İlk Ünitelerindeki Sözcükler

merhaba	memnun olmak	tanışma	günlük
benim adım	burası	kültür	kim
fakat	tatil	farklı	annem
lütfen	nereden	orada	babam
çağırmak	biz	genellikle	birlikte
sen	ne	arkadaş	istemek
tamam	nerede	her	tanışmak
ve	kim	gün	ülke
senin adın	onun	kutu	öğrenci
tekrarlamak	ben	takip	soru
tanıtım	benim	öpmek	cevap
eşleştirmek	sen	gelmek	yazmak
soru	senin	hecelemek	sınıf arkadaşı
dinlemek	o	yapmak	tokalaşmak
vermek	onun	liste	kucaklaşmak
kendi	biz	isim takmak	yanaktan öpmek
telaffuz	bizim	grup	sırtına vurmak
nasıl	siz	kullanmak	eğilmek
pardon	sizin	adres	hangi
ne	onlar	bazı	selamlaşmak

ad	onların	erkek	her
soyad	alıştırma	kadın	şey
bölmek	doğru	insanlar	güzel
onlar	beysbol	onlar	teşekkürler
ailem	insan	resmî	sınıf
voleybol	takım		

Kaynak: Aşık, 2007:21.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan kitaplarda ilk ünitede kullanılan sözcüklerle İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanmış kitapta ilk ünitelerde kullanılan sözcükler arasındaki benzerlikler göze çarpmaktadır. Bu da gösteriyor ki Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan kitaplar çeviri yoluyla oluşturuluyor olabilir (Aşık, 2007:22).

Türkiye'de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan ders kitaplarında sözlük sıklığı çalışmaları ders kitaplarında göz ardı edilmekle beraber genellikle yabancı dil olarak İngilizce öğretim kitaplarındaki kelimelerin Türkçe karşılıkları Türkçe kitaplara yansıtılmaya çalışılmıştır.

3.1.5.6. Neden yazılı dildeki sözcükler?

Türkçenin konuşma dili ile ilgili sözcük sıklık ve derlem çalışmalarının sayısı pek fazla değildir. Bu konuyla ilgili yapılmış bilimsel temellere dayanan çalışmalar yoktur. Ayrıca Pikulski ve Templeton (2004:2)'a göre alt dil becerilerinden ''okumabecerisi''ni yazılı ve edebî kelime dağarcığı etkilemektedir.

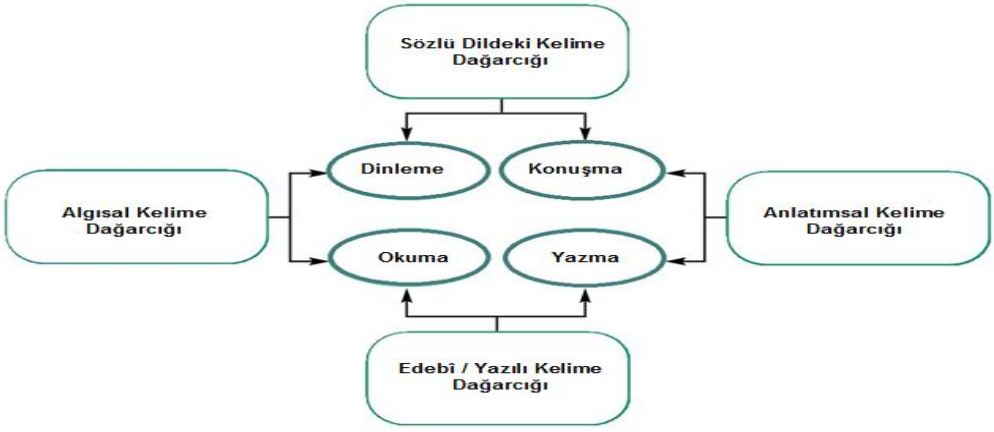

Şekil 2. Söz Varlığının Dört Temel Dil Becerisine Etkileri

Kaynak: Pikulski, Templeton, 2004: 2**.**

Pasif (alıcı) kelime hazinesinin, aktif kelime hazinesinden daha geniş olduğu bilinmektedir. Çünkü insanlar konuşurken ya da yazarken kullanmadığı pek çok kelimeyi, dinlerken ya da okurken kullanabilmektedir (Baş, 2006: 105).

Sözlü Türkçe, argolara, nidalara, cinsellikle ilgili sözlere daha yakındır. ‘‘Yabancılar için Temel Türkçe Sözcük Varlığının Oluşturulması’’ adlı yüksek lisans çalışmasında 149 kere “ay”, 48 kere “oha”, 15 kere “yuh”, 44 kere “of” ünlemleri kullanılmışken YTKSS’de 17 kere “ay”; 4 kere “of”; 2 kere “yuh” ünlemleri kullanılmış “oha” ünlemi ise hiç kullanılmamıştır (Aşık, 2007:28). İki çalışmanın da kullanım sıklıklarına bakıldığında sözlü dil ve yazılı dilde kullanılan sözcüklerin farkları görülecektir. ‘‘Yabancılar için Temel Türkçe Sözcük Varlığının Oluşturulması’’derlem çalışmasında ya: 6366, şey: 3404, ha: 1061, hı: 828, aa: 547, lan: 357, he: 336 kez kullanılmış olmaları bakımından sözlü Türkçenin yazılı Türkçeden farkını ayrıntılı olarak ortaya koymaktadır (Aşık, 2007:28).

Pikulski, Templeton ve Aşık’ın çalışmalarından da anlaşılacağı üzere yazılı dilin bir parçası olan öykülerin farklı dil düzeylerine göre oluşturulmasında yazılı dil ile ilgili yapılmış bir derlem çalışması, sözlü dil ile ilgili bir derlem çalışmasına göre daha uygundur. Bu yüksek lisans tezinde YTKKS adlı, yazılı Türkçe ile ilgili oluşturulmuş derlem çalışması öykülerin düzeylere göre yeniden oluşturulmasında sözcüklerin seçimi açısından ana kaynak olarak kabul edilmiştir.

3.1.5.7. Hangi seviyedeki metni anlayabilmek için kaç sözcük bilmek gerekli ?

CEF dil düzeylerini, yeterliliklerini vb. ilkeler ile ilgili net bilgileri ortaya koymak ile birlikte A1, A2, B1, B2, C1, C2 dil düzeylerine göre sözcük dağarcığı sayılarını net bir biçimde ortaya koymamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hangi düzeyde kaç sözcük bilinmesi gerektiği ile ilgili bir çalışma da henüz yapılmamıştır.

CEF, Tablo 4.'te farklı dil düzeylerinin sözcük dağarcıkları ile ilgili bilgileri sunmuştur.

Tablo 4. Sözcük Dağarcığı Aralığı

C2	Deyimler ve günlük dildeki ifadeleri de içeren oldukça geniş bir sözcük dağarcığına sahiptir; sözcükleri yan anlamları ile birlikte bilmektedir.
C1	Konumdaki duraksamaları ifadeyi farklılaştırarak giderecek oldukça geniş sözcük bilgisine sahiptir; ifade güçlüğü ya da kaçınma stratejisi fark edilmeyecek boyuttadır. Deyimler ve günlük ifadelerde yetkindir.
B2	Kendi alanı ve genel konularla ilgili geniş bir sözcük dağarcığına sahiptir. Sık tekrarlardan kaçınacak ifadeler kullanabilir, ancak konuşmada duraksamalara ve çapraşık ifadelere yol açabilecek sözcüksel boşluklar vardır.
B1	Aile, hobiler ve ilgi alanları, iş, seyahat ve günlük olaylar gibi günlük yaşamıyla ilgili çoğu konuda kimi zaman dolambaçlı ifadelerle de olsa kendini ifade edebilecek yeterli sözcük dağarcığına sahiptir.
A2	Bilinen durum ve konuları içeren günlük görüşmeleri yapabilecek yeterli sözcük dağarcığına sahiptir.
	Temel iletişimsel gereksinimleri ifade edecek yeterli sözcük dağarcığına sahiptir. Basit günlük gereksinimler için yeterli sözcük dağarcığına sahiptir.
A1	Belirli somut durumlar için tek sözcük ve söz öbeklerinden oluşan temel sözcük bilgisine sahiptir.

Kaynak: CEF, 2001:112.

Tablo 4.'te ise CEF düzeylere göre sözcük kontrolü yeterliliklerini ortaya koymuştur.Yabancı dil öğrenenlerin sözcük dağarcığı hâkimiyetlerini belirtmiştir.

Tablo 5. Dil Düzeylerine Göre Sözcük Kontrolü

C2	Her zaman doğru ve uygun sözcük kullanır.
C1	Çok nadir dil sürçmeleri olmakla birlikte önemli sözcük hataları yoktur.
B2	Doğru sözcük kullanım oranı genellikle yüksektir, yine de iletişime engel olmayacak ölçüde yanlış sözcük seçimi görülür.

B1	Temel sözcük bilgisini çok iyi düzeyde kontrol etmekle birlikte karmaşık düşünceleri ifade ederken veya kendisine yabancı olan konu ve durumları anlatırken önemli yanlışlar yapar.
A2	Günlük somut ihtiyaçlara ilişkin dar kapsamlı bir sözcük dağarcığına sahiptir.
A1	Betimleyici söz konusu değildir.

Kaynak: CEF, 2001:112.

Ancak İngilizce üzerine yapılan çalışmalarda bazı bilim insanları uyguladıkları dil testleri ile ve CEF sözcük dağarcığı bilgilerinden yola çıkarak düzeylere göre sözcük dağarcığı sayılarını ortaya koymuştur.

Tablo 6. CEF Düzeylerine Göre Yaklaşık Sözcük Dağarcığı Sayılar (İngilizce için)

CEF Düzeyleri	Cambridge Sınavları	Sözcük Dağarcığı
A1	Başlangıç	0 – 1500
A2	Kernel English Test	1500 – 2500
B1	Preliminary English Test	2750 – 3250
B2	First Certificate in English	3250 – 3750
C1	Cambridge Advanced English	3750 – 4500
C2	Cambridge Proficiency in English	4500 – 5000

Kaynak: Meara ve Milton, 2003:8.

Fransızca, Yunanca üzerine yapılan anket, test, soru-yanıt çalışmalarından elde edilen bilgiler ile hangi dil düzeyinde ortalama kaç sözcük bilinmesi gerektiği ile sonuçlar ortaya konmuştur.

Tablo 7. Üç Yabancı Dilin CEF Düzeylerine Göre Sözcük Sınırları

CEF DÜZEYİ	Yabancı Dil Olarak İngilizce Macaristan'da	Yabancı Dil Olarak İngilizce Yunanistan'da	İspanya'da Fransızca	Yunanistan'da Fransızca	Yunanistan'da Yunanca
A1		1477	894	1125	1492
A2		2156	1700	1756	2237

B1	3135	3263	2194	2422	3338
B2	3668	3304	2450	2630	4012
C1	4340	3690	2675	3212	
C2		4068	3721	3525	

Kaynak: Meara ve Milton, 2003:224.

Tablo 8. İngilizce ve Fransızcanın Sözcük Sınırları

CEF Düzeyi	İngilizce	Fransızca
A1	<1500	1160
A2	1500 - 2500	1650
B1	2750 - 3250	2422
B2	3250 - 3750	2630
C1	3750 - 4500	3212
C2	4500 - 5000	3525

Kaynak: Meara ve Milton, 2003:224.

Yabancı dil olarak İngilizce öğrenen bireyin sözcük dağarcığının bilinmesi için öncelikle ana dili İngilizce olan bireylerden yola çıkmak gerekir (Nation, 2006: 60). CEF dil düzeylerine göre sözcük dağarcığı sayılarını yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için belirlemek gerektiğinde ana dili Türkçe olan kişilerin eğitim, yaş durumlarından yola çıkmak gerekmektedir.

Günlük gazete ve dergilerimizin dili incelendiğinde 1200-2500 arasında sözcükle yayımlandıkları sonucuna varılmış. İlköğretim kitaplarının incelenmesinde de bu kitaplarda kullanılan sözcük sayısı 5000 olduğu saptanmıştır (Demircan, 2000: 17). Bu veriden yola çıkarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bir kişi yaklaşık 2000 sözcük ile bir gazetenin büyük bir bölümünü anlayabilmektedir.

Goulden vd. (1990 :342) göre iyi eğitimli bir ana dili konuşucusunun özel isimler hariç yaklaşık 20.000 sözcük bilmektedir. Yine bu bulgular da İngilizce için ortaya konmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığının hazırlattığı "Türkçe Eğitimi ve Öğretimi" adlı bir kitapta kişisel kelime serveti ile ilgili şu bilgiler verilmektedir: "Bir insan ortalama olarak 1000-3000 kelime kullanarak konuşur. Eğitim seviyesi yükseldikçe kullanılan kelime sayısı da artar. Kültürlü bir kişi 20 bin ile 25 bin kelime kullanarak konuşabilir; bu sayıyı 40 bine kadar yükseltenler de bulunmaktadır. Anlaşılacağı üzere kişinin hayatı boyunca kullandığı (kazandığı) kelime sayısı kelime hazinesi olarak değerlendirilmektedir (MEB, 1985, 172)". MEB'in bu verileri daha çok konuşma dili ile ilgilidir.

ABD'de 1958 yılında yapılan bir araştırmayla 10 yaşındaki çocukların aktif kelime serveti 5.500, pasif kelime serveti 34.300 olarak; 14 yaşındaki çocukların ise aktif kelime serveti 8.500, pasif kelime serveti ise 62.500 olarak tespit edilmiştir (Göğüş, 1978, 24). Amerika'da ana dili olarak İngilizce öğrenenler için bile hedef sözcük dağarcıkları yıllar önce belirlenmiştir.

Yapılan incelemelere göre kimi ünlü yazarların söz dağarcıkları 5000 sözcük dolayındadır. Verlee adlı bir bilgin basit kimselerin 2000'den biraz çok, eğitim görmüşlerin ise en çok 4000-5000 dolayında sözcük kullandığını ileri sürer (Aksan, 1998, 19). Yabancı dillerde yazan çeşitli yazarların eserlerini kaç farklı sözcük ile yazdığı hakkında çeşitli araştırmalar da yapılmaktadır.

Tablo 9. İngilizce Yazan Birkaç Yazarın Metin Sözcük Oranlaması

Sözcük Listesi	*Lord Jim %*	*Lady Ch. %*	*Screw %*	*Gatsby %*	*Tono-Bungay %*
2.000	*87.29*	*88.09*	*91.71*	*87.71*	*86.95*
4.000 + özel adlar	*94.24*	*95.06*	*96.08*	*95.02*	*94.36*
9.000 + özel adlar	*98.06*	*98.22*	*98.52*	*98.47*	*98.00*
Özel adlar	*1.04*	*2.05*	*0.50*	*2.12*	*1.55*

Kaynak: Nation, 2006:71.

Lord Jim yapıtın yazarı Joseph Conrad, Lady Chatterley's Lover yapıtın yazarı D.H. Lawrence, The Turn of the Screw yapıtın yazarı Henry James, The Great Gatsby yapıtın yazarı F. Scott Fitzgerald, and Tono-Bungay yapıtın yazarı H.G. Wells'tir. Yukarıdaki tabloda da görüleceği gibi İngilizcedeki ilk 2000, 4000, 10000 sözcüğe göre yazarların eserlerinin yüzde kaçının anlaşılabileceği saptanmıştır. Eserlerini Türkçe yazan yazarlar için yabancı bilim insanlarının yaptığı ölçütler dayalı çalışmalar henüz ortaya konmamaktadır.

Kimi bilginler, sıklık sayımlarında elde edilen dizelgelerde ilk sırayı alan 1000 sözcükle normal metinlerin % 80'inden fazlasının anlaşılabildiğini kaydederler (Aksan, 1982: 22). Aksan'ın ifadesinde hangi dilin ilk bin sözcüğünün hangi metin türlerinde geçerli olduğu belirsizdir.

Francis ve Kucera, toplam bir milyon kelimeden oluşan İngilizce metinler üzerinde çalışmış, bir İngilizce metnin büyük bir bölümünü anlayabilmek için İngilizcede en sık kullanılan kelimeleri bilmenin gerektiğini vurgulamıştır (Kucera, 1982'den aktaran, McCarten, 2007: 1).

Schmitt ve McCarty, Kucera'nın ve Francis'in yaptıkları çalışmaları (1982) tablolaştırarak aşağıdaki oranları saptamıştır.

Tablo 10. Francis ve Kucera'nın Sözcük Dağarcığına Göre Metin Anlama Oranları

Kelime Dağarcığı Miktarı	**Yazılı Metni Anlama Yüzdesi**
1000 sözcük	72.0%
2000 sözcük	79.7 %
3000 sözcük	84.0 %
4000 sözcük	86.8 %
5000 sözcük	88.7 %

6000 sözcük	89.9 %
15,851 sözcük	97.8 %

Kaynak: Kucera, 1982'den aktaran, Schmitt ve McCarty, 1997: 9.

Yukarıdaki çeşitli bilgilerden ve bulgulardan yola çıkarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için CEF düzeylerine göre dil düzeyleri arasında kaç farklı sözcük bilinmesi gerektiği ile ilgili bir çalışma olmadığı için aşağıdaki tablo düzeylere göre oluşturulmuştur.

Tablo 11. Türkçe için Sözcük Sayısı Sınırları

CEF Dil Düzeyi	**Bilinmesi Gereken Sözcük Sayısı**
A1	< 1000
A2	1000 - 2000
B1	2000 - 3000
B2	3000 - 4000
C1	4000 - 5000
C2	5000 >

Buna göre çalışmada ele alınan öykü yeniden oluşturulurken öykünün A1 düzeyinde Türkçede en sık kullanılan ilk 1000 sözcük,; A2 düzeyinde Türkçede en sık kullanılan ilk 2000 sözcük; B1 düzeyinde Türkçede en sık kullanılan ilk 3000 sözcük; B2 düzeyinde Türkçede en sık kullanılan ilk 4000 sözcük; C1 düzeyinde Türkçede en sık kullanılan ilk 5000 sözcük kullanılmıştır. Öykülerde kullanılan sözcükler, İlyas Göz'ün "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı'' adlı kitabından seçilmiştir.

Öykünün özgün biçiminde geçen sözcüklerin eş anlamlıları, yakın anlamlıları tercih edilmiştir. Öyküde bulunan ama ilk 1000, 2000 veya 3000'e girmeyen sözcüklerin yakın veya eş anlamlıları bulunamadığında sözcük koyulaştırılarak -yabancı dil olarak İngilizce öğretimi için kullanılan öykülerde olduğu gibi- sözcüğün anlamını öğrenme okura bırakılmıştır.

Belirli somut durumlar için tek sözcük ve söz öbeklerinden oluşan temel sözcük bilgisine sahiptir (CEF, 2001:112). A1 düzeyinin sözcük dağarcığı aralığı tablosundaki bu ifadeden yola çıkarak öykülerin düzeylere göre yeniden hazırlanmasında A1, A2, B1, B2 düzeyinde sözcüklerin mecaz anlamlarından kaçınılmış, sözcüklerin temel anlamlarından faydalanma esas tutulmuştur.

C2 düzeyinin sözcük dağarcığı aralığı tablosundaki ‘‘Deyimler ve günlük dildeki ifadeleri de içeren oldukça geniş bir sözcük dağarcığına sahiptir; sözcükleri yan anlamları ile birlikte bilmektedir (CEF, 2001:112)’’ ifadesinden yola çıkarak ele alınan öyküde yer alan çeşitli deyimler ve mecaz anlamlı ifadeler yer almasından dolayı öykünün yeniden düzenlenmesinde C2 düzeyinde öykünün özgün hâline dokunulmamış, öykünün özgün biçimi C2 düzeyinde kabul edilmiştir.

3.1.6. Metinlerde hangi düzeyde hangi dil bilgisel yapılar kullanılmalı?

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan ders materyallerinde Türkçe gramer kurallarının hangi sıraya göre verileceği tam olarak ortaya konmuş değildir.

Ana dili Türkçe olan Türkçe öğrenicisi ile yabancı olarak dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için hazırlanan gramer kitaplarının aynı olması beklenemez. Ana dili konuşucusunun örtük dil bilgisi ile çevreden hiç farkında olmayarak öğrendiği basit bir dil bilgisi kuralı bile yabancı dil öğrenen bir kişi için zorlayıcı bir kural durumuna dönüşebilir. Örneğin ana dili Türkçe olan birinin farkında olmayarak öğrendiği basit bir ek kuralı olan düzlük-yuvarlaklık veya kalınlık incelik uyumu dahi yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bir kişi için öğrenmesi karışık bir dil bilgisi olarak karşısına çıkabilmektedir.

Gramer sırasının öğretiminde diller arasında yapısal özelliklerden dolayı farklılıklar ortaya çıkabilir. Eklemeli bir olan Türkçenin öğretilmesinde de çeşitli farklılıkların ortaya çıkması oldukça doğal bir durumdur.

Yabancı dil öğretim kitaplarına bakıldığında genellikle ilk üniteyi selamlaşma oluşturur. Çünkü günlük yaşamda en sık karşılaşılan durum selamlaşmadır. Zaten Avrupa Birliği Ortak Başvuru Metninde yer alan düzeylere göre dil yeterlilik listesinde (CEF, 2001; 24) A1 düzeyindeki ilk yeterlilik yabancı dil öğrenen bireyin hedef dilde selamlaşabilmesi, kendini tanıtabilmesi, nerede yaşadığını, ne iş yaptığını söyleyebilmesi, kendisiyle ilgili sözcükleri konuşulurken anlayabilmesidir.

Modern dil bilgisi kitaplarında bir dilin dil bilgisi kuralları belli bir sıraya göre verilmektedir. Dillerin sistemi yer yer değişse de dil bilgisi kitaplarının şablonu değişmemektedir. Ancak yabancı dil olarak Türkçe öğretim kitaplarında standart bir şablon yukarıdaki kitapların dil bilgisel sıralarının aynı olmadığı yukarıdaki kitaplardan anlaşılmamaktadır. Kitapların gramer sıralarında yer yer benzerlikler olsa da farklılıklar da göze çarpmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için hazırlanacak düzeylere göre öykülerde de belli bir gramer şablonuna ihtiyaç duyulmaktadır ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için tüm kurumların, uzmanların, öğreticilerin üzerinde anlaştığı net bir şablon yoktur.

Yabancı dil öğrenenler için kullanılan öykü kitaplarında sözcükler nasıl belli düzeye göre sıralanmışsa gramer kullanımı da belli bir sıraya göre verilmiştir. Örneğin A1 (Başlangıç) düzeyindeki bir öykü kitabında yan cümlecikleri olmayan, mecaz anlamlara yer verilmemiş, karmaşık zaman ve kiplerin kullanılmadığı cümlelere yer verilmediği gözlenmiştir. Bu tip kitapların hemen hepsinde seviyeler arttıkça zaman ve kiplerde zenginleşme, cümlelerin yan cümlecik kullanımıyla daha uzun ve daha çok yargıya yer verdiği gözlenmiştir.

Tablo 12. Ortak Yetenek Düzeyleri - Bütüncül Basamak

	A1	A2	B1	B2	C1	C2
O K U M	Katalog, duyuru ya da afiş gibi yazılı metinlerdeki	Kısa ve basit metinleri okuyabilirim. İlanlar, kullanım	Meslekle ilgili ya da günlük dilde en sık kullanılan	Yazarların belirli tutum ya da görüşü benimsedikleri, güncel	Üslup farklılıklarını da ayırt ederek uzun ve karmaşık,	Kullanım kılavuzları, uzmanlık alanına yönelik

A	bildik adları, sözcükleri ve çok basit tümceleri anlayabilirim.	kılavuzları, mönüler ve zaman çizelgeleri gibi basit günlük metinlerdeki genel bilgileri kavrayabilir ve kısa kişisel mektupları anlayabilirim.	sözcükleri içeren metinleri anlayabilirim. Kişisel mektuplarda belirtilen olay, duygu ve dilekleri anlayabilirim.	sorunlarla ilgili makaleleri ve raporları okuyabilirim. Çağdaş edebi düzyazıyı anlayabilirim.	somut ya da edebi metinleri okuyabilir, ilgi alanımla alakalı olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına giren makale ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim.	makaleler ve yazınsal yapıtlar gibi soyut, yapısal ve dil bilgisel açıdan karmaşık hemen hemen tüm metin türlerini kolaylıkla okuyabilir ve anlayabilirim.

Kaynak: CEF, 2001: 26.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için Türkçe dil bilgisi şablonu oluşturulurken CEF'te yer alan bu tablodan faydalanılmıştır.

Tablo 13. Dil Bilgisel Doğruluk Düzeyi

C2	*Dikkati başka konulardayken bile (örneğin, önceden planlama yaparken, diğerlerinin tepkilerini izlemekteyken) karmaşık dil kullanımında sürekli dilbilgisel kontrol sağlar.*
C1	*Sürekli yüksek düzeyde dil bilgisel doğruluk sağlar; nadiren fark edilmesi güç yanlışlar yapar.*
B2	*İyi dilbilgisel kontrol sağlar; yine de ara sıra yapılan dil sürçmeleri ya da dizgesel olmayan yanlışlar ve tümce yapısında çok küçük hatalar olabilir, ancak bunlar çok nadirdir ve çoğunlukla zamanla düzeltilebilir.*
	Nispeten yüksek bir düzeyde dil bilgisel kontrol vardır. Yanlış anlamalara yol açacak hatalar yapmaz.
B1	*Tanıdık bağlamlarda makul bir doğrulukla iletişim kurar; genellikle iyi bir kontrol gözlenir, yine de anadilin etkisi fark edilir ölçüdedir. İletişimde yanlışlar vardır, ancak anlatmak istediği şey açıktır.*
	Sık kullanılan rutinlerle ilgili bilgiyi ve tahmin edilebilir durumların kalıplarını makul ölçüde doğru kullanır.
A2	*Bazı basit yapıları doğru kullanır, ancak hala sistematik olarak temel hatalar yapar.*

	Örneğin, zamanları karıştırır, yine de çoğunlukla söylemek istediği şey açıktır.
A1	*Sadece birkaç basit dilbilgisel yapıyı ve öğrenilmiş tümce kalıplarını sınırlı kontrol eder.*

Kaynak: CEF, 2001: 114.

Sadece birkaç basit dil bilgisel yapıyı ve öğrenilmiş tümce kalıplarını sınırlı kontrol eder (CEF, 2001:114). A1 düzeyi için verilen bu ifadeden yola çıkarak dil bilgisel şablon oluşturulurken A1 düzeyi için sadece şimdiki zaman, gelecek zaman ve geniş zaman çekimlerine yer verilmiştir.

Tablo 14. Belge C1 DIALANG Öz Değerlendirme İfadeleri

A1 A1 A1 A1 A1 A1 A1 A1	Basit bilgilendirici metinleri ve kısa basit betimlemelerin genel fikrini, özellikle de metni açıklayıcı resim içeriyorlarsa anlayabilirim. Kolay isimleri, sözcükleri ve temel kalıpları bir araya getirerek örneğin tekrar tekrar metnin bölümlerini okuyarak çok kısa ve basit metinleri anlayabilirim. Kısa, basit yazılı talimatları, özellikle resim içeriyorlarsa takip edebilirim. Günlük durumlarla ilgili basit duyurulardaki tanıdık isim, sözcükleri ve çok basit kalıpları fark edebilirim. Örneğin posta kartlarındaki gibi kısa, basit iletileri anlayabilirim.
A2 A2 A2 A2 A2 A2 A2 A2 A2 A2 A2 A2	Günlük hayatta geçen sıradan sözcükleri ve ortak uluslararası sözcükleri içeren kısa, basit metinleri anlayabilirim. Günlük dille yazılmış kısa ve basit yazılı metinleri anlayabilirim. İşimle ilgili kısa, basit metinleri anlayabilirim. Reklamlar, broşürler, menüler ve tarifeler gibi basit günlük yazılı materyallerdeki açık bilgiyi bulabilirim. Mektuplar, broşürler ve olayları betimleyen kısa gazete makaleleri gibi basit yazılı materyallerdeki açık bilgiyi bulabilirim. Kısa, basit kişisel mektupları anlayabilirim. Bildik konularda standart rutin mektup ve faksları anlayabilirim. Günlük hayatta karşılaşılan araç gereçlerin üzerindeki, örneğin ankesörlü telefonlardaki, basit talimatları anlayabilirim. Sokak, lokanta, tren istasyonları ve işyerleri gibi halka açık yerlerdeki günlük işaret ve duyuruları anlayabilirim.

B1	İlgi alanımla ilgili konularda yazılmış açık ve net metinleri anlayabilirim.
B1	Mektup, broşür ve kısa resmi belgeler gibi günlük belgelerde gereksinim duyduğum genel bilgiyi bulup anlayabilirim.
B1	Bir görevi tamamlamak için gerekli bilgiyi bulmak için uzun bir metni ya da kısa birkaç metni tarayabilirim.
B1	Bildik konularda yazılmış açık ve net gazete makalelerindeki önemli noktaları fark edebilirim.
B1	Açık ve net yazılmış kanıtlayıcı metinlerdeki ana sonucu bulabilirim.
B1	Bir metindeki genel neden-sonuç çizgisini ayrıntılarla olmasa da anlayabilirim.
B1	Bir arkadaş ya da tanıdıkla karşılıklı yazışabilecek kadar iyi düzeyde mektuplardaki olay, duygu ve istek betimlemelerini anlayabilirim.
B1	Bir araç için yazılmış açık ve net talimatları kolayca anlayabilirim.
B2	İlgi alanımla ilgili yazışmaları okuyabilir ve anlamı kolayca anlayabilirim.
B2	Alanım dışı uzmanlık makalelerini alan terimlerinin anlamlarını kontrol edebileceğim bir sözlük eşliğinde anlayabilirim.
B2	Çok çeşitli türde metni okuma amacıma ve metin türüne bağlı olarak farklı hız ve şekilde kolayca okuyabilirim.
B2	Geniş bir sözcük dağarcığına sahibim, ancak bazen az kullanılan sözcük ve kalıplarda güçlük çekiyorum.
B2	Geniş bir konu yelpazesinde haber, makale ve raporların içerik ve uygunluğunu hızlı bir şekilde belirleyip ayrıntılı bir okuma gerekip gerekmediğine karar verebilirim.
B2	Yazarların belirli bakış açıları geliştirdiği güncel sorunlar hakkında yazılmış makale ve raporları anlayabilirim.
C1	Nadiren sözlük kullanarak her hangi bir yazışmayı anlayabilirim.
C1	Yeni bir makine üzerindeki uzun ve karmaşık talimatları ya da işlemleri uzmanlık alanım dışında bile olsa zor kısımları tekrar okuyabildiğim takdirde anlayabilirim.
C2	Soyut, yapısal olarak karmaşık ya da büyük oranda ana dil kullanılan yazınsal ya da günlük metinler dahil tüm yazılı dil ürünlerini kolayca anlayıp yorumlayabilirim.

Kaynak: CEF, 2001: 232.

Türkçenin dil bilgisi şablonu oluşturulurken CEF'te yer alan bazı ifadelerden yola çıkılmıştır. A1 düzeyinde belirtilen sözlü anlatım yeterliliğinde ''yaşadığım yeri ve tanıdığım insanları betimlemek için basit kalıpları ve tümceleri kullanabilirim (CEF,

2001: 26). Bu durum Türkçe için düşünüldüğünde bir kişinin nerede yaşadığını belirmek için ‘‘Ben Eskişehirliyim.’’ veya ‘‘Ben Eskişehir’de yaşıyorum.’’ biçiminde bir cümle oluşturması beklenir. Buradan yola çıkarak bir yabancının bu cümleleri kurabilmek için ya ek eylem geniş zaman çekimini bilmesi ya da şimdiki zaman çekimini, durum eklerini bilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla Türkçe dil bilgisi şablonun A1 bölümüne geniş zaman yerleştirilmiştir.

CEF, Avrupa dilleri için ortak bir başvuru kaynağı olduğu için Türkçenin dil bilgisel durumlarını, Türkçenin öğretimine uygun bir şablon ile ilgili bilgileri geniş olarak ele almamıştır. Bu yüzden yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ile ilgili dil bilgisel şablon oluşturulurken sadece CEF’ten faydalanılmamıştır. CEF sadece dil öğretimi ile ilgili çalışmalara kılavuzluk edeceğinden yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hangi düzeyde, hangi dil bilgisel ifadenin yer alması ile ilgili bir bilgi içermemektedir.

Yabancılara Türkçe öğretmek için hazırlanmış çeşitli ders kitapları vardır. Bu ders kitapları hazırlanırken çeşitli deneyimlerden yola çıkılmaktadır. Dil bilgisel şablon oluşturulurken bu kitaplardan da faydalanılmıştır. Günümüzde birçok kurum ve kişi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları hazırlamakta ve hazırlamaya da devam etmektedir. Ancak bu kitapların hemen hemen hiçbirinde CEF’in belirlediği A1, A2, B1, B2, C1, C2 düzeylerine göre bir sınıflandırma ve bölümleme yoktur.

Kaynak araştırması sırasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarının çoğunun 1, 2, 3, 4, 5 gibi setlerden oluştuğu; çoğu ders kitabının ise dinleme kasetlerini, alıştırma kitaplarını içermediği gözlenmiştir.

Dil düzeyine göre sınıflandırma sadece Ankara Üniversitesi TÖMER’in hazırladığı Yeni Hitit serisi adlı ders kitaplarında yer almaktadır. Bu seri ise üç kitaptan oluşmakta ancak 6 dil düzeyinin tamamını kapsamaktadır.

Dil bilgisel şablon oluşturma kapsamında aşağıda yer alan ders kitapları tek tek incelenmiş kitapların basitten zora doğru 1, 2, 3, 4, 5 sıralanmalarında ele alınan ortak dil bilgisel konular belirlenmiştir.

Dolayısıyla A1, A2, B1, B2 düzeylerinde dil bilgisi öğretimi de yapılırken bu düzeylerde daha çok sözcük bilgisinin artırılması, sözcüklerdeki mecaz anlamların edinilmesi konuları irdelenmektedir. Bu yüzden aşağıdaki dil bilgisi şablonu oluşturulurken C1 ve C2 düzeylerine kadar olan seviyelerde gramer konularının hepsi yerleştirilmiştir. C1 ve C2 düzeyi dil bilgisi şablonun dışında tutulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi şablonu hazırlamak için ele alınan kaynaklar:

Türk yazarlı kaynaklar[•]:

Hitit Yabancılar için Türkçe 1 (A1+A2),

Hitit Yabancılar için Türkçe 2 (B1),

Hitit Yabancılar için Türkçe 3 (B2+C1),

Hitit Yabancılar için Türkçe 1,

Hitit Yabancılar için Türkçe 2,

Hitit Yabancılar için Türkçe 3,

Adım Adım Türkçe,

Adım Adım Türkçe Dil Bilgisi,

Ebru Türkçe Ders Kitabı 1,

Ebru Türkçe Ders Kitabı 2,

Gökkuşağı Türkçe Ders Kitabı 1,

Gökkuşağı Türkçe Ders Kitabı 2,

[•] Bu kaynaklardaki dil bilgisi konularını gösteren sayfalar ekler bölümünde sunulmuştur.

Gökkuşağı Türkçe Ders Kitabı 3,

Gökkuşağı Türkçe Dil Bilgisi 1,

Gökkuşağı Türkçe Dil Bilgisi 2,

Türkçe Okuyorum 1,

Türkçe Okuyorum 2,

Türkçe Öğreniyoruz 1,

Türkçe Öğreniyoruz 2,

Türkçe Öğreniyoruz 3,

Türkçe Öğreniyoruz 4,

Yabancı Dilim Türkçe 1,

Yabancı Dilim Türkçe 2,

Yabancı Dilim Türkçe 3,

Yabancı Dilim Türkçe 4,

Yabancı Dilim Türkçe 5,

Elementary Turkish: A Complete Course for Beginners.

Yabancı yazarlı kaynaklar:

Turkish in Three Months,

Türkçe Ders Kitabı (Başlangıç kursu),

Türkçe Ders Kitabı (Tamamlama kursu).

Tablo 15. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi için Hazırlanmış Dil Düzeylerine Göre Dil Bilgisi Öğretim Şablonu

A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**B1 Düzeyi**	**B2 Düzeyi**
İsimler Kişi Zamirleri Kalınlık-İncelik Uyumu Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu Durum Ekleri Çokluk Ekleri İyelik Ekleri Ad Tamlamaları Geniş Zaman Şimdiki Zaman Gelecek Zaman Emir Kipi Niteleme Sıfatları İşaret Sıfatları Sayı Sıfatları Soru Sıfatları Pekiştirme Sıfatları İşaret Zamirleri Ek fiil Geniş Zaman Çekimi (Geniş Zaman İsim Cümleleri) Diye, ile, gibi, kadar, için, -den beri Edatları Yeterlilik Fiili	Bilinen Geçmiş Zaman Duyulan Geçmiş Zaman Ek fiil Bilinen Geçmiş Zaman Çekimi Ek fiil Duyulan Geçmiş Zaman Çekimi İsim Filler İçin Edatı (Amaç-Sonuç ve Neden Sonuç Cümleleri) Çünkü, Ama Bağlaçları Niçin, Neden, Niye Soru İfadeleri Karşı, -e doğru Edatları Belgisiz Sıfatlar Belgisiz Zamirler Gereklilik Kipi İstek Kipi Şart Kipi Tezlik, sürerlik, yaklaşma fiilleri	Fiil Çatısı Sıfat Filler Zarf Fiiller Aktarma Cümleleri Şart Cümleleri	Türkçedeki TümYapım Ekleri Birleşik Zamanlar Şimdiki Zamanın Hikâyesi Şimdiki Zamanın Şartı Şimdiki Zamanın Rivayeti Geniş Zamanın Hikâyesi Geniş Zamanın Şartı Geniş Zamanın Rivayeti Gelecek Zamanın Hikâyesi Gelecek Zamanın Şartı Gelecek Zamanın Rivayeti Bilinen Geçmiş Zamanın Hikâyesi Bilinen Geçmiş Zamanın Şartı Bilinen Geçmiş Zamanın Rivayeti Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi Duyulan Geçmiş Zamanın Şartı Duyulan Geçmiş Zamanın Rivayeti İstek Kipinin Hikâyesi İstek Kipinin Şartı İstek Kipinin Rivayeti Dilek-Şart Kipinin Hikâyesi Dilek-Şart Kipinin Şartı Dilek-Şart Kipinin Rivayeti Gereklilik Kipinin Hikâyesi Gereklilik Kipinin Şartı Gereklilik Kipinin Rivayeti

4. Yöntemin Öyküye Uygulanması

Çalışmanın bu bölümünde, yukarıda anlatılan yönteme uygun biçimde A1, A2, B1, B2, C1 dil düzeylerine göre yeniden oluşturulmuş öyküler yer almaktadır. Yöntemin

uygulandığı yapıtlar, Yavuz Bahadıroğlu'na ait ''Hayata Dair Öyküler'' adlı kitabındaki ''Orada Bir Köy Daha Var'' öyküsü ve Ömer Seyfettin'e ait ''Gizli Mabet'' öyküsüdür.

Çalışmanın ilk bölümünde belirtildiği gibi yazınsal metinler dil öğretiminde kültür aktarımını sağlayan önemli ögelerden biridir. Buradan yola çıkarak bu çalışmada düzeylere göre yeniden oluşturulacak öykülerin Türk kültür ögelerini içerir nitelikte olması gerekmektedir.

''Orada Bir Köy Daha Var'' öyküsü; köy yaşamını, Türk misafirperverliğini, köyü yanlış tanımayı, Anadolu'daki ağalık düzeninin son dönemlerde ortadan kalkması, Türk insanının bilinç düzeyini artırma hedefleri gibi konuları ele almaktadır. Ömer Seyfettin'in ''Gizli Mabet'' öyküsünde ise Doğu kültürüne karşı ön yargılarla İstanbul'a gelen bir Fransız'ın, bir Türk tarafından geleneksel bir Türk evinde bir gece misafir edilmesi, Fransız'ın karşılaştığı kültür ögelerini bilmediği için yanlış yorumlaması konu edilmiştir. Bunun için yöntemin uygulanacağı metin olarak ''Orada Bir Köy Daha Var'' öyküsü ve ''Gizli Mabet'' öyküsü seçilmiştir.

''Orada Bir Köy Daha Var'' öyküsünün, çalışmada ortaya konan yöntemin uygulanması için seçilmesinin başka bir nedeni ise yazıldığı dönemdir. YTKSS hazırlanırken 1995 ve sonrasında yayımlanmış olan 338 kitap ile 142 dergi üzerinde çalışma yapılmıştır. Dolayısıyla YTKSS'de yer alan sözcükler, söz dağarcığı, sıklık sırası belirtilen döneme aittir. 1995 öncesine ait öykülerdeki sözcüksel farklılıklar olması düşünülerek ''Orada Bir Köy Daha Var'' öyküsü yeniden oluşturulmuştur. ''Orada Bir Köy Daha Var'' öyküsü ilk kez ''Kelepçe'' adıyla Yavuz Bahadıroğlu tarafından 1999 yılında yayımlanmış bir yapıttır. YTKSS'nin hazırlandığı dönem ile bu yapıtının yazılış dönemi uyuşmaktadır.

Ayrıca bu öyküde yöresel söyleyiş farklılıkları ve Anadolu ağızlarına ait bazı sözcükler yer almaktadır. C2 dil düzeyi sözcük dağarcığı tablosunda yer alan ''Deyimler ve günlük dildeki ifadeleri de içeren oldukça geniş bir sözcük dağarcığına sahiptir; sözcükleri yan anlamları ile birlikte bilmektedir (CEF, 2001: 112)'' ifadesinde belirtilen

yeterlilikten de yola çıkarak bu geniş söz varlığına günlük söyleyiş farklarının bu öyküde bulunması da bu öykünün seçilmesinde rol oynamıştır.

YTKSS'nin derlem havuzunun oluşturulduğu yılların öncesine ait bir öykünün yeniden oluşturulmasında ise Türk öykücülüğünün önemli isimlerinden biri olan Ömer Seyfettin'in öyküleri göz önünde bulundurulmuştur. ''Gizli Mabet'' adlı öykünün Türk kültürüne ait ögeleri içermesi ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kişilerin de karşılaşacakları hedef dilin kültür ögelerini yanlış anlama gibi bir konuyu ele alan bir öykünün var olması bu çalışma açısından oldukça yararlı olmuştur.

4.1. ''Orada Bir Köy Var'' Özgün Metin C2 Düzeyi

Doğma büyüme Bakırköylüydü, Kemal. Ama hiç gerçek köy görmemişti. Köy hakkındaki bilgisi filmlerde gördüğü ile romanlarda okuduğu kadardı.

Okul bitmiş, staj bitmiş, öğretmenlik başlamıştı. Tayini de, çıka çıka geri kalmışlığından emin bulunduğu yörelere çıkmıştı: Kuş uçmaz, kervan geçmez bir dağ köyüne.

Ama Kemal için hiç fark etmezdi. İdealist bir yaklaşım ile olaya bakıyor, ''Ülkemin her yeri vatan'' diyordu. Bir bakıma İstanbul'dan ayrılacağına memnun bile olmuştu. Bu büyük şehirde yitip gitmekten korkuyordu: Bazı arkadaşları gibi çürümekten. Anadolu'da kendini bulacağını, kendine geleceğini biliyordu. Hem çocukları okutur, hem de köylüyü eğitir, bilinçlendirirdi. Bir süre sonra, onları köy ağasına karşı birleştirip ayaklandırmanın bir yolunu belki bulabilirdi. Böylece köy çapında bir küçük bir komün denemesi bile yapabilirdi: Proletarya iktidarına ilk adımlar bu defa köyden başlasa oludu ki? Sadece, işçi iktidarına giden yolun işçileri ayaklandırmaktan geçtiğini yazan teorisyenler birazcık şaşırırdı işte, hepsi bu.

Köylüyü bilinçlendirmek önemliydi. Bu yüzden yanına iki bavul dolusu kitap almıştı. Kendisi de bu kitaplar sayesinde bilinçlenmemiş miydi? Bu kitaplar sayesinde, hiçbirini tanımadığı halde köy ağalarına can düşman olmamış mıydı?

Tüm ağalar, kuşkusuz, Kemal Tahir'in ''Köyün Kamburu'' isimli romanından fırlamış ''Abuzer Ağa'' gibiydi. Abuzer Ağa bu defa hapı yutacaktı. Kemal Öğretmen, köylüyü bilinçlendirmek üzere Anadolu'ya gidiyordu.

Bu sadece bir gidiş değil, bir çıkarmaydı: Kendisi çıkarmaya öncülük ediyordu. Arkasından nice Kemaller gelecekti. Köy minibüsünü yadırgadı. Köylü dediğin tabana kuvvet yürümeliydi. Minibüs şehir bürokrasisini, hadi bilemediniz, şehir ahalisini taşımak içindi. Köylüye gerekmezdi. Köylü yürümeliydi ki, kendisini yürüten rejime karşı bilensin.

Yanında esmer, kara sakallı bir genç oturuyordu. Köylüyü bilinçlendirmeye ondan başlamalıydı:

‘‘Bu minibüs kimin?’’ diye sordu.

Kara sakallı genç:

‘‘Bir vatandaşın’’ diye cevap verdi sektirmeden, ‘‘alacan mı?’’

‘‘Yoo’’ dedi Kemal öğretmen, ‘‘bende minibüs alacak para ne arar?’’

‘‘Taksitlen de satarlar’’ dedi kara sakallı, ‘‘minibüs dediğin nedir ki gurban, çalışır ödersin.’’

‘‘İstemem. Eminim bu minibüs köy ağasınındır.’’Kara sakallı genç aval aval bakakaldı Kemal öğretmene; aval aval bakarken:

‘‘Yooo’’ dedi uzatarak, ‘‘benimdir.’’

Şaşkınlık sırası Kemal öğretmene gelmişti:

‘‘Ağa mısın?’’ diye sordu damdan düşer gibi.

Kara sakallı genç güldü:

‘‘Eh’’ dedi, elini sallayarak, ‘‘şükrolsun gurban, gendi düzenimizin ağasıyık.’’

Kemal öğretmen düşman düşman baktı kara sakallı gence:

‘‘Hem ağa, hem de mürteci’2 dedi içinden, ‘‘buna mim koymalı.’’

Köy görünmüştü:

‘‘Aha senin ineceğin köy’’ dedi yanındaki kara sakallı, ‘‘sen burada inecen, biz yukarı köylüklere devam edecez. Uğurola.’’

Kahvelerin önünde indi. Bakındı:

‘‘Yahu bu köy mü?’’ diye söylendi.

Evlerin çoğu betonarmeydi. Hepsi de birbirine benziyordu. Acaba Abuzer Ağanın havuzlu konağı neredeydi?

Etrafta hayalindeki gibi bir konak göremeyince, bakışlarını tepelere çevirdi.: Tepelerde de, hayal ettiği gibi, bir konak yoktu. Kimbilir belki bu köyün ağası da-tıpkı

Kemal Tahir'in romanındaki Abuzer Ağa gibi- yaylada otuyordu.: Yediçınar Yaylasında...

Çocuklar tarafından sarıldığını gördü. Gülümsüyorlardı. O da gülümsedi:

‘‘Yediçınar Yaylası uzak mı?’’ diye sordu.

‘‘Yayla uzaktır’’dedi çoculardan biri, ‘‘yaylaya gidecektin de minibüsten niye indin ki?’’

‘‘Yok, yaylaya gitmeyeceğim, bu köye geldim, öğretmenim.’’

‘‘Bu sıcakta kravat taktığına göre, öğretmensinizdir.’’

Kendisinden küçük çocuklardan birine seslendi:

‘‘Git muhtar emmiye haber ver, beklediği öğretmen geldi.’’

Çocuk kahveye girdi. Az sonra yanında elli-ellibeş yaşlarında, kısa, tıknaz, kasketli, sigarayı ağızlıkla içen biriyle kahveden çıktı.

‘‘Hah’’ dedi Kemal öğretmen, ‘‘ağa bu olsa gerek! Herif hem muhtar hem ağa. Bununla işimiz var.’’

Çok bilmiş tavırla büyük çocuğa baktı:

‘‘Bu mu?’’ dedi başını yamultarak, ‘‘ağanız ve muhtarınız.’’

‘‘Muhtar emmi bu’’ diye cevap verdi çocuk, fosur fosur ciğara içmesinin dışında bir kusuru yoktur.’’

Çocuk kıkırdayarak uzaklaştı. Az sonra muhtarla karşı karşıya gelmişlerdi. Muhtar sigarasını attı. İyice ezdi. İşi biter bitmez de, kırk yıllık dostu gibi sarıldı Kemal öğretmene. Sarılıp şapır şupur öptü.

‘‘Dost olmaya çalışıyor” diye düşündü. Kemal öğretmen, “beni tavlayıp sagflarına çekmeye çalışıyor. Görür o…”

Muhtar tiz bir ıslık öttürdü. Korucu kılıklı biri çıktı kahveden. Kırmasını çaprazından omzuna asmıştı.

“Al muallimin bağullarını lojmana götür” dedi., “temizlendiydi değil mi?”

“İyi. Odaları havalandır. Her ihtimale karşı bi de çay kaynat, belki muallim beyimizin canı çeker. Yemeğimizi yer yemez biz de geliriz. Yallahlan bakalı.”

“Tokum” dedi Kemal Bey”, “kazada yemiştim.”

“Gene yersin, gene yersin. Çoluk çocuk nerede, göremedim…”

Konuşmasına fırsat vermeden sürdürdü:

“Anladım: gidip bir göreyim, ondan sonra aldırırım demişsindir. Öyle ya, bakalım gideceğin yerin lojmanı var mı, yok mu bakalım. Var diyelim: Lojmana tüm ihtiyaç maddeleri konmuş mu, konmamış mı? Buzdolabıydı, çamaşır-bulaşık makinesiydi, ocaktı, firitözdü…Korkma muallim bey, bizim okulun lojmanında hepsi var. Yerleşince çoluk çocuğu aldırırsın.”

“Bekârım” dedi Kemal Bey.

“Vah vah, fidan gibi de delikanlısın, evde kalmana şaştım. Neyse canım, gerekirse buradan eveririz seni, ne hamarat kızlarımız var…”

Muhtar yaptığı espriyi sevdi, bir kahkaha attı. Birlikte kahveye gittiler.

Hoş beşten sonra kahveler söylendi. Kemal öğretmenin kafası karışıktı. Kendini sohbete veremiyordu. Herkesin muhtarla senli benli konuşması, şakalaşması, hatta birinin alacağını istemesi öğretmenini kafasını iyice karıştırmıştı. Bu nasıl ağalıktı ki böyle? Ağa dediğin emrederdi. Vururdu. Vurunca devirirdi. Canı kimi isterse falakaya yatırır, döverdi. Dilediğini köyden atardı. Ağa dediğin ağa gibi davranırdı.yani, bu muhtar ağa gibi davranmıyordu. Bu muhtarda bir terslik vardı.: Terslik ya muhtardaydı, ya da başka yerde…

“Belki de adam sadece muhtardır, ağa başkasıdır; niçin olmasın?”

Bu ihtimal Kemal öğretmeni rahatlattı. Rahatlayınca bakındı. Romandakine benzer bir ağa tipi aradı etrafta. Şöyle fırlak göbekli, sinsi bakışlı, karga burunlu, kırçıl sakallı… Şöyle yakası kürklü paltoyu gelişi güzel omzuna atmış, kehribar otuzüçlük tesbihini şakırdatan….Şöyle, yeleğinde altın köstek sarkan, parmağında kocaman altın yüzükler ışıldatana…Şeyli bir…

Yoktu. “Gelmemiştir”diye düşündü. Gelmez gelmezdi. Zaten ağa kısmısı kahvelerde pek oturmazdı. Etrafında silahlı olduğu halde cins atının üstünde dolanırdı. Nasılsa görüp tanışacaktı. Acele etmemeliydi.

Bu düşüncelerle rahatlayınca neşelendi. Neşelenince de ortaya sordu:

“Ağa yok mu ağa, etrafta göremedim de?”

Herkes bıyıkaltı gülümsemeye başladı.

“Ne ağası?” diye sordu muhtar.

Kemal öğretmeni bıyıkaltı gülümsemeler karşısında ikilime düştü; muhtarın kulağına eğilip sesini iyice kıstı:

“Bu köyün ağasını soruyorum, sahibini yani.”

Arkasından Kemal Tahir'in romanındaki ağanın adını söyledi, belki tutar diye:

"Abuzer Ağa… Adı Abuzer miydi, yoksa yanlış mı hatırlıyorum?"

Muhtar elini dizine vurup "şırrak" sesi çıkartırken, ağız dolusu bir kahkaha attı:

"Ha bizim ağa!"dedi, güle güle, "Abuzer mi dedin muallim bey, demek Abuzer Ağa: Sakın senin sorduğun Kavat Abuzer Ağa olmasın, Kemal Tahir rahmetlisinin kitabındaki Abuzer?"

"Hah" dedi Kemal Bey"işte o!"

Kemal Tahir'in romanın aynısı " diye geçirdi içinden, "yani olursa bu kadar benzerlik olur."

Muhtar hâlâ kahkahalarla gülüyor, köylüler de daha düşük dozda muhtara eşilik ediyorlardı.

"Millet" dedi muhtar, "bizim muallim bey, köy ağasıyla tanışmak istiyor."

Kahkahalar arttı. Kemal öğretmen sıkıldı:

"Yanlış bir şey mi söyledim?" diye sordu.

"yoo" dedi yaşlı köylülerden biri,"yanlış söylemedin de, nasıl anlatsam…Eski muallim bey de "ille ağa" diye tutturduydu, ondan kelli gülmekteyiz: Siz muallimler ne çok seviyorsunuz ağayı?"

Muhtar kalktı:

"neyse muallim bey yol yorgunudur, ben lojmanına bırakayaım, sonra söyleşiriz. Yürü muallim bey."

Vedalaşıp dışarı çıktılar.

Kapıda bir cip bekliyordu.

"Buyur" dedi muhtar, Kemal Bey'e "makam aracımızdır."

Kemal öğretmen çekine çekine bindi.

"Sizin mi?" diye sordu koltuğa ilişir ilişmez.

"Köylünün" dedi muhtar,"dedik ya makam aracımızdır diye."

Yadırgayıcı gözlerle Kemal Bey'e baktı:

"Kemerini tak muallim bey, bizim buralarda trafik polisi felan yoktur, amma boş veremeyiz. Muhtar olaraktan gendimiz yasaları uygulamaktan sorumluyuz."

Kemeri taktı.

"Muallim Bey" dedi muhtar, marşa basarken,"bu yörede ne Abuzer Ağa bulabilirsin, ne de buldozer ağa; onlar romanlarda kaldı."

Lojmana yerleşti. Akşama doğru iki delikanlı geldi, bir ihtiyacı olup olmadığını öğrenmek için. Teşekkür ett, ama hemen bırakmadı delikanlıları. Çay demledi. Yüreklerini yoklayacaktı.

Şurdan, buradan bir süre konuştular. Konuştukça yakınlaştılar. Delikanlıların ikisi de lise mezunuydu. Birinci basamak sınavını kazanmış, ikincisine hazırlanıyorlardı. Aydın çocuklardı. Halkı bilinçlendirme işlevine delikanlıları etkilemekten başlayabilirdi.

İkinci bardağı doldururken, sordu:

"Köyünüzün ağası kim?"

Ağalığa takmıştı bir kere, sonuna kadar gidecekti.

Ablak yüzlü delikanlı cevap verdi.

"Mahmut Ağayı mı demektesin?"

Kemal öğretmenin gözleri parladı.,, muhtar ne kadar inkâr ederse etsin, ipin ucunu nihayet yakalamıştı.

"Hah" dedi, "Mahmut Ağayı diyorum, iyi bildin."

" Mahmut Ağa eskiden iyiydi, ama biricik oğlu yardan yuvarlanıp ölünce kötülendi."

Kemal öğretmenin ağzı kulaklarına varıyordu:

"Oğlunun acısından zulme başladı, öyle mi?"

Ablak yüzlü delikanlı anlamaz gözlerle Kemal öğretmene baktı:

"Öylesi değil hocam"dedi, "ne zulmü? Niye zulmetsin ki? Sadece aklını oynattı garibim, oğlunun acısından delirdi."

Kemal beyin aklı başka yerdeydi:

"Sizin ağa delirdi ha! İyi, çok iyi…"

Öbür delikanlı söze karıştı.:

"Ağa dedikse öylesine ağa, anla işte hocam, öylesine dedim; köylünün biraz biraz dalgası gibi yani, eğlenme kabilinden; yoksa fikaradır, garibandır, amma onurludur: Cigara-migara dilenir, lâkin para almaz. Dedik ya, onurlu…"

Kemal öğretmenin omuzları düştü. Son bir ümit çırpınışla inledi:

"Yani, köyünüzde ağa yok mu?"

"Yok" dediler bir ağızdan.

"Yani, tekmil ahaliyi jandarma onbaşısına dövdürmüyor mu?"

Gülüştüler:

“Yok” dediler yine.

Bir daha çırpındı Kemal öğretmen:

“yani hepinizin toprağı var mı?”

Başlarını öne doğru salladılar sessizce.

“Amma biz okumak istiyok” dedi ablak yüzlü olanı, “ sonuna kadar okuyup vatanımıza-milletimize faydalı olmak istiyok: Hem gendimize, hem ailemize, hem de milletimize…”

Kemal öğretmen daldı. Okuduğu romanları, hükümler çıkarıp defterlere geçirdiği kitapları düşündü. Toplantılarda dinlediklerini tekrar geçirdi aklından. Köy ağaları hakkında, köylüler hakkında anlatılanlarla yaşananlar ne kadar farklıydı böyle. Yalanlarla abartmalar daha ilk günden ayağına dolaşmaya başlamıştı: Bir kısmı ayağına, bir bölümü yüreğine…

“Burası köy mü?” dedi, saçma bir soru sorduğunu bile bile.

“Köy” dediler,”daha önce köy görmediniz mi, hocam? Nerelisiniz sahi?”

“Bakırköylü” dedi Kemal öğretmen soğumuş çayından bir yudum alarak, “bizim köyden sizin köye bakmak insanı yanıltıyor.”

Soğuk çaydan bir yudum daha aldı. Arkasına yaslandı. Gülümsedi.

4.2. ‘‘Orada Bir Köy Var’’ C1 Düzeyi

Doğma büyüme Bakırköylüydü, Kemal. Ama hiç gerçek köy görmemişti. Köy hakkındaki bilgisi filmlerde gördüğü ile romanlarda okuduğu kadardı. Okul bitmiş, staj bitmiş, öğretmenlik başlamıştı. Tayini geri kalmış, çok uzaklardaki bir köyüne çıkmıştı.Ama Kemal için hiç fark etmezdi.

Kemal olaya idealist olarak bakıyordu. ‘‘Ülkemin her yeri benim vatanım.’’ diyordu. İstanbul’dan ayrılacağı için memnun bile olmuştu.

Büyük şehirlerden kaybolmaktan korkuyordu. Bazı arkadaşları büyüy şehirlerde yok olup gitmişti. Anadolu’da kendini bulacağını, kendini daha hissedeceğini biliyordu. ‘‘Hem çocukları okutur hem de köylüleri bilinçlendiririm.’’ diye düşünüyordu. Bir süre sonra köylüleri köy ağasına karşı birleştirip ayaklandırmanın bir çözümünü bulabilirdi.

Böylece köyde küçük bir komün denemesi bile yapabilirdi: Proleterya iktidarına karşı ilk hareket bu kez köyden başlasa da olabilirdi? Sadece işçi iktidarının olduğu işçileri ayaklandırmak ile mümkün olduğunu düşünenler biraz şaşırırdı.

Köylüyü bilinçlendirmek önemliydi. Bu nedenle yanına iki bavul kitap almıştı. Kendisi de bu kitaplar ile bilinçlenmemiş miydi? Tüm ağalar Kemal Tahir'in ''Köyün Kamburu'' adlı romanındaki ''Abuzer Ağa'' gibiydi. Abuzer Ağa bu kez zarar görecekti.

Kemal köylüleri bilinçlendirmek için Anadolu'ya gidiyordu. Bu sadece bir gidiş değil bir ayaklanma idi. Kendisi bu ayaklanmanın öncüsü idi. Arkasından kendisi gibi insanlar gelecekti.

Kemal köy minibüsünü görünce biraz şaşırdı. Köylü her zaman yürümeliydi. Minibüs şehir bürokrasisini, hadi bilemediniz, şehir ahalisini taşımak içindi. Köylüye minibüs gerekmezdi. Köylü yürümeliydi ki kendisini yürüten rejime karşı daha çok kızsın.

Yanında esmer, kara sakallı bir genç oturuyordu. Köylüyü bilinçlendirmeye ondan başlamalıydı:

''Bu minibüs kimin?'' diye sordu.

Kara sakallı genç:

''Bir vatandaşın'' diye cevap verdi hemen sordu, ''alacak mısın?''

''Yok'' dedi Kemal öğretmen, ''bende minibüs alacak para yok?''

''Taksitle de satarlar.'' dedi kara sakallı, ''minibüs dediğin nedir ki çalışır ödersin.''

''İstemem. Eminim bu minibüs köy ağasınındır.''

Kara sakallı genç garip garip bakakaldı Kemal öğretmene; garip garip bakarken:

''Yok'' dedi sözü uzatarak, ''benimdir.''

Şaşkınlık sırası Kemal öğretmene gelmişti:

''Ağa mısın?'' diye sordu aniden.

Kara sakallı genç güldü: ''Eh'' dedi, elini sallayarak, ''Çok şükür, kendi düzenimizin ağasıyız.''

Kemal öğretmen düşman düşman baktı kara sakallı gence:

''Hem ağa, hem de **gerici**'' dedi içinden, ''buna dikkat etmeli.''

Köy görünmüştü:

‘‘İşte senin ineceğin köy’’ dedi yanındaki kara sakallı, ‘‘sen burada ineceksin, biz yukarı köylere devam edeceğiz. Uğur ola.’’

Kahvelerin önünde indi. Bakındı:

‘‘Yahu bu köy mü?’’ diye söylendi.

Evlerin çoğu betonarmeydi. Hepsi de birbirine benziyordu. Acaba Abuzer Ağanın havuzlu konağı neredeydi?

Etrafta hayalindeki gibi bir konak göremeyince tepelere doğru baktı. Tepelerde de, hayal ettiği gibi, bir konak yoktu. Kimbilir belki bu köyün ağası da -tıpkı Kemal Tahir’in romanındaki Abuzer Ağa gibi- yaylada otuyordu.: Yediçınar Yaylasında...

Çocuklar tarafından etrafının sarıldığını gördü. Gülümsüyorlardı. O da gülümsedi:

‘‘Yediçınar Yaylası uzak mı?’’ diye sordu.

‘‘Yayla uzaktır’’dedi çocuklardan biri, ‘‘yaylaya gideceksen minibüsten niye indin ki?’’

‘‘Yok, yaylaya gitmeyeceğim, bu köye geldim, öğretmenim.’’

‘‘Bu sıcakta kravat taktığına göre, öğretmensinizdir.’’

Kendisinden küçük çocuklardan birine seslendi:

‘‘Git muhtar amcaya haber ver, beklediği öğretmen geldi.’’

Çocuk kahveye girdi. Az sonra yanında elli elli beş yaşında, kısa, **tıknaz**, **kasket**li, sigarayı ağızlıkla içen biriyle kahveden çıktı.

‘‘Hah’’ dedi Kemal öğretmen, ‘‘ağa bu olsa gerek! Adam hem muhtar hem ağa. Bununla çok sorun yaşayacağım.’’

Böbürlenerek büyük çocuğa baktı:

‘‘Bu mu?’’ dedi başını yamultarak, ‘‘ağanız ve muhtarınız.’’

‘‘Muhtar amca bu’’ diye cevap verdi çocuk, çok fazla sigara içmesinin dışında bir kusuru yoktur.’’

Çocuk kıkırdayarak uzaklaştı.

Az sonra muhtarla karşı karşıya gelmişlerdi.Muhtar sigarasını attı. İyice ezdi. İşi biter bitmez de kırk yıllık dostu gibi sarıldı Kemal öğretmene. Sarılıp şapır şupur öptü.

‘‘Dost olmaya çalışıyor” diye düşündü. Kemal öğretmen, “beni kandırıp kendi tarafına çekmeye çalışıyor. Görür o…”

Muhtar tiz bir ıslık öttürdü. Korucuya benzeyen biri çıktı kahveden. Tüfeğini çaprazından omzuna asmıştı.“Al öğretmenin bavullarını lojmana götür” dedi., “temizlendiydi değil mi?”

“İyi. Odaları havalandır. Her ihtimale karşı bir de çay kaynat, belki öğretmen beyimizin canı çeker. Yemeğimizi yer yemez biz de geliriz. Haydi bakalım.”

“Tokum” dedi Kemal Bey”, “ilçede yemiştim.”

“Gene yersin, gene yersin. Eşin, çocukların nerede, göremedim…”

Konuşmasına fırsat vermeden sürdürdü:

“Anladım: gidip bir göreyim, ondan sonra onları yanıma aldırırım demişsindir.

Öyle ya, bakalım gideceğin yerin lojmanı var mı, yok mu bakalım.

Var diyelim: Lojmana tüm ihtiyaç maddeleri konmuş mu, konmamış mı?

Buzdolabı, çamaşır-bulaşık makinesi, ocak, firitöz…Korkma öğretmen bey, bizim okulun lojmanında hepsi var. Yerleşince eşini, çocuklarını yanına aldırırsın.”

“Bekârım” dedi Kemal Bey.

“Vah vah, fidan gibi de delikanlısın, bekâr olmana şaştım. Neyse canım, gerekirse buradan evlendiririz seni, ne güzel kızlarımız var… Muhtar yaptığı espriyi sevdi, bir kahkaha attı. Birlikte kahveye gittiler.Birazcık sohbetten sonra kahveler söylendi. Kemal öğretmenin çok şaşkındı. Kendini sohbete veremiyordu.

Herkesin muhtarla senli benli konuşması, şakalaşması, hatta birinin alacağını istemesi öğretmeni iyice şaşırtmıştı.

Bu nasıl ağalıktı ki böyle? Ağa emrederdi. Vururdu. Vurunca devirirdi. İstediğini **falaka**ya yatırır, döverdi. Dilediğini köyden atardı. Ağa, ağa gibi davranırdı.yani, bu muhtar ağa gibi davranmıyordu. Bu muhtarda bir terslik vardı.: Terslik ya muhtardaydı, ya da başka yerde… “Belki de adam sadece muhtardır, ağa başkasıdır; niçin olmasın?”

Bu ihtimal Kemal öğretmeni rahatlattı. Rahatlayınca bakındı. Romandakine benzer bir ağa aradı etrafta. Göbekli, sinsi bakışlı, karga burunlu, kırçıl sakallı… Şöyle yakası kürklü paltoyu omzuna gelişigüzel atmış, otuz üçlük **tesbih**ini şakırdatan….Yeleğinde altın köstek sarkan, parmağında kocaman altın yüzükler…

Yoktu. “Gelmemiştir”diye düşündü. Zaten ağa kahvelerde pek oturmazdı. Etrafında korumaları olsa da cins atının üstünde dolanırdı. Nasılsa görüp tanışacaktı. Acele etmemeliydi. Bu düşüncelerle rahatlayınca neşelendi. Neşelenince de ortaya sordu:

“Ağa yok mu ağa, etrafta göremedim de?”

Herkes gizlice gülümsemeye başladı. “Ne ağası?” diye sordu muhtar.

Kemal öğretmen gizli gülümsemeler karşısında şaşırdı; muhtarın kulağına eğilip sesini iyice kıstı: “Bu köyün ağasını soruyorum, sahibini yani.”

Arkasından Kemal Tahir’in romanındaki ağanın adını söyledi, belki aynıdır diye:

“Abuzer Ağa… Adı Abuzer miydi, yoksa yanlış mı hatırlıyorum?”

Muhtar elini dizine vurup “şırrak” sesi çıkartırken kocaman bir kahkaha attı:

“Ha bizim ağa!”dedi, güle güle, “Abuzer mi dedin öğretmen bey, demek Abuzer Ağa: Senin sorduğun Abuzer Ağa olmasın, Kemal Tahir rahmetlisinin kitabındaki Abuzer?”

“Hah” dedi Kemal Bey”işte o!”

Kemal Tahir’in romanın aynısı “ diye düiündü, “yani olursa bu kadar benzerlik olur.”

Muhtar hâlâ kahkahalarla gülüyor, köylüler de muhtar gibi gülüyordu.

“Millet” dedi muhtar, “bizim öğretmen bey, köy ağasıyla tanışmak istiyor.”

Kahkahalar arttı. Kemal öğretmen sıkıldı:

“Yanlış bir şey mi söyledim?” diye sordu.

“Yok” dedi yaşlı köylülerin biri,”yanlış söylemedin de, nasıl anlatsam…Eski öğretmen bey de “ille ağa” diye tutturduydu, ondan beri gülmekteyiz: Siz öğretmenler ne çok seviyorsunuz ağayı?”

Muhtar kalktı:

“Tamam, öğretmen bey yorgundur, ben lojmanına bırakayım, sonra söyleşiriz. Yürü öğretmen bey.”

Vedalaşıp dışarı çıktılar. Kapıda bir cip bekliyordu.

“Buyur” dedi muhtar, Kemal Bey’e “makam aracımızdır.”

Kemal Öğretmen çekine çekine bindi. Koltuğa oturur oturmaz ‘‘Cip sizin mi?’’ diye sordu. “Köylünün” dedi muhtar,”dedik ya makam aracımızdır diye.”

Kemal Bey’e garip garip baktı: “Kemerini tak muallim bey, bizim buralarda trafik polisi yoktur, ama kurallara uymalıyız. Muhtar olarak kendimiz yasaları uygulamaktan sorumluyuz.”

Kemeri taktı.

‘‘Öğretmen Bey” dedi muhtar, arabayı çalıştırırken,”bu yörede ne Abuzer Ağa bulabilirsin, ne de başka ağa; onlar romanlarda kaldı.”

Lojmana yerleşti. Akşama doğru iki delikanlı geldi, bir ihtiyacı olup olmadığını öğrenmek için. Teşekkür etti, ama hemen bırakmadı delikanlıları. Çay demledi. Onlardan biraz bilgi almak istiyordu.

Bir süre konuştular. Konuştukça yakınlaştılar. Delikanlıların ikisi de lise mezunuydu. Birinci basamak sınavını kazanmış, ikincisine hazırlanıyorlardı. Aydın çocuklardı. Halkı bilinçlendirme işlevine delikanlıları etkilemekten başlayabilirdi.

İkinci bardağı doldururken, sordu:

"Köyünüzün ağası kim?"

Öğretmen hâlâ ağayı düşünüyordu, sonuna kadar gidecekti.

Ablak yüzlü delikanlı cevap verdi. "Mahmut Ağayı mı demektesin?"

Kemal öğretmen heyecanlandı.,, muhtar ne kadar inkâr ederse etsin, ipucunu nihayet yakalamıştı. "Hah" dedi, "Mahmut Ağayı diyorum, iyi bildin."

"Mahmut Ağa eskiden iyiydi, ama biricik oğlu kayadan yuvarlanıp ölünce kötüleşti."

Kemal öğretmenin çok seviniyordu:

"Oğlunun acısından dolayı zulme başladı, öyle mi?"

Genç şaşırır. Öğretmene bakar. ''Öğretmen bey durum öyle değil.'' der.

Ablak yüzlü delikanlı anlamaz gözlerle Kemal öğretmene baktı:

"Öyle değil hocam."dedi, "ne zulmü? Niye zulmetsin ki? Sadece delirdi garibim, oğlunun acısından delirdi."

Kemal beyin başka şeyleri düşünüyordu:

"Sizin ağa delirdi ha! İyi, çok iyi…"

Öbür delikanlı konuştu.:

"Ağa dedikse öylesine ağa, anla işte hocam, öylesine dedim; köylünün biraz biraz şakası gibi yani, eğlenme için; yoksa fukaradır, garibandır, amma onurludur: Sigara dilenir ama para almaz. Dedik ya, onurlu…"

Kemal öğretmen üzüldü. Son bir ümit çırpınışıyla inledi:

"Yani, köyünüzde ağa yok mu?"

"Yok" dediler ikisi aynı anda.

"Yani, köylüleri jandarmaya dövdürmüyor mu?"

Gülüştüler:

"Yok" dediler yine.

Bir daha çırpındı Kemal öğretmen:

“yani hepinizin toprağı var mı?”
Başlarını öne doğru salladılar sessizce.
“Ama biz okumak istiyoruz.” dedi ablak yüzlü olan, “ sonuna kadar okuyup vatanımıza-milletimize faydalı olmak istiyoruz: Hem kendimize, hem ailemize, hem de milletimize…”

Kemal öğretmen düşündü. Okuduğu romanları, defterlere geçirdiği kitapları düşündü. Toplantılarda dinlediklerini tekrar geçirdi aklından. Köy ağaları hakkında, köylüler hakkında anlatılanlarla yaşananlar ne kadar farklıydı böyle. Yalanlarla abartmalar daha onu şaşırtmıştı.
“Burası köy mü?” dedi, saçma bir soru sorduğunu bile bile.
“Köy” dediler,”daha önce köy görmediniz mi, hocam?
“Nerelisiniz sahi?”
“Bakırköylü” dedi Kemal öğretmen soğumuş çayından bir yudum alarak,
“bizim köyden sizin köye bakmak insanı yanıltıyor.”
Soğuk çaydan bir yudum daha aldı. Arkasına yaslandı. Gülümsedi

4.3. ‘‘Orada Bir Köy Var’’ B2 Düzeyi

Kemal doğma büyüme Bakırköylüydü. Ama Kemal hiç gerçek köy görmemişti. Köyleri sadece filmlerde duymuştu, romanlarda okumuştu.

Kemal’in okulu ve stajı bitmişti. Kemal’in öğretmenlik mesleği başlıyordu. Kemal’in yeri uzak, geri kalmış bir köye çıkmıştı. Görev yeri Kemal için önemli değildi. Kemal bu duruma idealist yaklaşıyordu. “Ülkemin her yeri vatanım.” diyordu. İstanbul’dan ayrılacağı için mutluydu.Kemal büyük şehirlerde yaşamaktan her zaman sıkılmış ve biraz da korkmuştu.

Anadolu’da kendini daha iyi bulacağını düşünüyordu. Çocuklara okuma yazma öğreteceğini, köylüleri bilinçlendireceğini, düşünüyordu. Belki bir süre sonra köy ağasına karşı köylüleri ayaklandıracaktı.

Köy çapında bir komün denemesi bile yapabilirdi. Proletaryaya (açıklama) karşı ilk ayaklanma buradan başlayabilirdi. Köylüleri bilinçlendirmek önemliydi. Kemal köylüleri bilinçlendirmek için iki bavul kitap almıştı. Kemal’in kendisi de zaten bu

kitaplar ile bilinçlenmişti. Kemal'e göre tüm ağalar Kemal Tahir'in "Köyün Kamburu" romanındaki gibi çok kötüydü. Tüm ağaların cezalandırılması gerekiyordu.

Kemal köylüleri bilinçlendirmek için Anadolu'ya gidiyordu. Bu sadece bir gidiş değil bir başlangıç idi. Kendisinden sonra başka öğretmenler gelecek ve bilinçlendirme devam edecekti.

Kemal köy minibüsünü görünce biraz şaşırdı. Köylü dediğin tabana kuvvet yürümeliydi. Minibüs şehir bürokrasisini, hadi Ona göre köylü minibüse binmezdi. Köylüler yürümeliydi. Minibüs şehirlileri taşımak içindi. Köylü yürümeli ve böylece ağalara karşı daha çok kızmalıydı.

Yanında esmer, kara sakallı bir genç oturuyordu. Köylüleri bilinçlendirmeye ondan başlamalıydı.

"Bu minibüs kimin minibüsü?" diye sordu.

Kara sakallı genç hemen:

"Bir vatandaşın minibüsü" diye cevap verdi. "Alacak mısın?"

Kemal Öğretmen "Hayır" "Bende minibüs alacak para yok." dedi.

Kara sakallı genç "Minibüs önemli değil. Zaten çok pahalı da değil. Çalışır, ödersin." dedi.

Kemal "İstemem. Eminim bu minibüs köy ağasının minibüsüdür." dedi.

Kara sakallı genç Kemal öğretmen'e garip garip baktı.

Sözü uzatarak "Hayır" dedi. "Bu benim minibüsüm."

Bu kez de Kemal şaşırdı. Hemen sordu: "Ağa mısın?"

Kara sakallı genç güldü: Elini sallayarak "Eh" dedi. "Allah'a çok şükür. Bizim paramız var. Biz kendimizin ağasıyız." dedi.

Kemal öğretmen kara sakallı gence düşman düşman baktı.

Köy görünmüştü. Kara sakallı adam "İşte ineceğin köy burası. Biz yukarı köylere doğru devam edeceğiz." dedi.

Kemal kahvelerin önünde indi. Etrafa bakındı.

"Burası köy mü?" diye söylendi.

Evlerin çoğu betonarmeydi. Evlerin hepsi de birbirine benziyordu.

Acaba Abuzer Ağa'nın havuzlu konağı neredeydi?

Etrafında hayal ettiği gibi bir konak göremedi. Sonra tepelere baktı. Belki de bu köyün ağası da Kemal Tahir'in romanındaki Abuzer Ağa gibi yaylada oturuyordu. O yaylanın adı da romandaki gibi Yediçınar Yaylası'ydı.

Kemal'in etrafını çocuklar tarafından sarıldı. Gülümsüyorlardı. O da gülümsedi.

Kemal "Yediçınar Yaylası uzak mı?"diye sordu.

Çocukların biri "Yayla uzak" dedi. "Yaylaya gidecekseniz minibüsten neden indiniz?" dedi.

Kemal: "Hayır, yaylaya gitmeyeceğim. Ben bu köye geldim. Öğretmenim." Dedi.

Çocuk: "Bu sıcak havada kravat taktığınıza göre öğretmen olmalısınız. Kendisinden küçük çocuklardan birine git muhtar amcaya haber ver. Muhtarın beklediği öğretmen geldi.''dedi.

Çocuk kahveye girdi. Az sonra elli yaşlarında, kısa boylu, şişman, şapkalı bir adam kahveden çıktı. Kemal Öğretmen ''Tamam. Ağa bu adam olmalı. Adam hem muhtar hem ağa. Bu adam ile sorun yaşayabiliriz.'' dedi

Kibirli bir hareket ile büyük çocuğa baktı:

''Bu adam hem muhtarınız hem de ağanız mı?'' dedi.

Çocuk ''Bu adam muhtar amca'' diye cevap verdi. ''Muhtar amcanın tek zararı çok sigara içmesidir.''

Çocuk gülerek uzaklaştı. Az sonra muhtar ile öğretmen karşı karşıya idi. Muhtar sigarasını attı. Sigarayı iyice ezdi. İşi biter bitmez öğretmene kırk yıllık dost gibi sarıldı. Öğretmeni öptü.

''Dost olmaya çalışıyor'' diye düşündü. Kemal Öğretmen: ''Beni kandırıp kendi tarafında görmek istiyor.'' diye düşündü.

Muhtar bir ıslık öttürdü. Kahveden bekçi gibi bir adam çıktı. Kırma tüfeğini kordonundan omzuna asmıştı.

Muhtar: ''Al öğretmenin bavullarını lojmana götür.'' Dedi. ''Lojman temizlenmişti değil mi?''

''İyi. Odaları havalandır. Bir de çay kaynat, belki öğretmen bey içmek ister.''dedi.

''Yemeğimizi yer yemez biz de geleceğiz. Haydi acele et.''

Kemal Bey ''Tokum. İlçede yemiştim.''dedi.

Muhtar: ''Yersin yine yersin. Çocuğun, eşin, ailen nerede, onları göremedim.''dedi.

Muhtar, öğretmeni cevap vermesini beklemeden devam etti.

‘‘Anladım. Önce köye gidip durumu göreyim, ondan sonra eşimi ve çocuklarımı yanıma çağırırım.’’ demişsindir.

Kemal Bey: ‘‘Bekârım.’’ dedi.

Muhtar: ‘‘Çok üzüldüm. Yakışıklı bir erkeksin. Evlenememene çok üzüldüm. Ama önemli değil. Köyümüzde güzel, yetenekli kızlarımız. O kızların biri ile seni evlendirebiliriz.’’ dedi.

Muhtar yaptığı espriyi sevdi. Güldü. Güldü. Birlikte kahveye gittiler.

Biraz konuştuktan sonra kahveler istendi. Kemal Öğretmen çok şaşkındı. Kahvedeki sohbeti dinleyemiyordu.Herkesin muhtarla senli benli konuşması, şakalaşması, hatta birinin alacağını istemesi öğretmenini kafasını iyice karıştırmıştı.

Öğretmen Kemal ‘‘Herkes muhtar ile konuşuyor. Herkes şaka yapıyor. Muhtar da herkese gülüyor. Bu nasıl ağa? Ağadan herkes çok korkar. Ağa herkese çok kızar. Herkese kötülük yapar.’’ diye düşündü.

Herkesin muhtar ile şakalaşması Kemal’i çok şaşırttı. Herkesin muhtar ile samimi konuşması, şakalaşması öğretmeni daha çok şaşırttı.Bu nasıl ağalıktı ki böyle? Ağa dediğin emrederdi. Vururdu. Vurunca devirirdi. Canı kimi isterse falakaya yatırır, döverdi. Dilediğini köyden atardı. Ağa dediğin ağa gibi davranırdı.yani, bu muhtar ağa gibi davranmıyordu. Bu muhtarda bir terslik vardı.: Terslik ya muhtardaydı, ya da başka yerde…

Bu nasıl ağalıktı? Ağa emrederdi. Vururdu. Kırardı. Herkesi döverdi. İstediği kişiyi köyden atardı. Ağa, ağa gibi davranırdı. Bu muhtar ağa gibi davranmıyordu. Bu muhtarda bir sorun vardı. Sorun ya muhtarda ya da başka bir şeyde idi.

Kemal Öğretmen “Belki de adam sadece muhtardır, ağa başka biridir; niçin olmasın?” diye düşündü.

Bu ihtimal Kemal’i rahatlattı. Rahatlayınca etrafa bakındı. Romandaki gibi bir ağa aradı. Göbekli, kurnaz bakışlı, kargaya benzeyen burunlu, sakallı... Yakası kürklü paltoyu sırtına atmış, parmağında kocaman yüzükler olan bir ağa yoktu.

Yoktu. Kemal ‘‘Gelmemiştir.’’ Diye düşündü. O gün gelmemiş olabilirdi. Zaten ağalar kahvede pek sık oturmazdı. İleride ağayı mutlaka görecekti.

Bu düşünceler ile rahatlayınca neşelendi. Neşelenince de sordu.

“Ağa yok mu ağa, etrafta göremedim de?”

Herkes gizlice gülümsemeye başladı.

Muhtar ‘‘Ne ağası?’’ diye sordu.

Kemal Öğretmen gülümsemelere **garipsedi.** Muhtarın kulağına eğilip sesini kıstı:‘‘Bu köyün ağasını, köyün sahibini soruyorum.’’ dedi.

Bu sözün arkasından Kemal Tahir’in romanındaki ağanın adını belki aynıdır diye düşünerek: ‘‘Abuzer Ağa... Ağanın adı Abuzer miydi yoksa yanlış mı hatırlıyorum.’’dedi.

Muhtar elini dizine vurup ‘‘şırrak’’ sesi çıkardı. Sonra çok güldü. ‘‘Ha bizim ağa!’’ dedi. ‘‘Abuzer mi dedin öğretmen bey, **rahmetli** Kemal Tahir’in kitabındaki Abuzer mi?’’

Kemal Bey ‘‘Tamam, işte o!’’ dedi.

‘‘Kemal Tahir romanının aynısı.’’ ‘‘Bu kadar benzerlik çok şaşırtıcı.’’ diye düşündü.

Muhtar hâlâ gülüyordu. Köylüler de muhtar gibi gülüyordu.

Muhtar ‘‘Millet’’ dedi. ‘‘Öğretmen bey Abuzer Ağa’yı tanımak istiyor.’’

Kahkahalar arttı. Kemal Öğretmen sıkıldı.

‘‘Yanlış bir şey mi söyledim?’’ diye sordu.

Yaşlı bir köylü ‘‘Hayır’’ dedi. ‘‘Yanlış söylemedin ama nasıl anlatsam... Eski öğretmen bey de ağayı tanımak için çok ısrar etti. Siz öğretmenler ağayı çok mu seviyorsunuz?’’

Muhtar kalktı:

Muhtar ‘‘Tamam, arkadaşlar. Öğretmen bey uzun bir yolculuktan geldi, yorgun olmalı. Ben onu lojmanına bırakayım. Sonra konuşuruz. Yürü öğretmen bey.’’ dedi.

Vedalaşıp çıktılar. Kapıda bir cip bekliyordu. Muhtar: ‘‘Buyur’’ dedi. ‘‘**Makam aracı**mızdır.’’

Kemal Öğretmen çekine çekine bindi. Koltuğa oturur oturmaz ‘‘Cip sizin mi?’’ diye sordu.

Muhtar: ‘‘Cip köylünün cipi.’’ dedi.

Muhtar Kemal Bey’e şaşırarak baktı.

Muhtar:‘‘Kemerini tak öğretmen bey. Bizim buralarda trafik polisi yok ama kurallara uymalıyız. Muhtar olarak yasalardan sorumluyuz.’’ dedi.

Kemeri taktı.

Muhtar arabayı çalıştırırken ‘‘Öğretmen bey, bu **yörelerde** ne Abuzer Ağa bulabilirsin ne de başka bir ağa bulabilirsin. Onlar romanlarda kaldı.’’ dedi.

Kemal Öğretmen lojmana yerleşti. Akşama doğru iki delikanlı geldi. Öğretmenin ihtiyacının olup olmadığını sordu.Öğretmen delikanlılara teşekkür etti. Delikanlıları hemen göndermedi. Çay demledi (açıklama). Öğrencilere biraz soru soracaktı. Biraz konuştular. Konuştukça samimiyet arttı. Delikanlıların ikisi de lise mezunuydu. Birinci basamak sınavını kazanmış, ikinci basamak sınavına hazırlanıyorlardı. Bilnçli çocuklardı. Halkı bilinçlendirme görevine delikanlılardan başlayabilirdi.

İkinci bardak çayı doldururken sordu:

‘‘Köyünüzün ağası kim?’’

Öğretmen hâlâ ağayı düşünüyordu.

Ablak yüzlü delikanlı cevap verdi.

‘‘Mahmut Ağa’dan mı bahsediyorsunuz.?’’

Kemal Öğretmen birden sevindi. Muhtar kabul etmese de ağayı bulmuştu. ‘‘Evet, Mahmut Ağa’yı soruyorum.’’ dedi.

Delikanlı ‘‘Mahmut Ağa eskiden iyiydi ama oğlu tepeden düşüp yuvarlanınca öldü. Sonra Mahmut Ağa kötüleşti.’’dedi.

Kemal Öğretmen seviniyordu. ‘‘Oğlunun acısından dolayı **zulme** mi başladı?’’ dedi.

Ablak yüzlü delikanlı Kemal Öğretmeni anlayamadı. ‘‘Öyle değil öğretmenim. ‘‘Ne zulmü? Mahmut Ağa insanlara neden zulmetsin. O sadece biraz delirdi.

Kemal Bey ağayı düşünüyordu.

‘‘Sizin ağa delirdi! İyi, çok iyi...’’

Öteki delikanlı konuştu: ‘‘Ağa dedik ama o gerçek bir ağa değil. Köylünün şakası gibi. Köylüler eğlenmek için ağa diyor. Mahmut Ağa fakirdir, garibandır (açıklama). Ama o gururludur. Köylülerden sigara ister ama köylülerden para istemez.’’

Kemal Öğretmen yine çok üzüldü. İnler gibi sordu: “Yani, köyünüzde ağa yok mu?”

Delikanlılar aynı anda “Hayır” dedi.

“Yani, ağa bütün köylüleri jandarmaya dövdürmüyor mu?”

Delikanlılar gülüştü:

‘‘Hayır’’ dediler.

Kemal öğretmen son bir umut ile sordu:

“Yani hepinizin toprağı var mı?”

Delikanlılar başlarını öne doğru sessizce eğdiler.

“Ama biz okumak istiyoruz” dedi ablak yüzlü olan delikanlı, “ sonuna kadar okuyup : Hem kendimize, hem ailemize, hem de milletimize faydalı olmak istiyoruz.” dediler.

Kemal öğretmen düşündü. Okuduğu romanları, okuyup beğendiği kitapları düşündü. Toplantılarda dinlediği sözleri tekrar geçirdi aklından. Köy ağaları hakkında, köylüler hakkında anlatılan olaylar ile yaşanan olaylar çok farklıydı. Yalanlarla abartmalar daha ilk gün hatalara neden olmuştu.

Öğretmen **saçma** bir soru sordu:

‘‘Burası köy mü?’’

Delikanlılar “Köy” dedi. “Daha önce köye gitmediniz mi, hiçbir köyde yaşamadınız mı?” diye sordu.

Delikanlılar öğretmene “Nerelisiniz?” diye sordu.

Öğretmen bir yudum çay içip “Bakırköylüyüm.” dedi.

‘‘Bizim köyden sizin köye bakmak insanı yanıltıyor.’’ dedi.

Soğuk çaydan bir yudum içip arkasına yaslandı. Gülümsedi.

4.4. ‘‘Orada Bir Köy Var’’ B1 Düzeyi

K emal doğma büyüme Bakırköylüydü. Kemal hiç gerçek bir köy görmedi. Köyleri romanlarda okuduğu, filmlerde izlediği kadar tanıdı.

Kemal’in okulu bitip stajı başladı. Şimdi de öğretmenlik görevi başladı. Tayini geri kalmış bir köye çıktı. Görev yerinin uzak olması Kemal için önemli değildi. Kemal idealist bir insandı. Kemal ülkesini çok seven bir insandı.

İstanbul’dan ayrılacağı için çok mutluydu. Kemal büyük şehirlerde yaşamaktan her zaman çok korktu. Anadolu’da kendini bulacağını düşündü. Kemal ‘‘Köylüleri eğiteceğini, bilinçlendireceğini düşündü.

‘‘Belki köy ağalarını bulacağını, köylüleri ağaya karşı ayaklandıracağını düşündü.

‘’Köyde bir **komün** denemesi bile yapacağım. Ayaklanma köylerden başlayabilir. Neden olmasın?’’ diye düşündü.

Köylüleri **bilinçlendirmek** önemliydi. Bunun için yanına iki kutu aldı. Kendisi de bu kitaplar ile bilinçlendi.

Kemal'e göre tüm ağalar Kemal Tahir'in''Köyün Kamburu'' romanındaki gibi idi. Kemal o anda o ağaların hepsini cezalandıracağını düşündü. Kemal köylüyü bilinçlendireceğini düşündü.

Köy minibüsünü gördü. Çok şaşırdı. Minibüs köylü için uygun değildi. ''Köylüler yürümelidir. Yürüdükçe ağaya daha çok kızmalıdır.'' diye düşündü.

Kemal'in yanında kara sakallı bir genç vardı. '' Köylüyü bilinçlendirmeye ondan başlayacağım.'' diyerek sordu:

''Bu minibüs kimin minibüsü?'' diye sordu.

Kara sakallı genç: ''Bir vatandaşın minibüsü.'' Diye cevap verdi. ''Minibüsü satın mı alacaksın?'' dedi.

Kemal Öğretmen: ''Hayır, bende minibüs alacak para yok.'' dedi.

Kara sakallı adam: ''Minibüsü taksit ile satın alabilirsin. Minibüs çok pahalı değil. Çalışırsın, alırsın.'' dedi.

Kemal Öğretmen ''İstemem. Eminim bu minibüs köy ağasının minibüsüdür.'' dedi.

Kara sakallı genç öğretmene bakıp şaşırdı. ''Hayır, bu, benim minibüsüm.'' dedi.

O anda Kemal şaşırdı. Adama ''Sen ağa mısın?'' diye sordu.

Kara sakallı genç güldü:

''Ben ağa değilim ama benim de biraz param var.'' dedi.

Kemal Öğretmen kara sakallı gence düşman düşman baktı:

''Adam hem ağa hem de gerici (açıklama). Bu adama dikkat etmeliyim.'' diye düşündü.

Köy yavaş yavaş göründü.

Kemal kahvelerin önünde indi. Etrafa baktı. ''Burası köy mü?'' diyerek kendi kendine sordu. Evlerin çoğu betonarme idi. Kemal ''Evlerin hepsi birbirine benziyor.'' diye düşündü. Acaba Abuzer Ağa'nın havuzlu konağı neredeydi?

Etrafında düşündüğü konağı göremeyince tepelere baktı. Tepelerde de düşündüğü konak yoktu.

Öğretmen: ''Belki bu köyün ağası da Abuzer Ağa gibi yaylada yaşıyor.Hem de Yediçınar Yaylası'nda yaşıyor. '' diye düşündü.

Çocuklar Kemal'in etrafına toplandı. Çocuklar gülümsedi. O da gülümsedi:

Kemal çocuklara ''Yediçınar yaylası uzak mı?'' diye sordu.

Bir çocuk ''Yayla uzak.Yaylaya gitmek istiyorsunuz ama neden burada indiniz?'' diye sordu. Çocuk: ''Öğretmenim, köylüler sizi bekliyor.'' dedi.

Kemal ‘‘Hayır, yaylaya gitmeyeceğim. Ben öğretmenim.’’ dedi.

Çocuk küçük bir çocuğa: ‘‘Git muhtar amcaya haber ver, muhtarın beklediği öğretmen geldi.’’ dedi.

Çocuk kahveye girdi. Az sonra çocuk, yanında elli elli beş yaşında, kısa boylu, şişman, şapkalı, **ağızlık** ile sigara içen bir adam ile geldi.

Kemal Öğretmen: ‘‘Tamam, bu adam ağa olmalı. Adam hem muhtar hem de ağa.’’

Muhtara kibir ile bakarak bu mu?’’ dedi. ‘‘Ağanız ve muhtarınız.’’

Çocuk ‘‘Muhtar amca bu.’’ diye cevap verdi. ‘‘Muhtar amca sadece sigara içer. Onun dışında başka bir zararı yoktur.’’ dedi.

Çocuk gülerek uzaklaştı. Az sonra öğretmen ve muhtar karşılaştı. Muhtar sigarsını attı. Sigarayı iyice ezdi. İşi biter bitmez öğretmene sarıldı. Sarılıp öptü.

‘‘Ağa, dost olmaya çalışıyor.’’ diye düşündü. ‘‘Beni kandırıp kendisinin destekçisi yapmak istiyor. Ona gerekeni yapacağım...’’

Muhtar ıslık çaldı. Kahveden bekçiye benzeyen bir adam çıktı. Tüfeği omzuna asılı idi.

Muhtar: ‘‘Öğretmenin bavullarını al. Eşyaları eve götür. Ev şimdi temiz değil mi?’’ dedi.

‘‘Camları aç. Odalara hava girsin. Çay da hazırlar. Öğretmen çay içmek isteyebilir.’’

Muhtar: ‘‘Yemeğimiz yiyince biz de eve geleceğiz.’’ dedi.

Kemal öğretmen : ‘‘Ben tokum. İlçede yemek yedim.’’ dedi.

Muhtar: ‘‘Yine yersin, yine yersin. Çocukların ve eşin nerede?’’ dedi. Muhtar susmadan devam etti ‘‘Önce gidip göreyim sonra hep birlikte gideriz. demişsindir. Evde eşyalar hazır mı? diye düşünmüşsündür.’’

Muhtar: ‘‘Evde her şey hazır. Ocak, fırın, çamaşır makinesi. Korkma öğretmen bey her şey tamam.Eve **yerleşince** eşin ve çocukların da gelebilir.’’ dedi.

Kemal Bey: ‘‘Ben bekârım.’’ dedi.

Muhtar üzüldü. ‘‘Evlenmemene çok şaşırdım. Yakışıklısın. Köyde güzel kızlarımız var. Belki ileride onlardan biri ile evlenirsin.’’ dedi.

Muhtar kendi yaptığı espriyi beğendi. Biraz güldü.

Birlikte kahveye gittiler. Biraz konuştuktan sonra kahve istediler. Kemal Öğretmen çok düşünceli idi.

Herkesin muhtar ile şakalaşması Kemal'i çok şaşırttı. Bu nasıl ağalıktı? İnsanların muhtara böyle davranması normal değildi. Durum karışıktı. ''Belki de bu adam sadece muhtar, ağa başka bir kişi olmalı.'' diye düşündü.

Romandaki gibi bir ağa kahvede yoktu. Göbekli, sakalllı, kürklü paltolu.... Altın yüzük takan, altın saat takan bir ağa kahvede yoktu. Ağa yoktu. ''Gelmedi.'' diye düşündü. ''Ağalar kahvede pek oturmaz. Ağalar ata binip gezer. Ağa ilerleyen zamanlarda mutlaka göreceğim.'' diye düşündü.

Öğretmen: ''Ağa yok mu ağa? Kahvede göremedim.'' dedi.

Herkes gizlice gülümsemeye başladı.

Muhtar ''Hangi ağa?'' diye sordu.

Öğretmen muhtara doğru eğilip yavaşça ''Bu köyün ağasını soruyorum, sahibini yani'' dedi. Ardından Kemal Tahir romanındaki ağanın adını söyledi. Belki ağaların isimleri aynıdır diye düşünerek ''Abuzer Ağa... Ağanın adı Abuzer miydi, yanlış mı hatırlıyorum?'' dedi.

Muhtar elini dizine vurup güldü. ''Tamam, bizim ağamız!'' dedi. ''Abuzer mi dediniz. Sizin sorduğunuz Abuzer, Kemal Tahir romanındaki Abuzer olabilir mi?'' dedi.

Kemal Bey ''Evet, işte o!'' dedi.

Kemal Öğretmen: ''Kemal Tahir romanın aynısı.'' diye düşündü. ''Bu kadar benzerlik ilginç.''

Kahvedekiler ve muhtar daha çok güldü. Muhtar: ''Arkadaşlar! Öğretmen bey köyün ağası ile tanışmak istiyor.'' dedi.

Gülüşmeler arttı. Kemal öğretmen biraz üzüldü. Öğretmen: "Yanlış bir şey mi söyledim?" diye sordu.

Yaşlı bir köylü ''Hayır.'' dedi. ''Yanlış söylemedin ama önceki öğretmen bey de ağayı görmek istedi. Onun için böyle gülüyoruz. Sanırım siz öğretmenler ağayı çok seviyorsunuz?'' dedi.

Muhtar ayağa kalktı. ''Öğretmen bey yorgun olmalı. Ben onu evine bırakayım. Yürü öğretmen bey.'' dedi.

Öğretmen ve muhtar dışarı çıktı. Dışarıda bir **cip** vardı.

Muhtar Kemal Bey'e ''Buyur'' dedi. Bu cip bizim **makam** arabamız.'' dedi.

Öğretmen çekinerek cipe bindi. ''Cip sizin mi?'' diye sordu.

Muhtar "Araba köylünün." dedi.

Muhtar emniyet kemerini taktı. “Buralarda trafik polis yoktur. Ama **yasaları** uygulamamız gerekli.” dedi. Öğretmen emniyet kemerini taktı.

Muhtar arabayı çalıştırırken “Bu köylerde ne Abuzer Ağa bulabilirsin ne de başka bir ağa. Bildiğin ağalar artık sadece romanlarda var.” dedi.

Öğretmen eve girdi. Akşama doğru iki delikanlı geldi. İki delikanlı öğretmenini ihtiyacının olup olmadığını sordu. Öğretmen delikanlılara teşekkür etti. Onlar için çay hazırladı. Onlardan biraz bilgi almak istedi.

Biraz sohbet ettiler. Delikanlı çocukların ikisi de lise mezunu idi. Delikanlılar “Üniversite sınavına hazırlanıyoruz.”dediler. Bilinçli çocuklar idi.

Öğretmen çayı doldururken sordu. “Köyünüzün ağası kim?”

Öğretmenin aklında hâlâ ağa vardı.

Delikanlı cevap verdi: “Mahmut Ağa’yı mı soruyorsun?”

Kemal Öğretmen sevindi. “Muhtar kabul etmiyor ama köyde bir ağa var.” diye düşündü.

Delikanlı ‘‘Mahmut Ağa eskiden iyiydi. Ama tek oğlu tepeden düştü. Sonra Mahmut Ağa kötüleşti.’’ dedi.

Öğretmen “Oğlu öldüğün için mi kötülük yapmaya başladı. Oğlu ölünce tüm köylülere kötülük yaptı değil mi?” diye sordu.

Delikanlı şaşırarak Kemal Öğretmen’e baktı. “Öyle değil öğretmenim. Kötülük değil. Hem Mahmut Ağa neden kötülük yapsın. Birazcık delirdi.” Dedi.

Öğretmen “ Tamam, işte ağa delirdi.

Öteki delikanlı konuştu: “ Mahmut Ağa ağa değil. Sadece köylüler öyle diyor. Mahmut Ağa zengin değil ama gururlu bir insandır. Köylülerden sadece sigara ister. Para almaz.”

Kemal Öğretmen yine üzüldü. Son kez sordu. “Yani, köyünüzde ağa yok mu?”

Delikanlılar “Hayır” dedi.

Öğretmen: “ Yani, ağa köylüleri dövmüyor mu?” diye sordu.

Delikanlılar güldü. “Hayır” dedi.

Kemal Öğretmen üzülerek sordu: “Yani, hepinizin toprağı var mı?”

Delikanlılar “Evet. Ama biz üniversitede okumak istiyoruz. Vatanımıza, milletimize faydalı olmakistiyoruz.” Dedi.

Kemal Öğretmen düşündü. Okuduğu romanları, kitapları düşündü. Dinlediği sözleri düşündü. Köyler hakkındaki yalanları tekrar düşündü. Köy ağaları hakkındaki bilgiler çok farklı idi. "Henüz ilk gün yanıldım." diye düşündü.

"Burası köy mü?"dedi.

Delikanlılar "Köy" dedi. "Daha önce köye gitmediniz mi?" diye sordu.

Delikanlılar öğretmene "Nerelisiniz?" diye sordu.

Öğretmen çayını içerek "Bakırköylüyüm." dedi.

"Bizim köyden sizin köye bakmak bir hata." dedi.

Soğuk çayı içerek arkasına **yaslan**dı . Gülümsedi.

4.5. ''Orada Bir Köy Var'' A2 Düzeyi

Kemal İstanbul'da doğdu. İstanbul'un Bakırköy ilçesinde doğdu. Kemal hiç gerçek bir köy görmedi. Köy hakkındaki bilgileri çok azdı. Köyleri sadece romanlardan ve kitaplardan tanıdı.

Kemal'in stajı bitti. Kemal öğretmenliğe başladı.

Kemal "Görevim uzak bir köyde. Ama ülkemi çok seviyorum. Ülkemin insanlarını çok seviyorum." diye düşündü. Kemal, **idealist** bir insandı. Görev yeri Kemal için önemli değildi.

İstanbul artık Kemal için çok uzaktı. Ama Kemal mutluydu.

Öğretmen Kemal bir an "Anadolu'daki insanlara gerçekleri öğreteceğim." düşündü.

Kemal büyük şehirleri hiç sevmedi. Büyük şehirlerden hep korktu. "Anadolu'da gerçek insanları bulacağım. O insanlara doğru bilgiler vereceğim." diye düşündü.

"Belki o kötü ağaları bu köyde bulabilirim. Ağaları insanlara anlatacağım. İnsanlar ağaların kötü davranışlarını daha iyi anlayacak."

Kendi kendine "Belki de tüm köylüler gelişecek. Ağalar yok olacak." dedi

Köylüyü bilinçlendirmek önemliydi. Kemal'in yanında iki kutu kitap vardı. Kemal bu kitapları köylüler için getirdi. "Bu kitaplar bana çok şey öğretti. Bu kitaplar ile ağaları tanıdım. Kutudaki kitaplar köylülere de çok şey öğretecek." diye düşündü. Ona göre bu, bir ayaklanma idi.

Kemal, Kemal Tahir'in romanları eskiden çok okudu. Kemal Tahir'in romanlarında kötü ağalar vardı. "Köyün Kamburu" romanında da kötü bir ağa vardı. O ağanın adı "Abuzer Ağa" idi. Kemal tüm ağaların kötülüklerinin düşündü.

Kemal minibüsü gördü. Çok şaşırdı. Köyde minibüs vardı. "Köyde minibüs olmaz. Köylüler minibüse binmez. Hepsi yürür." diye düşündü. Kemal'e göre minibüsler şehirliler içindi.

Kemal minibüse bindi. Kemal'in yan koltuğunda siyah saçlı bir adam vardı. Kemal ''Bu minibüs kime ait?'' diye sordu.

Siyah saçlı adam ''Bu, bir vatandaşın minibüsü'' dedi. ''Minibüsü satın almak mı istiyorsun?''diye sordu.

Kemal Öğretmen ''Hayır, benim o kadar param yok.'' dedi.

Yanındaki adam ''Çalışırsın, alırsın. Minibüs zaten çok pahalı değil.'' dedi.

Kemal Öğretmen ''Hayır, minibüs satın almak istemiyorum.'' Dedi. ''Eminim, bu minibüs köyün ağasının minibüsü.'' dedi.

Siyah saçlı adam ''Hayır, bu benim minibüsüm.'' dedi.

Kemal öğretmen o anda çok şaşırdı.

Kemal siyah saçlı adama ''Sen ağa mısın?'' diye sordu.

Siyah saçlı adam çok güldü. ''Hayır, ben ağa değilim. Ama çok şükür (açıklama). Bizim de birazcık paramız var.'' dedi.

Kemal Öğretmence siyah saçlı adama düşman düşman baktı.''

Köy uzaktan göründü. Siyah saçlı adam ''İşte, sen burada inmelisin.'' dedi.

Kemal kahvelerin yakınında indi. Etrafına bakındı. ''Burası köy mü, bu nasıl bir köy?'' diye söylendi.

Evlerin çoğu betondu. Evlerin çoğu yeni ve oldukça moderndi. Evlerin biçimleri hemen hemen aynıydı. Acaba Abuzer Ağa'nın havuzlu kocaman evi neredeydi?

Hiçbir yanda ağanın büyük evi yoktu. Belki de ağanın evi **yaylada** idi.

Kemal'in yanına çocuklar geldi. Çocuklar gülümsedi. O da güldü.

Kemal çocuklara ''Yayla uzak mı?'' diye sordu.

Çocuklar ''Evet, öğretmenim. Yayla biraz uzak. Ama bütün köylüler sizi bekliyor.''

Çocukların biri daha küçük bir çocuğa ''Git, **muhtara** haber ver. Öğretmen geldi.'' dedi.

Küçük çocuk kahveye girdi. Az sonra yaklaşık elli yaşında, kısa boylu, şişman, sigaralı bir adam kahveden çıktı. Öğretmen ‘‘Tamam, ağa bu adam olmalı.’’ diye düşündü.

Biraz **kibir** ile baktı. ‘‘Ağanız ve muhtarınız bu adam mı?’’ diye sordu.

Çocuk biraz güldü. ‘‘Bu adam sadece muhtar.’’ dedi ve uzaklaştı.

Öğretmen ve muhtar karşılaştı. Muhtar sigarasını attı. Sigarayı biraz ezdi. Muhtar öğretmene eski bir dost gibi sarıldı. ‘‘Ağa beni kandırmak istiyor. Ama ben ağaya inanmıyorum.’’ diye düşündü.

Muhtar kahveye baktı. ‘‘Hemen biri yardım için gelsin.’’ Dedi. Asker gibi adam geldi. Adamın sırtında bir **tüfek** vardı.

‘‘Eve git. Camları aç. Bizim için çay hazırla.’’ dedi.

‘‘Biz şimdi yemek için gidiyoruz. Yemeğin ardından eve geleceğiz.’’ dedi.

Kemal Bey: ‘‘Yemek yemek istemiyorum.’’ dedi.

Muhtar: ‘‘Evli misiniz? Çocuklarınız var mı?’’ diye sordu.

Muhtar hemen devam etti: ‘‘Evde her şey hazır. Televizyon, çamaşır makinesi, ocak...’’

Kemal Bey ‘‘Ben evli değilim. Çocuklarım da yok.’’ dedi.

Muhtar biraz düşündü. ‘‘Bekârlık çok zor. Yakışıklı bir erkeksin. Köyde güzel kızlarımız var. Belki ileride köyden bir kız ile evlenirsin.’’ dedi.

Muhtar kendi sözlerini beğendi. Biraz güldü. Muhtar ve öğretmen kahveye gittiler. Biraz konuştular. Birer kahve içtiler.

Kemal öğretmen o an çok şaşkındı. İnsanların sözlerini bile duymadı. Öğretmen Kemal ‘‘Herkes muhtar ile konuşuyor. Herkes şaka yapıyor. Muhtar da herkese gülüyor. Bu nasıl ağa? Ağadan herkes çok korkar. Ağa herkese çok kızar. Herkese kötülük yapar.’’ diye düşündü.

‘‘Belki de bu adam sadece muhtar. Ağa başka biri olmalı.’’ diye düşündü.

‘‘Ağa başka bir yerdedir. Ağa belki de bugün kahveye gelmedi. Ağa bugün yok ama onun ile mutlaka tanışacağım.’’ diye düşündü.

Öğretmen köylülere ‘‘Ağa yok mu?’’ diye sordu. Herkes biraz gülümsedi.

Öğretmen ‘‘Bu köyün ağasını soruyorum. Bu köyün sahibini soruyorum.’’ dedi.

Öğretmen romandaki ağayı düşündü. ‘‘Abuzer Ağa’yı soruyorum.’’ dedi.

Köylüler daha çok güldü.

Muhtar ‘‘Hımm. Abuzer mi? Kemal Tahir romanındaki Abuzer Ağa mı?’’ diye sordu.

Kemal Öğretmen ‘‘Evet, ağaların isimleri aynı.’’ diye düşündü.

Muhtar ‘‘Arkadaşlar! Öğretmen bey Abuzer Ağa ile tanışmak istiyor.’’ Dedi.

Herkes daha çok güldü. Öğretmen Kemal biraz üzüldü.

Öğretmen ‘‘Yanlış bir soru mu sordum?’’ dedi.

Yaşlı bir köylü ‘‘Hayır. Tüm öğretmenler ağayı soruyor. Öğretmenler ağaları çok mu seviyor?’’ dedi. Muhtar ayağa kalktı.

‘‘Tamam, öğretmen bey. Arkadaşlar öğretmen bey çok yorgun olmalı. Yürü öğretmen bey eve gidelim. Evde biraz dinlen.’’ dedi.

Öğretmen ve muhtar kahveden çıktı. Dışarıda bir araba vardı. Muhtar ‘‘Buyrun öğretmen bey arabaya binelim. Bu araba köyümüzün arabası.’’ dedi.

Öğretmen ‘‘Bu araba sizin mi?’’ diye sordu.

Muhtar ‘‘Hayır, bu araba köylünün arabası.’’ dedi.

Öğretmen çok şaşırdı. Muhtara ilginç ilginç baktı.

Muhtar arabada emniyet kemerini taktı. ‘‘Öğretmen bey! Emniyet kemerini tak. Köyümüzde trafik polisi yok. Ama ben köylülere örnek oluyorum.’’ dedi.

Öğretmen emniyet kemerini taktı. Muhtar arabayı çalıştırdı. ‘‘Öğretmen bey! Bizim köyümüzde ağa yok. Ne ağa ne Abuzer Ağa var. O ağalar sadece romanlarda var.’’ dedi.

Öğretmen yeni evine girdi. Akşam iki delikanlı eve geldi. Gençler ‘‘Öğretmenin bir ihtiyacınız var mı?’’ diye sordu.

Kemal Öğretmen delikanlıları göndermedi. Hemen çay hazırladı. Öğretmen: ‘‘Bu genlerden biraz bilgi almalıyım.’’ diye düşündü.

Biraz konuştular. Birbirlerini sevdiler. Delikanlıların ikisi de lise mezunu idi.

Öğretmen çayı doldurdu ve sordu. ‘‘Bu köyün ağası kim?’’

Delikanlı çocuk sordu: ‘‘Mahmut Ağa’yı mı soruyorsun?’’

Öğretmen çok sevindi. Biraz heyecanlandı. ‘‘Evet, evet Mahmut Ağa’yı soruyorum.’’

Delikanlı ‘‘Mahmut Ağa eskiden çok iyi idi ama şimdi çok kötü.’’ Dedi.

Öğretmen hemen ‘‘Neden?’’ diye sordu.

Mahmut Ağa’nın oğlu on yıl önce dağdan düştü ve öldü. Mahmut Ağa buna çok üzüldü.

Öğretmen ‘‘Tamam, şimdi anladım. Mahmut Ağa’nın oğlu öldü. Sonra Mahmut Ağa köylülere kötülük yaptı. Öyle mi?’’ dedi.

Delikanlı ‘‘Mahmut Ağa kötülük yapmaz. Neden kötülük yapsın? Mahmut Ağa’nın oğlu öldü. Sonra Mahmut Ağa biraz delirdi.’’ dedi.
Öğretmen ‘‘Tamam işte. Oğlu öldü, ağa delirdi. Herkese kötülük yaptı.
Öteki delikanlı ‘‘Hayır, hayır Mahmut Ağa gerçek ağa değil. Mahmut Ağa fakir bir insan. Sadece köylüler ona ağa diyor.’’

Öğretmen yine üzüldü. Son kez sordu. ‘‘Köyünüzde ağa yok mu?’’ dedi.
Öğretmen ‘‘Ağa herkese kötülük yapmıyor mu?’’ diye sordu.
İki delikanlı da ‘‘Hayır’’ dedi. İki delikanlı da güldü.
Öğretmen ‘‘Yani tüm köylülerin toprağı var mı?’’ diye sordu.
İki delikanlı ‘‘Evet, tüm köylülerin toprağı var. Ama biz üniversiteye gitmek istiyoruz. Ailemize, milletimize faydalı olmak istiyoruz.’’ Dedi.

Kemal Öğretmen biraz düşündü. Romanları, kitapları, kitaplardaki ağaları düşündü. Köyü, köylüleri, yalanları düşündü.
‘‘Gerçek köy çok farklı, kitaplardaki köy çok farklı.’’ diye düşündü.
Delikanlılara ‘‘Burası köy mü?‘‘ diye sordu.
Delikanlılar ‘‘Evet, köy.’’ Dediler.
Öğretmen: ‘‘Bakırköylüyüm.’’ dedi.
Öğretmen ‘‘Benim köyüm çok farklı sizin köyünüz çok farklı. Benim köyümden sizin köyünüze bakıyorum. Ve yanılıyorum.’’ dedi.
Öğretmen çayını bitirdi. Biraz güldü.

4.6. ‘‘Orada Bir Köy Var’’ A1 Düzeyi

Kemal İstanbul, Bakırköy’de doğar, Bakırköy’de büyür.Ama hiç gerçek köy görmez. Köyleri sadece filmlerde görür, romanlarda okur.

Kemal’in okulu biter. Kemal’in öğretmenliğe başlar. Görev yeri uzak bir köydür. Bu köy **ıssız** bir köydür. Ama Kemal için sorun yoktur. Kemal, ülkesini çok sever. Kemal, idealist bir insandır.Kemal “Anadolu’ya gideceğim. Anadolu’da insanlara her şeyi öğreteceğim.‘‘ diye düşünür.

Kemal büyük şehirleri çok sevmez.Kemal “ Anadolu’da çok mutlu olacağım.” diye düşünür.

“Belki daha sonra köylüler köy **ağasının** kötülüklerini anlayacaklar. Kötü düzeni bozacaklar. Ağadan kurtulacaklar.” diye düşünür.

O, “Köylülere gerçekleri göstermek önemli. Köye iki kutu kitap götürüyorum. Bu kitaplar bana çok şey öğretiyor. Benim kitaplarım köylülere de çok şey öğretecek. ” diye düşünür. Bu kitaplar Kemal’e ağaları öğretir. Bu kitaplar Kemal’e ağaların yanlışlarını gösterir. Kemal bu kitaptan ağaları tanır.

O, Kemal Tahir’in kitaplarını çok sever. ‘’Köyün Kamburu” kitabını dört kere okur. Bu kitap Kemal’i çok etkiler. Bu kitapta Abuzer Ağa vardır. Abuzer Ağa çok kötü bir insandır. Kemal “Tüm ağalar kötüdür. Abuzer Ağa’yı bu köyde bulacağım. Abuzer Ağa’nın kötülüklerini insanlara anlatacağım.” diye düşünür. Çok sevinir.

Kemal köy minibüsünü görür. Kemal çok **şaşırır**. “Köyde minibüs olmaz. Köylüler genellikle yürür. Minibüse genellikle şehirliler biner. ” diye düşünür.

Kemal’in yanında beyaz saçlı bir adam vardır. Kemal “Bu kimin minibüsü?” diye sorar.

Beyaz saçlı adam: “Bu bir köylünün minibüsü.” der. “Almak istiyor musunuz?”

Kemal Öğretmen “Hayır. Benim çok param yok.” der.

Genç: “Çalışırsın, alırsın.” der.

Kemal Öğretmen “Minibüs istemiyorum.” der.

Kemal Öğretmen: “ Bu minibüs köy ağasının minibüsüdür.” Diye düşünür.

Beyaz saçlı adam öğretmene çok şaşırır. “Bu minibüs benim minibüsüm.”der. Şimdi Kemal şaşırır.

Kemal ‘‘Sen ağa mısın?’’ der.

Beyaz saçlı adam çok güler. ‘‘Biz ağa değiliz.’’ der.

Kemal öğretmen beyaz saçlı adama kötü kötü bakar. Köy görünür.

Beyaz saçlı adam ‘’İşte sen burada ineceksin. Biz yukarı gidiyoruz.’’ der.

Kemal kahvelerin önünde iner. Etrafa bakar. Evler çok güzel ve yenidir. Evlerin hepsi birbirine benzer. Acaba Abuzer Ağa’nın o büyük evi nerede? Hiçbir tarafta o büyük ev yoktur. Belki de Abuzer Ağa’nın evi Yediçınar’dadır.

Kemal’in yanına çocuklar gelir. Çocuklar güler. O da güler.

‘‘Yediçınar uzak mı?’’ diye sorar.

Çocuk öteki çocuğa ‘‘Git, muhtara haber ver. Öğretmen burada.’’ der.

Çocuk kahveye girer. Az sonra bir adam gelir. Elli yaşlarında, kısa, kilolu, sigaralı bir adam kahveden çıkar.

Kemal Öğretmen ‘‘Hımm, belki bu adam ağadır.’’ diye düşünür.

Kemal, büyük çocuğa bakar. ‘’Ağa bu mu?’’ diye sorar. ‘’Hem sizin ağanız hem de muhtarınız değil mi?’’

Çocuk ‘‘Ama bu adam muhtar.’’ der.

Öğretmen Kemal muhtar ile karşılaşır. Muhtar sigarayı atar. Öğretmen Kemal’e **sarıl**ır. ‘‘Merhaba’’ der.

‘‘Ağa dost olmak istiyor. Ağa beni etkilemek istiyor. Ama ben bunlara inanmıyorum.’’ diye düşünür.

Muhtar kahveye bakar. ‘’Hemen biri gelsin.’’ der. Asker gibi bir adam gelir. Adamın sırtında bir silah vardır.

Muhtar ‘’Öğretmenin eşyalarını al. Eşyaları eve götür. Öğretmenin yeni evi temiz değil mi?’’ der.

‘‘Sen eve git. Bizim için çay hazırla. Belki öğretmen bey çay içmek ister. ‘’ der.

‘‘Biz hemen yemeğe gidiyoruz. Sonra eve geliyoruz.’’

Kemal Bey ‘‘Yemek yemek istemiyorum.’’ der.

Muhtar ‘‘Yine ye. Sizin eşiniz ve çocuklarınız var mı? Onlar nerede’’ der.

‘‘Sizin yeni evinizde her şey var. Evde televizyon bile var.’’

Kemal Bey ‘‘Benim eşim ve çocuğum yok.’’

Muhtar ‘‘Evlenmemek kötü. Köyde çok güzel kızlarımız var. Belki bizim köyümüzden bir kız ile evlenmek istersin. ‘’ der ve güler.

Muhtar ve öğretmen birlikte kahveye gider. Biraz konuşurlar. Birer kahve isterler.

Kemal Öğretmen çok aşırı düşüncelidir. İnsanları dinlemez. İnsanların sözlerini duymaz.

Öğretmen Kemal ‘‘Herkes muhtar ile nasıl konuşuyor? Herkes gülüyor. Bu nasıl ağa?’’ diye düşünür. ‘‘Benim kitaplarımda ağa hiç kimse ile konuşmaz. Herkes ağadan korkar. Bu nasıl ağa? Ağa vurur, kırar. Ağa konuşur herkes ağayı dinler.’’ diye düşünür.

‘‘Belki de bu adam sadece muhtar. Ağa başka biri.’’

Kemal öğretmen etrafa bakar. Ağayı arar. Kitapları düşünür. Ama ağayı orada bulamaz. ‘‘Belki de ağa burada yoktur. Bu kahveye köyün ağası gelmez. Ağa **at**a biner. Köyde dolaşır.’’ diye düşünür.

Öğretmen ‘‘Ağa yok mu ağa? Belki burada değil’’ der.

Herkes gizlice güler.

Muhtar ‘‘Hangi ağa?’’ diye sorar.

“Bu köyün ağasını soruyorum, sahibini yani.”Kemal öğretmen yavaşça ‘‘Bu köyün ağasını soruyorum. Bu köyün sahibini yani’’ der.

Öğretmen Kemal, ünlü yazar Kemal Tahir’i düşünür. Sonra Kemal Tahir kitaplarının ünlü ağa adını düşünür. ‘’Belki de köyün ağasının adı da aynıdır’’ diye düşünür. Ve o adı söyler. “Abuzer Ağa’’

Muhtar çok güler. Güler. ‘‘Hımm. Abuzer mi?’’ der. Muhtar yine güler. ‘‘Abuzer mi?’’ diye yine sorar. Öğretmene ‘‘Acaba Kemal Tahir kitaplarının Abuzer Ağası mı?’’ diye sorar.

Öğretmen ‘‘Evet, evet Abuzer Ağa.’’ diye bağırır. ‘‘Abuzer Ağa, Abuzer Ağa’’ diye sevinir.

Muhtar hâlâ gülüyordur. Köylüler de gülüyordur.

Muhtar ‘‘Arkadaşlar!’’ der. ‘‘Öğretmen bey Abuzer Ağa’yı tanımak istiyor.’’

Herkes hâlâ gülüyordu. Öğretmen Kemal biraz üzülür.

Öğretmen ‘‘Yanlış bir şey mi soruyorum?’’ der.

Yaşlı bir köylü ‘‘Hayır’’ der. ‘‘Tüm öğretmenler ağa da ağa diyor. Tüm öğretmenler ağayı görmek istiyor. Siz öğretmenler ağayı çok mu seviyorsunuz?’’

Muhtar ayağa kalkar.

‘‘Tamam, öğretmen bey. Arkadaşlar öğretmen bey belki yorgundur. Yürü öğretmen bey eve gidiyoruz.’’

Öğretmen ve muhtar dışarı çıkarlar. Dışarıda bir araba vardır.

Muhtar ‘‘Buyur’’ der. ‘‘Araba köyümüzün arabasıdır.’’

Kemal Öğretmen ‘‘Bu araba sizin arabanız mı?’’ diye sorar.

“Hayır, köylünün arabası diyorum.’’

Öğretmen şaşırır. Muhtara ilginç ilginç bakar.

Muhtar koltuğun kemerini takar.

‘‘Koltuk **kemer**ini tak. Bizim köyümüzde trafik polis yok. Ama kemeri takmak gerekir. Köylülere örnek olmak gerekir.’’

Öğretmen kemeri takar.

Muhtar ‘‘Buralarda Abuzer Ağa yok. Artık ağalar kitaplarda yaşıyor. Köylerde ağalar yok. ‘’ der.

Öğretmen yeni eve girer. Akşam iki genç çocuk gelir. İki genç öğretmene ihtiyaçlarını sorar. Kemal Öğretmen teşekkür eder. Gençler için çay hazırlar. Öğretmen gençler ile biraz konuşmak ister. Biraz konuşurlar. Birbirlerini severler. Öğretmen ağayı hâlâ bulmak ister.

Öğretmen çayı doldurur ve sorar: ‘‘Köyün ağası kim?’’

Öğretmen hâlâ ağayı düşünüyordur.

Genç çocuk sorar: ‘‘Mahmut Ağa’yı mı soruyorsun?’’

Kemal Öğretmen sevinir. ‘‘Evet, evet Mahmut Ağa’yı soruyorum.’’der.

Genç ‘‘Mahmut Ağa şimdi çok kötü.’’

Öğretmen hemen ‘‘Neden’’ der.

‘‘Şimdi anlatıyorum.Dinle. Mahmut Ağa’nın oğlu on yıl önce dağdan düşer. Orada ölür. Mahmut Ağa buna çok üzülür.’’

Öğretmen ‘‘Tamam, şimdi anlıyorum. Mahmut Ağa’nın oğlu ölür. Mahmut Ağa herkese kötülük yapar (açıklama), değil mi?

Genç ‘‘Mahmut Ağa neden kötülük yapsın.’’ der. ‘‘Mahmut Ağa’nın oğlu ölür ve Mahmut Ağa biraz delirir(açıklama).’’

Öğretmen ‘‘Tamam, tamam ağa delirir. İyi, çok iyi...’’

“Sizin ağa delirdi ha! İyi, çok iyi…”

Öteki genç ‘‘Hayır’’ der.

‘‘Mahmut Ağa gerçek ağa değil. Sadece köylüler öyle söyler. Mahmut Ağa zengin değil.O herkesten sigara ister. Sadece sigara. Mahmut Ağa para istemez. ’’

Kemal Öğretmen yine üzülür. Son kez sorar. ‘’Sizin köyünüzde ağa yok mu?’’

İki genç de ‘‘Yok’’ der.

Öğretmen ‘‘Yani ağa kötülük yapmıyor mu?’’

İki genç ‘‘Hayır’’ der.

Öğretmen ‘‘Yani herkesin toprağı var mı?’’ diye sorar.

İki genç ‘‘Evet, herkesin toprağı var. Ama biz okumak istiyoruz. Biz üniversiteye gitmek istiyoruz.’’ der.

Kemal Öğretmen düşünür. Kitapları, ağaları, okul bilgilerini, yazıları düşünür. Öğretmenlerini, üniversitesini hatırlar. Öğretmen yanlış bilgileri, ağaları düşünür. ‘‘Gerçek köy farklı kitaplar farklı. Kitapta ağa var. Köyde ağa yok.’’ diye düşünür.

Genç çocuklara ‘‘Burası köy mü?’’ diye sorar.

Gençler ‘‘Köy’’ der.

Gençler öğretmene ‘‘Siz nerelisiniz?’’ diye sorar.

Öğretmen ‘‘Bakırköylüyüm.’’ der.

Öğretmen ‘‘Benim köyüm çok farklı sizin köyünüz çok farklı. Benim köyümden sizin köyünüze bakıyorum. Ve hata yapıyorum.’’ der.

Öğretmen çayı içer.

4.7. ‘‘Gizli Mabet’’ Özgün Metin C2 Düzeyi

Geçen gün Tokatlıyan'da Sermet bana genç bir Frenk takdim etti. Sorbon'dan arkadaşmış! Kumral, çini mavi gözlü, güzel, narin, nazik bir çocuk! Azgın bir "Şark" meftunu! İlk lâfı bu oldu:

-Azizim, siz kendinizi bilmiyorsunuz. Avrupa'yı bir şey zannederek kendi güzelliklerinizi göremiyor, kendi esrarlarınızı yaşamıyorsunuz...

- Birdenbire haklı mı, haksız mı olduğunu kestiremediğim bu tevbihe gülümsedim:

- Yaşamadığımızı, göremediğimizi ne biliyorsunuz?..

- Bunu gözümle gördüm, diye coştu. Üç gecedir Sermet'in evindeyim. Herşey alafranga: Yemek salonu, yatak odası, karısının, kardeşlerinin giyinişleri, hareketleri, hatta zihniyetleri, telâkkileri bile hep Avrupakâri! Ah nerede Loti'nin Türkiye'si?..

- Loti'nin Türkiye'si karşı tarafta! dedim.

- Evet öyle söylüyorlar. Fakat içine girilmez bir âlem! Yazık ki siz bu pitoresk âlemi sevmiyorsunuz!..

- Sevenlerimiz de var... dedim.

- Siz sevenlerden misiniz?..

- Evet... iye mübalâğalı bir tehalükle başımı salladım: "Sabit fikirler"inin hududunu aşamayan Frenkler ne masumdurlar! Bu genç Avrupalı da bunlardan biriydi. Türkiye'ye

dair konuşmağa başladık. İddia ediyordu ki biz kendimizi tanımıyoruz; en güzel, en zengin, en bedî sokaklarımıza pis diyoruz; artık güzellikten mahrum Avrupa binalarına, muazzam caddelere, tabiatı öldüren hendese çirkinliklerine kıymet veriyoruz... Rumlara hiddeti garez derecesini geçiyordu. Beyoğlu'ndan öyle nefret etmişti ki: "Ne iğrenç Garp karikatürü, yarabbi!" derken âdeta sararak tiksiniyordu. Kafası Loti'nin muhayyelâtıyla doluydu. Bizim sefalet, vahşet, cehalet dediğimiz perişanlıklarımıza o "harika!" diyor, bu nihayetsiz mezbeleler, baykuşlu viraneler karşısında nasıl olup da bediî bir heyecan duymadığımıza şaşıp kalıyordu. Nihayet kendisinin, Avrupalılaşmamış bir Türk evine götürülmesini benden rica etti. Aklıma birdenbire Karagümrük'te oturan ihtiyar sütannem geldi. Bu gayet sofu ve gayet stoik, gayet muhafazakâr bir kadındır, kendinden büyük eski Arap halayıkçığıyla oturur, kocasından kalan ufacık bir iratla rahat rahat geçinir.

- Öyleyse sizi hiç Avrupalılaşmamış ihtiyar bir dulun evine götüreyim! dedim. Teşekkür etti. Sevindi:

- Ne vakit?..

- Bugün, hatta isterseniz şimdi.

- Bu mümkün mü?..

- Mümkün, yalnız başınıza bir fes alacağız, dedim.

Böyle ansızın gitmek, alaturka evde tekliflere, tekellüflere meydan bırakmayacak, tabiatı, pitoreski, bu Şark meftunu Frenge olduğu gibi gösterecekti. Sermet zavallının sevincine gülmekten katılıyordu. Ona veda ettik, bir arabaya atladık. Beyazıt'a indik. Frenkçiğe bir dükkândan ciğer gibi kıpkırmızı bir fes aldık. Kalıplattık. Tramvaya binmek istemedi.

-Buradan aşağı hep Türk mahallesi mi? dedi.

- Evet hep Türk mahallesi.

- O hâlde rica ederim, yayan gidelim.

- Pekâlâ!.. dedim. Yangın yerlerinden yürüdük. Sisli bir hava, bulutlu, karanlık bir sema harap evlerin, tenha viranelerin sükûnuna sanki acı bir hüzün karıştırıyordu. Yolda ona talimat verdik. Sütanneme kendisi için çerkes diyecektik.

Vakıa o horozdan kaçan bir kadın değildi. Fakat belki bir Hristiyan'ın yanına çıkmak istemezdi. Bu basit entrika genç Frengin muhayyilesini daha beter alevlendirdi. Bir tarafa çarpılmış siyah, çürük tahta evler, yıkık duvarlar, sökük çatılar karşısında

duruyor, “Oh, ne manzara, ne manzara!” diye bir türlü ayrılamıyordu. İki saatte eve gelebildik. Bu üç katlı, ahşap, biraz viranca bir binadır. Kapıyı çaldım. İhtiyar Arap açtı.
-Sütannem yok mu?, diye sordum.
-Komşuda. Buyrun.
-Haydi, Karanfil Dadı, git koş, benim geldiğimi söyle. Yanımda da bir misafirim var. Bu gece sizde kalacağız, dedim. İçeri girdik, Temiz fakat karanlık taşlıktan geçerek koca bir merdivenden çıktık. Misafir odasına genç Frenk bayıldı. Yerde güzel bir Acem halısı yayılıydı. Duvarlar -merhum hattat sütbabamın yadigâr bıraktığı- levhalarla süslenmişti.

Yastıklarına fes rengi perdelerin düştüğü sedirler kırmızı velenselerle örtülüydü. Karşı karşıya oturduk. Kafeslere hayran oldu.

"Âdeta kendimi bir rüyanın içinde sanıyorum!" dedi. Sütannem gelince benim gibi elini öptü. Ara sıra başındaki fesini unutuyor; gayr-i ihtiyarî reverans hareketleri izhar ediyordu. Sütannem bunun pek farkına varmadı ama:
- Konuştuğunuz lâf Çerkezceye benzemiyor, dedi. Ben:
-Anneciğim, bu senin bildiğin Çerkezce değil, Hicretten sonra çıkmış, Rusça ile Çeçence ile karışık yeni bir Çerkezce! diye kandırdım. Sözde bu Çerkez misafir, hacca gitmek için İstanbul'a gelmişti. Sütannem hac vakti olmadığını hatırlatınca ona da bir kulp buldum. Maksadı daha evvel davranıp İstanbul'da biraz Türkçe öğrenmekti.
- Ah bu yaşta hacı olmak, ne mutlu, ne mutlu, darısı senin başına!..diyordu.
-Amin, amin!..

Frenk, ağzımızdan çıkan bu kelimeyi birdenbire tanıyor, aşinalığını göstermek fikriyle kendi şivesiyle tekrarlıyordu:
- Amen, amen!..

Sütannem bu Çerkezle hacca beraber gitmemi tutturdu. Hâsılı yemek zamanına kadar hep hacdan, hocadan falan bahsettik. Ben sütannemin nasihatlerini çıtır çıtır hep Çerkezceye tercüme ettim. Sofraya oturunca Frenk bütün bütün bedîî heyecanının içinde gaşyoldu. Yalnız yabancı misafirlere çıkan gümüş sini, zavallıyı deli edecekti. Çatalı bırakıyor, sütannem gibi eliyle yemeğe çalışıyordu. Ben vazgeçirdim. Elle yemek yalnız ihtiyar kadınlara mahsus olduğunu söyledim. Dünyanın en rahat vaziyeti bağdaş kurmak olduğunu iddiaya başlarken sofradan kalktık. Kahvelerimizi içtik. Sütbabamın kütüphanesinde yadigâr gibi duran eski yazma kitapları misafirime gösterdim.

Nakışlara, ciltlere, minyatürlere hayran kaldı. Uyku zamanı gelince, onu Karanfil'le beraber en üst kata çıkardık. Yatağını bahçe üstündeki odaya yapmışlardı. Ayakyolunu falan gösterdim. "Bonsuvar" dedim. Ben de orta kattaki odaya çekildim. Gece fırtına çıktı. Şiddetli bir yağmur yağdı. Sabahleyin gayet güzel bir hava açılmıştı. Frengi uyanmış, giyinmiş buldum. Yatağın içine oturmuş, bir şeyler yazıyordu.

- Bonjur...
- Bonjur, mon ami!..
- Ne yazıyorsunuz?..
- Oh, tahassüsatımı!..
- O kadar mütehassis mi oldunuz?..
- Tarif edemem, size tarif edemem!..

Aşağı indik, sabah kahvelerimizi içtik. Sütannemin ellerini öptük. Bu Frengi, daha beter Şark pitoreskinin içine batırmak için yayan olarak Fatih'e götürdüm. Caminin karşısındaki kahveye oturduk. Bir nargile ısmarladım. Dışarı üflemesin diye evvelâ ehemmiyetle içmek ameliyesini öğrettim. Keyiflerimiz gelmeğe başlıyordu. Zavallıyı yine azıttırmak, coşturmak için:

- Azizim, şu karşındaki mabede bak, dedim. Ne letafet, ne mehabet değil mi?

Frenk gülümsedi, o kadar müteheyyiç görünmedi. Daha dün yıkık çeşmelerin, eğrilmiş duvarların huzurunda deli gibi çırpınan bu adamın kayıtsızlığı tuhafıma gitti. Sordum:

- Bu abideyi beğenmediniz mi, yoksa?
- Bu, bu mabet hiç...diye mavi gözlerini küçülterek tekrar gülümsedi.
- Ne demek hiç? Bu İstanbul'un en muazzam bir abidesidir...
- Bu, hiç... Bu mabet, hiç...
- Ne demek?..
- Ben ondan daha mühimmini gördüm.
- Olamaz, dedim, ne vakit gördünüz?
- Bu gece...
- Rüyanızda mı?..
- Hayır...
- Ya nerede?..
- Evde...
- Hangi evde?..

- Yattığımız evde... Şaşaladım.

- Ne gördünüz canım?., dedim.

- Piyer Loti'nin göremediği bir şeyi! Hiçbir Avrupalının tanımadığı bir sırrı!..

Gülümsüyordum.

- Evet, ben sizin gizli mabedinizi gördüm, dedi.

- Nasıl gizli mabet, canım?..

-Nafile saklıyorsunuz. Ben gördüm işte!.. Asırlardan beri Avrupalıların gözlerinden sakladığınız mahrem mabedinizi, hususî mabedinizi bu gece gördüm.

- Ama emin olunuz, bu sırrı muhafaza edeceğim. Paris'e gidince gazetelere yazmayacağım, defterimde mukaddes bir şey gibi bu hatıra saklı kalacak.

- Lâflarınızdan bir şey anlamıyorum, dedim.

- Israr etmeyiniz gördüm, gördüm...

- Neyi canım?..

- Gizli mabedinizi!

- Bizim gizli mabedimiz, falan yoktur.

- Nafile inkâr ediyorsunuz, ben gördüm. -Tuhaf, çok tuhaf!..diye başımı sallıyordum. Frenkçik dayanamadı. Cebinden maroken kaplı bir defter çıkardı.

- Bak görmüş müyüm, görmemiş miyim?! dedi. Son sayfaları okumağa başladı:

"...Sabah! Büyük bir heyecan, bir haz heyecan içinde şu satırları yazıyorum. Dün Sermet'in takdim ettiği bir Türkle bu İstanbul'un en meçhul yerine geldim. Meğerse Jacques Casanova, Pierre Loti filân konaklarla yalıların selâmlık dairelerinde birer kahve içmekle Şarkı gördük sanıyorlarmış. Asıl Şark görünmeyen tabakalarda... Ben işte hiçbir Avrupalının görmediği şeyi gördüm. Burası ihtiyar, dul bir kadının evi. Gayet dindar bir kadın. Evin içi, sofra takımı, âdet, tarzlar, hâsılı herşey hiç bozulmamış... Tamamıyla alaturka. Gece beni en üst katta bir odaya yatırdılar. Sabahleyin gayet erken uyandım. Yataktan kalktım. Garip bir tecessüs içimi yiyordu. Ayaklarımın ucuna basarak dışarı çıktım. Karşıda bir oda vardı. Kapısı aralıktı. Yavaşça ittim. Bir de ne göreyim? Gizli bir aile mabedi!..

Beyaz perdeler inik. Aralarından soluk bir aydınlık giriyor. Duvarlarda birçok büyük levhalar asılı. Köşelerde ağır ceviz ağacından yapılmış, demir çemberli mezarlar duruyor. Şüphesiz bu mezarlarda sevgili ölülerin mumyaları var. Bir tanesini açmağa çalıştım. Mümkün değil, kitli! Sonra yerde irili ufaklı birçok kaplar duruyor. Bazıları

bakırdan, bazıları porselenden! İçlerinde kıymetlileri var, meselâ kapının hizasında, birinci mezarın önündeki gayet kıymetli, etrafı altınla yaldızlanmış bir kap. Köşedeki yeşil bir vazo... Kim bilir nasıl bir topraktan yapılmış, mabedin içinde mânâsını anlayamadığım bir nisbet dahilinde ipten birtakım dılılarla zaviyeler gerilmiş. Bu mukaddes zaviyelerin üzerinde şüphesiz ölülere ait olan birtakım relikler asılı. Kaplarda mukaddes sular duruyor. Bazısında taşacak derecede çok. Mekke'nin, Medine'nin, kim bilir, hangi meçhul, hangi mukaddes köşelerinden gelen bu esrarlı, bu mukaddes sulardan tattım. Biraz kekremsi... Kapların dibinde hafif, ama gayet hafif bir toprak tortusu var. Her kaptan içtim. Hepsinin tadı bir. Kalbim çarpmağa başladı. Memnu bir mabede girmiş bir küfürbaz, bir hain, bir kâfir heyecanıyle dışarı çıktım. Sanki bu mezarlar birdenbire açılacak, içlerinden yüzlerce sene evvel ölmüş ihtiyar Türkler kavuklarıyla, yatağanlanyla, kalkıp üzerime yürüyecekler sandım. Sanki duvarlardaki levhalar sallandı. Mukaddes kapların içi çalkandı. Sanki o an bir deniz olacak, oralarda beni boğacaklardı. Bu mukaddes suların hiddetini, sükûtunu, ulviyetini şimdi içimde duyuyor gibi oluyorum.

Esrarlı, müphem bir rehavet, bir ateş damarlarıma yayılıyor. Beynimde karanlık, meçhul bir kubbenin derin akislerini işitiyorum. Öyle anlatılmaz bir heyecan duyuyorum ki..."

Kendimi tutamadım. Öyle bir kahkaha attım ki Frenk marpucunu elinden düşürdü. Azıcık daha nargilesi devrilecekti. Sabah keyfini çatmağa gelmiş müşterilerin afyonlarını patlattım. Dik dik yüzüme bakıyorlardı.

Frenk sordu:

- Neye gülüyorsun?..

- Ayol sen gizli mabede girmemişsin! dedim.

- Ya nereye girmişim?..

- Sütannemin sandık odasına!

- Sandık odası ne?..

- Bizim evlerde komot, aynalı dolap falan yoktur. Eşyalarımız, birer sandıkta, sandıklar da bir odada durur. O mezar zannettiğin demir çemberli, ceviz tabutlar, bizim çamaşır sandıklarımızdır.

- Ya duvardaki levhalar?..

- Sütbabamın eserleri! Yadigâr diye sütannem satmıyor. Frenk inanamıyordu. Ben hâlâ gülüyordum.

- Ya ipten yapılmış hendesî şekiller? O "relik"ler?..

- Yağmurlu havalarda çamaşır açmağa mahsus ip. Zaviyeler, müsellesler, tesadüfen teşekkül etmiş; relik zannettiğiniz de kullanılmayan esvaplar..

Frenk yine inanamıyordu. Mavi gözleri birdenbire bulutlanmıştı. Yalanımı yakalamış gibi başını salladı:

- Ya o mukaddes sular? Onlara ne diyeceksin azizim?..dedi.

- Gece yağmur yağdı. Sütannemin sandık odası, bildim bileli akar. Tavandan damlayacak yağmur suları yerleri ıslatmasın diye geceleyin Karanfil, o kapları odaya sıra sıra dizmiş olmalı...dedim.

Frenk evlerimizin üzerindeki "Maşallah" levhalarını millî bir sigorta şirketinin işaretleri, saçaklarımızda sallanan nazarlık pabuçlarını damdan dama kaçan hırsızların oralara takılıp kalmış ayakkabıları zanneden meşhur millettaşı gibi, bir an durdu, düşündü. Derin derin nargilesini çekti. Yutkundu. Elinde açık kalan defterini cebine soktu. Ben hâlâ duruyor, duruyor, gülüyordum.

- Gülme azizim, sizin sandık odalarınızda bile öyle esrarlı, öyle anlaşılmaz, öyle müphem, öyle dinî bir hâl var ki...

- Ne gibi?..

- Öyle bir şey ki... Siz körsünüz... Göremiyorsunuz vesselam... dedi... Fakat bizim göremeyip de o yalnız kendi gördüğü şeyin ne olduğunu bir türlü söyleyemiyordu.

Malûm ya, Türkler hükümlerinde çok naziktirler! "Biz kör isek, işte siz de dilsizsiniz!" cevabı ta dudaklarımın ucuna gelmişken sustum. Hiç ses çıkarmadım.

4.8. ‘‘Gizli Mabet’’ C1 Düzeyi

Geçen gün Tokatlıyan'da Sermet bana genç bir Fransız'la tanıştırdı. Sermet'in Sorbon'dan arkadaşıymış! Kumral, mavi gözlü, güzel, narin, nazik bir çocuk! Azgın bir ‘‘ Doğu’’ şeytanı! İlk lâfı bu oldu:

-Azizim, siz kendinizi bilmiyorsunuz. Avrupa'yı bir şey sanıyorsunuz kendi güzelliklerinizi göremiyor, kendi gizemlerinizi yaşamıyorsunuz...

- Birdenbire haklı mı, haksız mı olduğuna karar veremediğim bu söze gülümsedim:

- Yaşamadığımızı, göremediğimizi nereden biliyorsunuz?..

- Bunu gözümle gördüm, diye coştu. Üç gecedir Sermet'in evindeyim. Her şey Avrupalı gibi: Yemek salonu, yatak odası, karısının, kardeşlerinin giyinişleri, hareketleri, hatta düşünceleri, anlayışlar bile hep Avrupalı gibi! Ah, Loti'nin Türkiye'si nerede?..

- Loti'nin Türkiye'si karşı tarafta! dedim.

- Evet, öyle söylüyorlar. Fakat içine girilmez, gizli bir dünya! Yazık, siz bu güzel bir tabloya benzeyen dünyayı sevmiyorsunuz!..

- Sevenlerimiz de var... dedim.

- Siz sevenlerden misiniz?..

- Evet... diye abartılı ifadeyle başımı salladım: ''Sabit düşünceli Fransızlar çok saftır! Bu genç Avrupalı da bunlardan biriydi. Türkiye hakkında konuşmaya başladık. Bizim kendimizi tanımadığımızı iddia ediyordu. En güzel, en zengin sokaklarımıza pis diyoruz; artık hiçbir güzelliği olmayan Avrupa binalarına, büyük caddelere, doğayı öldüren mühendislik hatalarına çirkinliklerine değer veriyoruz... Rumlara çok kızıyordu. Beyoğlu'ndan çok nefret etmişti: ''İğrenç bir Batı karikatürü!'' derken tiksiniyordu. Fransız'ın beyni, Loti'nin düşünceleri ile doluydu. Bizim yoksulluk, vahşet, cehalet dediğimiz durumlarımıza o ''Harika!'' diyor, bu manzara karşısında nasıl olup da büyük heyecan duymadığımıza şaşırıyordu. Sonunda kendisinin, Avrupalılaşmamış bir Türk evine götürülmesini benden istedi. Aklıma hemen Karagümrük'te oturan ihtiyar **sütanne**m geldi. Sütannem çok dindar, çok muhafakâr bir kadındır. Kendinden daha yaşlı Arap hizmetçi ile yaşar, kocasından kalan az bir maaşla rahat rahat geçinirdi.

- Öyleyse sizi hiç Avrupalılaşmamış yaşlı bir kadının evine götüreyim! dedim. Teşekkür etti. Sevindi:

- Ne zaman?..

- Bugün, isterseniz şimdi.

- Bu mümkün mü?..

- Mümkün, ama başınıza bir **fes** alacağız, dedim.

Böyle ansızın, habersiz gitmek, her şeyi bu Fransız'a olduğu gibi gösterecekti. Sermet Fransız'ın sevincine gülmekten katılıyordu. Ona veda ettik, bir arabaya bindik. Beyazıt'a indik. Fransız'a bir dükkândan ciğer gibi kıpkırmızı bir fes aldık. Fesi kalıplattık. Tramvaya binmek istemedi.

- Bu yolun altı hep Türk mahallesi mi? dedi.

- Evet, hep Türk mahallesi.
- Rica ederim, yürüyelim.
- Tamam!.. dedim. Yangın yerlerinden yürüdük. Sisli bir hava, bulutlu, karanlık bir gökyüzü harap evlerin, ıssız sokaklarda sanki hüzün vardı. Yolda ona bilgi verdim. Sütanneme kendisi için Çerkes diyecektik.

Aslında horozdan kaçan tavuk gibi ürkek bir kadın değildi. Fakat belki bir Hristiyan'ın yanına çıkmak istemeyebilirdi. Bu küçük yalan genç Fransız'ın hayalini daha çok büyüttü. Bir tarafa devrilmiş siyah, çürük tahta evler, yıkık duvarlar, sökük çatılar karşısında duruyor, "Oh, ne manzara, ne manzara!" diye bir türlü oradan ayrılamıyordu. İki saatte eve gelebildik. Bu üç katlı, ahşap, biraz eski bir binadır. Kapıyı çaldım. İhtiyar Arap açtı.

-Sütannem yok mu?, diye sordum.

-Komşuda. Buyrun.

-Haydi, Karanfil **Dadı**, git koş, benim geldiğimi söyle. Yanımda da bir misafirim var. Bu gece sizde kalacağız, dedim. İçeri girdik, Temiz fakat karanlık taş yoldan geçerek koca bir merdivenden çıktık. Misafir odasına genç Fransız bayıldı. Yerde güzel bir Acem halısı yayılı idi. Duvarlar -**merhum hattat** sütbabamın yaptığı- levhalarla süslenmişti.

Yastıklarında fes rengi perdeleri olan **sedir**ler kırmızı battaniyelerle örtülü idi. Karşı karşıya oturduk. **Pencere kafes**lerine hayran oldu.

''Âdeta kendimi bir rüyanın içinde sanıyorum!'' dedi. Sütannem gelince benim gibi elini öptü. Ara sıra başındaki fesini unutuyor; sözlerimizi onaylamak için başını salladığında fesi düşecek gibi oluyordu. Sütannem bunun pek fark etmedi ama:

- Konuştuğunuz lâf Çerkezceye benzemiyor, dedi. Ben:

-Anneciğim, bu senin bildiğin Çerkezce değil, göçten sonra çıkmış, Rusça ile Çeçence ile karışık yeni bir Çerkezce! diye kandırdım. Bu sözde Çerkez misafir, hacca gitmek için İstanbul'a gelmişti. Sütannem Hac mevsimi olmadığını hatırlatınca ona da bir yalan buldum. Amacı daha önce gelip İstanbul'da biraz Türkçe öğrenmekti.

- Ah bu yaşta Hacc'a gitmek, ne mutlu, ne mutlu, inşallah sen de Hacc'a gidersin!..diyordu.

-Amin, amin!..

Frenk, konuştuğum bu kelimeyi birdenbire tanıyor, bu sözcüğü bildiğini göstermek düşüncesiyle kendisi tekrarlıyordu:

- Amen, amen!..

Sütannem bu Çerkezle Hacc'a beraber gitmemi çok istedi. Yemek zamanına kadar hep hacdan, dinî konulardan konuştuk. Ben sütannemin öğütlerini hep Çerkezceye tercüme ettim. Sofraya oturunca Frenk tamamen etkilendi. Sadece yabancı misafirler için çıkan gümüş tepsi, zavallı Fransız'ı çıldırtacaktı. Çatalı elinden bırakıyor, sütannem gibi eliyle yemeye çalışıyordu. Ben vazgeçirdim. Elle yemenin sadece ihtiyar kadınlara özgü olduğunu söyledim. Dünyanın en rahat oturma biçiminin bağdaş kurmak olduğunu iddia ederken sofradan kalktık. Kahvelerimizi içtik. Sütbabamın kütüphanesinde duran eski el yazması kitapları misafirime gösterdim. Nakışlara, ciltlere, **minyatür**lere hayran hayran baktı. Uyku zamanı gelince onu beraber en üst kata çıkardık. Yatağını bahçe üstündeki odaya yapmışlardı. Tuvaleti gösterdim. ''Bonsuvar'' dedim. Ben de orta kattaki odaya gittim. Gece fırtına çıktı. Şiddetli bir yağmur yağdı. Sabahleyin hava açılmıştı. Fransız uyanmış, giyinmişti. Yatağın içine oturmuş, bir şeyler yazıyordu.

- Bonjur...
- Bonjur, mon ami!..
- Ne yazıyorsunuz?..
- Oh, duygularımı!..
- Çok mu duygulandınız?..
- Tarif edemem, size tarif edemem!..

Aşağı indik, sabah kahvelerimizi içtik. Sütannemin ellerini öptük. Bu Frengi, Doğu kültürü ile daha çok etkilemek için yürüyerek Fatih'e götürdüm. Caminin karşısındaki kahveye oturduk. Bir nargile ısmarladım. Dumanı dışarı üflemesin diye önce nargile içmeyi öğrettim. Keyiflenmeye başladık. Zavallıyı yine coşturmak için:

- Azizim, şu karşındaki mabede bak, dedim. Çok zarif, çok güzel değil mi?

Fransız gülümsedi, çok etkilenmiş görünmedi. Daha dün yıkık çeşmelerin, eğrilmiş duvarların karşısında deli gibi çırpınan bu adamın ilgisizliği bana garip geldi. Sordum:

- Bu yapıyı beğenmediniz mi, yoksa?
- Bu, bu mabet hiç...diye mavi gözlerini küçülterek tekrar gülümsedi.
- Ne demek hiç? Bu İstanbul'un en büyük, güzel yapılarından biridir...

- Bu, hiç... Bu mabet, hiç...
- Ne demek?..
- Ben ondan daha önemlisini gördüm.
- Olamaz, dedim, ne zaman gördünüz?
- Bu gece...
- Rüyanızda mı?..
- Hayır...
- Ya nerede?..
- Evde...
- Hangi evde?..
- Yattığımız evde... Şaşırdım.
- Ne gördünüz canım?., dedim.
- Piyer Loti'nin göremediği bir şeyi! Hiçbir Avrupalının tanımadığı bir sırrı!.. Gülümsüyordum.
- Evet, ben sizin gizli mabedinizi gördüm, dedi.
- Nasıl gizli mabet, canım?..
- Boş yere saklıyorsunuz. Ben gördüm işte!.. Asırlardan beri Avrupalıların gözlerinden sakladığınız gizli mabedinizi, özel mabedinizi bu gece gördüm.
- Ama emin olunuz, bu sırrı koruyacağım. Paris'e gidince gazetelerde yazmayacağım, defterimde kutsal bir şey gibi bu anı saklı kalacak.
- Lâflarınızdan bir şey anlamıyorum, dedim.
- Israr etmeyiniz gördüm, gördüm...
- Neyi canım?..
- Gizli mabedinizi!
- Bizim gizli mabedimiz, falan yoktur.
- Boş yere inkâr ediyorsunuz, ben gördüm. -Tuhaf, çok tuhaf!..diye başımı sallıyordum. Fransız dayanamadı. Cebinden deri kaplı bir defter çıkardı.
- Bak görmüş müyüm, görmemiş miyim?! dedi. Defterin son sayfalarını okumaya başladı:

"...Sabah! Büyük bir heyecan, bir haz heyecan içinde şu satırları yazıyorum. Dün Sermet'in tanıştırdığı bir Türk'le bu İstanbul'un en gizemli yerine geldim. Meğer Jacques Casanova, Pierre Loti filân konaklarla yalıların **selâmlık daireleri**nde birer

kahve içmekle Şarkı gördük sanıyorlarmış. Asıl Şark görünmeyen bölümlerde... Ben, hiçbir Avrupalının görmediği şeyi gördüm. Burası ihtiyar, dul bir kadının evi. Çok dindar bir kadın. Evin içi, sofra takımı, âdet, tarzlar, her şey hiç bozulmamış... Tamamıyla alaturka. Gece beni en üst katta bir odaya yatırdılar. Sabahleyin çok erken uyandım. Yataktan kalktım. İçimde garip bir merak vardı. Sessizce dışarı çıktım. Karşıda bir oda vardı. Odanın kapısı aralıktı. Yavaşça ittim. Bir de ne göreyim? Gizli bir aile mabedi!..

Beyaz perdeler inik. Aralarından soluk bir aydınlık giriyor. Duvarlarda birçok büyük levha asılı. Köşelerde ağır, ceviz ağacından yapılmış, demir çemberli mezarlar duruyor. Şüphesiz bu mezarlarda sevgili ölülerin **mumyaları** var. Mezarların bir tanesini açmaya çalıştım. Mümkün değil, kilitli! Sonra yerde irili ufaklı birçok kap duruyor. Bazıları bakırdan, bazıları porselenden yapılmış! Bazı kaplar değerli, meselâ kapının önünde, birinci mezarın önündeki çok kıymetli bir kap. O kabın üstünde altın kaplama var. Köşedeki yeşil bir vazo... Çok farklı bir topraktan yapılmış. Mabedin içinde anlamını bilmediğim bir nedenle ipler gerilmiş. Bu kutsal iplerin üstünde ölülerin giysileri asılı. Kaplarda kutsal sular duruyor. Bazı kaplar tamamen dolu. Mekke'nin, Medine'nin, kim bilir, hangi gizli, hangi kutsal yerlerinden gelen bu esrarlı, bu mukaddes sulardan tattım. Suların biraz acımsı bir tadı var... Kapların dibinde çok az toprak var. Her kaptan içtim. Hepsinin tadı aynı. Kalbim çarpmaya başladı. Yasak bir mabede girmiş bir bir hain, bir kâfir gibi heyecanlanarak dışarı çıktım. Sanki bu mezarlar birdenbire açılacak, içlerinden yüzlerce sene evvel ölmüş Türkler **kavuk**larıyla, kılıçlarıyla, kalkıp üzerime gelecekler sandım. Sanki duvarlardaki levhalar sallandı. Kutsal kapların içi çalkalandı. Sanki o sular bir deniz olacak, beni boğacaktı. Bu kutsal suların gücünü, yüceliğini şimdi içimde duyuyor gibiyim.

Esrarlı bir yorgunluk hissediyorum. Beynimde karanlık, meçhul bir kubbenin derin yansımalarını işitiyorum. Anlatılmaz bir heyecan duyuyorum ki..."

Dayanamadım. Öyle bir kahkaha attım ki Frenk kahveyi elinden düşürdü. Az kalsın nargilesi devrilecekti. Sabah keyfi için kahveye gelen müşterilerin dikkatini çektim. Müşteriler yüzüme dik dik bakıyorlardı.

Fransız sordu:

- Neye gülüyorsun?..

- Sen gizli mabede girmemişsin! dedim.

- Ya nereye girmişim?..
- Sütannemin sandık odasına!
- Sandık odası ne?..
- Bizim evlerde aynalı dolap yoktur. Eşyalarımız, birer sandıkta, sandıklar da bir odada durur. O mezar zannettiğin demir çemberli, ceviz tabutlar, bizim giysi sandıklarımızdır.
- Ya duvardaki levhalar?..
- Sütbabamın eserleri! Hatıra olduğu için sütannem satmıyor. Frenk inanamıyordu. Ben hâlâ gülüyordum.
- Ya ipten yapılmış şekiller?
- Yağmurlu havalarda çamaşır asmak için kullanılan ip.

Frenk yine inanamıyordu. Mavi gözleri birdenbire doldu. Yalanımı yakalamış gibi başını salladı:

- Ya o kutsal sular? Onlara ne diyeceksin azizim?..dedi.
- Gece yağmur yağdı. Sütannemin sandık odasına, bildim bileli yağmur suyu akar. Tavandan damlayacak yağmur suları yerleri ıslatmasın diye geceleyin Arap hizmetçi, o kapları odaya sıra sıra dizmiş olmalı...dedim.

Fransız, evlerimizin üzerindeki ‘‘Maşallah’’ levhalarını millî bir sigorta şirketinin işaretleri, çatı uçlarında sallanan nazarlık terlikleri damdan dama kaçan hırsızların oralara takılıp kalmış ayakkabıları zanneden Fransızlar gibi, bir an durdu, düşündü. Derin derin nargilesinden içti. Yutkundu. Elindeki defterini cebine soktu. Ben hâlâ duruyor, duruyor, gülüyordum.

- Gülme azizim, sizin sandık odalarınızda bile öyle esrarlı, öyle anlaşılmaz, öyle dinî bir hâl var ki...
- Ne gibi?..
- Öyle bir şey ki... Siz körsünüz... Göremiyorsunuz... dedi... Fakat bizim göremeyip de o sadece kendi gördüğü şeyin ne olduğunu bir türlü söyleyemiyordu.

Malûm ya, Türkler düşüncelerinde çok naziktir! "Biz kör isek işte siz de dilsizsiniz!" cevabını tam söyleyecekken sustum. Hiç ses çıkarmadım.

4.9. ‘‘Gizli Mabet’’ B2 Düzeyi

Geçen gün Sermet beni bir Fransız ile tanıştırdı. Sermet'in Sorbon'dan arkadaşıymış. Kumral, mavi gözlü, güzel, nazik bir genç! Azgın bir ''Doğu'' şeytanı! İlk sözü bu oldu:

- Efendim, siz kendinizi tanımıyorsunuz. Avrupa'yı çok beğeniyorsunuz ama kendi güzelliklerini göremiyorsunuz, kendi sırlarınızı göremiyorsunuz…

Aniden bu sözlere gülümsedim. Fransız haklı mıydı, haksız mıydı bilmiyordum ama:

- Göremediğimizi nereden biliyorsunuz?

- Bunu gördüm, diye çoştu. Üç gündür Sermet'in evinde kalıyorum. Hey şey Avrupalı gibi. Yemek odası, yatak odası, karısının ve kardeşlerinin giyinişleri, davranışları, düşünceleri Avrupalılar gibi. Ah! Nerede Loti'nin Türkiye'si?

- Loti'nin Türkiye'si karşı tarafta! dedim.

- Evet öyle söylüyorlar. Fakat gizli ve kapalı bir dünya! Üzülüyorum, siz bu resim gibi dünyayı sevmiyorsunuz!

- Seven insanlarımız da var... dedim.

- Siz seven kişilerden misiniz?..

- Evet... diye biraz abartılı olarak başımı salladım: "Sabit düşünen Fransızlar çok masumdurlar! Bu genç Avrupalı da sabit düşünceli biri kişiydi. Türkiye'ye hakkında konuşmaya başladık. Kendimizi tanımadığımızı iddia ediyordu. En güzel, en zengin, en görkemli sokaklarımıza pis diyoruz; artık hiçbir güzelliği olmayan Avrupa yapılarına, büyük caddelere, doğanın güzelliğini kapatan çirkinlikleri seviyoruz...Rumlara çok kızıyordu. Beyoğlu'nu hiç sevmemişti. ''Çok iğrenç bir Avrupa kopyası!'' diyordu. Fransız'ın kafasında Pierre Loti'nin düşünceleri vardı. Bizim yoksulluk, kötülük, bilgisizlik dediğimiz durumlarımıza o "harika!" diyor, bu yoksulluk, çirkinlik karşısında şaşırıyordu. Sonunda kendisini Avrupalılaşmamış bir Türk evine götürmemi istedi. Biraz düşündüm. Aklıma birdenbire Karagümrük'teki yaşlı sütannem geldi. **Sütannem** çok **muhafazakâr** bir kadındır, kendinden büyük eski Arap hizmetçi ile yaşardı:

- Sizi hiç Avrupalılaşmamış yaşlı bir kadının evine götüreyim! dedim. Teşekkür etti. Sevindi:

- Ne zaman gideceğiz?..

- Bugün, isterseniz şimdi.
- Bu çok güzel olacak ?..
- Tamam, ama başınıza bir **fes** alacağız, dedim.

Böyle ansızın gitmek bu Fransız'a her şeyi olduğu gibi gösterecekti. Sermet Fransız'ın sevincine gülüyordu. Ona veda ettik, bir arabaya bindik. Beyazıt'a indik. Fransız'a bir iş yerinden kıpkırmızı bir fes aldık. Tramvaya binmek istemedi.

-Buralar hep Türk mahallesi mi? dedi.

- Evet hep Türk mahallesi.
- Rica ederim, yürüyerek gidelim.
- Tamam!.. dedim. Yangın yerlerinden yürüdük. Sisli bir hava, bulutlu, karanlık bir gökyüzü vardı. Etrafta yıkık evler vardı. Sütanneme bu Fransız'ın için Çerkes olduğunu diyecektik.

Sütannem korkak, çekingen bir kadın değildi. Ama belki bir Hristiyan ile konuşmak istemeyebilirdi. Bu küçük yalan Fransız'ı daha çok heyecanlandırdı. Yan yatmış, siyah, çürük tahta evler, yıkık duvarlar, sökük çatılar karşısında duruyor, "Oh, çok güzel bir manzara!" diye etrafa bakıyordu. İki saatte eve gelebildik. Bu üç katlı, ahşap, biraz bakımsız bir binadır. Kapıyı çaldım. İhtiyar Arap hizmetçi kapıyı açtı.

-Sütannem yok mu?, diye sordum.

-Komşuda. Buyrun.

-Haydi, Karanfil **Dadı**, git koş, benim geldiğimi söyle. Yanımda da bir misafirim var. Bu gece sizde kalacağız, dedim. İçeri girdik, Temiz, karanlık taş yoldan geçip büyük bir merdivenden çıktık. Misafir odasını genç Fransız çok sevdi. Yerde güzel bir İran halısı vardı. Duvarlarda sütannemin ölen kocasının yaptığı – levhalar asılıydı.

Sedirlerde kırmızı yastılar vardı. Sedirin üstünde kıpkırmızı bir battaniye vardı. Fransız'la karşılıklı oturduk. Pencereleri de çok sevdi.

‘‘ Kendimi bir rüyanın içinde sanıyorum!" dedi. Sütannem gelince benim gibi sütannemin elini öptü. Ara sıra başındaki fesini unutuyordu. Fes az kalsın düşüyordu. Sütannem bunu farkı etmedi ama:

- Konuştuklarınız Çerkezceye benzemiyor, dedi. Ben:

-Anneciğim, bu senin bildiğin Çerkezce değil, göçten sonra oluşmuş. Rusça ile Çeçence ile karışık yeni bir Çerkezce! diye yalan söyledim. Bu Çerkez misafirin , Hacc'a gitmek için İstanbul'a geldiğini söyledim. Sütannem: ‘‘ Ama bu mevsim Hac

mevsimi değil.'' dedi. Bunun için de bir yalan buldum. Çerkes İstanbul'da biraz Türkçe öğrenmek için erken geldi, dedim.

- Ah bu yaşta Hacc'a gitmek! Harika..diyordu. Oğlum inşallah sen de gidersin.

-Amin, amin!..

Fransız, bu kelimeyi birdenbire tanıyor, bildiğini göstermek için:

- Amen, amen!.. dedi.

Sütannem bu Çerkez'le hacca gitmemi çok istedi. Yemek zamanına kadar hep Hac'dan ve dinî konulardan konuştuk. Ben sütannemin öğütlerini hep Çerkezceye çevirdim. Sofraya oturunca Fransız daha çok heyecanlandı. Sadece yabancı misafirler için çıkan gümüş tepsi bile onu çok etkiledi. Çatalı bırakıyor, sütannem gibi eliyle yemeğe çalışıyordu. Ben onu yemeği elle yemekten vazgeçirdim. Türkiye'de sadece yaşlı kadınlar yemeği elle yer, dedim. Fransız dünyanın en güzel sofrasının yer sofrası olduğunu söylerken yemeği bitirdik. Kahvelerimizi içtik. Sütbabamın eski yazma kitaplarını misafirime gösterdim. Nakışlara, ciltlere, minyatürlere hayran hayran baktı. Uyku zamanı gelince onu Arap hizmetçi ile en üst kata çıkardık. Yatağını bahçe üstündeki odada hazırlamışlardı. Tuvaleti gösterdim. "Bonsuvar" dedim. Ben de orta kattaki odaya gittim. Gece fırtına vardı. Şiddetli bir yağmur yağdı. Sabah hava çok güzeldi.Odaya girdim. Fransız uyanmış, giyinmiş, yatakta oturuyordu. Yatağın içine oturmuş, bir şey yazıyordu.

- Bonjur...
- Bonjur, mon ami!..
- Ne yazıyorsunuz?..
- Oh, duygularımı!..
- Çok mu duygulandınız?..
- Anlatamam, anlatamam !..

Aşağı indik, sabah kahvelerimizi içtik. Sütannemin ellerini öptük. Bu Fransız'ı, daha çok etkilemek için Fatih'e götürdüm. Caminin karşısındaki kahveye oturduk. Bir nargile istedim. Önce Fransız'a **nargile** içmeyi öğrettim. Biraz keyiflendik. Fransız'ı coşturmak için:

- Efendim, şu karşındaki mabede bak, dedim. Çok etkileyici ve güzel değil mi?

Fransız gülümsedi, çok etkilenmedi. Daha dün yıkık çeşmelerin, eğrilmiş duvarların görünce heyecanlanıyordu. Biraz şaşırdım. Sordum:

- Bu mabedi beğenmediniz mi ?
- Bu, bu mabet hiç...diye mavi gözlerini küçülterek tekrar gülümsedi.
- Ne demek hiç? Bu İstanbul'un en büyük mabedidir...
- Bu, hiç... Bu mabet, hiç...
- Ne demek?..
- Ben ondan daha önemli bir mabet gördüm.
- Olamaz, dedim, ne zaman gördünüz?
- Bu gece...
- Rüyanızda mı?..
- Hayır...
- Ya nerede?..
- Evde...
- Hangi evde?..
- Yattığımız evde... Şaşırdım.
- Ne gördünüz ?., dedim.
- Piyer Loti'nin göremediği bir şeyi! Hiçbir Avrupalının tanımadığı bir sırrı!..

Gülümsüyordum.

- Evet, ben sizin gizli mabedinizi gördüm, dedi.
- Nasıl bir gizli mabet ?..
- Saklıyorsunuz. Ben gördüm işte!.. Yüz yıllardan beri Avrupalıların gözlerinden sakladığınız gizli mabedinizi bu gece gördüm.
- Ama emin olunuz, bu sırrı saklayacağım. Paris'e gidince gazetelerde yazmayacağım. Bu sır sadece defterimde kalacak.
- Sözlerinizi anlamıyorum, dedim.
- Israr etmeyin gördüm, gördüm...
- Neyi gördünüz?..
- Gizli mabedinizi!
- Bizim gizli mabedimiz yoktur.
- İnkâr ediyorsunuz ama ben gördüm. -Tuhaf, çok tuhaf!..diye başımı sallıyordum. Cebinden deri kaplı bir defter çıkardı.
- Bak görmüş müyüm, görmemiş miyim?! dedi. Son sayfaları okumaya başladı:

"...Sabah! Büyük bir heyecan içinde şu cümleleri yazıyorum. Dün Sermet'in tanıştırdığı bir Türk'le bu İstanbul'un en bilinmez yerine geldim. Jacques Casanova, Pierre Loti gibi Avrupalılar konaklarda, yalıların **selâmlık odaları**nda birer kahve içmekle Doğu kültürünü gördük sanıyorlarmış. Doğu kültürü görünmeyen yerlerde... Ben hiçbir Avrupalının görmediği şeyi gördüm. Burası ihtiyar, dul bir kadının evi. Çok muhafazakâr bir kadın. Evin içi, sofra takımı, tarzlar, her şey tamamıyla alaturka. Gece beni en üst katta bir odaya yatırdılar. Sabah çok erken uyandım. Yataktan kalktım. Sessizce dışarı çıktım. Karşıda bir oda vardı. Kapısı tam olarak kapalı değil. Kapıyı yavaşça açtım. Gizli bir aile mabedi!..

Beyaz perdeler yarım olarak açık. Aralarından azıcık bir aydınlık giriyor. Duvarlarda birçok büyük levhalar var. Köşelerde demir çemberli, ahşap mezarlar duruyor. Sanırım bu mezarlarda ölülerin **mumya**ları var. Mezarın birini açmaya çalıştım. Mümkün değil, kilitli! Yerde büyük, küçük birçok kap var. Bazıları bakır, bazıları porselen! Bazı kaplar çok değerli. Köşedeki yeşil bir vazo var. Mabedin içinde duvardan duvara ipler var. Kaplarda kutsal sular var. Bazı kaplardaki su çok. Belki de bu sular Mekke'den, Medine'den geldi? Bu sulardan tattım. Suların tadı biraz acı... Kapların dibinde çok az toprak var. Bütün su kaplarından içtim. Suların tadı aynı. Heyecanlandım. Yasak bir mabede girmiş gibi hissediyorum. Sanki bu mezarlar açılacak, içlerinden Osmanlılar **kavuk**larıyla, kılıçlarıyla çıkacaklar. Sanki duvarlardaki levhalar sallandı. Kutsal sular titredi.

İçimde gizli bir ateş var. Çok heyecanlanıyorum.''

Dayanamadım. O kadar çok güldüm ki Fransız nargileyi elinden az kalsın düşürüyordu. Kahvedeki öteki müşteriler yüzüme bakıyorlardı.

Fransız sordu:

- Niçin gülüyorsun?..
- Sen gizli mabede girmemişsin! dedim.
- Ya nereye girmişim?..
- Sütannemin sandık odasına girmişsin!
- Sandık odası nedir?..
- Bizim evlerde yatak odası takımı, aynalı dolap yoktur. Eşyalarımız sandıkta, sandıklar da bir odada durur. O mezar sandığın demir çemberli, ahşap **tabut**lar, giysi sandıklarımız.

- Duvardaki levhalar?..

- Onları sütbabam yaptı! Sütannem hatıra olarak saklıyor. Fransız inanamıyordu. Ben hâlâ gülüyordum.

- Ya ipler?

- Giysi kurutmak için ip.

Fransız yine inanamıyordu. Yalanımı yakaladığını düşündü:

- Ya o kutsal sular? Onlara nedir?..dedi.

- Gece yağmur yağdı. Sandık odasının çatısı delik. Hizmetçi kadın su için koymuş, dedim.

Fransızlar evlerimizin üzerindeki ‘‘Maşallah’’ levhalarını bir sigorta şirketinin işaretleri sanarlar. Derin derin nargilesini içti. Elindeki defteri cebine koydu. Ben hâlâ duruyor, duruyor, gülüyordum.

- Gülme, sizin sandık odalarınızda bile öyle gizli bir durum var...

- Nasıl bir gizli durum?

- Öyle bir şey ki... Siz körsünüz... Göremiyorsunuz... dedi... Fakat bizim göremeyip de o yalnız kendi gördüğü şeyin ne olduğunu bir türlü söyleyemiyordu.

‘‘Biz kör isek işte siz de dilsizsiniz!’’ cevabını söyleyecektim ama konuşmadım.

4.10. ‘‘Gizli Mabet’’ B1 Düzeyi

Geçen gün Sermet bana genç bir Fransız’ı tanıttı. Bu Fransız, Sermet’in Sorbon’dan arkadaşıymış. Fransız, kumral, mavi gözlü, güzel, kibar bir insandı. Sermet’in ilk sözü: ‘‘Şeytan gibi kurnazdır.’’ oldu.

Fransız:

- Siz kendinizi bilmiyorsunuz, dedi**.** Avrupa’ya çok özeniyorsunuz. Ülkenizin güzelliklerini göremiyorsunuz. Kendi **esrar**larınızı yaşayamıyorsunuz. Kendim gördüm. Üç geceden beri Sermet’in evinde kalıyorum. Her şey batılı gibi: Yemek salonu, yatak odası, karısının, kardeşlerinin giysileri, hareketleri, düşünceleri bile Avrupalı gibi. Loti’nin Türkiye’si nerede?

-Loti’nin Türkiye’si karşı tarafta! dedim.

- Evet, öyle söylüyorlar. Fakat bu gizli bir dünya gibi. Ama siz bu gizli dünyayı sevmiyorsunuz!..

- Seven insanlar da var… dedim.
- Siz seven insanlardan mısınız?..

‘‘Evet.’’ dedim. Başımı salladım. ‘‘Doğu kültürünü tam anlayamamış Fransızlar **masum**dur. Türkiye hakkında konuşmaya başladık. Türklerin kendi kültürlerini tanımadıklarını iddia etti. En güzel, en zengin sokaklarımıza pis dediğimizi söyledi. Avrupa binalarına değer verdiğimizi söyledi. Fransız: ‘‘Beyoğlu’nu hiç sevmiyorum.’’ dedi. Pierre Loti’nin düşüncülerini savundu. Bizim fakir sokaklarımızı övdü. Kendisini Avrupa evlerine benzemeyen bir Türk evine götürmemi istedi. Hemen düşündüm. Karagümrük’teki **sütanne**mi düşündüm. Sütannem tutucu bir kadındı. Sütannemin evinde kendisi ve Arap bir kadın hizmetçi vardı.

- Tamam sizi geleneksel bir Türk evine götüreceğim, dedim. Fransız teşekkür etti. Çok sevindi.

Fransız:

- Ne zaman gideceğiz?
- Bugün, şimdi gideceğiz.
- Şimdi mi?
- Tamam, ama size bir **fes** alacağız, dedim. Habersiz gideceğiz. Evi doğal olarak göreceksiniz, dedim. Sermet çok güldü. Bir arabaya bindik. Beyazıt’a gittik. Kıpkırmızı bir fes aldık. Fransız tramvaya binmek istemedi.

Fransız:

- Burası hep Türk mahallesi mi? dedi.
- Evet, hep Türk mahallesi.
- Tamam, yürüyerek gitmek istiyorum.
- Tamam, dedim. Eski evlerin arasından yürüdük. Hava sisliydi ve bulutluydu. Sütanneme senin Çerkes olduğunu söyleceğim, dedim. Fransız ‘‘Tamam.’’ dedi.

Sütannem korkak ve ürkek bir kadın değildi. Ama bir Hristiyan ile tanışmak istemeyebilir, diye düşündüm. Fransız etrafa bakıp bakıp çok etkilendi. Eve iki saatte geldik. Ev üç katlı, biraz eski bir evdi. Kapıyı çaldım. Yaşlı Arap hizmetçi kadın kapıyı açtı.

Sütannem evde değil mi? diye sordum.

Hizmetçi kadın:

Sütannen şimdi komşuda. İçeri gelin.

- Haydi, Karanfil git, koş, çağır. Yanımda misafirim var. Bu gece sizde kalacağız, dedim. İçeri girdik. Temiz ama karanlık bir bölümden geçtik. Merdivenden çıktık. Misafir odasını Fransız çok beğendi. Yerde bir İran halısı vardı. Duvarlarda sütbabamın yaptığı **levha**lar vardı.

Sedirlerin üstünde kırmızı örtüler vardı. Karşı karşıya oturduk. Pencereleri çok beğendi.

Fransız:

- Bir rüyanın içinde gibiyim, dedi.

Sütannem geldi. Sütannemin elini öptüm. Fransız da benim gibi sütannemin elini öptü. Ara sıra fesini unuttu. Fes kafasında sallandı. Sütannem bu durumu görmedi.

Sütannem:

- Sözleriniz Çerkesçeye benzemiyor, dedi.
- Anneciğimi bu Çerkesçe bildiğin Çerkesçeden biraz farklı. **Göç**ten sonra oluştu. Çerkesçe ve Rusçadan oluşan bir dil, dedim.

-Çerkes (Fransız) arkadaşım Hacc'a gitmek için geldi, dedim.

Sütannem:

- Ama şimdi Hac vakti değil, dedi.
- Arkadaşım Türkçe öğrenmek istiyor. İstanbul'da biraz kalacak ve Türkçe öğrenecek, dedim.

Sütannem:

- Arkadaşın çok genç ve Hacc'a gidecek. O çok şanslı. Umarım sen de gidersin, dedi.
- Amin, amin! dedim.

Fransız bu sözcükleri tanıdı, O da :

- Amen, amen, dedi.

Sütannem bu Çerkes ile Hacc'a gitmemi istedi. Yemeğe kadar Hac hakkında konuştuk. Ben sütannemin sözlerini Çerkesçeye çevirdim. Sofraya oturduk. Fransız daha çok heyecanlandı. Gümüş tepsiyi gördü, çok beğendi. Kahvelerimizi içtik. Sütbabamın kitaplarını ona gösterdim. Nakışları, **cilt**leri, **minyatür**leri çok sevdi. Uyku zamanı geldi. Onun odası üst katta idi. ''Bonsuvar'' dedim. Ben de orta kattaki odaya

gittim. Gece çok fazla yağmur ve rüzgâr vardı. Sabah hava güzeldi. Fransız'ın odasına gittim. Fransız'ın elinde bir defter vardı.

- Bonjur...

Fransız:

- Bonjur, mon ami!..
- Ne yazıyorsunuz?..

Fransız:

- Oh, çok heyecanlıyım.
- Çok mu heyecanlısınız?

Fransız:

- Evet, anlatamam.

Aşağı indik, kahvelerimizi içtik. Sütannemin ellerini öptük. Fransız'ı daha çok etkilemek için Fatih'e götürdüm. Caminin karşısında bir kahveye oturduk. Bir **nargile** istedim. Önce Fransız'a nargile içmeyi öğrettim. Onu biraz daha heyecanlandırmak için:

- Şu karşıdaki mabede bak. Çok güzel değil mi? dedim.

Fransız gülümsedi. Çok etkilenmedi. Dün eski evleri bile onu çok etkiledi. Ama bugün bu güzel mabet onu etkilemedi. Şaşırdım. Sordum:

- Bu camiyi beğenmediniz mi?

Fransız:

- Bu mabet….. hiç…
- Ne demek hiç?

Fransız:

- Ben daha önemli bir mabet gördüm.
- Ne zaman gördünüz?

Fransız:

- Gece gördüm.
- Nerede gördünüz? Uykunuzda mı gördünüz?

Fransız:

- Hayır.
- Nerede?..

Fransız:

- Evde gördüm...

- Hangi evde gördünüz?..

Fransız:

- Sütannenizin evinde... dedi. Çok şaşırdım.

- Orada ne gördünüz ?., dedim.

Fransız:

- Piyer Loti'nin göremediği bir şeyi gördüm! Hiçbir Avrupalının bilmediği bir sırrı gördüm.

Gülümsedim.

Fransız:

- Evet, ben sizin gizli mabedinizi gördüm, dedi.

- Nasıl gizli mabet ? dedim.

Fransız:

- Saklıyorsunuz ama ben gördüm !.. Yıllarca Avrupalılardan sakladınız ama ben gördüm. Bu özel mabedi ben dün gece gördüm. Ama su sırrı kimseye söylemeyeceğim. Paris'e gidince gazetelerde yazmayacağım. Bu sır sadece defterimde olacak.

- Sözlerinizden bir şey anlamıyorum, dedim.

Fransız:

- Gördüm, gördüm...

- Neyi gördünüz?..

Fransız:

- Gizli mabedinizi gördüm!

- Bizim gizli mabedimiz yokt.

Fransız:

- Siz inkar ediyorsunuz ama ben gördüm.

Fransız cebinden deri kaplı bir defter çıkardı. Okumaya başladı: ‘‘Sabah! Şimdi heyecan ile şu sözleri yazıyorum. Dün Sermet’in arkadaşına geldim. Jacques Casanova, Pierre Loti sadece Türk evlerinin **selam**lığında kahve içmişler. Onlar doğu kültürünü tam olarak tanımamışlar. Gerçek doğu kültürü mahalle içlerinde. Ben hiçbir Avrupalının görmediği bir şeyi gördüm. Burası yaşlı bir kadının evi. Kadın çok tutucu bir kişi. Evin içi, eşyaların hepsi geleneksel. Her şey alaturka. Gece üst katta bir odada yattım. Sabah erken uyandım. Yavaşça dışarı çıktım. Karşıda bir oda vardı. Odanın kapısı açıktı. Yavaşça içeri girdim. Karşımda! Gizli bir mabet!

Pencerede beyaz perdeler var. İçeri biraz karanlık. Duvarlarda levhalar var. Köşede demir mezarlar var. İçinde ölülerin **mumya**ları olmalı. Bir açmayı denedim ama açamadım. Yerde büyük, küçük, orta boy kaplar var. Kaplarda sular var. Bu sular kutsal su olmalı. Odada ipler var. Bazı kaplarda çok su var. Bazı kaplarda az su var. Her kaptan su içtim. Kapların altında biraz toprak var. Suların tadı aynı. Çok heyecanlandım, hemen dışarı çıktım.

Dayanamadım çok güldüm. Nargile elimden düştü. Fransız bana kötü kötü baktı:

Fransız:

- Neye gülüyorsun?

- Sen gizli mabede girmemişsin! dedim.

Fransız:

- Nereye girmişim?

- Orası sütannemin sandık odası!

Fransız:

- Sandık odası nedir?

- Bizim evlerimizde aynalı dolap yoktur. Eşyalarımız sandıkların içinde bir odada durur. Mezar dedikleriniz giysi sandıklarımızdır.

Fransız:

- Tamam. Duvardaki levhalar nedir?

- O levhaları sütbabam yaptı. Sütannem o levhaları hatıra olarak saklıyor, dedim. Fransız inanmadı. Ben yine güldüm.

Fransız:

- İpler nedir?

- İpleri giysileri kurutmak için kullanılırız.

Fransız bana yine inanmadı. Yalan söylediğimi sandı.

Fransız:

- Tamam! O kutsal sular nedir?

- Gece yağmur yağdı. Sandık odasının çatısı eskiden beri sorunludur. O kaplar sular içindir, dedim.

Fransız bir an durdu. Düşündü. Defteri cebine koydu. Ben yine güldüm.

Fransız:

- Sizin sandık odalarınızda bile sırlar var. Öyle garip bir durumda.

- Nasıl garip bir durumda?

Fransız:

- Öyle bir şey… Siz körsünüz. Siz bu sırları göremiyorsunuz, dedi.

Bizim neleri göremediğimizi açıklayamadı. "Biz kör isek, işte siz de dilsizsiniz! demek istedim Ama söylemedim.

4.11. ‘‘Gizli Mabet’’ A2 Düzeyi

İki hafta önce Sermet bana genç bir Fransız’ı tanıttı. Bu Fransız Sorbonluymuş. Bu adam yakışıklı, mavi gözlü bir adamdı.

Adam:

- Siz Türkler kendinizi bilmiyorsunuz. Avrupa’yı seviyorsunuz ama ülkenizi tanımıyorsunuz. Ülkenizin güzelliklerini görmüyorsunuz.

Bu söze biraz güldüm:

- Göremiyor muyuz? Bunu nereden biliyorsunuz?

Fransız:

- Bunu ben gördüm. Üç geceden beri Sermet’in evinde kalıyorum. Her şey batılı: Yemek odası, yatak odası, giysiler. Onlar Batılı gibi düşünüyor. Pierre Loti’nin Türkiye’si nerede?

-Loti’nin Türkiye’si karşı tarafta.

-Evet, öyle söylüyorlar. Fakat bu dünya gizli bir dünya. Üzülüyorum çünkü siz Türkler bu gizli dünyayı sevmiyorsunuz.

- Bazı Türkler seviyor… dedim.

- Siz bu gizli dünyayı seviyor musunuz?

- Evet, dedim. Türkiye ile ilgili çok bilgili değildi. Biraz ön yargılı idi. Türkiye hakkında konuşmaya başladık.

- Türkler kendilerini hiç tanımıyor. Avrupa yapılarını seviyorlar. Ben Avrupa yapılarını sevmiyorum. Beyoğlu’nu hiç sevmiyorum. Çünkü Beyoğlu’nda insanlar Avrupalı gibi yaşıyor. Ben Pierre Loti gibi düşünüyorum. Beni **geleneksel** bir Türk evine götürür müsünüz?, dedi.

Hemen Karagümrük’te yaşayan **sütanne**mi düşündüm. Sütannem çok **dindar** bir kadındır. Sütannemin kocası öldü. O Arap bir **hizmetçi** ile yaşıyor.

- Tamam, sizi geleneksel bir Türk evine götüreceğim, dedim.

- Ne zaman gideceğiz, dedi.

-Bugün hemen şimdi gideceğiz. Ama size bir **fes** alacağız.

"Sütanneme hemen habersiz gideceğiz. Böylece geleneksel Türk evini, Türk yaşantısını doğal görecek.'' diye düşündüm. Sermet çok güldü. Sermet ve Fransız vedalaştı. Bir arabaya bindik. Beyazıt'a gittik. Kırmızı bir fes aldık. Fransız tramvaya binmek istemedi.

Fransız:

-Burası hep Türk mahallesi mi? dedi.

- Evet hep Türk mahallesi.

-Tamam, ben yürümek istiyorum. Tramvaya binmek istemiyorum, dedi.

-Tamam, tramvaya binmeyelim. Yürüyelim, dedim.

Yürümeye başladık. Hava bulutluydu. Sokak eski ve kirliydi. Fransız'a "Sütanneme senin için Çerkes diyeceğim.'' dedim. Sütannem korkak bir kadın değildi. Ama "Hristiyan bir adam ile konuşmak istemeyebilir.'' diye düşündüm. İki saatte eve geldik. Sütannemin evi eski ve biraz bakımsız bir evdi. Kapıyı çaldım. Arap hizmetçi kapıyı açtı.

-Sütannem yok mu?

-Sütannen şimdi komşuda. Siz buyurun.

-Haydi sütannemi çağır. Yanımda misafirim var. Bu gece sizde kalacağız, dedim.

İçeri girdik. Merdivenden çıktık. Fransız misafir odasını çok sevdi. Yerde bir İran halısı vardı. Duvarlarda **levha**lar vardı. Yastıklarda süsler vardı. Perdeler çok süslüydü.

Fransız: "Şimdi rüyamı görüyorum?" dedi.

Sütannem geldi .Sütannemin elini öptüm. Fransız da sütannemin elini öptü. Fransız'ın fesi kafasından düştü. Fransız fesi hemen taktı. Sütannem bu durumu görmedi.

Sütannem:

- Sözleriniz Çerkesçeye benzemiyor, dedi.

-Anneciğim, bu Çerkesçe başka. Bu dil Rusça ve Çeçence ile karışık bir dil. Arkadaşım Hacc'a gidecek.

Sütannem:

-Ama şimdi Hac vakti değil, dedi.

Biraz Türkçe öğrenmek istiyor, dedim.

Sütannem:

-Arkadaşın çok genç ama Hacc'a gitmek istiyor. Bu çok güzel. İnşallah sen de Hacc'a gidersin, dedi.

-Amin, amin, dedim. Fransız bu sözcükleri tanıdı. O da:

- Amen, amen, dedi.

Sütannem bu Çerkes ile Hacc'a gitmemi istedi. Yemeğe kadar Hac hakkında konuştuk. Ben sütannemin sözlerini Çerkesçeye çevirdim. Sofraya oturduk. Fransız çok heyecanlı idi. Sütannem gibi eli ile yemeye çalıştı. Sonra vazgeçti. Yemeği yedik, sofradan kalktık. Kahvelerimizi içtik. Sütbabamın eski kitaplarını Fransız'a gösterdim. Fransız **nakış**lara, ciltlere, **minyatür**lere **hayran hayran** baktı. Arap hizmetçi Fransız'ın yatağını üst kattaki odaya hazırladı. "Bonsuar" dedim. Ben orta kattaki odama gittim. Gece fırtına vardı. Çok yağmur yağdı. Sabah hava açıktı. Fransız yatağın içindeydi. Fransız'ın elinde bir defter vardı.

- Bonjur...
- Bonjur, mon ami!..
- Ne yazıyorsunuz?..
- Oh, çok etkilendim.
- Oh, çok mu etkilendiniz? dedim.

Fransız:

- Evet, evet çok etkilendim.

Aşağı indik. Kahvelerimizi içtik. Sütannemin elini öptük. Fransız'ı daha çok etkilemek için Fatih'e götürdüm. Caminin karşısındaki kahveye oturduk. Bir **nargile** istedim. Ona nargile içmeyi öğrettim.

- Şu karşıdaki **mabet**e bak. Çok güzel değil mi?

Fransız güldü. Çok etkilenmedi. Dün geleneksel Türk sokaklarında çok etkilendi. Kirli, eski sokaklar onu etkiledi. Ama bu güzel cami onu etkilemedi. Çok şaşırdım:

-Bu camiyi beğenmediniz mi?

Fransız:

- Evet, cami güzel ama…. dedi. Biraz gülümsedi.

-Nasıl yani? Bu cami İstanbul'un en güzel camisidir.

Fransız:

-Bu cami…. Hiç..

-Ne demek hiç?

Fransız:

-Ben daha önemli bir mabet gördüm.

- Ne zaman gördünüz?

Fransız:

- Dün gece gördüm?

- Nerede gördünüz? Rüyanızda mı gördünüz?

Fransız:

- Evde gördüm.

-Hangi evde gördünüz?

Fransız:

- Sütannenizin evinde gördüm?

-Tamam, ne gördünüz?

Fransız:

- Pierre Loti'nin görmedi ama ben gördüm. Ben sizin gizli mabedinizi gördüm.

- Nasıl gizli mabet?

Fransız:

- Siz saklıyorsunuz ama ben artık biliyorum. Bu gizli mabedi kimseye anlatmayacağım.

- Ben sizi hiç anlamıyorum, dedim.

Fransız:

- Gördüm, gördüm.

- Neyi gördünüz?

Fransız:

- Gizli mabedinizi gördüm.

- Ama bizim gizli mabedimiz yok!

Fransız:

- Bak, şimdi defterimiz çıkarıyorum. Ve okuyacağım. Dinleyin neler gördüm? "Şimdi çok heyecanlıyım. Dün İstanbul'da geleneksel bir evine geldim. Jacques Casanova, Pierre Loti İstanbul ile ilgili her şeyi görmemiş. İstanbul'un sadece bir bölümünü

tanımışlar. Ben gizli bölümlerini de gördüm. Burası yaşlı bir kadının evi.Bu kadın dindar bir kadın. Evin içi, sofra takımı, hiçbir şey hiç bozulmamış... Her şey alaturka. Gece üst katta uyudum. Sabahleyin erken uyandım. Yataktan kalktım.

Karşımda bir oda var. Odanın kapısı açık. Gizli bir aile mabedi!.. Oda biraz karanlık. Duvarlarda levhalar var. Köşelerde demir mezarlar var. Yerlerde kaplar var. Oda ipler var. Kaplarda sular var. Bence bunlar kutsal su. Bu suyu biraz içiyorum. Suyun tadı garip. Biraz korkuyorum. Bu mezarlar açılabilir ve ölüler mezardan çıkabilir. Çok heyecanlıyım."

Fransız'ın sözlerine çok güldüm. Fransız nargileyi elinden düşürdü. Kahvedeki herkes bana baktı.

Fransız sordu:

- Neye gülüyorsun?

-Sen mabede girmemişsin.

- Nereye girmişim.

-Sen sütannemin sandık odasına girmişsin.

Fransız:

- Sandık odası nedir?

-Bizim evlerimizde dolap yoktur. Giysilerimiz sandıkta bir odada durur. Onlar mezar değil giysi sandıklarımız.

Fransız:

- Duvardaki levhalar nedir?

- Onları sütbabam yaptı.

- Tamam, odadaki kutsal ipler nedir?

- O ipler giysiler için kullanılır.

Fransız yine inanmadı. Biraz üzüldü.

- Peki kutsal sular nedir?

- Gece yağmur yağdı. Sandık odasına yağmur yağar. O sular yağmur suyu.

Fransız düşündü. Defteri cebine soktu. Ben biraz daha güldüm.

- Fransız gülme lütfen, dedi. Sizin sandık odalarınızda bile bir sır var, dedi.

-Nasıl bir sır?

- Siz görmüyorsunuz.

Fransız görmüyorsunuz dedi ama durumu açıklayamadı. Hiç konuşmadım.

4.12. ‘‘Gizli Mabet’’ A1 Düzeyi

Sermet ona iki gün önce Tokatlıyan’da bir Fransız’ı tanıtır. Onun adı Mösyö Jack’tır.

Bu Fransız Sorbonludur. Bu adam genç, beyaz yüzlü, yeşil gözlü, **kibar** bir adamdır.

Mösyö Jack:

-Siz kendinizi tanımıyorsunuz. Ülkenizin güzelliklerini bilmiyorsunuz, der.

Mehmet hemen bu söze güler.

-Bunu nasıl biliyorsunuz, der.

Mösyö Jack:

-Bunu görüyorum, der. Üç günden beri Sermet’in evinde kalıyorum. Bütün eşyalar Fransız malı. Yemek odası, yatak odası Fransız malı. **Giysi**ler Fransız malı. Düşünceler Fransız gibi. Pierre Loti’nin Türkiye’si nerede?

Mehmet:

- Pierre Loti’nin Türkiyesi karşı tarafta, der.

Mösyö Jack:

- Evet, öyle söylüyorlar. Gizli bir dünya. Üzülüyorum. Siz bu gizli dünyayı sevmiyorsunuz, der.

Mehmet:

-Bazıları seviyor, der.

Mösyö Jack:

-Siz seviyor musunuz?

Mehmet:

-Evet, der.

Mösyö Jack:

- Siz Türkler kendinizi tanımıyorsunuz. Güzel sokaklarınıza **pis** diyorsunuz. Batılı sokakları seviyorsunuz. Kötü Avrupa sokaklarını seviyorsunuz. Ben Beyoğlu’nu hiç sevmem. Ben **geleneksel** Türk sokaklarını, evlerini seviyorum. Bir Türk evini görmek istiyorum, der.

Mehmet biraz düşünür. Türk evi nerede, nerede diye düşünür. Mehmet’in sütannesi bunun için uygundur. Mehmet’in sütannesi geleneksel bir Türk evinde yaşar. O

Karagümrük'tedir. Mehmet'in sütannesi Arap bir hizmetçi ile yaşar. Onun evi geleneksel bir evdir.

Mehmet: ‘‘Tamam, sütanneme gideceğiz.’’ der.

Mösyö sevinir.

- Ne zaman gideceğiz, der.

Mehmet: ‘‘Hemen şimdi gidiyoruz.’’ der.

Mösyö: ‘‘Çok güzel, tamam.’’ der.

Mehmet:

- Tamam ama önce sizin için bir **fes alacağız, der.**

Mehmet hemen o eve gideceğiz ve mösyö evi hazırlıksız, doğal bir şekilde görecek, diye düşünür. Sermet bu duruma güler. Hemen bir fes alırlar. Mehmet tramvay ile gitmek ister. Ama mösyö tramvay istemez.

Mösyö Jack:

- Burası hep Türk **mahallesi mi? diye sorar.**

Mehmet:

-Evet, burası hep Türk mahallesi, der.

Mehmet ve Jack yürürler. Eski sokaklarda yürürler. Hava **bulut**lu, **sis**lidir.

Mehmet:

- Sütannem Fransızları çok sevmez. Senin için Çerkes diyeceğim, der.

Mösyö Jack:

- Tamam, der.

Mösyö Jack ve Mehmet Türk sokaklarında yürürler. Mösyö evlere bakar. Onları çok sever. ‘‘Çok güzel, çok güzel.’’der. İki saatte eve gelirler. Mehmet kapıya vurur. Kapıyı hizmetçi kadın açar.

Mehmet:

- Sütannem yok mu?, diye sorar.

Hizmetçi kadın:

- Hemen, eve gelecek, der.

Mehmet:

- Hemen haber ver, arkadaşım ve ben bugün sizde kalacağız, der.

Mehmet ve Mösyö Jack eve girerler. Geleneksel bir odaya girerler. Mösyö bu odayı çok sever. Odada eski eşyalar vardır. Duvarda güzel resimler vardır. Mösyö çok etkilenir. Sanırım hayal görüyorum, der.

Mehmet'in sütannesi eve gelir. Mehmet sütannesinin elini öper. Mösyö de Mehmet gibi elini öper. Mösyö bazen fesi unutur ve düşürür. Sütanne bunu görmez.

Sütanne:

-Konuşuyorsunuz ama bu dil Çerkezceye benzemiyor, der.

Mehmet:

-Anne bu dil Çerkezce değil. Rusça ve Çeçence gibi bir dil. Bu dil karışık bir dil, der. Arkadaşım Hacc'a gidecek. O biraz Türkçe öğrenmek istiyor, der.

Sütanne:

- Çok güzel sen çok gençsin ama Hacc'a gideceksin. Çok güzel., Mehmet **inşallah** sen de gidersin, der.

Mehmet:

- Amin, amin, der.

Mösyö bu sözü tanır:

- Amen, amen, der.

Yemeğe kadar Hac hakkında konuşurlar. Mehmet sütannesinin sözlerini Çerkezceye çevirir. Az sonra **sofra** gelir. Mösyö sofrayı çok sever.

Mehmet:

-Yemeği yerde yiyeceğiz, der.

Mehmet, Mösyö Jack'a eski kitapları gösterir. Mösyö **nakışları, ciltleri, minyatürleri** çok sever. Sonra uyku vakti gelir. Mösyö'nün odası üst kattadır. Mehmet'in odası alt kattadır. Mehmet Mösyö'ye ''Bonsuvar.'' der, odasına gider. Gece çok yağmur yağar. Sabahleyin Mehmet, Mösyö Jack odasına girer. Mösyö uyanıktır ve yatağındadır. Ve yazı yazıyordur.

Mehmet:

- Bonjur...

Mösyö Jack:

- Bonjur, mon ami!..

Mehmet:

- Ne yazıyorsunuz?, der.

Mösyö Jack:

-Çok farklı hissediyorum, der.

Mehmet:

- Çok farklı mı hissediyorsunuz?

Mösyö:

-Evet, evet, der.

Mösyö ve Mehmet aşağı inerler. Kahve içerler. Sütannenin ellerini öperler. Mehmet, Mösyö Jack Fatih'e götürür. **Cami**nin karşısında, bir kahvede otururlar. Mehmet:

-Çok güzel bir cami değil mi?, der.

Mösyö biraz güler. Ama çok şaşırmaz.

Mehmet:

-Bu camiyi beğenmiyor musunuz?

Mösyö:

-Cami güzel ama ben…, der. Ve biraz güler.

Mehmet:

-Nasıl? Bu cami İstanbul'un en güzel yapısıdır.

Mösyö:

-Ben daha önemli bir şey biliyorum, der.

Mehmet:

-Nasıl biliyorsunuz? der.

Mösyö:

- Evden biliyorum, der.

Mehmet:

-Hangi evden biliyorsunuz, der. Mehmet biraz şaşırır.

Mösyö:

-Sütannenizin evinden biliyorum, der. Bir sırrı biliyorum. Bu sırrı Pier Loti bilmiyor. Avrupalılar bilmiyor. Bu sırrı sadece ben biliyorum, der.

Mösyö:

-Ben sizin gizli **mabed**inizi biliyorum, der.

Mehmet:

-Nasıl gizli mabet?, der.

Mösyö:

-Siz mabedi söylemiyorsunuz ama ben biliyorum. Geceden beri bu mabedi biliyorum. Ama bu sırrı kimseye söylemeyeceğim, kimse bu sırrı bilmeyecek, der.

Mehmet:

-Ben sözlerinizi anlamıyorum, der.

Mösyö:

-Tamam, tamam Avrupa'da kimseye söylemeyeceğim, der.

Mehmet:

-Bizim gizli mabedimiz yok,der.

Mösyö bir kâğıt çıkarır ve yazıyı okur. ''Gece! Şimdi bu yazıyı yazıyorum. Sermet'in arkadaşı ile kalıyorum. Onun sütannesinde kalıyoruz. Burası geleneksel bir Türk sokağında. Burada eski evler, eski sokaklar var. Jacques Casanova, Pierre Loti Türkleri tam tanımıyor. Ben onlardan çok tanıyorum. Şimdi karşımda büyük bir tabela görüyorum. Şimdi elimde eski kitapları, **nakışları, ciltleri, minyatürleri** tutuyorum. Şimdi yürüyorum. Karşımda başka bir oda var. Duvarda büyük tabelalar var. Burası gizli bir aile mabedi. Karşıda büyük demir **mezarlar** var. Odada uzun ipler var. Bunlar geleneksel ipler. Odada çeşitli kaplar var. Bu kaplarda gizli sular var. Sanırım bu sular Hac'tan geliyor. Suyu şimdi içiyorum. Ama suyun tadı güzel değil.''

Mehmet bu duruma çok güler.

Mösyö:

- Neden gülüyorsun, der.

Mehmet:

-Orası gizli mabet değil, der.

Mösyö:

-Orası neresi?

Mehmet:

- Orası sütannemin sandık odası.

Mösyö:

- Sandık odası nedir diye sorar.

Mehmet:

- Bizim Türk evlerinde dolap yoktur. Bizim evlerimizde eşyalarımız için sandık vardır. O demir mezarlar bizim giysi sandıklarımızdır.

Mösyö Jack:

- Peki, tabelalar nedir?

Mehmet:

- Onlar sütbabamındır.

Mösyö:

-Peki, kutsal ipler nedir?

Mehmet biraz daha güler:

-Giysiler için ip.

Mösyö çok şaşırır. Biraz üzülür. Mösyö:

-Peki, kutsal sular nedir?

Mehmet:

- Bu dönemde geceleri yağmur yağar. Ev çok eski. Evin içine su akar. O sular yağmur suyudur, der.

Mösyö biraz üzülür, biraz şaşırır. Kâğıdı eline alır. Mehmet çok güler.

Mösyö:

- Sizin sandık odanız bile çok garip. Çok gizli, çok kutsal.

Mehmet:

- Nasıl gizli?

Mösyö Jack:

- Siz Türkler görmüyorsunuz. Siz Türkler körsünüz, der.

Mehmet:

- Neyi görmüyoruz diye sorar.

Mösyö durumu bir türlü açıklayamaz. Mehmet susar, konuşmaz.

5. Sonuç

Bu çalışma sırasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin geliştirilmesine yönelik bazı çalışmalardaki eksiklikler tespit edilmiştir.

Bu eksiklerden birincisi CEF dil düzeylerine ve dil yeterliliklerine göre hazırlanmış yabancı dil olarak Türkçe öğretim materyallerindeki eksikliklerdir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi için son yıllarda hazırlanan ders kitaplarının biçimsel olarak

Batılı örneklerine benzemesi, yabancı kaynaklar gibi kasetler ve cd'lerle ses desteğinin de sağlanmış olması oldukça sevindiricidir. Ancak bu tip materyallerindeki eksiklikler öğretmenler ve öğreniciler açısından zorluk yaratmaktadır. Bu sorun, Türkçe dil düzeylerinin ölçülmesi, ortak bir dil sertifikası alma zorluklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca bu da yabancı dil olarak Türkçe öğretenler arasında ortak paydanın oluşmamasına neden olmaktadır.

Çalışmada ortaya çıkan diğer eksiklik ise yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde henüz oluşmamış dil düzeylerine göre sözcük dağarcığı sınırlılıklarıdır. Türkçe öğretiminde ne ana dili olarak Türkçe öğrenenler ne de yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için dil düzeyine göre sözcük sınırlılıkları olmayışı hazırlanan ders materyallerini bireylerin keyfiyetine bırakmaktadır.

Ayrıca yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde ortak bir dil bilgisi şablonu olmayışı da öğreticileri ve ders materyalleri hazırlayan uzmanları da Türkçenin öğretiminde ortak bir paydadan uzaklaştırmaktadır. Henüz, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bir kişinin dil düzeyini belirleyen bir sınav bile olmaması bu ortak paydanın olmayışındandır.

Çalışma sırasında dil düzeylerine göre sözcük dağarcığı sınırlaması ile ilgili bir tablo oluşturulmuştur ancak bu tablonun oluşmasında yabancı dil olarak İngilizcenin, Yunancanın, Fransızcanın öğretilmesi alanındaki uzmanların çalışmalarından hareket edilmiştir. Türkçe için yapılması gereken kapsamlı bir çalışma daha net bilgileri ortaya koyacaktır.

Ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin, ana dili olarak Türkçe öğretiminin Batı standartlarına gelebilmesi için yapılacak çalışmalardan biri de Türkçenin günümüzden önceki dönemlerine ait derlem çalışmalarıdır. Bu derlem çalışmalarının Türk yazarlarına göre de tek tek hazırlanması Türkçe yazan yazarların söz varlıklarını ortaya koymak için bir adım oluşturacaktır. Batı'da onlarca yıl önce yapılan bu tip derlem çalışmalarının Türkçe için –çağdaş ölçütlerle- yapılmaması oldukça düşündürücüdür.

Bu yüksek lisans tezinin amacını oluşturan hedef dilde yazılmış bir öykünün dil düzeylerine göre yeniden oluşturulması yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde önemli bir ayağı oluşturmaktadır. Bu tip çalışmalar ile yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kişiler Türk edebiyatının önemli isimlerini tanıyabilir, bu yazarların yapıtlarını okuyabilirler. Türkçe öğrenenler Türk edebiyatını, Türk geleneklerini, Türk yaşayışını kısacası Türk kültürünü daha yakından tanıyabilirler. Böylece dil öğretiminin belki de en önemli yanı olan kültür aktarımı artırılabilir.

Ekler Listesi

Ek 1. TÖMER Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2, 3..... 122
Ek 2. TÖMER Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2, 3..... 130
Ek 3. Adım Adım Türkçe Öğretim Seti Dil Bilgisi 1..... 144
Ek 4. Ebru Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı 1, 2..... 148
Ek 5. Gökkuşağı Türkçe Öğretim Seti Türkçe Ders Kitabı 1, 2, 3..... 154
Ek 6. Gökkuşağı Türkçe Öğretim Seti Türk Dil Bilgisi 1, 2..... 168
Ek 7. Türkçe Okuyorum 1, 2..... 173
Ek 8. Türkçe Öğreniyoruz 1, 2, 3, 4..... 177
Ek 9. Yabancı Dilim Türkçe 1, 2, 3, 4, 5..... 193
Ek 10. Elementary Turkish: A Complete Course for Beginners..... 207
Ek 11. Turkish in Three Months..... 213
Ek 12. Türkçe Ders Kitabı (Başlangıç kursu)..... 220
Ek 13. Türkçe Ders Kitabı (Tamamlama Kursu)..... 226

Eklerde Yer Alan, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ile İlgili Kaynaklar

Ankara Üniversitesi TÖMER. (2002). *Hitit Yabancılar için Türkçe–1*. Ankara.

Ankara Üniversitesi TÖMER. (2002). *Hitit Yabancılar için Türkçe–2*. Ankara.

Ankara Üniversitesi TÖMER. (2002). *Hitit Yabancılar için Türkçe–3*. Ankara.

Ankara Üniversitesi TÖMER. (2009). *Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe–1* (A1+A2). Ankara.

Ankara Üniversitesi TÖMER. (2009). *Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe–2* (B1). Ankara.

Ankara Üniversitesi TÖMER. (2009). *Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe–3* (B2+C2). Ankara.

Bengisu, R. (2005). *Turkish In Three Months*. Moskova: Dorling Kindersley Yayınları.

Hengirmen, M. (1992).*Türkçe Öğreniyoruz 2.* Ankara: Engin Yayınevi.

Hengirmen, M. (1992).*Türkçe Öğreniyoruz 3.* Ankara: Engin Yayınevi.

Hengirmen, M. (1992).*Türkçe Öğreniyoruz 4.* Ankara: Engin Yayınevi.

Hengirmen, M. ve Koç, N. (1986).*Türkçe Öğreniyoruz 1.* Ankara: Engin Yayınevi.

Kuznetsov, P. İ. (2005). *Uçebnik Turetskogo Yazika Zaverşayuşi Kurs.Türkçe ders Kitabı (Başlangıç kursu)*. Moskova: Vostok-Zapad Yayınevi.

Kuznetsov, P. İ. (2007). *Uçebnik Turetskogo Yazika Naçalniy Kurs.Türkçe ders kitabı* (Tamamlama kursu). Moskova: Vostok-Zapad Yayınevi.

Öztopçu, K. (2009). *Elementary Turkish: A Complete Course for Beginner*. Santa Monica-İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi Yayınları.

Öztürk, T. (2002). *Adım Adım Türkçe Dil Bilgisi*. İstanbul: Dilset Yayınları.

Öztürk, T. (2002). *Adım Adım Türkçe*. İstanbul: Dilset Yayınları.

Öztürk, T. (2005). *Gökkuşağı Türkçe Öğretim Seti Türkçe Ders Kitabı 1*. İstanbul: Dilset Yayınları.

Öztürk, T. (2007). *Ebru Türkçe Öğretim Seti Türkçe Ders Kitabı 1*. İstanbul: Dilset Yayınları.

Öztürk, T. (2007). *Ebru Türkçe Öğretim Seti Türkçe Ders Kitabı 2*. İstanbul: Dilset Yayınları.

Öztürk, T. (2008). *Gökkuşağı Türkçe Öğretim Seti Türkçe Ders Kitabı 2*. İzmir: Dilset Yayınları.

Öztürk, T. (2008). *Gökkuşağı Türkçe Öğretim Seti Türkçe Ders Kitabı 3*. İzmir: Dilset Yayınları.

Öztürk, T. (2008). *Gökkuşağı Türkçe Öğretim Seti Türkçe Dil Bilgisi 1*. İzmir: Dilset Yayınları.

Öztürk, T. (2008). *Gökkuşağı Türkçe Öğretim Seti Türkçe Dil Bilgisi 2*. İzmi: Dilset Yayınları.

Yılmaz, H. (2004). *Türkçe Okuyorum –1*. İstanbul: Dilmer Yayınları.

Yılmaz, H. (2004). *Türkçe Okuyorum –2*. İstanbul: Dilmer Yayınları.

Yılmaz, H.ve Sözer, Z. (2004). *Yabancı Dilim Türkçe 1*. İstanbul: Dilmer Yayınları.

Yılmaz, H.ve Sözer, Z. (2004). *Yabancı Dilim Türkçe 2*. İstanbul: Dilmer Yayınları.

Yılmaz, H.ve Sözer, Z. (2004). *Yabancı Dilim Türkçe 3*. İstanbul: Dilmer Yayınları.

Yılmaz, H.ve Sözer, Z. (2004). *Yabancı Dilim Türkçe 4*. İstanbul: Dilmer Yayınları.

Yılmaz, H.ve Sözer, Z. (2004). *Yabancı Dilim Türkçe 5*. İstanbul: Dilmer Yayınları.

Ek 1. TÖMER Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2, 3

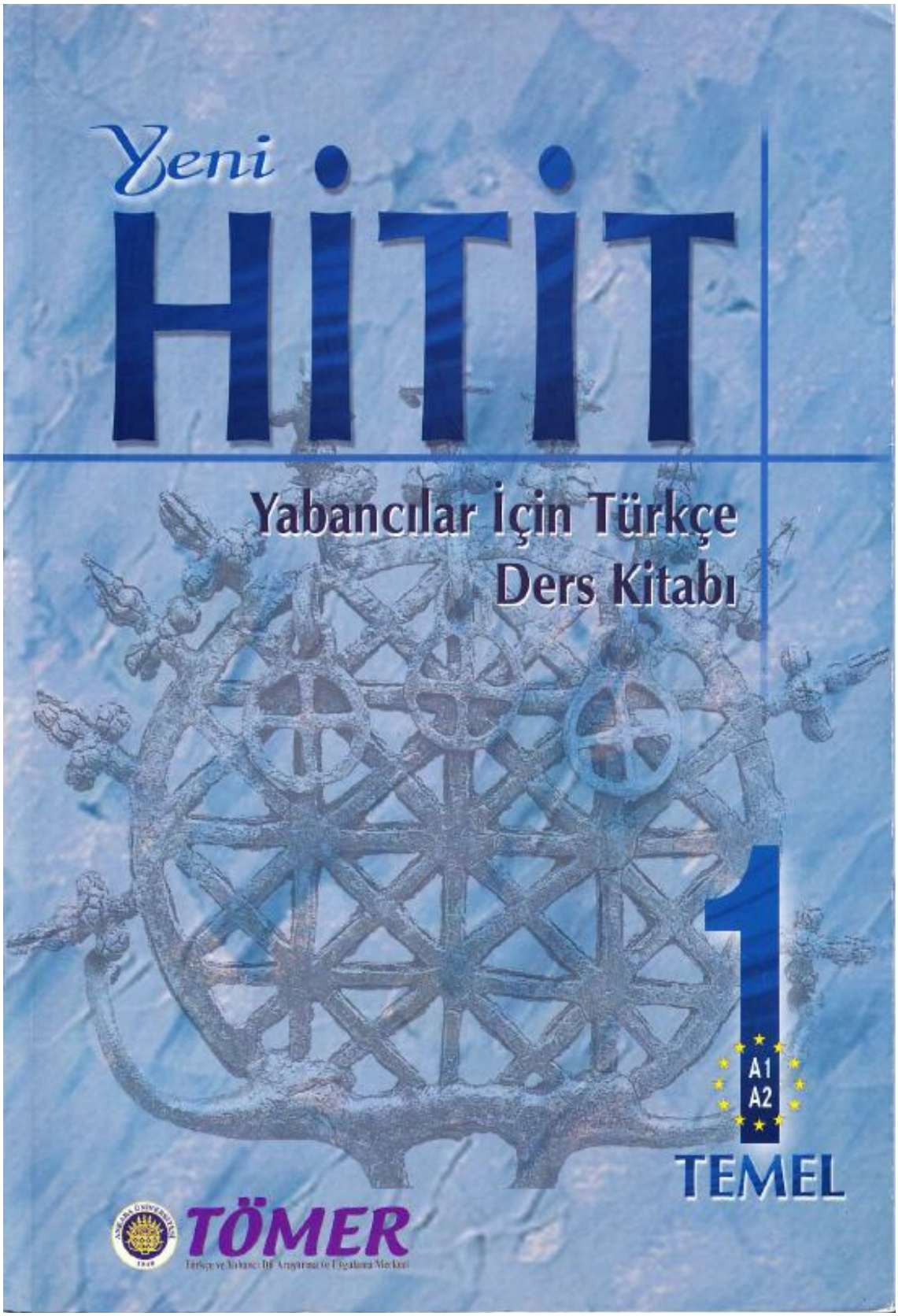

İçindekiler

1. ÜNİTE — MERHABA

1.1 Tanışma 8
1.2 Ne? Kim? Neresi? 12
KOŞAÇ TÜMCESİ (haber kipi) 13
SIRALAMA *-(I)ncI* 14
KOŞAÇ TÜMCESİ (haber kipi devamı) *-(y)Im, -sIn, -, -yIz, -(sInIz, -lEr)* 14
1.3 Ne Var? Ne Yok? 16
VAROLUŞ TÜMCESİ (haber kipi) *var, yok* 17

2. ÜNİTE — GÜNLÜK HAYAT

2.1 Ne Yapıyorsunuz? 20
ŞİMDİKİ ZAMAN (genel) *-(I)yor* 21
2.2 Nereden Nereye? 24
DURUM (yönelme, kalma, çıkma) *-(y)E, -DE, -DEn* 25
2.3 Saatler 28
ULAÇLAR *-DIktEn sonra, -mEdEn önce* 29
İLGEÇLER *-(y)E kadar, -DEn önce, -DEn sonra* 29

3. ÜNİTE — YAKIN ÇEVREMİZ

3.1 Ailem ve Arkadaşlarım 32
İYELİK *-(I)m, -(I)n, -sI(, -(I)mIz, -(I)nIz, -(lEr/sI)* 33
3.2 Evimiz ve Semtimiz 36
AD TAMLAMASI (belirtili) *AD-(n)In AD-(lEr/sI)* 37
AD TAMLAMASI (belirtisiz) *AD AD-(sI)* 37
3.3 Şehirler 40
AD TAMLAMASI (sınırlama) *AD(-(n)In) AD(-(lEr/sI)nIn) AD-(lEr/sI)* 41

4. ÜNİTE — ZAMAN GEÇİYOR

4.1 Ne Zaman Ne Oldu? 44
GEÇMİŞ ZAMAN (belirli) *-DI* 45
4.2 Dünden Bugüne 48
KOŞAÇ TÜMCESİ (hikaye kipi) *-(y)dI (< I-dI)* 50
4.3 Anılar 52
ŞİMDİKİ ZAMAN (hikaye kipi) *-(I)yordu (< -(I)yor I-dI)* 52
ULAÇLAR *-(y)ken (< I-ken)* 52
BAĞLAÇLAR/İLGEÇLER *ile (> (y)lE)* 55

5. ÜNİTE — AFİYET OLSUN

5.1 Ne Yiyelim? 56
EMİR KİPİ *-sIn, -(y)In(Iz), -sInler)* 57
İSTEK KİPİ *-(y)E* 57
5.2 Ne Alırsınız? 60
SIFATLAŞTIRMA *-(I, -sIz* 61
5.3 Dünya Mutfakları 64
KARŞILAŞTIRMA *-DEn daha* 65
ÜSTÜNLÜK *en* 65

6. ÜNİTE — BÜROKRASİ HER YERDE

6.1 Sayın Yetkili 68
DURUM (belirtme) *-(y)I* 69
6.2 Başımız Dertte 72
ŞİMDİKİ ZAMAN (kesmiş) *-mEktE* 75
6.3 Yardım İstiyorum 76
İLGİ EKİ *-ki* 77
BAĞLAÇLAR *de/da* 77

İçindekiler

7.1	Planınız Ne?	80	GELECEK DE BİR GÜN GELECEK 	7. ÜNİTE
	GELECEK ZAMAN *-(y)EcEk*	81		
7.2	Neler Olacak?	84		
	KOŞAÇ TÜMCESİ (gelecek zaman) *olacak*	85		
	İLGEÇLER *gibi, kadar*	86		
7.3	Böyle mi Olacaktı?	88		
	GELECEK ZAMAN (hikaye kipi) *-(y)EcEkti (< -(y)EcEk idi)*	88		
	EŞİTLİK *-CE*	91		
	GÖRELİK *-(y)lE GÖRE*	91		
8.1	Bir Zamanlar	92	RİVAYET ODUR Kİ... 	8. ÜNİTE
	GEÇMİŞ ZAMAN (belirsiz) *-mIş*	93		
	KOŞAÇ TÜMCESİ (rivayet kipi) *-(y)mIş (< -mIş)*	94		
8.2	Öyle miymiş?	96		
	ŞİMDİKİ ZAMAN (rivayet kipi) *-(I)yormuş (< -(I)yor-mIş)*	96		
	GELECEK ZAMAN (rivayet kipi) *-(y)EcekmiŞ (< -(y)Ecek-mIş)*	96		
8.3	Ne Olmuştur?	100		
	PEKİŞTİRME *-Dİr*	101		
9.1	Çok Kültürlü Bir Dünya	104	FARKLI DÜNYALAR 	9. ÜNİTE
	GENİŞ ZAMAN *-(E/I)r*	105		
9.2	Erkekler Mars'tan, Kadınlar Venüs'ten	108		
	YETERLİK *-(y)EbIl- / -(y)EmE-*	108		
9.3	Farklı Zamanlar	112		
	GENİŞ ZAMAN (hikaye kipi) *-(E/I)rdI (< -(E/I)r idi)*	113		
	GENİŞ ZAMAN (rivayet kipi) *-(E/I)rmIş (< -(E/I)r imiş)*	113		
10.1	Haberiniz Var mı?	116	MEDYA 	10. ÜNİTE
	ADLAŞTIRMA *-mE, -mEk, -(y)Iş*	117		
10.2	Medya ve İnsan	120		
	ADLAŞTIRMA (-(Y)EN)+DURUM *-mE / -mEk / -(y)Iş (+yelik) + durum*	121		
10.3	Televizyonda Ne Var?	124		
	DOLAYLI ANLATIM (emir kipi) *"..." / -mE*	125		
11.1	Sağlığınız İçin	128	SAĞLIKLI BİR YAŞAM 	11. ÜNİTE
	ULAÇLAR *-(y)Ip / -mEdEn*	129		
11.2	Strese Girmeyin	132		
	ULAÇLAR *-(y)ErEk*	133		
	olarak	133		
11.3	Neyiniz Var?	136		
	ULAÇLAR *-(y)lE..-(y)lE*	137		
12.1	Nereye Gidelim?	140	YOLCULUK 	12. ÜNİTE
	ULAÇLAR *-mE (+yelik) için / -mEk için*	141		
12.2	Nasıl Gidelim?	144		
	ULAÇLAR *-mEk üzere*	146		
12.3	Tatiliniz Nasıl Geçti?	148		
	BAĞLAÇLAR *çünkü, bu nedenle, bu yüzden*	149		

İçindekiler

1. ÜNİTE — İŞ DÜNYASI

1.1 Yeni Bir İş Bulmalıyım 6
GEREKLİLİK KİPİ *-mEli* 8
GEREKLİLİK (hikayeci KİPİ *-mEliydi (<mEli i-di)* 8
GEREKLİLİK (rivayetci) KİPİ *-mEliymiş (<mEli i-miş)* 8
1.2 İş Yerinde 10
GEREKLİLİK *-mEk/-mE + iyelik gerekl-/lazım* 11
1.3 Başarının Sırları 14
ZORUNLULUK *-mEk zorunda/mecburiyetinde, -mEyE mecbur* 15
ZORUNLULUK *kal-* 15

2. ÜNİTE — ŞİMDİ SPOR ZAMANI

2.1 Biraz Hareket! 18
İŞTEŞLİK *birbir* 19
DÖNÜŞLÜLÜK *kendi* 20
PEKİŞTİRME *kendi* 20
2.2 Dünden Bugüne Spor 22
DÖNÜŞLÜ ÇATI *-(I)n-* 25
2.3 En Büyük Kim? 26
İŞTEŞ ÇATI *-(I)ş-* 27

3. ÜNİTE — HAYALLER GERÇEK OLSA

3.1 Bir Dilek Tut 30
DİLEK KİPİ *-sE* 31
3.2 Ne Yazık ki İmkansız 34
DİLEK (hikayeci KİPİ (keşke) *-sEydi (<-sE i-di)* 35
3.3 Hayal Et Olsun 38
ULAÇLAR *-(y)ken (<i-ken)* 39

4. ÜNİTE — BU YIL MODA NE?

4.1 Modanın Dünü, Bugünü 42
İLGEÇLER *-DEn beri / -dir* 44
4.2 Vitrinde Neler Var? 46
ULAÇLAR *-DİK + iyelik + -(n)dEn beri* 47
4.3 Bu Benim Tarzım 50
ULAÇLAR *(-DİL-/-(y)EBİl* 51

5. ÜNİTE — EĞİTİM ŞART

5.1 Ders Başlıyor 54
KOŞUL KİPİ zaman + *-(y)sE (<i-se)* 56
5.2 Asla Geç Değildir 58
KOŞUL KİPİ (koşaç tümceleri) *-(y)sE (<i-se)* 59
DİLEK (hikayeci KİPİ (eğer) *-sEydi (<-sE i-di)* 60
5.3 Öğrenmenin Sınırı Yok 62

6. ÜNİTE — ESTETİK VE YARATICILIK

6.1 Sanat Hayattır 66
ETTİRGEN ÇATI *-(I)r-/-DIr-/-Er-/-Ar-* 68
6.2 Sanat Her Yerde 70
ÇOKLU ETTİRGEN ÇATI *-(I)r-/-DIr-/-Er-/-Ar- + -t-/-dır-* 71
6.3 Sahnede Neler Oluyor? 74
İŞTEŞ ÇAT-ETTİRGEN ÇATI *-(I)ş- + -dır-* 75

İçindekiler

7. ÜNİTE — İCATLAR MUCİTLER

7.1 Buldum! 78
EDİLGEN ÇATI -İl- 80
7.2 Onlarsız Olmuyor 82
tarafından/-CE ÖBEĞİ 83
7.3 İcat Edildi Ama.. 86
İŞTEŞ+ETTİRGEN+EDİLGENİ ÇATI -(I)ş-/-dır-/-İl- 87

8. ÜNİTE — TABİAT ANA

8.1 Hayvanlar Alemi 90
ORTAÇLAR (isimleşen) -(y)En
-(y)EcEk/-mEktE/-mİş olan 91
8.2 Doğayla İç İçe 94
ORTAÇLAR (birleşen) -Dİk/-(y)EcEk + iyelik
-(y)EcEk/-mEktE/-mİş al + -duk + iyelik 95
8.3 Ne Yaptık Biz? 98
ORTAÇLAR (sözcüksel) -E/(I)r/-mEz/-Dİk/-(y)EcEk/-mİş 99

9. ÜNİTE — SİNEMA DÜNYASI

9.1 Başlıyor.. Başlıyor.. 102
ULAÇLAR -Dİk/-(y)EcEk + iyelik + -(n)dE
-Dİk/-(y)EcEk + iyelik zaman 103
9.2 Ödüller Sahiplerini Buluyor 106
ULAÇLAR -Dİk/-(y)EcEk + iyelik sırada, -(y)-İncE, -E/(I)r... -mEz 107
9.3 Unutulmayanlar 110
ULAÇLAR -(y)EnE/-(y)İncEyE kadar/dek 112

10. ÜNİTE — İSTER İNAN İSTER İNANMA

10.1 Mitoloji 114
DOLAYLI AKTARIM (bütün zamanlar) -Dİk/-(y)EcEk + iyelik + -(n)İ söyle 115
10.2 Batıl İnançlar 118
DOLAYLI AKTARIM (evet/hayır soruları)
-(y)Ip..-mE + -dİk/-(y)EcEk + iyelik + -(n)İ sor- 119
10.3 Gizemli Olaylar 122
DOLAYLI AKTARIM (kısaca tümcesi) (olup) ...ol (-mal + -dık + iyelik + -(n)İ 123
DOLAYLI AKTARIM (ilişkiler) -mEk/-mE + iyelik gerek-/-iste- 123

11. ÜNİTE — BUGÜN BAYRAM

11.1 İyi Bayramlar 126
ULAÇLAR -Dİk/-(y)EcEk+ iyelik için, -Dİk/-(y)EcEk + -(n)dEn 127
11.2 Kutlu Olsun 130
NEDENLEŞTİRME dolayı/nedeniyle/yüzünden, diye 132
11.3 Nice Yıllara 134
ADLAŞTIRMA (genel) -mE/-Dİk/-(y)EcEk + iyelik + -(n)E/-(n)DE/-(n)DEn/-(n)İ 136

12. ÜNİTE — İNSANA DAİR

12.1 Farklılıklara Rağmen 138
ULAÇLAR -Dİk/-(y)EcEk + iyelik halde 139
12.2 Kime Göre Normal? 142
ULAÇLAR -mEsİnE rağmen/karşın 143
12.3 Bana Biraz İzin Ver 146
KARŞITLIK -(y)E rağmen/karşın, -sE dE / bile 148

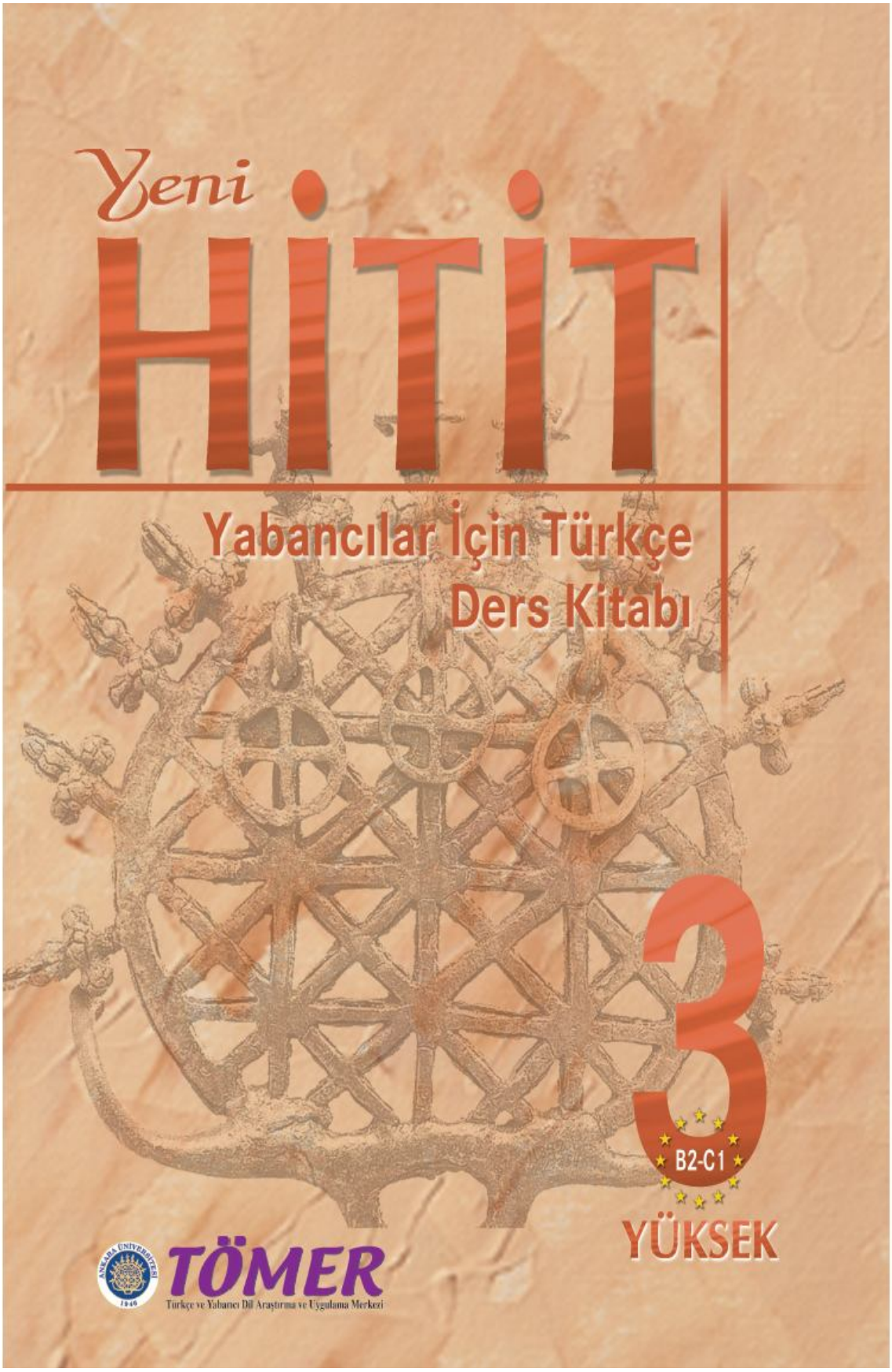
Yeni
HİTİT
Yabancılar İçin Türkçe
Ders Kitabı
3
B2-C1
YÜKSEK
TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

İçindekiler

1. ÜNİTE — EDEBİYAT DÜNYASINDAN

1.1 Okur Yazar mısınız? 6
BİLEŞİK ZAMANLAR (hikaye) zaman/kip + *-(y)dİ (< i-dİ)* 7
1.2 Türkçe Yazın 10
BİLEŞİK ZAMANLAR (rivayet) zaman/kip + *-(y)mİş (< i-mİş)* 12
1.3 Sizin Klasiğiniz Ne? 14
BİLEŞİK ZAMANLAR (şart) zaman/kip + *-(y)sE (< i-se)* 15

2. ÜNİTE — YAŞADIKÇA

2.1 Gençlik Başımda Duman 18
ULAÇLAR *-DİkcE, -Dİk* + iyelik *sürece süresince, boyunca* 19
2.2 Hayatınızda Kim Var? 22
ULAÇLAR *-Dİk/-(y)EcEk* + iyelik *kadar*
-(y)EcEk kadar 24
2.3 Eyvah! Yaşlanıyorum! 26
ULAÇLAR *Dİk/-(y)EcEk* + iyelik *gibi* 29

3. ÜNİTE — KURTULAMADIKLARIMIZ

3.1 Neden Korkuyorsunuz? 30
BİRLEŞİK ZAMANLAR zaman + *ol* 31
3.2 Onsuz Olmaz 34
BİRLEŞİK ZAMANLAR (genişlemiş) zaman + *gibi ol* 35
3.3 Takmayın Kafanıza 38
ULAÇLAR *-cEsİnE*
-(y)mİş gibi 39

4. ÜNİTE — DÜNYACA ÜNLÜ

4.1 Dünya Mutfakları 42
TEZLİK *-(y)Iver-* 43
4.2 Dünyanın Dansı 46
SÜRME *-(y)IEdur-, -(y)IEkal, -(y)IEgel-* 47
4.3 Giysiler 50
YETERLİK *-(y)IEbil- / -(y)IEmE-* 51

5. ÜNİTE — PARA..PARA..PARA..

5.1 Paranın Ne Önemi Var? 54
ULAÇLAR *-mEktEnsE, -mEk varken, -mEk yerine*
-(y)EcEk + iyelik + *-(n)E, -(y)EcEk* + iyelik *yerde* 55
5.2 Lüküs Hayat 58
SIFATLAR *-sEl* 59
5.3 Az Para İle Çok Mutluluk 62
BAĞLAÇLAR *ki'liler* 63

6. ÜNİTE — DİLE GELMEK

6.1 Dil ve İletişim 66
ULAÇLAR *-Dİk /-(y)EcEk* + iyelik + *-(n)E göre*
-Dİk + iyelik *kadarıyla* 67
6.2 Bedenimizin Dili 70
ULAÇLAR *-Dİk* + iyelik *takdirde*
-mE + iyelik *durumunda* 71
6.3 Dilin Kemiği 74
OLUMSUZLUK *değil* 75

İçindekiler

HADİ BENİ GÜLDÜR — 7. ÜNİTE

7.1 Gülümse 78
ULAÇLAR ...-(y)lE...-(y)lE 79
7.2 Mizahın Türkçesi 82
YİNELEMELER ... mi ... 83
7.3 Komedi Dünyası 86
BELİRTEÇLER *hiç yoktan, hiç değilse* 87

RUHUN GIDASI — 8. ÜNİTE

8.1 Müzik Başucumda 90
EDİLGEN *-Il + -mEktEdİr* 92
8.2 Çare Müzikte 94
ULAÇLAR *-mEksİzİn* 95
8.3 Şarkı Söylemek Lazım 98
BELİRTEÇLER *henüz, daha*
artık, zaten, şimdilik 100

YAPI VE YAPIM — 9. ÜNİTE

9.1 Dünyanın Bin Bir Harikası 102
ULAÇLAR *-mEklE, -mEklE beraber/birlikte*
-mEklE kalma-, -Dik + iyelik +-(y)lE kal- 103
9.2 Taşın Estetiği 106
ULAÇLAR *-mEk /-mE + iyelik koşuluyla /şartıyla* 107
9.3 Saygılı Kentleşme 110
BAĞLAÇ *ki* 111

TELE-VİZYON — 10. ÜNİTE

10.1 Her An Her Yerde 114
ADLAŞTIRMA *-mİş + İlk + iyelik var/yok/ol-*
-Dik /-(y)lEcEk + iyelik var/yok/ol- 115
10.2 Bir Dizi Dizi 118
YİNELEMELER ... *-mEsİnE /-mEsİnE ...*
... dE ... 120
10.3 Yanşalım mı? 122
BELİRTEÇLER *yalnız, yalnızca, sadece, ancak* 123

İNSANIN BÜYÜK SIRRI — 11. ÜNİTE

11.1 Bizi Biz Yapan Beyin 126
DURUM EKLERİ İyan işlevleri *-(y)lE, -DE, -DEn* 127
11.2 Zeka Küpü müsünüz? 130
ULAÇLAR *-mE/-(y)lış + iyelik + -(n)dEn önce/sonra/itibaren* 131
11.3 Güç Bende Artık 134
SORU (malı) 135

UZAYDAYIZ — 12. ÜNİTE

12.1 Evrende Yolculuk 138
SIFATLAR (sıralanış) 139
12.2 Uzaya Yolculuk 142
ADLAŞMA *sıfat + iyelik > ad* 143
12.3 Yıldızların Söyledikleri 146
İLGEÇLER *dışında, -(n)dEn başka*
-(n)İn yanında/yanı sıra 147

Ek 2. TÖMER Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2, 3

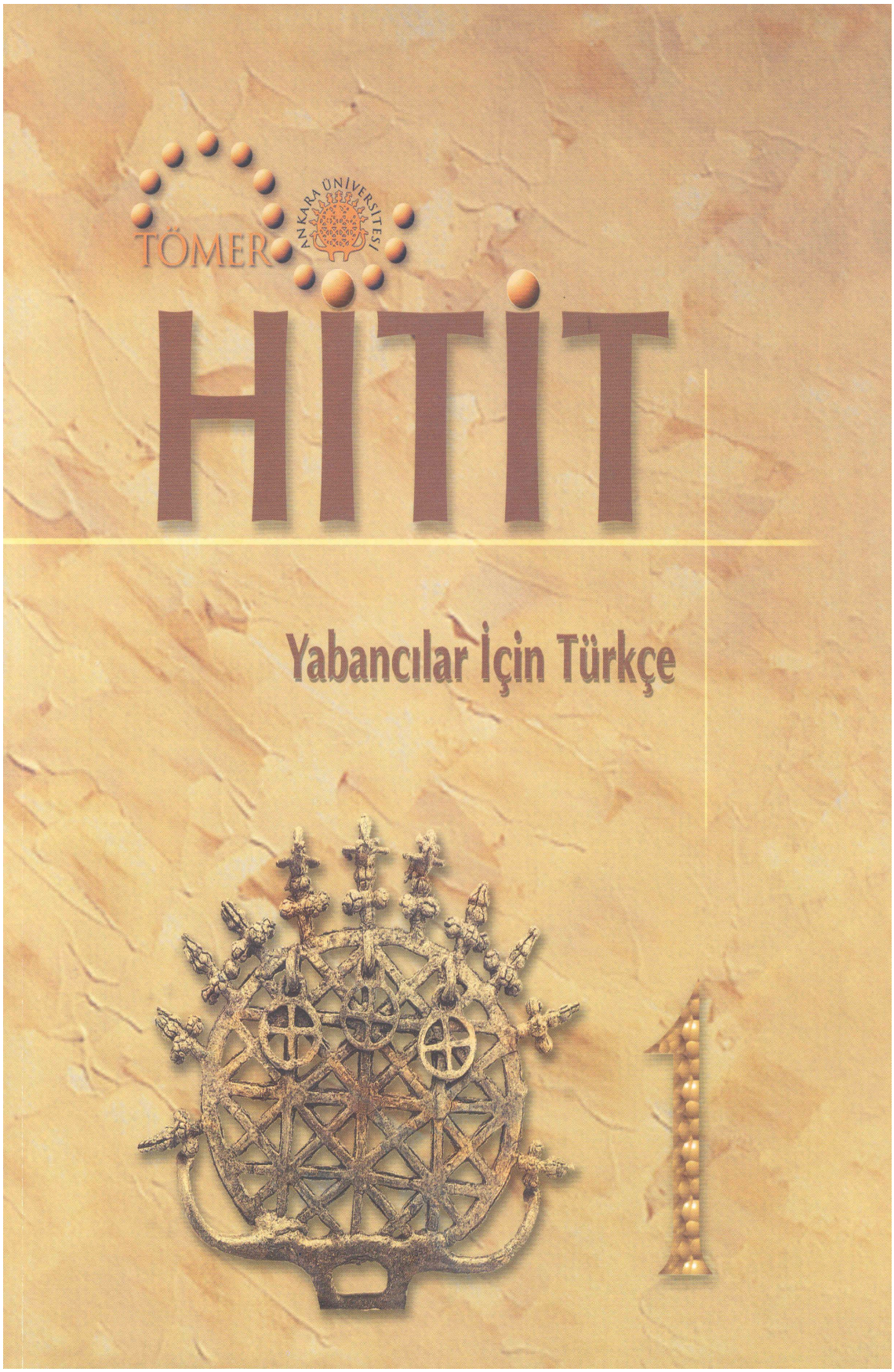

İçindekiler

	ÜNİTE ADI	KONU
1	Merhaba	• Tanışma *(1-2)* • Sayılar *(13)* • Telefon Numaraları *(14)*
2	Nereden... Nereye?..	• Karşılaşma *(18)* • Ülke-Milliyet-Dil *(27)*
3	Ailemiz ve Şehrimiz	• Ailem *(30)* • Öğrenci İşlerinde *(34)*
4	Alış Veriş Saat Kaçta?	• Markette *(40)* • Arkadaş Ziyareti *(43)* • Tüketicinin Dikkatine *(46)*
5	Havalar Nasıl?	• Klinikte *(56)* • Dedikodu *(62)*
6	Dün, Bugün	• Hangi Film *(67)* • Film Gibi *(77)*
7	Insanlar ve Yerler	• İstanbul'u Seviyorum *(80)* • Çırağan'ı Ziyaret *(82)* • Çırağan'da Öğle Yemeği *(87)* • İstanbul'u Dinliyorum *(90)*
8	Neler Öğrendik?	• Eşimle Nasıl Tanıştık? *(92)* • Beş Yüz Milyar İster misiniz? *(94)* • Zaman Tüneli *(100)*

DİL BİLGİSİ	DİNLEME	OKUMA
• Alfabe *(3)* • Bu ne?/ Bu kim *(5)* • Bu ... mI? *(7)* • Bulunma Durumu *(8)* • Kaç? *(14)* • Burası neresi *(17)*	• Tanışma *(3)* • Amblemler *(4)* • Bu ne? *(8)* • Sesler *(10)* • Neler? *(12)*	• TÖMER'de *(17)*
• Şimdiki Zaman *(19)* • Ad Durumu Ekleri • (-A°/-D°A°/-D°A°n) *(22-24)* • -D°A°n önce / sonra *(29)*	• Partide *(28)*	• Türkiye'de 4 Mevsim *(27)* • Duygu'nun Bir Günü *(28)*
• İyelik Ekleri *(31)* • -mA°k iste- *(36)* • Belirtili Ad Tamlaması *(36)* • Belirtisiz Ad Tamlaması *(38)*	• Sevcan'ın Ailesi *(37)* • Zeynep'in Evi Nerede? *(39)*	• Benim Şehrim Bir Harika *(35)*
• Emir-İstek Kipi *(41)* • Ne zaman/Ne yapıyoruz? *(48)* • Sıra Sayı Sıfatları *(51)* • Üleştirme Sayı Sıfatları *(52)* • Karşılaştırma *(53)*	• Cem'in Dişi Ağrıyor *(49)*	• İnsanlar Nasıl Alış Veriş Yapıyorlar? *(45)* • Bir Günüm Nasıl Geçiyor? *(47)* • Zeyno *(51)*
• Ad Tümceleri *(57)* • Sıfat Ekleri *(62-63)* • ile *(63)* • -lI°k *(65)*	• Hava ve Yol Durumu *(61)*	• Seri İlanlar *(66)*
• Belirli Geçmiş Zaman *(68)* • Ad Tümcelerinde Belirli Geçmiş *(72)* • -ki ilgeci *(77)* • Pekiştirme Sıfatları *(79)*	• Sait Faik *(73)* • Reklamlar *(79)*	• Mustafa Kemal Atatürk *(71)*
• Geçişli ve Geçişsiz Eylem *(81)* • Belirtme Durumu *(83)*	• Piknikte *(91)*	• Çırağan Sarayı *(90)*
—	• Şebnem ve Engin'in Bir Günü *(93)* • Hırsız *(96)*	• Büyük ve Mutlu Bir Aile *(101)* • Karşılaştırma *(103)*

	ÜNİTE ADI	KONU
9	Haydi Tatile!	• Tatil *(106)* • Kuşadası'nda *(110)* • İki Kardeş *(113)*
10	Bir Varmış Bir Yokmuş	• Yeni Komşu *(116)*
11	Sizce...	• Karakolda *(128)* • Burada Ağaç Oldum *(131)* • Ayakkabı Mağazasında *(132)*
12	Neyi Ne Kadar Yapabilirsiniz?	• Doğan Kardeş *(139)* • Hediyelik Eşyalar *(144)*
13	Kurallara Uymak	• Trafik Kuralları *(153)* • Trafik Canavarı Olmayın *(159)* • Davranış Biçimleri *(162)*
14	Doğayla İç İçe misiniz?	• Hafta Sonu Tatili *(166)* • Bir Gezegen Doğuyor *(174)*
15	Yaşamdan Alıntılar	• Gümrük Kontrolü *(176)* • Toplantıda... *(180)* • Yatılı Okul *(181)* • Mektup *(184)*
16	Neler Öğrendik?	• Nasreddin Hoca Fıkraları *(185)* • Piknik Planı *(188)*

DİL BİLGİSİ	DİNLEME	OKUMA
• Gelecek Zaman *(107)* • Ad Tüm. Gelecek *(111)* • Karşılaştırma *(114)*	• Yazlık Ev *(109)*	• Kuşadası *(115)*
• Belirsiz Geçmiş Z. *(117)* • Ad Tüm. Bsz. Geç. *(120)* • diye *(124)*	• Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler *(123)* • Magazin Haberleri *(127)*	• Ah Tamara! *(126)*
• -C°A° eki *(129)* • -D°I°r eki *(133)*	• Resim Sergisinde *(131)* • Eda ve Cenk Konuşuyor *(138)*	• Teknoloji ve İnsan *(137)*
• Geniş Zaman *(140)* • Yeterlilik Eylemi *(145)* • Bağlaçlar *(151)*	• Masa Başı Sohbeti *(143)*	• Portreler, Alışkanlıklar, Hobiler *(149)*
• Adlaştırma *(154)* • Dolaylı Anlatım *(160)* • Adlaştırma (-I°ş) *(163)*	• Kim Kiminle Konuşuyor? *(161)* • Sinemaya Gidebiliriz *(165)*	• Öğretmenlik *(164)* • Komik Bir Anı *(164)*
• Ulaçlar *(167-170)*	• Alın Gelin Kazanın! *(175)*	• Adrenalininizin Yükselmesinden Hoşlanıyor musunuz? *(172)*
• Ulaçlar *(177-178)* • -mA°ktA°/-mA°k üzere *(180)* • çünkü/için/bunun için/ onun için/bu sebeple *(182)*	• Nerede? *(183)*	• Çevre Bilinci *(179)*
—	• Ne Söylüyorlar? *(187)* • Sıfatlar *(191)* • Sözcükler ve Sesler *(193)*	• Aşk ve Zaman *(194)*

TÖMER

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

HİTİT

Yabancılar İçin Türkçe

2

İçindekiler

	ÜNİTE ADI	KONU
1	Şimdi Ne Yapmalı?	• Misafirlikte *(1)* • Turizm Nedir? *(3)* • Babam Nerede Acaba? *(7)*
2	Tamam Anlaştık!	• Şampiyonluk Maçı *(11)* • Karşılaşma *(16)*
3	Hayaller Gerçek Olsa!	• Yalnızlık (23) • İstekler Hiç Bitmez (26) • Tiyatro Dünyasına Girerken *(30)*
4	Yaşamdan Kesitler	• Sahnenin Büyüsü (34) • Şehir Kurma (39)
5	Eskiden Beri...	• Tek Dileğim *(43)* • Tartışma *(47)*
6	Eğer...	• Ailemizin Hayalleri *(53)* • Berna ile Can Evleniyor *(59)* • Bir Babanın Evladına Öğütleri *(62)*
7	Doğayı Yaşatmak	• Dünyamız Çöl Olmasın! *(63)*
8	Neler Öğrendik?	• Televizyon *(74)*

	ÜNİTE ADI	KONU
9	Kim Tarafından?	• Bağ Bozumu *(85)* • Ortaklar *(92)* • Davet *(94)*
10	Aşk Budur Işte...	• Truva (Troia) *(97)*
11	Medya Medya	• Medyanın Önemi *(110)* • Söyleşi *(113)* • Yaşamın Olağandışı Olayları *(118)*
12	Ne Söyledi?	• İlk Türk Hippisi *(120)* • Doktor Ne Söyledi? *(123)* • Sevgi Yüklemesi *(129)*
13	Ne Zaman?	• Giyotin *(133)* • Bir Günün Öyküsü *(137)*
14	Olmaz Olmaz!	• Türkiye'ye Hoş Geldiniz *(145)* • Anıtkabir *(146)* • Lületaşı *(150)*
15	Neden? Niçin?	• Sonumuz mu Geliyor? *(157)*
16	Neler Öğrendik?	• Şehri Tanıyorum *(166)*

DİL BİLGİSİ	DİNLEME	OKUMA
• Edilgen Eylem *(86)* • Bitim Ulaçları *(93)* • Zaman Ulaçları *(95)*	• Lale *(88)*	• Urfa'nın Etrafı *(89)*
• Ortaçlar *(98)*	• Aşk Öyküsü *(100)*	• Ferhat ile Şirin *(101)* • Leyla ile Mecnun *(102)*
• Ortaçlar *(112)*	• Çocuklarımızın Can Dostları *(115)*	• Medya Dünyamızdan Yüzler *(111)*
• Dolaylı Anlatım *(121)*	• Çöpçatan *(131)*	• Aileler Yarışmasında En Kuvvetli Türkiye *(131)*
• Zaman Ulaçları *(135)*	• Trende Korku *(144)*	• Özlem *(139)* • Kuşak Çatışması *(143)*
• Ortaçlar *(148)* • Birleşik Çatılar *(151)*	• Bir Gezginin Anı Defterinden *(156)*	• Lületaşı *(150)*
• Sebep Ulaçları *(158)*	• Ses Kirliliği *(165)*	• Cadı Kazanı *(159)* • Gesi Bağları'nda Dolanıyorum *(163)*
—	• Şaşırtan Fatura *(170)*	• Bir Toplumun Kimliği *(175)*

TÖMER

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

HİTİT

Yabancılar İçin Türkçe

3

İçindekiler

	ÜNİTE ADI	KONU
1	Bir Başarı Öyküsü	• Sakıp Sabancı *(1)* • Hacı Ömer Sabancı Holding *(8)*
2	Gizemli Anadolu	• Yedi Uyurlar *(11)*
3	Edebiyat	• Edebiyat ve Ahlak *(22)* • Yalandan Vazgeçmediğin Sürece... *(23)* • Sisler Bulvarı *(29)* • Bay Hiç *(30)* • Cengiz Aytmatov *(34)*
4	Dünya Küçülüyor	• Şimdi Daha Kolay *(37)* • Sanal Dünyadan Gerçek Haberler *(40)* • Devir Teknoloji Devri *(43)*
5	Yol Öyküleri	• Yolda Kaldım *(51)* • GAP Treniyle Yolculuk *(52)* • GAP'a Yolculuk *(55)*
6	Her Işin Başı Sağlık	• İnsanlık Adına *(61)* • Kurtuluş Hangisi? *(64)* • Ve İnsan Çözüldü! *(69)*
7	...Ve Çanakkale	• Gelibolu (Gallipoli) *(73)* • Gerçek Olamaz! *(75)* • Yüreğimizin Sesi *(79)* • Ne Dediler? *(83)*
8	Neler Öğrendik?	• Türk Pulları *(85)* • Şiir Dünyasından *(91-92)*

DİL BİLGİSİ	DİNLEME	OKUMA
• Hikaye Birleşik Zamanı *(3)*	• Bir Söyleşi *(10)*	• Gerçek Zenginlik *(4)*
• Rivayet Birleşik Zamanı *(12)*	• Gizemli Topraklar *(19)*	• Anadolu'nun Gizemi *(13)* • Tanımlanamayan Gök Cisimleri UFO *(20)*
• Süreklilik Ulaçları *(24)* • Olumsuzluk Ulacı *(28)* • Belirteç Ekleri *(32)*	• Keşke Hiç İş Olmasa! *(25)* • Taşınıyoruz *(32)*	• Kitabın Büyüsü *(29)*
• Yardımcı Eylemler *(39-41-44)*	• İnternette Sohbet *(50)*	• İletişim *(47)*
• Tezlik Eylemi *(52)* • Benzetme Ulaçları *(54-56)*	• Yaşayan Müze *(60)*	• Türkiye Günlüğü *(58)*
• Sürerlilik Eylemi *(63)* • Zıtlık Ulaçları *(54-56)*	• Radyo Programı *(71)*	• Çağımızın Vebası AIDS *(68)*
• Zaman Ulaçları *(75)* • Zıtlık Ulaçları *(78)* • Benzetme Ulaçları *(80)*	• Mehmetçik *(84)*	• Çanakkale'nin Hüzünlü Konukları (81)
—	• Deyimler *(95)*	• İstanbul'la Özdeşleşen Bir Tat Simit *(86)*

	ÜNİTE ADI	KONU
9	Tasvir	• Sofanın Bana Söyledik *(96)* • Edebiyatın Resmi Tasvir *(97)* • Dülger Balığının Ölümü *(100)* • Koku *(102)*
10	Sahneden Beyazperdeye	• Ortaoyunu *(105)* • Stand-up *(106)* • Gölgeoyunu (Karagöz) *(109)* • Türk Sineması *(111)*
11	Tarihin Arka Bahçesi	• İnsanlar ve Olaylar *(115)* • Yakın Tarihten Birkaç Olay *(120)* • 20. Yüzyıla Bakış *(122)*
12	Ister Inan Ister Inanma...	• Boş İnançlar *(126)*
13	Yazışma	• Arzuhalden Dilekçeye *(136)* • Başvuru *(138)* • Hayırlı Gelişme *(140)* • Şikayetim Var! *(144)*
14	Liderlik	• Yüreğinden Konuşan Lider *(145)* • Liderlik ve Devlet Adamlığı *(147)* • Mahatma Gandhi *(153)*
15	Dans ve Müzik	• Dansın Sultanları (157) • Müziğin Mistik Sazı Ney (159) • Tanrının Huzurunda Dans (161) • The Beatles (164) • Moğollar Efsanesi (166)
16	Neler Öğrendik?	• Orta Asya İzlenimleri *(168)* • Özbekistan Notları *(171* • Kazakistan Günlüğü *(172)* • Abay Kunanbay *(173)*

DİNLEME	OKUMA
• Bir Söyleşi *(10)*	• Gerçek Zenginlik *(4)*
• Bir Baletle Söyleşi *(114)*	• Türk Tiyatrosu *(108)*
• Evliya Çelebi *(125)*	• Şu Uğursuz 1942 Yılı *(117)*
• Nazar ve Uğur *(135)*	• Aman Nazar Değmesin! *(132)*
• Yönetici Sekreterlik *(143)*	—
• Kendinin Lideri Olmak *(156)*	• Zaferin Sahibi Atatürk *(150)*
• Taş Plaktan Günümüze *(167)*	• Ben Veysel *(162)*
• Türkmen Düğünü *(176)*	• Manas Destanı *(174)*

Ek 3. Adım Adım Türkçe Ders Kitabı 1

İÇİNDEKİLER

1. Merhaba! 6
2. Nasılsınız? 8
3. Alfabeyi Biliyor musun? 10
4. Bu Ne? 14
5. Bugün Türkçe Var mı? 20

Tekrar 1 24

6. Sayıları Öğrenelim. 26
7. Hangi Mevsimdeyiz? 32
8. Eviniz Kaç Odalı? 36
9. Televizyon Nerede? 40
10. Ali Bey Neyin Oluyor? 44

Tekrar 2 50

11. Ne İş Yapıyorsunuz? 52
12. Affedersiniz Saat Kaç? 58
13. Muzun Kilosu Kaç Lira? 62
14. Peynir Almak İstiyorum. 70
15. Bugün Mönüde Ne Var? 76

Tekrar 3 84

16. Ceketin Fiyatı Ne Kadar? 86
17. Hangi Renklerden Hoşlanıyorsunuz? 94
18. Nerelisiniz? 100
19. Hangi Dili Konuşuyorsunuz? 106
20. Bugün Hava Nasıl? 110

Tekrar 4 114

21. Affedersiniz Hastahane Nerede? 116
22. Ders Saat Kaçta Başlıyor? 122
23. Kulaklarımız Ne İşe Yarar? 126
24. Ne Zamandan Beri Hastasınız? 132
25. Hayvanat Bahçesine Gidelim. 140

Tekrar 5 148

26. Hangi Çiçeklerden Hoşlanıyorsunuz? 150

Ek 3. Adım Adım Türkçe Öğretim Seti Dil Bilgisi 1

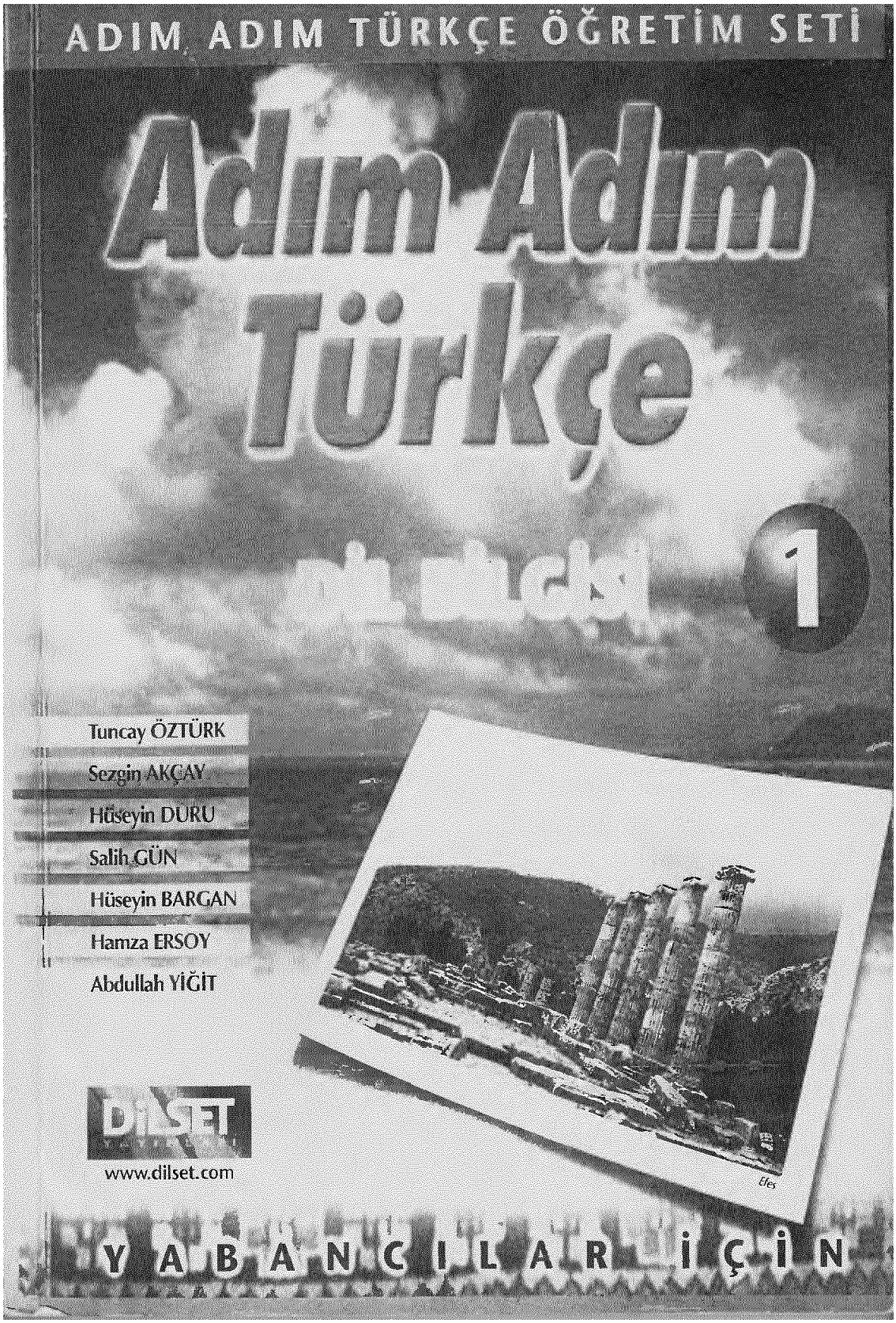

İÇİNDEKİLER

1. Türk alfabesi 5
2. Şahıs zamirleri 8
3. Soru zamirleri 13
4. İşaret zamirleri 15
5. Çoğul eki 19
6. Soru eki 21
7. Ünsüz yumuşaması 22
8. Ünsüz uyumu 23
9. İsimlerde olumsuzluk 24
10. Var-Yok 26
11. Emir kipi 28
12. Sıra sayı sıfatları 31
13. Üleştirme sayı sıfatları 35
14. Kesir sayı sıfatları 36
15. Soru sıfatları 37
16. İyelik ekleri (zamirleri) 40
17. İsim tamlamaları 43
18. İlgi zamiri "ki" 47
19. Soru zamirleri 49
20. Zamir 'n' 'si' (-n, -da / -n, -de) 54
21. Şimdiki zaman 56
22. Sıfatlarda derecelendirme 62
23. İsmin hâlleri 64
24. Belgisiz zamirler 82
25. Belgisiz sıfatlar 84
26. Görülen geçmiş zaman (-di'li geçmiş zaman) 86
27. Ek fiil (-imek) 92
28. Dönüşlülük zamiri 100
29. Gelecek zaman 101
30. Geniş zaman 107
31. Zarf 114
32. Yeterlik fiili 116
33. Gereklik kipi 123
34. İstek kipi (-a, -e) 128
35. Duyulan geçmiş zaman (-miş'li geçmiş zaman) 132
36. Noktalama işaretleri 136

Ek 4. Ebru Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı 1, 2

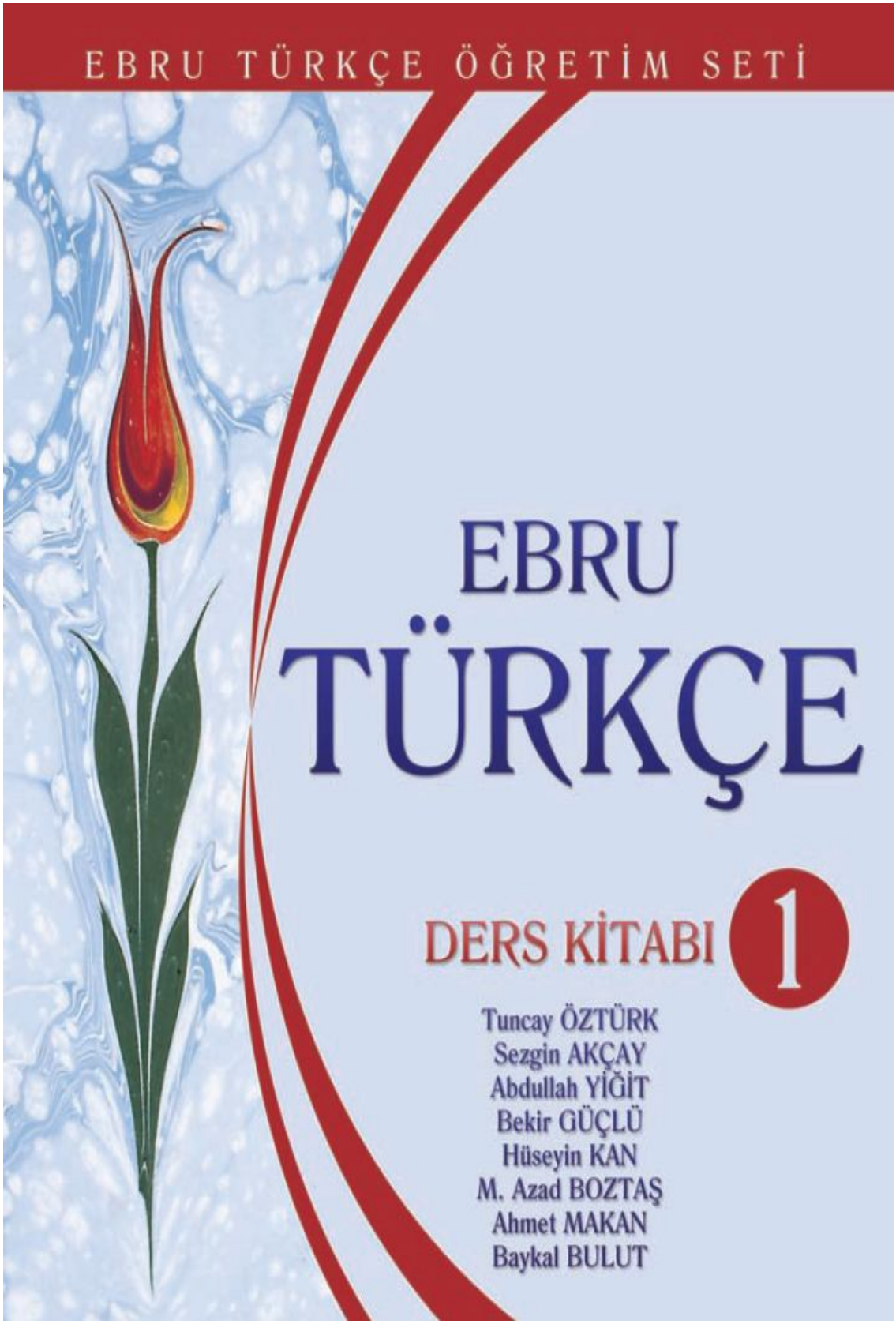

içindekiler

Konu 1 Merhaba — Sayfa 6-11

- Tanışma, Selamlaşma
- Alfabe, Şahıs Zamirleri, İyelik Zamirleri

Konu 2 Nasılsın? — Sayfa 12-17

- Tanışma, İyi Dilek Sözleri
- Ek Fiilin Geniş Zamanı
- İsimlerde Olumsuzluk
- Soru Eki

Konu 3 Nerelisin? — Sayfa 18-23

- Ülkeler, Milletler, Diller
- Şimdiki Zaman (Olumlu-Olumsuz)
- -lı, (-li, -lu, -lü) Eki

Konu 4 Bu ne? — Sayfa 24-29

- Eşyalar ve Hayvanlar
- İşaret Zamirleri, Soru Eki, Çoğul Eki, Şimdiki Zaman (Soru)
- İsmin Bulunma "-de" Hâli

Genel Değerlendirme 1 — Sayfa 30-31

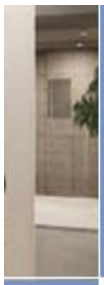

Konu 5 **Bu Kim?** Sayfa 32-37

- Tanıştırma, Meslekler, Aile
- Yeterlilik fiili (Olumlu-Olumsuz)

Konu 6 **Kaç Yaşındasın?** Sayfa 38-43

- Sayılar, Aylar
- Sayılar, Sıra Sayı Sıfatları

Konu 7 **Bugün Türkçe Var mı?** Sayfa 44-49

- Dersler, Günler
- Geçmiş Zaman (Olumlu)
- Ünsüz Uyumu
- Var-Yok

Konu 8 **Saat Kaç?** Sayfa 50-55

- Saatler
- Geçmiş Zaman (Olumsuz, Soru)

Genel Değerlendirme 2 Sayfa 56-58

EBRU TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ
EBRU
TÜRKÇE
DERS KİTABI
2
Tuncay ÖZTÜRK
Sezgin AKÇAY
Abdullah YİĞİT
Bekir GÜÇLÜ
Hüseyin KAN
M. Azad BOZTAŞ
Ahmet MAKAN
Baykal BULUT

içindekiler

Konu 1 **Odanda Neler Var?** Sayfa 6-11

- Evin Bölümleri ve Ev Eşyaları
- Sıfatlarda Derecelendirme
- Geniş Zaman (Olumlu)
- Belirtili İsim Tamlaması

Konu 2 **Ahmet Bey Kim?** Sayfa 12-17

- Aile ve Akrabalar
- Geniş Zaman (Olumsuz, Soru)

Konu 3 **Nereye Gidiyorsun?** Sayfa 18-23

- Yer-Yön tarifi
- İsmin Yönelme (-a, -e) Hâli
- İsmin Ayrılma (-dan, -den) Hâli

Konu 4 **Kendini Nasıl Hissediyorsun?** Sayfa 24-29

- Vücudumuz
- Sağlık
- İsmin Belirtme (-i) Hâli
- Gereklilik Kipi (Olumlu, Olumsuz)

Genel Değerlendirme-1 Sayfa 30-31

Konu 5 Manavdan Ne Alacaksın? — Sayfa 32-37

- Sebzeler ve Meyveler
- Pazarda Alışveriş
- Gelecek Zaman (Olumlu)
- Sessiz Yumuşaması

Konu 6 Ceketin Fiyatı Ne Kadar? — Sayfa 38-43

- Kıyafetler
- Renkler
- Gelecek Zaman (Olumsuz, Soru)
- hem... hem... / ne... ne... Bağlaçları

Konu 7 Yarın Hava Nasıl Olacak? — Sayfa 44-49

- Hava Durumu
- Belgisiz Zamirler
- İsmin Eşitlik (-ca, -ce) Hâli

Konu 8 Tatilde Ne Yapacaksın? — Sayfa 50-55

- Tatil ve Boş Zaman Etkinlikleri
- Belgisiz Sıfatlar
- İsmin Vasıta (-ile) Hâli

Genel Değerlendirme-2 — Sayfa 56-57

Ek 5. Gökkuşağı Türkçe Öğretim Seti Türkçe Ders Kitabı 1, 2, 3

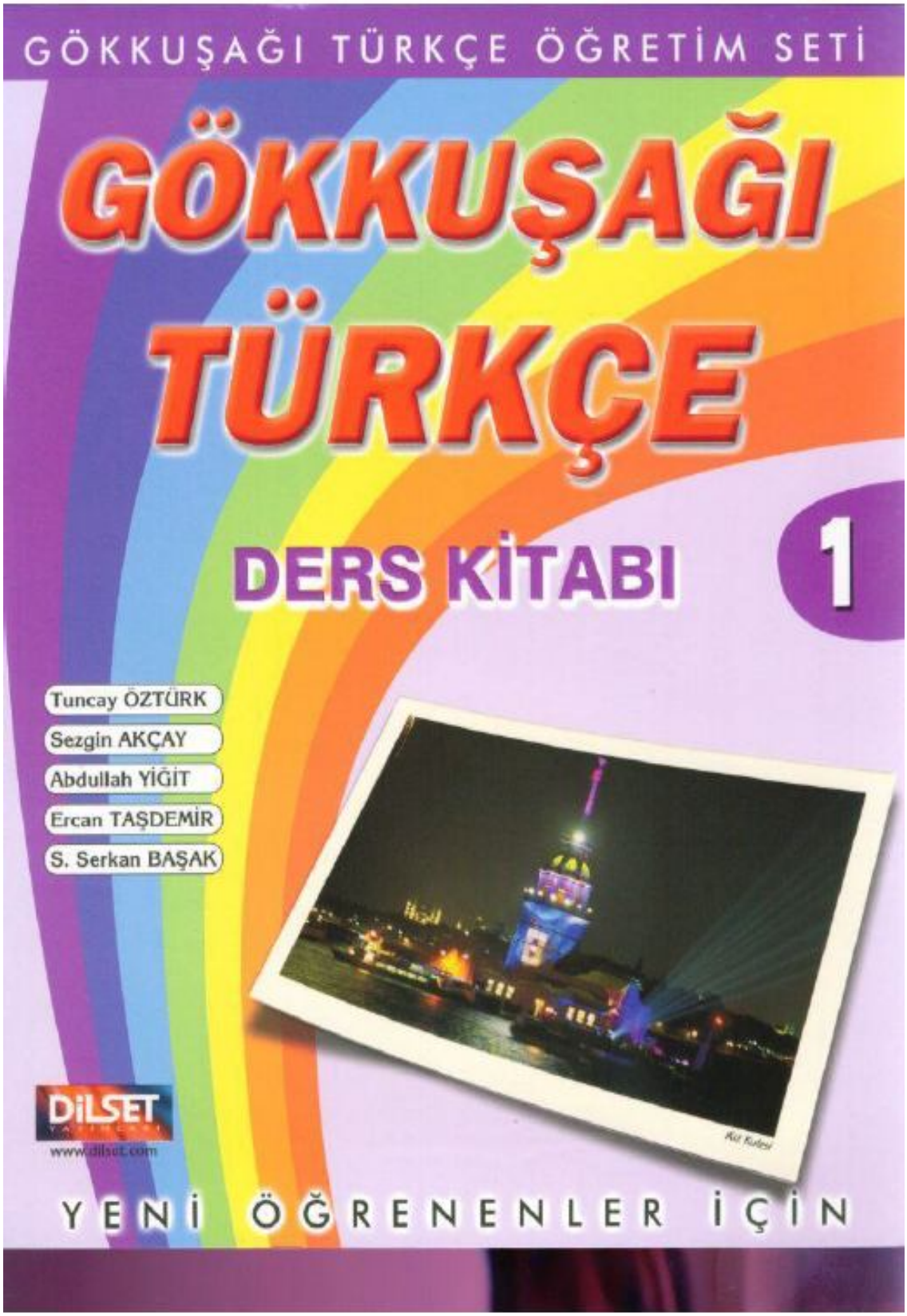

İÇİNDEKİLER

		KELİMELER	OKUMA-ANLAMA
1	MERHABA, ADINIZ NE?	SAYFA 8 Görüşürüz İyi geceler Hoş geldiniz Merhaba İyi günler Adınız ne? İyi akşamlar Teşekkür ederim Hoş bulduk Hoşça kalın	SAYFA 9 Tanışma
2	NERELİSİNİZ?	SAYFA 16 Amerikalı Mısır Kazakistan Almanya Rusya İspanya Çin Japonya Amerika Birleşik Devletleri Fransa Hindistan Türkiye	SAYFA 17 Benim Sınıfım
3	BU NE?	SAYFA 24 defter masa silgi bilgisayar kitap tahta sandalye öğretmen tebeşir çanta silgi kalem	SAYFA 25 Sınıfımızdaki Eşyalar
4	SAAT KAÇ?	SAYFA 32 dokuza çeyrek geçe on buçuk yediyi çeyrek geçe sekiz sekiz buçuk yediye çeyrek kala dört dokuz beş buçuk yedi buçuk bir on geçe on bire çeyrek kala	SAYFA 33 Maç Saat Kaçta?
5	EVİNİZ KAÇ ODALI?	SAYFA 40 banyo kiler çocuk odası koltuk balkon salon mutfak garaj yatak odası lavabo oturma odası çatı	SAYFA 41 Eviniz Nerede?
6	AHMET BEY NEYİNİZ OLUYOR?	SAYFA 48 kız kardeş baba amca babaanne (anne) erkek kardeş hala eniştе büyük kuzu (dede) teyze yenge yeğen anne	SAYFA 49 Benim Ailem
7	BUGÜN TÜRKÇE VAR MI?	SAYFA 56 coğrafya bilgisayar fizik biyoloji tarih İngilizce matematik müzik beden eğitimi Türkçe resim kimya	SAYFA 57 Ders Programı
8	NE İŞ YAPIYORSUNUZ?	SAYFA 64 ressam doktor diş berber boyacı şoför hemşire polis tamirci bilgisayarcı piyanist mimar	SAYFA 65 Hangi Mesleği Seçmek İstiyorsun?

KELİMELER
OKUMA-ANLAMA
9
AFFEDERSİNİZ, OKUL NEREDE?
SAYFA 72
Üniversite kampüsü
okul
hastane
benzin istasyonu
pastane
durak
kasap
kütüphane
park
banka
berber
eczane
SAYFA 73
Özel Cumhuriyet Lisesi Nerede?
10
ELMANIN KİLOSU KAÇ LİRA?
SAYFA 80
kurşun
soğan
nane
salatalık
çilek
portakal
üzüm
havuç
kivi
patates
domates
SAYFA 81
Manavda
11
MARKETTEN NE ALDINIZ?
SAYFA 88
tereyağı
et
zeytin
peynir
ekmek
yumurta
bal
meyve suyu
süt
reçel
kahve
beyazpeynir
SAYFA 89
Fatma Hanımın Alışveriş Planı
12
YEMEKLERDEN NE ALIRSINIZ?
SAYFA 96
kebap
mücver
ayran
makarna
döner
dolma
salata
pilav
çorba
balık
tavuk
sarma
SAYFA 97
Lokantada
13
YARIN HAVA NASIL OLACAK?
SAYFA 104
yağmur
fırtına
kar
soğuk
bulut
sis
rüzgâr
yıldırım
sıcak
güneş
ılıkgün
SAYFA 105
Tatilde
14
KAÇ BEDEN GÖMLEK GİYİYORSUNUZ?
SAYFA 112
ayakkabı
pantolon
gömlek
palto
çorap
kemer
kravat
şort
etek
ceket
çorap
kazak
SAYFA 113
Giyim Mağazasında
15
KENDİNİZİ NASIL HİSSEDİYORSUNUZ?
SAYFA 120
parmak
kirpik
ağız
baş
dudak
kol
göz
boyun
saç
diş
kulak
eyak
SAYFA 121
Muayene Odasında
16
HAYVANAT BAHÇESİNE GİDELİM Mİ?
SAYFA 128
eşek
arı
tavuk
kuş
kaplan
at
kaz
aslan
inek
fil
zebra
balık
SAYFA 129
Ahmet Bey ve Kız Hayvanat Bahçesinde

DİNLEME-ANLAMA
SAYFA 74
Öğretmeni Ziyaret
SAYFA 82
Ayşe Hanım Pazarda
SAYFA 90
Süpermarkette
SAYFA 99
Sabah Kahvaltısı
SAYFA 106
Hava Durumu
SAYFA 115
Sanal Market
SAYFA 123
Sağlıklı Yaşam
SAYFA 131
Hayvanlar Dünyası
KONUŞMA
SAYFA 75
Adres tarifi ve yön bulma ile ilgili konuşma aktiviteleri
SAYFA 83
Pazar alışverişi ile ilgili konuşma aktiviteleri
SAYFA 91
Markette alışveriş hakkında konuşma aktiviteleri
SAYFA 100
Yiyecekler ve içecekler ile ilgili konuşma aktiviteleri
SAYFA 107
Hava durumu ile ilgili konuşma aktiviteleri
SAYFA 116
Giyim eşyaları ile ilgili konuşma aktiviteleri
SAYFA 123
Sağlık ile ilgili konuşma aktiviteleri
SAYFA 131
Hayvanlar ile ilgili konuşma aktiviteleri
YAZMA
SAYFA 76
Adres tarifi ve yön bulma ile ilgili yazma aktiviteleri
SAYFA 84
Pazar alışverişi ile ilgili yazma aktiviteleri
SAYFA 92
Markette alışveriş hakkında yazma aktiviteleri
SAYFA 100
Yiyecekler ve içecekler ile ilgili yazma aktiviteleri
SAYFA 108
Hava durumu ile ilgili yazma aktiviteleri
SAYFA 115
Giyim eşyaları ile ilgili yazma aktiviteleri
SAYFA 124
Sağlık ile ilgili yazma aktiviteleri
SAYFA 132
Hayvanlar ile ilgili yazma aktiviteleri
DİLBİLGİSİ
SAYFA 79
İsmin Yönelme Hâli
İsmin Ayrılma Hâli
SAYFA 87
İsmin Belirtme Hâli
Pekiştirme Sıfatları
SAYFA 95
Gelecek Zaman
Vasıta Hâli
Ilgi Hâli
Eşitlik Hâli
SAYFA 103
İstek Kipi
SAYFA 111
Ek Fiilin Görülen Geçmiş Zamanı
Ek Fiilin Duyulan Geçmiş Zamanı
Ek Fiilin Dilek Şart Kipi
SAYFA 119
Duyulan Geçmiş Zaman
SAYFA 127
Gereklilik Kipi
SAYFA 135
Fiillerde Çatı

GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ

GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE

DERS KİTABI 2

Tuncay ÖZTÜRK
Sezgin AKÇAY
Abdullah YİĞİT
Ercan TAŞDEMİR
S. Serkan BAŞAK

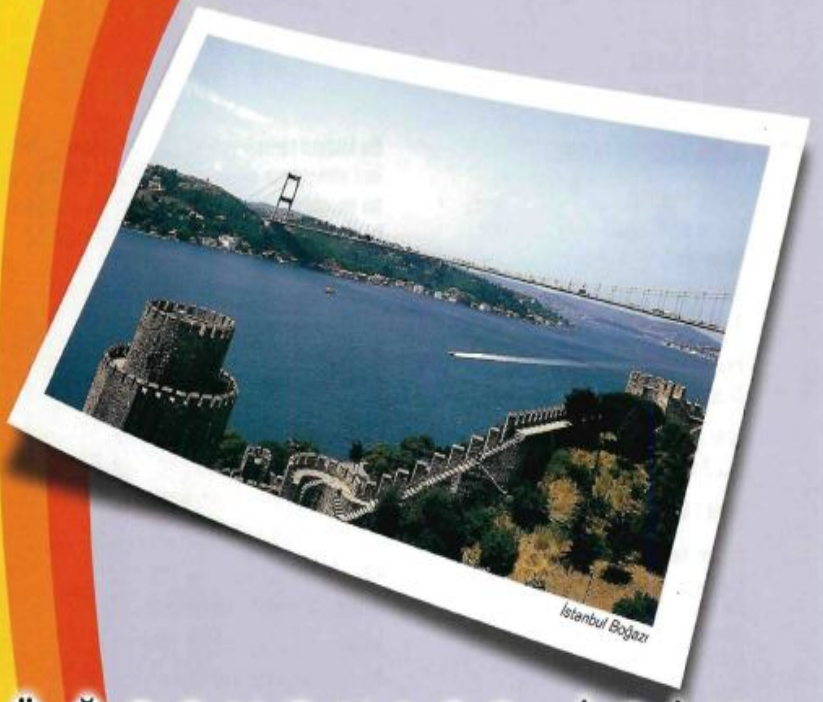

DİLSET YAYINLARI
www.dilset.com

YENİ ÖĞRENENLER İÇİN

İÇİNDEKİLER

	KELİMELER	OKUMA-ANLAMA
 1 HANGİ SPORLARI YAPARSINIZ?	SAYFA 8 basketbol, voleybol, halter, güreş, tenis, futbol boks, koşu, yüzme, kayak, karate, dağcılık	SAYFA 9 Tenis Oynamayı Sever misiniz?
 2 BOŞ ZAMANLARINIZDA NE YAPARSINIZ?	SAYFA 16 resim, yürüyüş, müzik, sinema, piknik, avlanma fotoğraf çekme, televizyon, satranç, kitap, balık tutma, koleksiyon	SAYFA 17 Boş Zamanlarınızda Neler Yaparsınız?
 3 HANGİ TÜR MÜZİKTEN HOŞLANIRSINIZ?	SAYFA 24 org, saz, kanun, gitar, piyano, nota keman, flüt, davul, ney, sanatçı, konser	SAYFA 25 Sezen Aksu ile Röportaj
 4 NE İLE SEYAHAT EDERSİNİZ?	SAYFA 32 bisiklet, faytan, otobüs, tren, gemi, traktör kamyon, uçak, minibüs, taksi, helikopter, feribot	SAYFA 33 Ulaşım Araçları
 5 TRAFİK KURALLARINI BİLİYOR MUSUNUZ?	SAYFA 40 Park yeri, Taşıt giremez, DUR!, Dikkat!, Sarı ışık, Yeşil ışık Yaya giremez!, İki Yönlü Trafik, Okul Geçidi, Park Yapılmaz, Yaya Geçidi, Kırmızı ışık	SAYFA 41 Bir Kaza Haberi
 6 BAYRAMLARI NASIL KUTLARSINIZ?	SAYFA 48 düğün, pasta, gelin arabası, tebrik kartı, damat, doğum günü nevruz, davetiye, gelin, düğün salonu, çocuk bayramı, şenlik	SAYFA 49 Telefon Görüşmesi
 7 TÜRKİYE'Yİ TANIYOR MUSUNUZ?	SAYFA 56 baraj, dağ, deniz, köprü, kale, orman yayla, tarım, ada, güneş, sahil, tarihî eser	SAYFA 57 Kıtaların Buluştuğu Yer
 8 MÜZEYE GİDELİM Mİ?	SAYFA 64 tiyatro, konferans, opera, sempozyum, kütüphane, fuar lunapark, müze, sirk, gezi, sergi, ödül töreni	SAYFA 65 Müzeye Gidiyoruz

DİNLEME-ANLAMA	KONUŞMA	YAZMA	DİLBİLGİSİ
SAYFA 10 Spor	SAYFA 11 Spor yapmakla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 12 Spor yapmakla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 15 Zarf Ünlem
SAYFA 19 Boş Zamanlar	SAYFA 20 Boş zamanlarla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 20 Boş zamanlarla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 23 Dönüşlü Fiiller Dönüşlülük Zamiri
SAYFA 26 Konser	SAYFA 27 Müzikle ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 28 Müzikle ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 31 Türkçede Cümle Yapısı Özne Yüklem Uygunluğu
SAYFA 34 Rezervasyon	SAYFA 35 Seyahat etmekle ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 36 Seyahat etmekle ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 39 Tezlik Fiili Ettirgen Fiil Oldurgan Fiil
SAYFA 42 Trafik Kazası	SAYFA 43 Trafik kuralları ile ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 44 Trafik kuralları ile ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 47 İsim Fiiller Belgisiz Sıfatlar
SAYFA 50 Çocukluğumdaki Bayramlar	SAYFA 51 Bayramlarla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 52 Bayramlarla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 55 Sıfat Fiiller
SAYFA 58 Türkiye	SAYFA 59 Türkiye'yle ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 60 Türkiye'yle ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 63 Zarf-Fiiller-1
SAYFA 67 Müze Müdürü ile Röportaj	SAYFA 67 Müzelerle ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 68 Müzelerle ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 71 Zarf-Fiiller-2

9 CEP TELEFONUNUN FİYATI NE KADAR?

10 EN ETKİLİ İLETİŞİM ARACI HANGİSİDİR?

11 TEKNOLOJİYİ TAKİP EDER MİSİNİZ?

12 EN İLGİNÇ BULUŞ HANGİSİDİR?

13 BURCUNUZ NE?

14 KÖTÜ ALIŞKANLIKLAR NELERDİR?

15 SIRLI OLAYLARA İNANIR MISINIZ?

16 DOSTLARINIZLA HABERLEŞİR MİSİNİZ?

KELİMELER

OKUMA-ANLAMA

KELİMELER			OKUMA-ANLAMA
	SAYFA 72		SAYFA 73
beyaz eşya mağazası		demir para	Beyaz Eşya Mağazasında
mobilya mağazası		garanti belgesi	
teknik servis		kredi kartı	
araba galerisi		kâğıt para	
döviz bürosu		saatçi	
altın		elektronik eşya mağazası	
	SAYFA 80		SAYFA 81
telsiz		reklâm	Gazete Meraklıları
bülten		film	
dergi		radyo	
çizgi film		belgesel	
spor haberleri		gazete	
haber		mizah	
	SAYFA 88		SAYFA 89
bilgisayar		tarayıcı	Bilgisayar Dersinde
CD rom		klavye	
İnternet		faks	
cep telefonu		kulaklık	
fare		yazıcı	
modem		bellek	
	SAYFA 96		SAYFA 97
mikroskop		matbaa	Alfred Nobel
ampul		robot	
hesap makinesi		pusula	
video		saat	
klima		kamera	
teleskop		roketatar	
	SAYFA 104		SAYFA 105
Balık Burcu		Boğa Burcu	Koç Burcu
Yengeç Burcu		İkizler Burcu	Başak Burcu
Aslan Burcu		Kova Burcu	
Akrep Burcu		Terazi Burcu	
Başak Burcu		Yay Burcu	
Koç Burcu		Oğlak Burcu	
	SAYFA 112		SAYFA 113
sigara		kavga	Mavi'nin Hikâyesi
kumar		haksızlık	
tembellik		uyuşturucu	
alkol		yalan	
çevre kirliliği		hırsızlık	
	SAYFA 120		SAYFA 121
yardımsever		rüya	Doktor
iyimser		ölüm	
kötümser		şaşkınlık	
korkak		heyecan	
sır		sembol	
	SAYFA 128		SAYFA 129
arkadaş		telgraf	Karşılaşma
kardeş		dilekçe	
mektup		sohbet	
elektronik posta		telefon	
iletişim		hediye	

DİNLEME-ANLAMA	KONUŞMA	YAZMA	DİLBİLGİSİ
SAYFA 74 Döviz Bozdurma	SAYFA 75 Alışveriş yapmakla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 76 Alışveriş yapmakla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 79 Hikâye Birleşik Zamanı-1
SAYFA 82 Sinema	SAYFA 83 İletişim araçlarıyla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 84 İletişim araçlarıyla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 87 Hikâye Birleşik Zamanı-2 Belgisiz Zamirler
SAYFA 90 Bilgisayar Acemisi	SAYFA 91 Teknolojiyle ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 92 Teknolojiyle ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 95 Edatlar Bağlaçlar
SAYFA 98 Yakıtsız Yemek Pişirme	SAYFA 99 Buluşlarla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 99 Buluşlarla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 103 Rivayet Birleşik Zamanı-1
SAYFA 106 Burçlar	SAYFA 107 Burçlarla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 107 Burçlarla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 111 Rivayet Birleşik Zamanı-2
SAYFA 115 Sağlık	SAYFA 115 Kötü alışkanlıklarla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 116 Kötü alışkanlıklarla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 119 Şart Birleşik Zamanı
SAYFA 122 Duvar	SAYFA 123 Sırlı olaylarla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 124 Sırlı olaylarla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 127 Aktarma Cümleleri
SAYFA 130 Arkadaşım Mıstık	SAYFA 131 Dostlukla ilgili konuşma aktiviteleri	SAYFA 132 Dostlukla ilgili yazma aktiviteleri	SAYFA 135 Yapım Ekleri

ÖKKUŞAĞI TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ

GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE

DERS KİTABI 3

Tuncay ÖZTÜRK
Sezgin AKÇAY
Abdullah YİĞİT
Ercan TAŞDEMİR
S. Serkan BAŞAK
H. Hüseyin DEMİR
Ahmet GÜRDAL

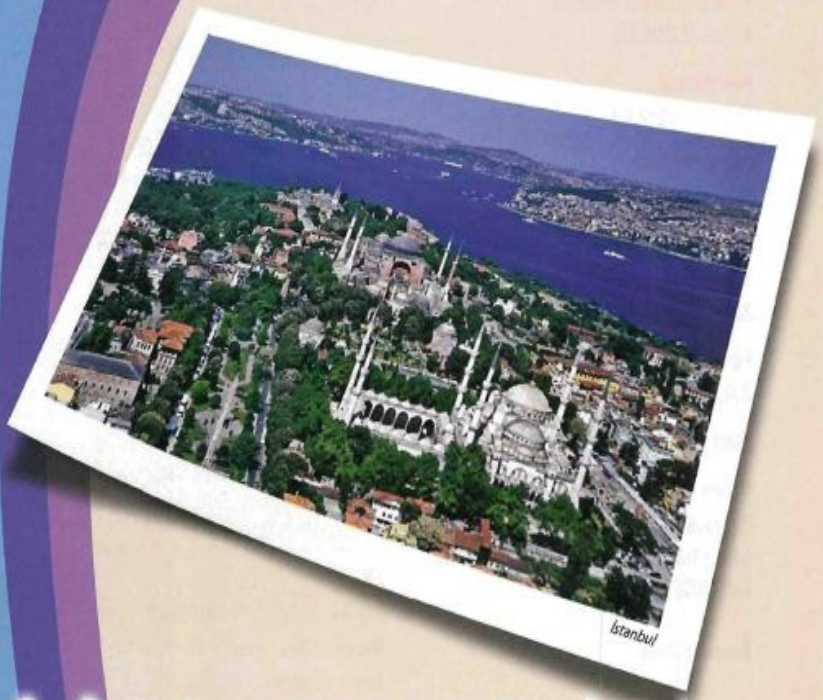

DİLSET YAYINLARI
www.dilset.com

YENİ ÖĞRENENLER İÇİN

İÇİNDEKİLER

		OKUMA-ANLAMA	DİNLEME-ANLAMA
1	 AİLEMİ ÇOK SEVİYORUM	SAYFA 9 Affet Babacığım	SAYFA 10 Gerçek Kardeşlik
2	 MESLEK SEÇİMİ ÖNEMLİDİR	SAYFA 15 Bir Şey Olmak	SAYFA 16 Akıllı Çiftçi
3	 TURİZM	SAYFA 21 Turizm Cenneti Türkiye	SAYFA 22 Kız Kulesi
4	 HAYVANLARIN SICAK DOSTLUĞU	SAYFA 27 Van Kedisi	SAYFA 28 Örnek Davranış
5	 NE YEMEK İSTERSİNİZ?	SAYFA 33 Çikolata	SAYFA 34 Ciğer Yahnisi
6	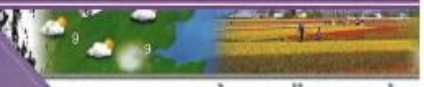 HER MEVSİM GÜZELDİR	SAYFA 39 Mevsimler	SAYFA 40 Sonbahar
7	 HER MİLLETİN KENDİNE ÖZGÜ DEĞERLERİ VARDIR	SAYFA 45 Dünyayı Kucaklayan Sevgi Seli: Mevlânâ	SAYFA 46 Yunus Diye Bir Çocuk
8	 HASTA OLMAK	SAYFA 51 Şişmanlığın Tedavisi	SAYFA 52 Ücret

KONUŞMA
SAYFA 11
Aileyle ilgili konuşma etkinlikleri
SAYFA 16
Mesleklerle ilgili konuşma etkinlikleri
SAYFA 22
Turizmle ilgili konuşma etkinlikleri
SAYFA 28
Hayvanlarla ilgili konuşma etkinlikleri
SAYFA 34
Yemeklerle ilgili konuşma etkinlikleri
SAYFA 41
Mevsimlerle ilgili konuşma etkinlikleri
SAYFA 47
Milletlerle ilgili konuşma etkinlikleri
SAYFA 52
Hastalıklarla ilgili konuşma etkinlikleri
YAZMA
SAYFA 11
Aileyle ilgili yazma etkinlikleri
SAYFA 17
Mesleklerle ilgili yazma etkinlikleri
SAYFA 23
Turizmle ilgili yazma etkinlikleri
SAYFA 29
Hayvanlarla ilgili yazma etkinlikleri
SAYFA 35
Yemeklerle ilgili yazma etkinlikleri
SAYFA 41
Mevsimlerle ilgili yazma etkinlikleri
SAYFA 47
Milletlerle ilgili yazma etkinlikleri
SAYFA 53
Hastalıklarla ilgili yazma etkinlikleri
DEYİM
SAYFA 11
Evlat edinmek
Kol kanat olmak
SAYFA 17
Püf noktası
Çizmeyi aşmak
SAYFA 23
Seyahat etmek
Konuk etmek
SAYFA 29
Kedi gibi dört ayağının üzerine düşmek
Dananın kuyruğu kopmak
SAYFA 35
Bir eli yağda bir eli balda
Tadına varmak
SAYFA 42
Havanın gözü yaşlı olmak
Buz kesilmek
SAYFA 47
Sözünün eri olmak
Misafir ağırlamak
SAYFA 53
Derdine derman olmak
Hastane kapılarında kalmak
DİL BİLGİSİ
SAYFA 12
Büyük Ünlü Uyumu
Ünsüz Yumuşaması
Ses Düşmesi
Kaynaştırma Harfi
SAYFA 17
İyelik Eki
Çokluk Eki
SAYFA 24
Şimdiki Zaman
SAYFA 29
Geniş Zaman
SAYFA 36
İsmin Halleri
SAYFA 42
Ek Fiil
SAYFA 48
Yeterlik Fiili
SAYFA 53
Görülen Geçmiş Zaman
Duyulan Geçmiş Zaman

OKUMA-ANLAMA
DİNLEME-ANLAMA
9
DÖRT TEKERLEK ÜSTÜNDE YİRMİNCİ YÜZYIL
SAYFA 57
Dört Tekerlek Üstünde Yirminci Yüzyıl
SAYFA 58
Dolmuş
10
BOŞ VAKİT YOKTUR
SAYFA 63
Origami Ebru Sanatı
SAYFA 64
Boş Zamanlarınızda Spor Yapın
11
MEYVE YEMEYİ SEVER MİSİNİZ?
SAYFA 69
Fındık
SAYFA 70
Padişah ile İhtiyar
12
ÜNLÜ OLMAK İSTER MİSİNİZ?
SAYFA 75
Nasrettin Hoca
SAYFA 76
Mimar Sinan
13
BAYRAMLARIN GÜZEL YÜZÜ
SAYFA 81
Anneler Günü
SAYFA 82
Bayramlardaki Gerçek Mutluluk
14
OYUN VE SPOR
SAYFA 87
Spor Yapıyoruz
SAYFA 88
Maç Daksan Dakika Dostluk Ebedi
15
HAYAL DÜNYASI
SAYFA 93
Karagöz ile Hacivat
SAYFA 94
Keloğlan
16
BİREY VE TOPLUM
SAYFA 99
Toplumun On Şartı
SAYFA 100
Çocukların Öğrettiği

KONUŞMA	YAZMA	DEYİM	DİL BİLGİSİ
SAYFA 58 Ulaşım araçlarıyla ilgili konuşma etkinlikleri	SAYFA 59 Ulaşım araçlarıyla ilgili yazma etkinlikleri	SAYFA 60 Yolcu etmek Yaya kalmak	SAYFA 60 İsim Tamlamaları
SAYFA 65 Boş zamanlarla ilgili konuşma etkinlikleri	SAYFA 65 Boş zamanlarla ilgili yazma etkinlikleri	SAYFA 66 Vaktini boşa harcamak Canı sıkılmak	SAYFA 66 Gelecek Zaman
SAYFA 71 Meyve ve sebzelerle ilgili konuşma etkinlikleri	SAYFA 71 Meyve ve sebzelerle ilgili yazma etkinlikleri	SAYFA 71 Kabak tadı vermek Tadına bakmak	SAYFA 72 Emir Kipi Eşitlik Hâli
SAYFA 77 Ünlülerle ilgili konuşma etkinlikleri	SAYFA 77 Ünlülerle ilgili yazma etkinlikleri	SAYFA 77 Ün salmak El üstünde tutmak	SAYFA 78 Gereklilik Kipi
SAYFA 83 Bayramlarla ilgili konuşma etkinlikleri	SAYFA 83 Bayramlarla ilgili yazma etkinlikleri	SAYFA 84 Bayram etmek Ağzı kulaklarına varmak	SAYFA 84 Sıfatlarda Pekiştirme Kesir Sayı Sıfatları Sıra Sayı Sıfatları Sıfatlarda Küçültme
SAYFA 89 Sporla ilgili konuşma etkinlikleri	SAYFA 89 Sporla ilgili yazma etkinlikleri	SAYFA 90 Yıldızı parlamak Gözüne girmek	SAYFA 90 Ettirgen Fiil
SAYFA 95 Hayallerle ilgili konuşma etkinlikleri	SAYFA 95 Hayallerle ilgili yazma etkinlikleri	SAYFA 96 Heyecan vermek Düş kurmak	SAYFA 96 Dilek-Şart Kipi İşteş Fiiller İsimlerde Küçültme
SAYFA 101 Toplum hayatıyla ilgili konuşma etkinlikleri	SAYFA 101 Toplum hayatıyla ilgili yazma etkinlikleri	SAYFA 102 Hoşgörü sahibi Aile hayatı	SAYFA 102 Etken Fiiller Edilgen Fiiller Dönüşlü Fiiller Dönüşlülük Zamiri "Kendi"

Ek 6. Gökkuşağı Türkçe Öğretim Seti Türk Dil Bilgisi 1, 2

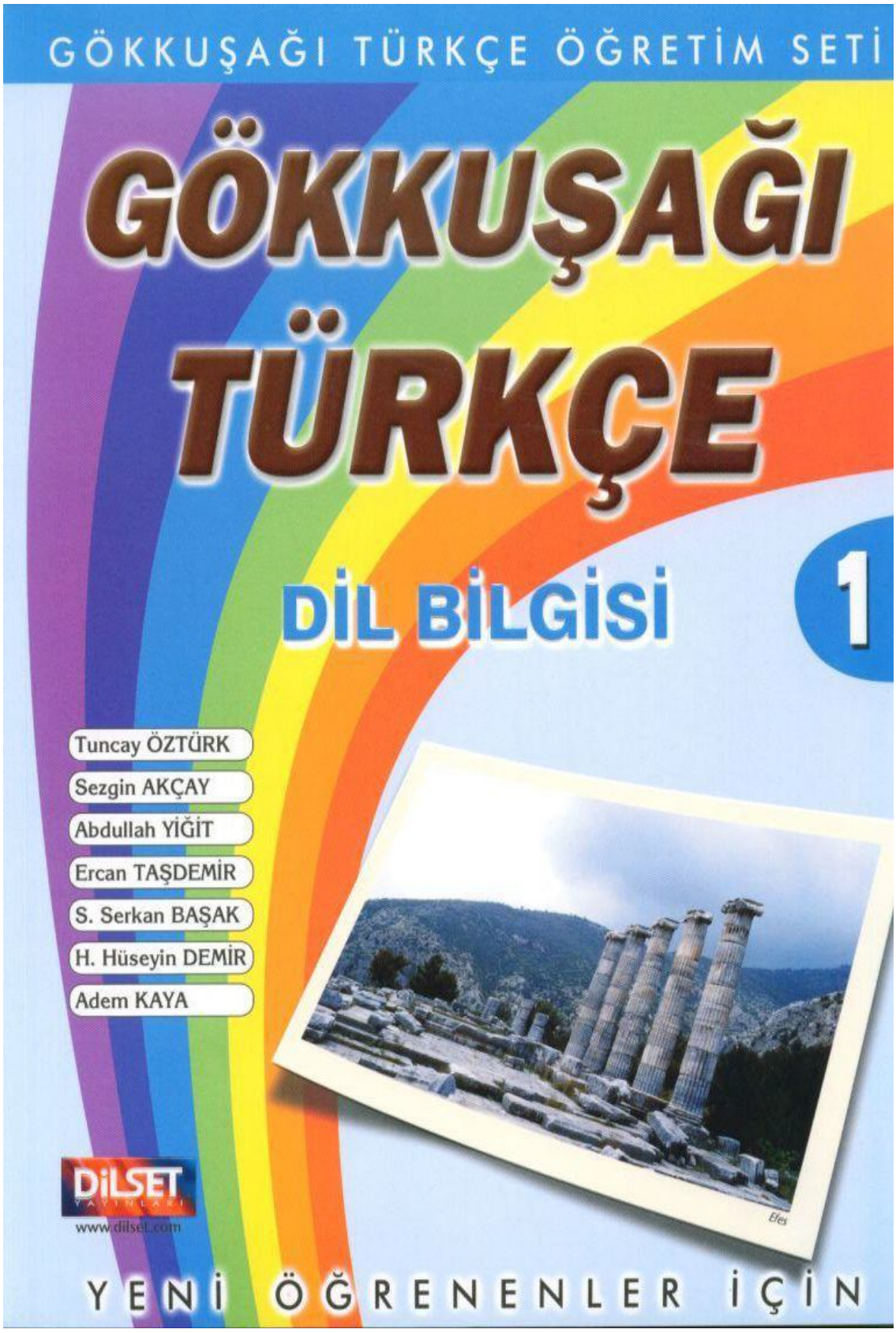

İÇİNDEKİLER

1 ALFABE 6
ÜNLÜ UYUMU 7
ŞAHIS ZAMİRLERİ 9
İYELİK EKLERİ 11

2 ŞİMDİKİ ZAMAN 14
ŞAHIS EKLERİ 16
OLUMSUZLUK EKİ 17
SORU EKİ 17

3 İŞARET ZAMİRLERİ 20
SORU ZAMİRLERİ 24
İSİMLERDE OLUMSUZLUK 26
ÇOĞUL EKİ 28
EMİR KİPİ 29

4 GENİŞ ZAMAN 32
ÜNSÜZ YUMUŞAMASI 36

5 SIRA SAYI SIFATLARI 38
ÜLEŞTİRME SAYI SIFATLARI 41
KESİR SAYI SIFATLARI 42
İSMİN YALIN HÂLİ 42
İSMİN BULUNMA HÂLİ 43

6 EK FİİLİN GENİŞ ZAMANI 48
YETERLİK FİİLİ 52

7 GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMAN 56
İSİM TAMLAMALARI 59

8 SORU SIFATLARI 64
ÜNSÜZ UYUMU 66
İLGİ ZAMİRİ "ki" 67

9
İSMİN YÖNELME HÂLİ 70
İSMİN AYRILMA HÂLİ 72
SES DÜŞMESİ 74

10
İSMİN BELİRTME HÂLİ 76
PEKİŞTİRME SIFATLARI 79
SIFATLARDA DERECELENDİRME ... 81

11
GELECEK ZAMAN 84
İSMİN VASITA HÂLİ 89
İSMİN İLGİ HÂLİ 90
İSMİN EŞİTLİK HÂLİ ... 91

12
İSTEK KİPİ 92
DİLEK-ŞART KİPİ 96

13
EK FİİLİN GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMANI 98
EK FİİLİN DUYULAN GEÇMİŞ ZAMANI 99
EK FİİLİN ŞART KİPİ 101

14
DUYULAN GEÇMİŞ ZAMAN 104

15
GEREKLİLİK KİPİ .. 108

16
ETKEN FİİLLER 112
EDİLGEN FİİLLER ... 114
İŞTEŞ FİİLLER 116

GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ

GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE

DİL BİLGİSİ 2

Tuncay ÖZTÜRK
Sezgin AKÇAY
Abdullah YİĞİT
Ercan TAŞDEMİR
S. Serkan BAŞAK
H. Hüseyin DEMİR
Adem KAYA

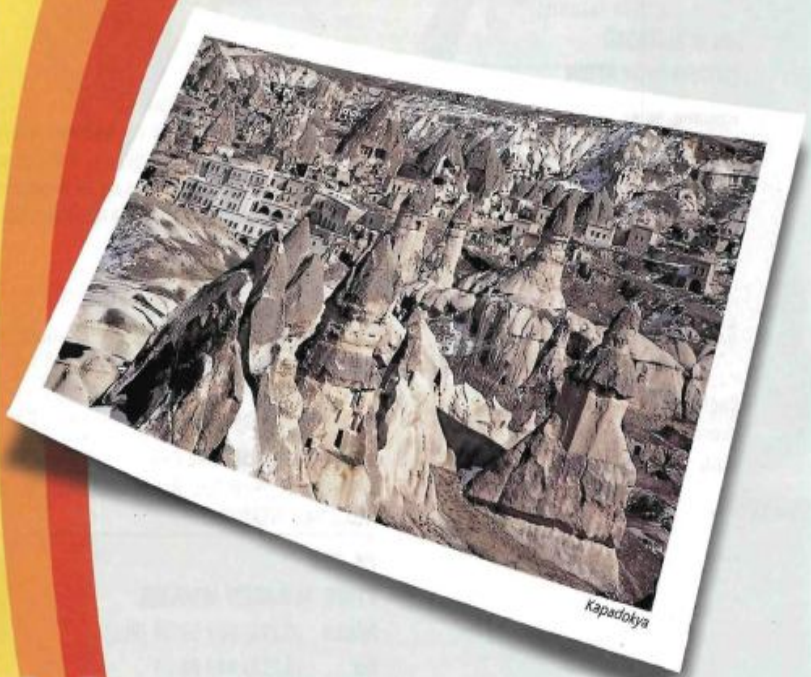

DİLSET YAYINLARI
www.dilset.com

YENİ ÖĞRENENLER İÇİN

11
EDATLAR 74
BAĞLAÇLAR 77

12
RİVAYET BİRLEŞİK ZAMANI-1 81
ŞİMDİKİ ZAMANIN RİVAYETİ 81
GELECEK ZAMANIN RİVAYETİ 84
GENİŞ ZAMANIN RİVAYETİ 87

13
RİVAYET BİRLEŞİK ZAMANI-2 91
GEREKLİLİK KİPİNİN RİVAYETİ 91
DİLEK ŞART KİPİNİN RİVAYETİ 94

14
ŞART BİRLEŞİK ZAMANI 97
ŞİMDİKİ ZAMANIN ŞARTI 97
GENİŞ ZAMANIN ŞARTI 99
GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMANIN ŞARTI 101
DUYULAN GEÇMİŞ ZAMANIN ŞARTI 104
GELECEK ZAMANIN ŞARTI 107

15
AKTARMA CÜMLELERİ 110
DÜZ AKTARMA CÜMLELERİ 111
EMİR AKTARMA CÜMLELERİ 112
SORU AKTARMA CÜMLELERİ 112

16
YAPIM EKLERİ 119
İSİMDEN İSİM YAPAN EKLER 119
İSİMDEN FİİL YAPAN EKLER 121
FİİLDEN İSİM YAPAN EKLER 123
FİİLDEN FİİL YAPAN EKLER 125

Ek 7. Türkçe Okuyorum 1, 2

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm – METİNLER

1- Nerelerde Alışveriş Yapıyoruz 4
2- Kiralık Ev 6
3- Mutlu 8
4- Pahalı Elbise 10
5- Marcus Tıraş Oluyor 12
6- Marianna Takside 14
7- Sohbet 16
8- Yıldız Ailesi Alışverişte 18
9- İstanbul'da Hava Nasıl? 20
10- Herkes Bir Şey İstiyor 22
11- Vapur 24
12- Ben Stefanie 26
13- Antonio'nun Partisi 28
14- Bizim Bir Günümüz 30
15- Bir Film 32
16- Ayşe'den Mektup 34
17- Sağlıklı Olmak 36
18- Kumkapı 38
19- Rüya 40
20- Telefon Sohbeti 42
21- Dil Öğrenmenin Püf Noktaları 44
22- Kahve 46
23- Tamir 48
24- Bayram 50
25- Pazarda 52
26- Üniversite Yemekhanesinde 54

İkinci Bölüm – SÖZCÜKLER 56

Üçüncü Bölüm – CEVAP ANAHTARI 62

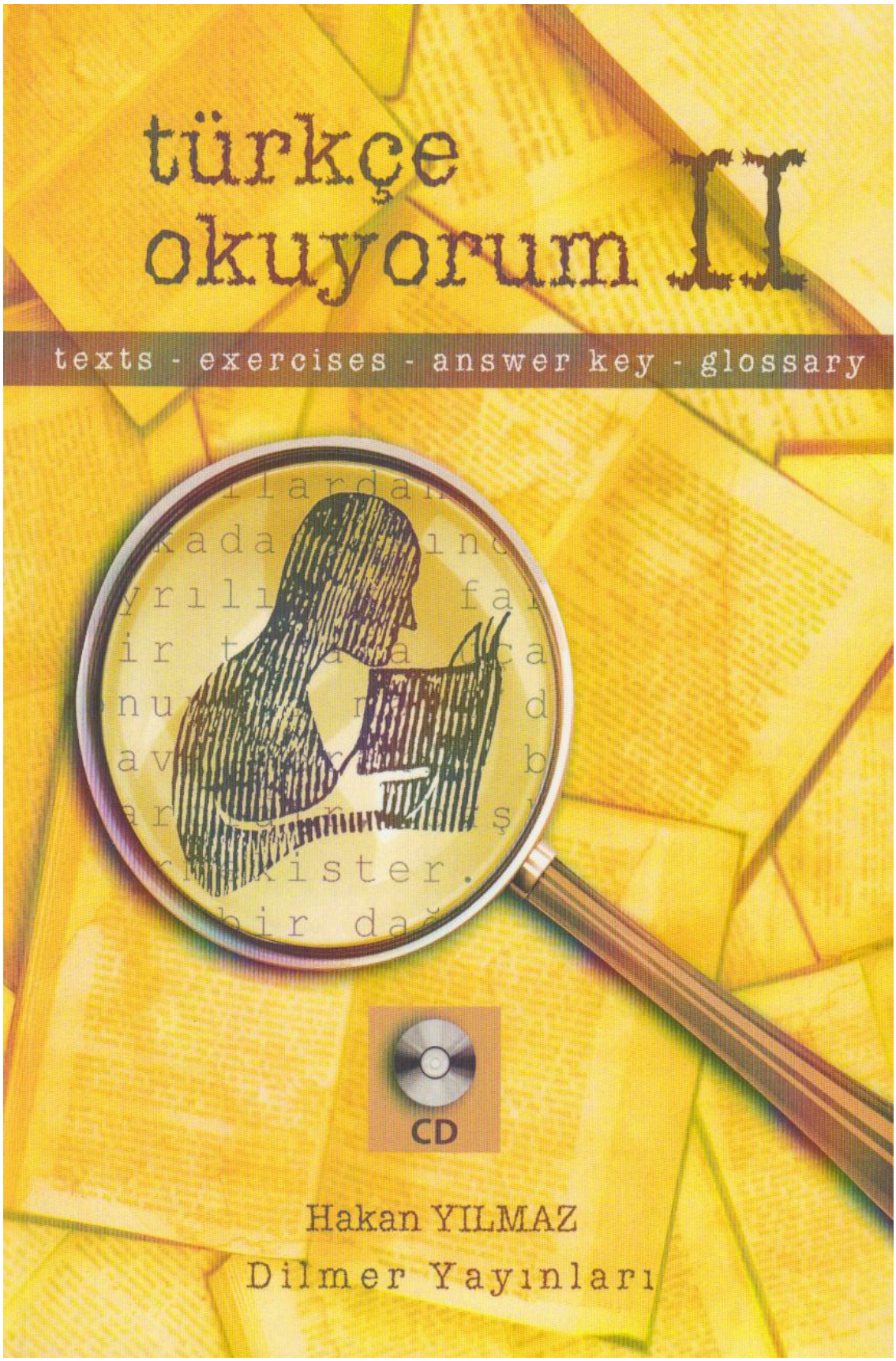
türkçe
okuyorum II
texts - exercises - answer key - glossary
CD
Hakan YILMAZ
Dilmer Yayınları

İÇİNDEKİLER

1- Hollanda'dan Arkadaşlarım Geldi 5
2- Lokantada 8
3- Kuaförde 11
4- Pazarda Alışveriş 14
5- Çocuklarımız Ne Olacak? 17
6- Ali Doktora Gitti 21
7- Ev Temizliği 25
8- Sezai Trafikte 29
9- Dört arkadaş 32
10-Telefonda 36
11-Türkiye'de Geziyoruz 39
12-Sarı 43
13-Semt Pazarında 46
14-Hayvanat Bahçesinde 49
15-Taksi Şoförlüğü 53
16-Tatile Gidiyoruz 56
17-Mavi'nin Yolculuğu 60
18-Kafede Buluşma 63
19-Günlük Hayattan Kesitler 66
20- Neden Yemek Yeriz? 69
21- Sözlük 72
22- Cevaplar 94

Ek 8. Türkçe Öğreniyoruz 1, 2, 3, 4

İÇİNDEKİLER

1. Ders:	**Tanışma**	8-9
	Türkçe Kursunda	
Dilbilgisi:	Eylem çekimi: şimdiki zaman	
	Ad durumu ekleri:	
	-e(-a)	
	-de (-da)	
	-den(-dan)	
	Ünlü uyumu: i,ö,ü a,ı,o,u	
2. Ders:	**İstasyonda**	20-33
	Bilet Gişesinde	
	Erksin Hanım ve Esen Hanım Pazarda	
Dilbilgisi:	Ekeylem: -dir (-dür, -dır, -dur)	
	Çoğul eki: -ler (-lar)	
	Soru eki: -mı (-mi, -mu, -mü)	
	Emir kipi: gel, gelme, al, alma	
	Ünsüz benzeşmesi: ç,f,h,k,t,p,s,ş sesleri.	
3. Ders:	**Barış Bey**	34-41
	Saat Kaç?	
	Kasapta	
4. Ders:	**Trende**	42-53
	İstanbul-Ankara Treni	
Dilbilgisi:	ile bağlacı: -le (-yle), -la(-yla)	
	Ad durum ekleri:	
	1. Tamlayan durumu: -in, (-ın, -ün, un)	
	2. Belirtme durumu: -i(-ı, -u, -ü)	
5. Ders:	**Karşılama**	54-67
	Yolculuk Sonrası	
Dilbilgisi:	İyelik ekleri: -im, -in, -i, -imiz, -iniz, -leri	
	-di'li geçmiş zaman: geldim, buldum, gördüm.	

6. Ders:	**Kahvaltı**	68-79
	Süpermarkette	
Dilbilgisi:	Belirtisiz ad tamlaması: İlkokul öğretmeni, Ankara ekspresi	
	Belirtili ad tamlaması: öğretmen**in** paltosu, öğrenci**nin** çantası	
	Gelecek zaman: geleceğim, gideceğim, uyuyacağım, alacağım.	
7. Ders:	**Mektup**	80-85
	Kartpostal	
	Gülsevil doktorda	
	Şarkı:	
8. Ders:	**Esen Hanımın Bir günü**	86-99
	İş Saati	
Dilbilgisi:	Ad durum ekleri: ev, evi, eve, evden, evin.	
	Kişi zamirleri: ben, sen, o, biz, siz, onlar.	
	Soru zamirleri: kim, kimler, ne, neler.	
	İşaret zamirleri: bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar	
9. Ders:	**Fakültede**	100-112
	Fakülteye Kayıt Dilekçesi	
	Henrike yol soruyor	
Dilbilgisi:	1. -lı, (-li, -lu, -lü) eki	
	2. -lik, (-lık, -lük, -luk) eki	
	İstek kipi: -a (-e)	
10. Ders:	**Bir Ziyaret**	114-125
	Monika'nın Evi	
Dilbilgisi:	1. hem ..... hem bağlacı	
	2. ne ..... ne bağlacı	
	Geniş zaman:	
	-r	
	-ar (-er)	
	-ır (-ir, -ur, -ür)	
	giderim, çalışırım, görürüm, bilirim.	

11. Ders:	**Postanede** **Anneler günü**	126-139
Dilbilgisi:	1. -ip (-ıp, -üp, -up) ulacı 2. -meden(-madan) ulacı	
12. Ders:	**Hikâye: Cahit Külebi** **Atasözleri** **Deyimler**	140-141
13. Ders:	**Bankada**	142-153
Dilbilgisi:	1. Ettirgen eylem yapan ekler: -t, -dir, -ir -t: Uyuttum, aratıyorum, imzalatacağım, okutuyor. -dır (-dir, -dur, -dür), -tır (-tur, -tür, -tir) diktireceğim, çizdireceğim, ölçtürdüm, yazdırıyor. -ir (-ır, -ür, -ur) yatırdın mı?, düşürdüm, pişirdim, kaçırdım.	
14. Ders:	**Turizm Bürosunda** **Monika Bodrum'a gidiyor.**	154-165
Dilbilgisi:	1. kadar ilgeci: — Ne kadar paran var? — Yüz lira kadar. 2. e kadar: Adana'ya kadar, Kıbrıs'a kadar, İskenderun'a kadar.	

TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ 2

Türkisch aktiv

İÇİNDEKİLER

Sayfa

1. Ders : Otelde 6-18
Resepsiyonda

Dilbilgisi: Ulaç: -arak (-erek) Ali etrafına bak**arak** yürüyor.
Sıfat eki: -lı (-li, -lu, -lü) banyo**lu** oda
Olumsuz sıfat eki: -sız (-siz, -suz, -süz) banyo**suz** oda

2. Ders : Lokantada 20-31
Dönercide

Dilbilgisi: -dan beri (-den beri) Dün**den beri** kar yağıyor.
-dır (-dir, -dur, -dür) İki gün**dür** yağmur yağıyor.
Pekiştirme sıfatları: p : kırmızı, kıpkırmızı
m: beyaz, bembeyaz
s : mavi, masmavi
r : temiz, tertemiz

3. Ders Giyim Mağazasında 32-43
Cengiz Bey Elbise Alıyor
Köylü ve Denizci
Dilbilgisi: Dilek-şart kipi: -sa (-se) Param ol**sa** gemi alırdım.

4. Ders : İş Dönüşü 44-55
Öğrenci ve Bakkal

Dilbilgisi: Belirsiz geçmiş zaman: -mış (-miş, -muş, -müş) Dün gece çok ders çalış**mış**.

5. Ders : Piknikte 56-67
Otobüs Durağında

Dilbilgisi: Yeterlik eylemi: -a (-e) bilmek; Bu paketi kaldır**abil**irim.

6. Ders : **Doktorda** 68-78
Kışın Nelere Dikkat Etmeliyiz?

Dilbilgisi: Gereklik kipi: -malı (-meli) Sigarayı bırak**malı**sın.
-ma (-me) Sigarayı bırak**ma**n lazım.
-mak (-mek) Çok çalış**mak** gerek.
-ken ulacı : Kahvaltı yapar**ken** gazete okurum.

7. Ders : **Dişçide** 80-85
Erksin Hanımın Dişi Çekiliyor

Dilbilgisi: Edilgen eylem: -l (-ıl, -il, -ul, -ül) Kapı **açıl**dı.
-n (-ın, -in, -un, -ün) Gemi gör**ün**dü.

Küçültme Sıfatları: -ca (-ce, -ça, -çe) küçük**çe**
-cık (-cik, -cuk, -cük) küçü**cük**
-cık, -cağız: anne**ciğim**, kadın**cağız**

8. Ders : **Kitapçıda** 90-101
Bilgin ile Kayıkçı

Dilbilgisi: -an (-en) gel**en** adam, okun**an** kitap
-acak (-ecek) okun**acak** kitap, kal**acak** uçak
-dık (-dik, -duk, -dük) oku**duğ**um kitap

9. Ders : **Üniversitede Hipnotizma** 102-111
Şiir: İstanbul Türküsü
Şiir: Besbelli
Şiir: Kır Şarkısı

Dilbilgisi: -dığı zaman : Dün akşam odaya gir**diğim zaman** sen uyuyordun.
- dığımda : Dün gel**diğimde** sen yoktun.
- dığı için : Akşam eve geç git**tiğim için** annem kızdı.
Sıra sayı sıfatları: -ncı (-nci, -ıncı, -inci, -uncu, -üncü)
Ahmet bu yıl yarışlarda bir**inci** geldi.

10. Ders : **Memur Hayatı** 112-123
Hocanın Paltosu

Dilbilgisi: -ınca, -ince: Adam bayıl**ınca** hemen cüzdanını al.

11. Ders : Berna Hanım Tiyatroya Gidiyor 124-135
Bugün Nereye Gidelim?

Dilbilgisi: Dönüşlü Eylem: -n (-ın, -in, -un, -ün)
Lütfi Bey banyoda yıkandı.
-la (-le): Erol Bey çok yaşlandı.

12. Ders : Benzincide 136-145
Kamyonla Araba Çarpıştı

Dilbilgisi: İşteş eylem: -ş, (-ış, -iş, -uş, -üş)
Hamza Beyle İsmail Bey selamlaştılar.
Ortaç: **-dikten sonra:** Cumhurbaşkanı geldikten sonra tören başlayacak.

13. Ders : Usta Şoför 146-155
İklim Dengesi

Dilbilgisi: Ulaç: -a (-e) Çocuklar koşa koşa arabaya gittiler.
-alı (-eli) Esen Hanım yaz geldi geleli tatile çıkmadı.

Ortaç: -ır (-ir, -ur, -ür), -ar (er)
Çocuklar uyanır uyanmaz hemen arabaya koştular.
Arabaya benzin koyar koymaz hemen çalıştı.

-mış (-miş, -muş, -müş) pişmek + yemek: pişmiş yemek
Berna Hanım pişmiş yemekleri masaya getirdi.

14. Ders : Uludağ'da 156-165
İlk Heyecan

Dilbilgisi: Eylem çekimleri: Şimdiki zaman, Geniş zaman, Belirli geçmiş zaman, Belirsiz geçmiş zaman, Gelecek zaman.
Dilek, İstek, Gereklik, Emir.

TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ 3

Türkisch aktiv

İÇİNDEKİLER

1. Ders : **Tatil Programı** 7-21
Mavi Yolculuk
Kekova

Dilbilgisi : **Bileşik eylem zamanları:**
Şimdiki zamanın hikâyesi: Esen Hanım hayranlıkla manzarayı seyre**diyordu.**
Geniş zamanın hikâyesi: Vakit olsa, sana mutlaka gel**irdim.**
Gelecek zamanın hikâyesi: Rüzgâr çıkmasaydı, kaptan hızlı git**meyecekti.**
Belirsiz geçmiş zamanın hikâyesi: Vakit öğle **olmuştu**, Tekin Bey hâlâ uyuyordu.
Belirli geçmiş zamanın hikâyesi: Dün sana gel**diydim**, sen evde yoktun.
Dilek-şart kipinin hikâyesi: Akşam, yemeği az **yeseydim.**
İstek kipinin hikâyesi: Tekin Bey biraz daha uyü**yaydı.**
Gereklilik kipinin hikâyesi: Bugün çok balık tut**malıydım.**

2.Ders : **Noel Baba'nın Kentine Hareket** 22-33
Antik Tiyatroda
Noel Baba Kilisesinde

Dilbilgisi : **Bileşim eylem zamanları:**
Şimdiki zamanın rivayeti: Kıyıya botla gitmekten korku**yorlarmış.**
Geniş zamanın rivayeti: Bu sahile her sabah yaşlı bir adam gel**irmiş.**
Gelecek zamanın rivayeti: Marmaris Festivali beş haziranda başla**yacakmış.**
Belirsiz geçmiş zamanın rivayeti: Kemal Bey dün akşam güya bize gel**mişmiş**, biz evde yokmuşuz.
Şiir: Anlatamıyorum

3. Ders : **Sönmeyen Ateş** 34-45
Olaylar ve Görüşler

Dilbilgisi : **Bileşik eylem zamanları:**
Şimdi zamanın şartı: İyi yüzme bil**iliyorsanız**, biraz uzaklara açılalım.
Geniş zamanın şartı: Tekin Bey de gel**irse**, memnun oluruz.
Gelecek zamanın şartı: Marmaris'e git**meyecekseniz**, Bodrum'a gidelim.
Belirli geçmiş zamanın şartı: Emin Bey size gel**diyse**, bize de uğrasın.
Belirsiz geçmiş zamanın şartı: Çocuklar uyan**mışsa**, artık kahvaltımızı yapalım.

4. Ders	:	**Marmaris'te** **Tatil Cenneti Marmaris** **Denizin Ortasında 30.000 Nüfuslu Şehir** Şiir: Eller	46-59
Dilbilgisi	:	**Belirteçler** -in, -leyin: kışın, sabah**leyin**, akşam**leyin** -ca (-ce, -ça, -çe): yavaş**ça**, sessiz**ce**, hızlı**ca** -cık (-cik, -cuk, -cük): biraz**cık**, azı**cık** Eylemden yapılan belirteçler: Karşıki sahile **yüze yüze** gittik. İkilemelerden yapılan belirteçler: Ulrike **mışıl mışıl** uyuyordu. **Belirteç çeşitleri:** 1. Zaman Belirteçleri: dün, bugün, yarın 2. Yer, Yön Belirteçleri: aşağı, yukarı, içeri, dışarı 3. Azlık, Çokluk Belirteçleri: az, çok, eksik, fazla, biraz 4. Durum Belirteçleri: doğru, temiz, şöyle 5. Soru Belirteçleri: ne, nasıl, niçin nice	
5. Ders	:	**Pazarlık** **Bakırcılar Çarşısında**	60-69
Dilbilgisi	:	Geçişli eylemler: almak, görmek, sormak vs. Nesne a. Belirtisiz nesne: Satıcı **para** aldı. b. Belirtili nesne: Ali **kitabı** okudu. Geçişsiz eylemler: gitmek, ağlamak, gülmek vs. **Al Kendin Oku Bakalım** Şiir: Desem ki	
6. Ders	:	**Göz Doktorunda** **Sağırın Hasta Ziyareti** **Televizyonun Zararlı Işınları ve Göz**	70-79
Dilbilgisi	:	Tezlik eylemi: -ı (-i, -u, -ü) vermek Kitap okuyordum, gözlerim birden karar**ıverdi.**	
7. Ders	:	**Bir Gazete Haberi** **Kadınlar Erkeklerden Daha Çok Yaşıyor** **Sen De Haklısın** Şiir: Cımbızlı Şiir	80-93
Dilbilgisi	:	Yardımcı eylemler: etmek, olmak, kılmak Berna Hanım çok yorulduğundan söz **etti.** Emin Bey altı yıl okuduktan sonra doktor **oldu.** Erkenden sabah namazını **kıldı.**	

8. Ders : **Mevlâna** 94-105
Mevlâna'nın Felsefesi
İstekler Bir Diller Ayrı
Deveci ile Filozof

Dilbilgisi : **Sürerlik eylemleri:**
-a (-e) durmak, kalmak: Sen müzeye kadar gide**dur**, ben hemen geliyorum.
-p (-ıp, -ip, up, -üp) durmak, kalmak:
Bir yabancı devamlı fotoğraf çeki**p duruyordu**.
Semazenlerin dansına yabancılar şaşırı**p kaldılar**.
Şiir: İlahi

9. Ders : **Savaş ve Ölüm Düzeni** 106-113
Yaşama Saygı

Dibilgisi : **Addan eylem yapan ekler:**
-la (-le) : **sula**mak, yol**la**mak, göz**le**mek
-lan (-len) : ses**len**mek, borç**lan**mak, ev**len**mek
-al (-el), -l : az**al**mak, düz**el**mek, kısa**l**mak
-a (-e) : yaş**a**mak, kan**a**mak, boş**a**mak
-ar (-er) : yaş**ar**mak, mor**ar**mak, sar**ar**mak
-laş (-leş) : yerleş**mek**, güzelleş**mek**, güçleş**mek**
-sa (-se) : su**sa**mak, umur**sa**mak, önem**se**mek
-msa (-mse) : kötü**msemek**, azı**msa**mak, beni**msemek**

10. Ders : **İstanbul'da Dostluk Görüşmesi** 114-123
Gençliğin Eğitimi ve Dünya Barışı
İyi İnsanlara Olan İhtiyaç

Dilbilgisi : **Eylemden ad yapan ekler:**
-m (-ım, -im, -um, -üm): sa**yım**, doğ**um**, çöz**üm**
-ı (-i, -u, -ü): say**ı**, diz**i**, sor**u**
-gı (-gi, -gu, -gü): çal**gı**, bil**gi**, gör**gü**
-gın (-gin, -gun, -gün): kız**gın**, yor**gun**, üz**gün**
Şiir: Karda Ayak İzleri Var

11. Ders : **Nevşehir'de** 124-135
Nevşehir'in Sekiz Kat Altından

Dilbilgisi : Meslek adları yapan ek: -cı (-ci, -cu, -cü): boyacı, oduncu, gözcü
-lık (-lik, -luk, -lük) ekinin çeşitli kullanımları.

12. Ders : Uçandaireler 136-147

Babasını yaşlandı diye
dağ başında yalnız bıraktı.

Biz Bu Eve Taşınmadık mı?

Dilbilgisi : **Eylemden ad yapan ekler:**
-gıç (-giç, -guç, -güç): dal**gıç**, bil**giç**, başlan**gıç**
-k (-ık, -ik, -uk, -ük): ist**ek**, boz**uk**, yit**ik**
-cık (-ek): uç**ak**, tar**ak**, yat**ak**
-n (-ın, -in, -un, -ün): bas**ın**, sor**un**, tütün
-ıcı (-ici, -ucu, -ücü): satıcı, tutucu, geçici
-t (-ıt, -it, -ut, -üt): taş**ıt**, geç**it**, kon**ut**
Düşünceyi Okuyorlar
Şiir: Küçük Haberci Bulut

13. Ders : Sigara İçmeyenler Cemiyeti 148-153
"Yak Bir Tane" Demesi Kolay Ama...
Sigara Öldürebilir
Tavşanın Suyunun Suyu

14. Ders : Tömer Alanya'da 154-163
Robenson
Hayat Ne Tatlı
Şiir: Deniz Türküsü
Cennet Gemisi

TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ 4

Türkisch aktiv

Mehmet Hengirmen

engin

Yazışma Adresi : Mehmet Hengirmen
Süleyman Bey Sok. No: 17 / 11
Maltepe / ANKARA

İÇİNDEKİLER

1	Dünyanın Yedi Harikası	5
1A	Diyana (Artemis) Mabedi ve Mozoles'in Anıtı	7
1B	Meryem Ana Kilisesi	10
2	Büyük İskender	12
2A	Büyük İskender ve Diyojen	16
2B	Söyle Sevda İçinde Türkümüzü	17
3	İstanbul'da	19
3A	Topkapı Müzesinde	21
3B	Sultan Murat'la Bekri Mustafa	23
4	Dolmabahçe Sarayında	26
4A	İstanbul'u Dinliyorum	30
4B	Mevlana	32
5	Boğaziçi Vapuru	35
5A	Mimar Sinan	37
5B	Eğri Minareli Cami	39
6	Anıtkabirde	42
6A	Atatürk'ün Özellikleri	44
6B	Atatürk İçin Ne Diyorlar?	46
7	Çalışan Kadınlar	50
7A	Kreşte	53
7B	Müjde Dişisi de Geliyor	55
8	Bayramlar	56
8A	Ramazan	58
8B	İlim	61
9	Eskici	63
9A	İslamda Bilim ve Teknolojinin Değeri	67
9B	Onlar	69
10	Eş Seçimi	71
10A	Dirilmeyi Bekleyenler	73
10B	Güzel ve Dinç Kalmak İçin Neler Yapmalıyız?	76

11	Fal Merakı	79
11A	Kadınlar Niçin Erkeklerden Farklı Düşünürler?	81
11B	Fahriye Abla	84
12	Türkçe Reçete	86
12A	Dünyanın Yedili Gizemi	90
12B	Paraşüt Talimi Sırasında	94
13	Geciken Teşhis	96
13A	Ağrısız, Sızısız Ameliyat	98
13B	Kesip Biçmeden, Kan Akıtmadan Tedavi Eden Işın : Lazer	100
14	Bir Çocuk Yetişiyor	102
14A	Ahmed Yesevî	104
14B	Doğuracağına İnanıyorsun da...	108
15	Yunus'un Şiir Dünyası	110
15A	Galaksinin Merkezinde Ne Olabilir?	113
15B	Tesadüfler Zinciri	115
16	Türkçenin Gücü	117
16A	Yolcu İle Yılan	119
16B	Çıkıp Yücesine Seyran Eyledim	121
17	Mendil Altında	123
17A	Türkçenin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri	125
17B	Sessiz Gemi	129
18	Sebze Yiyiciler	131
18A	Türk Dilinin Bugünkü Durumu ve Yayılma Alanları	133
18B	Bana mı İnanacaksın Eşeğe mi?	144
19	Yayla	146
19A	Başka Gezegenlerde Hayat	147
19B	Memleket İsterim	152
20	Duha Koca-Oğlu Deli Dumrul Boyu	154
20A	Ruh Sağlığı İçin Dokuz Yol	160
20B	Doksan Dokuz Olsun	161

Ek 9. Yabancı Dilim Türkçe 1, 2, 3, 4, 5

YABANCI DİLİM TÜRKÇE

1

Hakan YILMAZ Zeki SÖZER

Dilmer Yayınları

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1

1 - Tanışma 5
2 - Selamlaşma ve Dilekler 6
3 - Alfabe 7
4 - Çokluk Eki: -ler, -lar 9
5 - Bu ne? 10
6 - Bu kim? 11
7 - Bunlar ne? Bunlar kim? 12
8 - "mi" Soru Eki 13
9 - Burası neresi? 15
10 - Burası ne? 17
11 - "Var", "Yok" 19
12 - Lokatif Eki (-da, -de, -ta, -te) 20
13 - Markette Alışveriş 23
14 - "Nerede?" 24
15 - Sıfatlar 26
16 - Sayılar 30

ÜNİTE 2

17 - Mastar Eki (-mak, -mek) ve Fiiller 32
18 - Şimdiki Zaman 38
19 - Sevgi'nin Bir Günü 48
20 - "Nerede?, Nereden?, Nereye?" Soruları 51
21 - Ad Durum Ekleri: Datif, ablatif, lokatif 52
22 - Bir Öğrenci 61
23 - İstanbul'da Bir Tanışma 62
24 - Ahmet Bey 66
25 - "-den sonra", "-den önce" 67
26 - Saatler 68
27 - "Çünkü", "Ama" 69
28 - "-mak istemek" 70
29 - "Niçin?", "Niye?", "Neden?" Soruları 72
30 - Turizm Acentası 76
31 - Emir Kipi (Sen) 79
32 - Fatma Hanım 80

ÜNİTE 3
33 - İyelik Ekleri 81
34 - İyelik Ekinin Sahiplik Fonksiyonu 88
35 - Genetif Eki 89
36 - Emir Kipi (Sen ve Siz) 93
37 - Alışverişe Gidiyoruz 94

ÜNİTE 4
38 - Geçmiş Zaman 99
39 - Pazar 105
40 - Sinema 105
41 - Saatler 109

ÜNİTE 5
42 - "ile" Bağlacı 115
43 - İmek Eylemi 120
44 - Genel Tekrar 125

ÜNİTE 6
45 - İmek Eylemi (Geçmiş Zaman) 127
46 - İş İlanı 130
47 - Bir Telefon Konuşması 130
48 - Zeynep'in Tatili 131
49 - Yusuf Bey 132
50 - Genel Tekrar 134
51 - Arkadaşlarım 136

ÜNİTE 7
52 - Akuzatif Eki 137
53 - Belirtili Ad Tamlaması 142
54 - Apartmanımızda Kimler Oturuyor? 153
55 - Dört Arkadaş 156
56 - Belirtisiz Ad Tamlaması 167
57 - Ahmet ve Ailesi 172
58 - Mektup 174

ÜNİTE 8
59 - Gelecek Zaman 175
60 - Genel Tekrar 183
61 - Michaela 187
62 - Orhan 188
63 - Genel Tekrar 189

YABANCI DİLİM TÜRKÇE

2

Hakan YILMAZ Zeki SÖZER

Dilmer Yayınları

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1 : Gelecek Zaman 5
ÜNİTE 2 : Genel Tekrar 13
ÜNİTE 3 : "bunun için" 16
ÜNİTE 4 : "mİ?" Soru Eki 20
Vücudumuz 24
ÜNİTE 5 : Soru Sözcükleri 25
Bir Alışveriş 32
İyelik Eki 33
"bütün, her, hepsi" 36
Genel Tekrar 38
ÜNİTE 6 : "hem..... , ne....." Bağlacı 39
"dE....." Bağlacı 44
"ya....." Bağlacı 45
ÜNİTE 7 : Doğrudan Anlatım 46
Futbol Maçı 49
ÜNİTE 8 : "-mEk için" Sebep Ulacı 50
ÜNİTE 9 : "-DEn daha" Karşılaştırma İlgeci 52
ÜNİTE 10: "kadar" Karşılaştırma İlgeci 54
Genel Tekrar 60
"bence, bana göre" Yapıları 61
Sinemada 62
ÜNİTE 11 : "lİ ve sİz" Addan Sıfat Yapım Ekleri 63
ÜNİTE 12 : Emir Kipi 68
İyi Dilekler 71
ÜNİTE 13 : İstek Kipi 73
ÜNİTE 14 : Yer Yön Belirteçleri 81
"Hakkında" İlgeci 86
ÜNİTE 15 : "-İlk" Ad Yapım Eki 88
Araba Kiralama Servisinde 92
Karakolda 93
Emlakçıda 94
ÜNİTE 16 : Şimdiki Zamanın Hikayesi 95
Şimdiki Zamanın Hikayesi ve "iken" Ulaç Yapısı 98
ÜNİTE 17 : İyelik Eki ve İmek Eyleminin Kullanımı 103
Çiçekçi Adnan Amca 104
Genel Tekrar 105

Annem ve Ninem 108
Boby 109
Soru Sözcükleri 110
Erkan'nın Pazar Günü 112
ÜNİTE 18 : Zincirleme Ad Tamlaması 114
Evden Önce Kafeye Gidiyorum 121
ÜNİTE 19 : "gibi" İlgeci 122
ÜNİTE 20 : "-DEn beri" İlgeci 124
Tarihler 127
"yani" 129
ÜNİTE 21 : Geniş Zaman 130
Nasreddin Hoca'nın Hindisi 143
Hayvanlar Alemi 145
İnsanlar Farklıdır 146
Nasıl Bir Sevgilisiniz? 148
Uyku 149
Genel Tekrar 152
"değil mi" İmek Eyleminin Olumsuz Soru Biçimi 154
ÜNİTE 22 : "-ki" ve "-DEki" Aitlik Yapıları 155
ÜNİTE 23 : "DİktEn sonra" ve "-mEdEn önce"Ulaçları 159
"-E kadar" İlgeci 160
Dün Ne Yaptım? 161
ÜNİTE 24 : Yeterlik Eylemi 163
İş Görüşmesi 168
Mağazada Alışveriş 169
ÜNİTE 25 : "-mEyE, -mEyİ, -mEktEn Adlaştırma Yapıları 172
Kayak Kaymaya Gittik 178
ÜNİTE 26 : Dilek Şart Kipi 181
Genel Tekrar 186
Kavga ve Barış 188
Sonra Ne oldu? 189
Gelecek Planları 190
Ada Yolculukları 191
Genel Tekrar 192
Ünlü Uyumu Dışında Kalan Kelimelerin Listesi 195

YABANCI DİLİM TÜRKÇE

3

Zeki SÖZER Hakan YILMAZ

Dilmer Yayınları

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE-1 Genel Tekrar 5

Peter 8

ÜNİTE-2 "-Dİr" zaman ulaç eki 11

Batıl İnançlar 13

ÜNİTE-3 Pekiştirme Sıfatları 14

Sevgililer Günü 18

Zeynep Hanım'ın Bir Günü 20

ÜNİTE-4 "-İp" ulaç eki 22

ÜNİTE-5 "-mEdEn" ulaç eki 23

ÜNİTE-6 "-ErEk" ulaç eki 29

ÜNİTE-7 Ettirgen Eylem 37

Ayşe Hanım ve Ailesi 40

ÜNİTE-8 "-mEk", "-mEyİ", "-mEyE", "-mEktEn" yapıları 48

Öğrencinin Günlüğü 51

Bizim Mahalle 52

ÜNİTE-9 Geniş Zamanın Şartı 55

ÜNİTE-10 İmek Eyleminin Şartı 57

ÜNİTE-11 Şimdiki Zamanın Şartı 60

ÜNİTE-12 Dilek-Şart Kipi 65

Akdeniz Foku 68

ÜNİTE-13 Yeterlik Eylemi 72
Telefon Görüşmeleri 75
Otelde 83
ÜNİTE-14 Üleştirme Sayı Sıfatları 85
ÜNİTE-15 "-mEktEn daha" ve "-DEn daha" yapıları 87
ÜNİTE-16 "-mEktEn başka" ve "-DeN başka" yapıları 88
Aile Bağları 90
ÜNİTE-17 "-En" Ortaç eki 93
ÜNİTE-18 Belirsiz Geçmiş Zaman 99
Yeni Bir İş 106
ÜNİTE-19 Gereklik Kipi 108
-mEk zorunda (olmak) 116
-mEyE mecbur (olmak) 117
ÜNİTE-20 "-ken" Ulaç eki 121
Bir Dilmer Gezisi 132
ÜNİTE-21 Edilgen Eylem 134
Alerji 144
Uçan Daireler 146
Misafirperverlik 148

YABANCI
DİLİM
TÜRKÇE
4
Zeki SÖZER
Hakan YILMAZ
Dilmer Yayınları

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE-1 Genel Tekrar 5

ÜNİTE-2 Dolaylı Anlatım (Emir Kipi için) 8

Kayak Sporu 16

ÜNİTE-3 "-En" Ortaç Eki 19

Hangi Kapı 30

ÜNİTE-4 "-Dik" Ortaç Eki 33

Bizim Apartman 42

Boğaziçi 44

ÜNİTE-5 "-EcEk" Ortaç Eki 47

Berna Hanım 55

Çevremiz ve Biz 62

ÜNİTE-6 "-DİĞİ zaman" Ulaç Eki 64

ÜNİTE-7 "-EcEĞİ zaman" Ulaç Eki 68

ÜNİTE-8 "-İncE" Ulaç Eki 73

ÜNİTE-9 "-İr / -mEz" Ulaç Eki 78

Emeklilik Yılları 82

ÜNİTE-10 "-DİĞİ için" Ulaç Eki 85

Yeni Alışveriş Yolu 89

ÜNİTE-11 "-EcEĞİ için Ulaç Eki 91

ÜNİTE-12 "-mESİ için" Ulaç Eki 95

Kazan Doğurdu 101

ÜNİTE-13 "-İncEyE kadar" ve "-EnE kadar" 103

ÜNİTE-14 "sayesinde" ve "yüzünden" 105

Kangal 108

ÜNİTE-15 "-DİğİNdEn beri" Ulaç Eki 110

ÜNİTE-16 "-Eİİ" Ulaç Eki 113

ÜNİTE-17 "-E" Ulaç Eki 115

ÜNİTE-18 "-Dik"li Dolaylı Anlatım 119

ÜNİTE-19 "-EcEk"li Dolaylı Anlatım 126

Moğolistan'a Telefon 136

Çöller 138

ÜNİTE-20 "-DİĞi halde" ve "-mESİNE rağmen" 140

Düğün Telaşı 144

Halk Doktorluğu 146

Her Şehrimiz Kültür Hazinesi 148

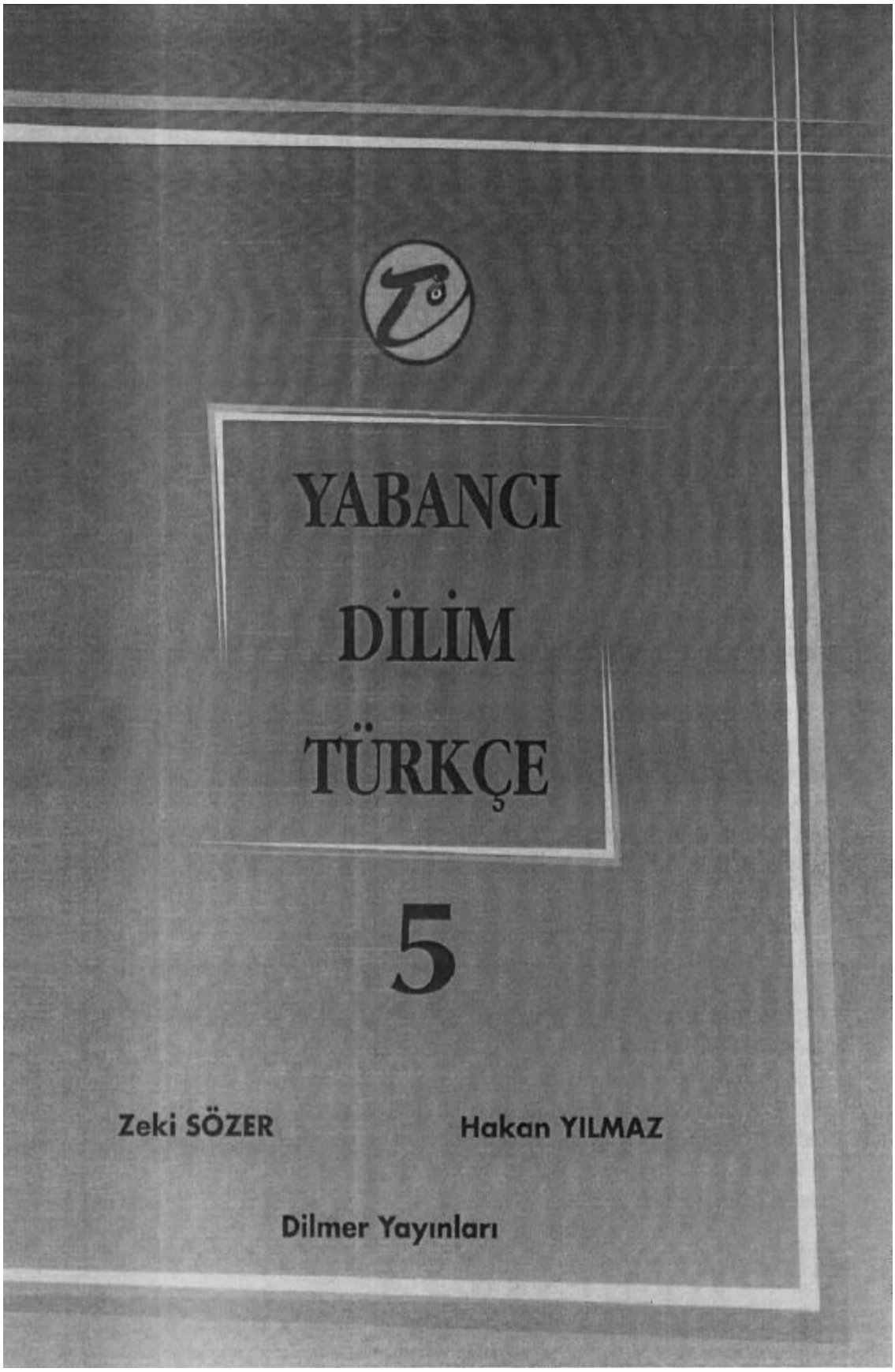
YABANCI
DİLİM
TÜRKÇE
5
Zeki SÖZER
Hakan YILMAZ
Dilmer Yayınları

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1 "Genel Tekrar" 4
ÜNİTE 2 Dönüşlü Eylem 10
ÜNİTE 3 İşteş Eylem 17
ÜNİTE 4 "-mE ile yan cümleler" 22
Nasrettin Hoca ile Timur 34
ÜNİTE 5 "-Dik ve –EcEk ile yan cümleler 36
Aile İçi Şiddet 50
ÜNİTE 6 "Şimdiki Zamanın Hikayesi" 53
Sultanlar Ve Hocalar 58
ÜNİTE 7 "Geniş Zamanın Hikayesi" 60
Büyü 70
ÜNİTE 8 "Gelecek Zamanın Hikayesi" 72
Fedakarlık 80
ÜNİTE 9 "Belirsiz Geçmiş Zamanın Hikayesi" 83
Belirli Geçmiş Zamanın Hikayesi 89
Ortaklar 94
ÜNİTE 10 "Gereklilik Kipinin Hikayesi" 96
Para Hırsı 99
Kız Kaçırma 100
ÜNİTE 11 "İken ulaç eki" 103
İlk Aşk 108
ÜNİTE 12 "Dilek-Şart Kipinin Hikayesi" 110
Sınav 112
İstek Kipinin Hikayesi 114
Deli Dumrul 118
ÜNİTE 13 "Dilek-Şart Kipi" 120
Cervantes'in Türkleri Ve Yüce Sultan 126
ÜNİTE 14 "Şimdiki Zamanın Şartı" 129
Güneş İmparatorluğunun Çocukları Hititler 132
ÜNİTE 15 "Gelecek Zamanın Şartı" 137
Kavuşmanın Günü : Şeb-i Arus 142
ÜNİTE 16 "Belirli Geçmiş Zamanın Şartı" 146
Bir Dedikodu 150
ÜNİTE 17 "Genel Tekrar" 153
Yunus Emre 156
Listeler 158

Ek 10. Elementary Turkish: A Complete Course for Beginners

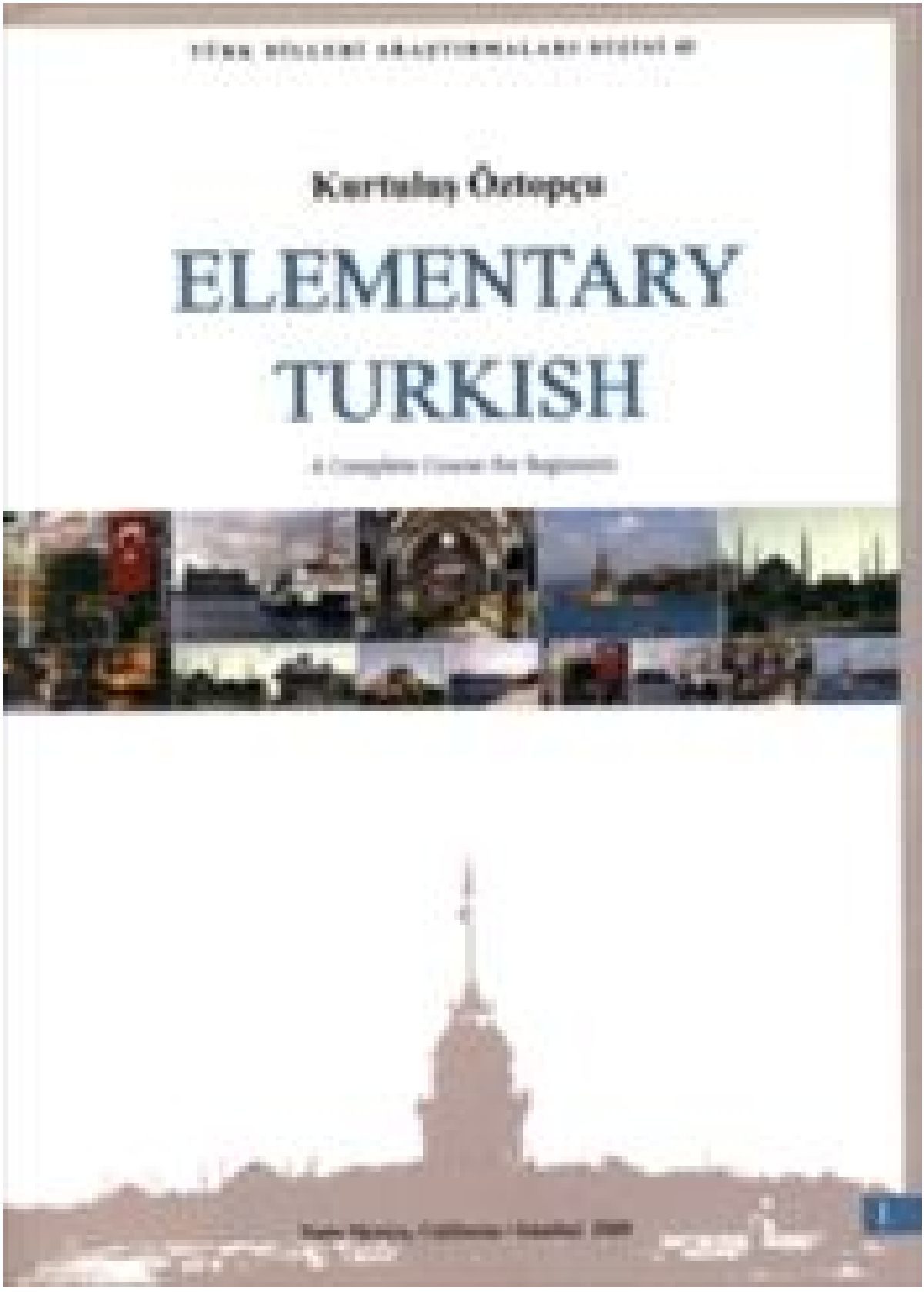

Plan of the book

TOPICS	FUNCTIONS	GRAMMAR

Unit 1: Alphabet and Pronunciation

Unit 2

• Greetings • Farewells • Naming objects in the classroom	• Greeting people • Saying goodbye • Asking about health and well-being • Thanking • Apologizing	• Vowel harmony - I • Personal pronouns • Present tense statements with the verb *to be* • Demonstratives • Negation with **değil** • Negation of the present tense verb *to be* • The conjunctions **ve**, **ile**, **ama**

Unit 3

• Introductions • Names • Greetings • Numbers • Locations	• Introducing oneself • Introducing other people • Asking for and giving personal information • Greeting people • Asking *yes / no* questions • Asking directions • Expressing location	• Vowel harmony - II • Plurals of nouns • Forming question • Question words: **ne**, **kim**, **nasıl** • *Yes / No* questions with the present tense verb *to be* • The locative case • **Nerede**, **burada**, **şurada**, **orada** • Long consonants • The derivative suffixes **+lI**, **+sIz**

Unit 4

• Nationalities • Cities and countries • Colors	• Introductions • Asking people where they are from • Expressing possession • Asking for and giving personal information	• The derivative suffix **+lI** • Consonant alternations: **-p**, **-ç**, **-t**, **-k** in final position • The genitive case • The interrogative pronoun: **kimin** • Possessive suffixes • The particle **dA** • *Or* questions with the verb *to be* • The infinitive

Unit 5: Review of Units 1-4

Unit 6

• Activities • Education • Addresses • Occupations	• Asking about activities • Describing activities • Asking for and giving personal information • Exchanging addresses and phone numbers	• Finite verbs • Negation • The present progressive tense (affirmative, negative) • The dative case • The derivative suffix **+CI**

Unit 7

• Locations • Home • Activities • Shopping • Age	• Asking about locations • Describing locations • Expressing possession • Talking about food and prices • Giving orders • Making requests • Asking about activities • Describing activities • Asking about age	• **Var / yok** sentences • The verb *to have* • **Kaç** and **tane** • The imperative

Unit 8

• Families • Relatives • Activities	• Asking about and describing families • Asking about activities • Describing activities • Asking about wishes • Expressing wishes • Describing persons and objects	• Negative questions with the verb *to be* • The present progressive tense, the interrogative • **-mAk iste-** • Adjectives • Medial vowel loss • The derivative suffix **+lIK**

Unit 9

• Languages • Daily activities • Leisure activities • Entertainment	• Speaking about language skills • Asking for personal information • Talking about leisure activities • Asking about likes, dislikes • Describing likes, dislikes • Talking about hobbies	• The derivative suffix **+CA** • The ablative case • The accusative case • Definite and indefinite direct objects • **sev-**, **beğen-**, **hoşlan-**, **hoşuna git-** • Vowel lengthening in word stems • European loanwords in Turkish

Unit 10: Review of Units 6-9

TOPICS	FUNCTIONS	GRAMMAR
Unit 11		
• Dates and times • Units of time, *days*, *months*, *seasons* • Daily activities • Cultural events • Entertainment	• Asking the time • Telling the time • Making daily / weekly schedules • Talking about time-related activities • Talking about cultural events	• Adverbs of time • The genitive-possessive compound • Compound nouns • The buffer consonant **n**
Unit 12		
• Sports and exercise • Recreation • Prices and shopping • Numbers • Daily activities • Birthdays	• Asking about and describing sports activities • Asking about likes, dislikes • Describing likes, dislikes • Asking about prices • Buying and selling things • Bargaining • Talking about past events • Celebrating birthdays	• The definite past tense (affirmative and negative) • Ordinal numbers • Review of case endings • Primary postpositions **ile**, **için**
Unit 13		
• Prices and shopping • Daily activities • Education • Birthdays	• Asking about prices • Buying and selling things • Bargaining • Expressing needs	• Verbal nouns **-mAK**, **-mA** • Expressions of necessity: **gerek**, **lazım**, **gerek-**, **ihtiyaç**, **ihtiyacı ol-** • Primary postpositions **gibi**, **kadar**
Unit 14		
• Places • Directions • Transportation • Future events	• Asking about activities • Asking about the location of places • Describing location of places • Asking for directions • Giving directions • Getting someone's attention • Talking about future events	• Secondary postpositions • The future tense • Primary postpositions: **doğru**, **göre** • Pronunciation of initial consonant clusters

Unit 15: Review of Units 11-14

Unit 16

• Cities • Places • Transportation • Vacation	• Asking about activities • Asking about location of places • Describing location of places • Comparing things • Contrasting things	• The definite past auxiliary for nonverbal predicates • The interrogative of the definite past tense • The comparative and superlative • Primary postpositions **karşı**, **kadar** • Pronunciation of two consecutive vowels

Unit 17

• Weather • Money and banking	• Talking about the weather • Exchanging money • Asking about preferences • Expressing preferences	• *Or* questions and statements • The adverbial suffix **-(y)IncA** • Exceptions to vowel harmony rules • Question words: review • **-mAk için**

Unit 18

• Food • Restaurants • Turkish cuisine • Grocery shopping • Recipes	• Ordering a meal • Expressing thanks • Making requests • Stating purpose	• Counting words • The imperative mood: Third-person forms and review • The aorist tense • *As-soon-as* clauses

Unit 19

• Work • Careers • Abilities and job skills • Personality traits	• Stating purpose • Applying for a position • Asking personal traits • Describing people	• The non-future subject participle **-(y)An** • Correlative conjunctions: either ... or, neither ... nor, both ... and • Simple, derived, and compound verbs • Primary postpositions **başka**, **beri** • Phrasal verbs

Unit 20: Review of Units 16-19

TOPICS	FUNCTIONS	GRAMMAR
Unit 21		
• Holidays • Vacations • Celebrations • Customs and traditions • Invitations	• Expressing wishes / desires • Using cultural formulas appropriately • Offering sympathy • Extending invitations • Accepting / declining invitations • Offering something • Accepting / declining an offer	• The optative • Intensive adjectives • Verbal nouns **-mA, -(y)Iş** • The relative suffix **+ki**
Unit 22		
• Books • Literature • Shopping • Daily life and activities • Time • Personal letters	• Talking about books and literature • Talking about daily activities • Writing a personal letter	• Adverbs of frequency • The derivative suffix **+lA** • Expressions of time • Primary postpositions **önce**, **sonra** • **Her** and **hiç** • The adverbial suffix **-(y)Ip**
Unit 23		
• Houses and apartments • Accommodations • Hotels	• Looking for an apartment • Finding an apartment • Signing a lease • Finding hotel room • Asking questions about a hotel room	• The future subject participle **-(y)AcAk** • The reflexive pronoun **kendi** • Subject-verb agreement • Word order and logical stress • The adverbial auxiliary **-(y)ken** • Contrasting **-(y)IncA** and **-(y)ken**
Unit 24		
• Parts of the body • Health • Illnesses • Hospitals and Medications • Remedies	• Describing minor illnesses • Making appointments • Asking opinions • Expressing opinions • Giving medical advice • Apologizing for a past action • Thanking for a past action	• The necessitative with **-mAlI** • The derivative suffix **-lAn** • The non-future object participle **-DIK**

Unit 25: Review of Units 21-24

Ek 11. Turkish in Three Months

TURKISH IN THREE MONTHS

Bengisu Rona

A Dorling Kindersley Book
www.dk.com

Бенгису Рона

ТУРЕЦКИЙ ЗА ТРИ МЕСЯЦА

Учебное пособие

Под редакцией Т.Н.Беляковой

Москва
АСТ • Астрель

Содержание

Предисловие 5

Урок 1 11
Турецкий алфавит
Произношение гласных
Произношение согласных
Долгота и выпадение гласных
Гармония гласных
Изменения согласных
Ударение
Устойчивые сочетания, или идиомы

Урок 2 27
Имена существительные и прилагательные
bir: неопределённый артикль / числительное
Множественное число существительных: **-LER**
Личные аффиксы
Личные местоимения
Указательные местоимения
Неглагольные отрицания
Вопросы Да/Нет (Общие вопросы)
Неглагольные отрицательные вопросы
Вопросительные слова: **kim**, **ne**, **nasıl**
«и», «но», «или»

Урок 3 46
-DE: аффикс места (локативный падеж)
var: «имеется» / «имеются»
yok: «не имеется» / «не имеются»
Вопросы с **var** и **yok**
Количественные числительные
Çok, **bir çoc**, **bir kaç**, **hiç**
Единицы измерений
Вопросительные слова: **kimde**, **nerede**, **kaç**
-Lİ: «с», «имеющий», «содержащий»
-SİZ: «без», «не имеющий», «не содержащий»

Урок 4 60
Глаголы
Прошедшее время
Отрицание с аффиксом **-Dİ**
Вопросы с аффиксом **-Dİ**
-(Y)İ: прямое (определенное) дополнение (винительный падеж)
Вопросительные слова: **kimi**, **neyi**, **nereyi**, **ne zaman**
-(Y)E: аффикс направления (дательный падеж)
Местоимения в дательном падеже
Вопросительные слова в дательном падеже
Составные глаголы

Урок 5 75
-DEN: от, из (аблативный падеж)
Вопросительные слова: **hangi** «который» и **niçin** «почему»
-NİN: аффикс родительного падежа
Притяжательные аффиксы

Сложные слова с притяжательными аффиксами
«иметь» (притяжательные аффиксы + **var**: имеет/имеют)
Вопросительные слова: **kimin, neyin**, «чей», «чего»
çünkü и **onun için**: «потому что» и «так»
Прилагательные с притяжательным аффиксом

Урок 6 *91*
Наречия
Bazi, her, hepsi: «некоторые», «каждый» , «всё/все»
İDİ / -(Y) Dİ: прошедшая форма глагола «быть»
Вопросительные формы с **-(Y)Dİ**
Отрицательные формы с **-(Y)Dİ**
Отрицательные вопросы с **-(Y)Dİ**
Дни недели
Месяцы
Времена года

Урок 7 *106*
Настоящее продолженное время: **-(İ)YOR**
Отрицательная форма с **-(İ)YOR**
Вопросы с **-(İ)YOR**
Отрицательные вопросы с **-(İ)YOR**
Прошедшее продолженное время
İLE: с, при помощи, через
Порядковые числительные
Разделительные числительные
-DEN BERİ: с, с тех пор
-DIR: в течение
-(Y)E KADAR: до, до тех пор
-DEN ÖNCE: перед / до
-DEN SONRA: после
Формы обращения

Урок 8 *125*
Императив (повелительное наклонение)
Оптатив (желательное наклонение)
-Kİ
Будущее время: **-(Y)ECEK**
Вопросительные формы с **-(Y)ECEK**
Отрицательная форма с **-(Y)ECEK**
Отрицательные вопросы с **-(Y)ECEK**
Будущее в прошедшем времени
gibi: как, подобно
için: для
Словообразовательный аффикс: **-LİK**
Hakkında: об / о, относительно

Урок 9 *143*
Время аорист
Отрицательная форма аориста
Вопросительная форма аориста
Отрицательные вопросы в форме аориста
Использование аориста
«как только»
«бывало», «пожалуй»
İKEN/ (Y)KEN: в то время, как
Обозначение времени

Урок 10 *156*
Сравнительная степень прилагательных
Превосходная степень прилагательных
Использование слова **«daha»**
Предположительное прошедшее время: **-MİŞ**
İMIŞ/ -(Y)MİŞ: предположительная форма слова «быть»

Словообразовательные аффиксы: **-Cİ** и **-(Y)İCİ**

Урок 11 169

ya...ya..: или... или...
ne...ne..: ни...ни...
hem...hem...: как... так и...; и... и...
gerek...gerek...: как ..., так и ...
когда: **-(Y)İNCE**
Аффикс одновременности действия: **-(Y)EREK**
Аффикс образа и продолжительности действия: **-(Y)E**
без: **-MEDEN**
с тех пор, как **-(Y)ELİ**
и: **-(Y)İP**
вместо: **MEKTENSE**
как только, когда бы ни, чем больше: **DİKÇE**

Урок 12 179

Отглагольные существительные
-MEK: инфинитив
-ME: краткий инфинитив
-(Y)İŞ
lazim: необходимо
-MELİ: аффикс необходимости

Урок 13 193

Причастия
-(Y)EN: причастие настоящего времени
-MİŞ: причастие прошедшего времени
-(Y)ECEK: причастие будущего времени
Причастие времени аорист
Субъектные причастия, образованные от существительных в притяжательном падеже
Словообразующие аффиксы: **-LEŞ** и **-LE**

Урок 14 205

Объектные причастия
-DİK + существительное в притяжательном падеже: объектное причастие прошедшего/ настоящего времени
-(Y)ECEK + существительное в притяжательном падеже: объектное причастие будущего времени
Причастия дополнения в притяжательных конструкциях
«Когда» с причастиями дополнения
Причастия дополнения в качестве существительных
Косвенная речь
ли... или нет
Сочетания **-DİK/ -(Y)ECEK** + притяжательный аффикс

Урок 15 223

-(Y)EBİL: мочь, быть способным, иметь возможность
-(Y)EME: отрицательная форма модальных глаголов
-MEYEBİL: отсутствие возможности
Названия стран, языков, национальностей
Использование аффикса **-CE**

Урок 16 231

Аффикс условного наклонения: **-SE**
İSE/ (Y)SE: форма глагола «быть» в условном наклонении
Некоторые словообразующие аффиксы

Урок 17 240
Пассивный залог
Возвратные глаголы
Возвратные местоимения

Урок 18 249
Каузатив
Использование каузатива
Взаимная форма глагола
Взаимные местоимения

Ключи 259
Ответы на упражнения
Перевод

Мини-словарь 270

Указатель 285

Ek 12. Türkçe Ders Kitabı (Başlangıç kursu)

УДК 811.512(075)
ББК 81.2Туц-9
К89

Рецензенты:
профессор Э.А. Грунина
доцент Г.П. Александров
профессор Ю.В. Щека

Подписано в печать 15.09.06. Формат 84x108 1/32.
Усл. печ. л. 25,20. Тираж 3 000 экз. Заказ № 5268.

Кузнецов, П.И.

К89 Учебник турецкого языка. В 2 ч. Ч. 1. Начальный курс / П.И. Кузнецов. — 6-е изд., испр. — М.: АСТ: Восток-Запад, 2007. — 473, [7] с.

ISBN 5-17-041043-3 (Ч. 1)
ISBN 5-17-013805-9 (ООО «Издательство АСТ»)
ISBN 5-478-00428-6 (Ч. 1)
ISBN 5-478-00427-8 (ООО «Восток – Запад»)

Учебник излагает все основные сведения по фонетике турецкого языка, вводит и закрепляет наиболее важные правила морфологии и синтаксиса, самую употребительную лексику и фразеологию. Предназначен для работы в аудиторных условиях, а также для лиц, желающих изучать язык самостоятельно.

УДК 811.512(075)
ББК 81.2Туц-9

© П. И. Кузнецов, наследники, 2007
© «Восток – Запад», 2007

СОДЕРЖАНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ 12
ВВЕДЕНИЕ 15
ТУРЕЦКИЙ АЛФАВИТ 18

УРОК ПЕРВЫЙ (BİRİNCİ DERS) 19
О ГЛАСНЫХ ТУРЕЦКОГО ЯЗЫКА 19
Гласный ***a*** 19
Гласный ***ı*** 19
Согласные ***l, m, n, s*** 19
Согласные ***b, d, r*** 19
УПРАЖНЕНИЯ 20
Гласный ***i*** 20
Гласный ***e*** 20
О СМЯГЧЕНИИ СОГЛАСНЫХ (ünsüz yumuşaması) 21
УПРАЖНЕНИЯ 21
СЛОВАРЬ 23
НЕОПРЕДЕЛЕННЫЙ АРТИКЛЬ 25
ПРИНЦИП НЁБНОГО ПРИТЯЖЕНИЯ 26
АФФИКС МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА (çoğul eki) 26
УПРАЖНЕНИЯ 27
ОПРЕДЕЛИТЕЛЬНАЯ ГРУППА (belirtme grubu) 27
УПРАЖНЕНИЯ 29
АФФИКСЫ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ (iyelik ekleri) 29
Аффикс принадлежности 1-го лица единственного числа (1. tekil şahıs iyelik eki) 29
Аффикс принадлежности 2-го лица единственного числа (2. tekil şahıs iyelik eki) 30
Аффикс принадлежности 3-го лица единственного числа (2. tekil şahıs iyelik eki) 30
Комбинация аффиксов множественного числа и принадлежности (Çoğul ekleri ve iyelik ekleri kombinasyonu) 31
УПРАЖНЕНИЯ 32
О СЛУЧАЯХ ВЫПАДЕНИЯ УЗКОГО ГЛАСНОГО (dar ünlünün düşmesi) В КОРНЕ СЛОВА 34
ВОПРОСИТЕЛЬНАЯ ЧАСТИЦА (soru edatı/eki) 34
УПРАЖНЕНИЯ 35

УРОК ВТОРОЙ (İKİNCİ DERS) ... 37
Гласный o ... 37
Гласный u ... 37
Согласные t, p, f ... 37
Согласный k ... 37
УПРАЖНЕНИЯ ... 38
Звонкие согласные (tonlu ünsüz) *v, z* ... 39
Согласный y ... 39
Глухой согласный (tonsuz (sert) ünsüz) *h* ... 40
УПРАЖНЕНИЯ ... 40
СЛОВАРЬ ... 42
ОБ ОЗВОНЧЕНИИ (tonlaşma, ötümlüleşme, yumuşama) КОНЕЧНЫХ ГЛУХИХ ... 45
ЗАКОН ГАРМОНИИ ГЛАСНЫХ (genel ünlü uyumu) ... 46
УПРАЖНЕНИЯ ... 47
О ДВУХ ГРУППАХ АФФИКСОВ ... 47
АФФИКСЫ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА (çoğul iyelik ekleri) ... 49
УПРАЖНЕНИЯ ... 50
НУЛЕВАЯ ПАДЕЖНАЯ ФОРМА (yalın hal/durum) ... 52
ПРОСТОЕ НЕРАСПРОСТРАНЕННОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ (iki öğeli yalın tümce) ... 53
Аффикс сказуемости 3-го лица (tekil üçüncü kişi eki) ... 53
ЗАКОН ГАРМОНИИ СОГЛАСНЫХ (ünsüz uyumu) ... 54
ВОПРОСИТЕЛЬНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ ... 54
ПРОСТОЕ РАСПРОСТРАНЕННОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ (çok öğeli yalın tümce) ... 55
ТЕКСТ 1 ... 56
УПРАЖНЕНИЯ ... 57
МЕСТНЫЙ ПАДЕЖ (kalma durumu) ... 58
КОНСТРУКЦИИ, ОБОЗНАЧАЮЩИЕ НАЛИЧИЕ И МЕСТОНАХОЖДЕНИЕ, В РУССКОМ И ТУРЕЦКОМ ЯЗЫКАХ ... 59
ТЕКСТ 2 ... 61
УПРАЖНЕНИЯ ... 62

УРОК ТРЕТИЙ (ÜÇÜNCÜ DERS) ... 65
Гласный ö ... 65
Гласный ü ... 65
Звукосочетания yö и yü ... 66
УПРАЖНЕНИЯ ... 66

Согласный g ... 69
Согласный ğ ... 69
УПРАЖНЕНИЯ ... 71
СЛОВАРЬ ... 72
ВАРИАНТЫ АФФИКСОВ С ГУБНЫМИ ГЛАСНЫМИ ПЕРЕДНЕГО РЯДА ... 77
УПРАЖНЕНИЯ ... 78
АФФИКС СКАЗУЕМОСТИ 3-ГО ЛИЦА МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА (çoğul üçüncü kişi eki) ... 79
УПРАЖНЕНИЯ ... 80
ИМЕННОЕ ОТРИЦАТЕЛЬНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ (olumsuz ad tümcesi)
Значение слова değil ... 81
УПРАЖНЕНИЯ ... 82
РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (tamlayan durumu) ... 83
РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНИЙ ... 84
УПРАЖНЕНИЯ ... 85
ПРИТЯЖАТЕЛЬНЫЙ (ДВУХАФФИКСНЫЙ) ИЗАФЕТ (iyelik takımı) ... 86
УПРАЖНЕНИЯ ... 87
ТЕКСТ 1 ... 88
УПРАЖНЕНИЯ ... 89
ОПУЩЕНИЕ АФФИКСОВ В УСТНОЙ РЕЧИ. НЕПОЛНЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ (kesik tümce) ... 90
УПРАЖНЕНИЯ ... 91
КОНСТРУКЦИЯ ОБЛАДАНИЯ (kızı var) ... 92
УПРАЖНЕНИЯ ... 93
ТЕКСТ 2 ... 93
УПРАЖНЕНИЯ ... 93

УРОК ЧЕТВЕРТЫЙ (DÖRDÜNCÜ DERS) ... 95
Согласный ç ... 95
Согласный ş ... 95
Согласный j ... 96
Аффриката (слитный согласный) c ... 96
УПРАЖНЕНИЯ ... 96
О СТЕЧЕНИИ ГЛАСНЫХ (ünlü çatışması) ... 99
О СТЕЧЕНИИ СОГЛАСНЫХ (ünsüz çatışması) ... 100
ОБ УДВОЕНИИ СОГЛАСНЫХ (ünsüz ikileşmesi) ... 100
УПРАЖНЕНИЯ ... 102
СЛОВАРЬ ... 103

АФФИКСЫ СКАЗУЕМОСТИ 1-ГО И 2-ГО ЛИЦА ЕДИНСТВЕННОГО И МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЕЛ 107
Аффикс сказуемости 1-го лица единственного числа 107
Аффикс сказуемости 2-го лица единственного числа 108
Аффикс сказуемости 1-го лица множественного числа 108
Аффиксы сказуемости 2-го лица множественного числа 108
УПРАЖНЕНИЯ 110
ВОПРОСЫ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ТИПА (çatallı soru) 112
УПРАЖНЕНИЯ 112
ТЕКСТ 1 113
УПРАЖНЕНИЯ 114
ПРИСОЕДИНИТЕЛЬНАЯ ЧАСТИЦА (da bağlacı) 115
УПРАЖНЕНИЯ 116
ПОРЯДКОВЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ (sıra sayıları) 116
УПРАЖНЕНИЯ 117
ОБОЗНАЧЕНИЕ ЦЕЛЫХ ЧАСОВ 117
УПРАЖНЕНИЯ 118
ТЕКСТ 2 118
УПРАЖНЕНИЯ 120

УРОК ПЯТЫЙ (BEŞİNCİ DERS) 123
ГЛАГОЛ (eylem/fiil)
ИНФИНИТИВ (eylemlik/mastar) 123
УПРАЖНЕНИЯ 124
ПОВЕЛИТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ (buyurum/emir kipi) 125
УПРАЖНЕНИЯ 126
НАСТОЯЩЕЕ ПЕРВОЕ ВРЕМЯ (şimdiki zaman) 126
УПРАЖНЕНИЯ 131
ДАТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (yönelme durumu) 132
ИСХОДНЫЙ ПАДЕЖ (çıkma durumu) 133
УПРАЖНЕНИЯ 133
СЛУЖЕБНЫЕ ИМЕНА (sontakı) 135
СЛОВАРЬ 138
УПРАЖНЕНИЯ 145

УРОК ШЕСТОЙ (ALTINCI DERS) 149
ОТНОСИТЕЛЬНЫЙ ИЗАФЕТ (ilgi takımı) 149
УПРАЖНЕНИЯ 151
СЛОЖНЫЕ ОПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫЕ СЛОВОСОЧЕТАНИЯ (karma belirtme öbeği) 153
УПРАЖНЕНИЯ 154
ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (belirtme durumu/yükleme hali) 156
УПРАЖНЕНИЯ 160
ПОСЛЕЛОГ İLE (takı/ ilgeç) 161
УПРАЖНЕНИЯ 163
СТЕПЕНИ СРАВНЕНИЯ (karşılaştırma dereceleri) 164
СТЕПЕНЬ НЕРАВЕНСТВА (üstünlük-eksiklik derecesi) 165
ПРЕВОСХОДНАЯ СТЕПЕНЬ (en üstünlük derecesi) 166
УПРАЖНЕНИЯ 166
СЛОВАРЬ 167
УПРАЖНЕНИЯ 171
BAŞKENTİMİZ 172
SPOR SALONUNDA (bir konuşma) 174
УПРАЖНЕНИЯ 175

УРОК СЕДЬМОЙ (YEDİNCİ DERS) 179
ПРОШЕДШЕЕ КАТЕГОРИЧЕСКОЕ ВРЕМЯ (belirli/görülen geçmiş zaman) 179
ЛИЧНЫЕ АФФИКСЫ ВТОРОЙ ГРУППЫ 180
УПРАЖНЕНИЯ 183
ПОВЕЛИТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ 185
УПРАЖНЕНИЯ 185
ПОСЛЕЛОГИ SONRA И ÖNCE (EVVEL) 186
УПРАЖНЕНИЯ 188
ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЕ ЗНАЧЕНИЯ ПАДЕЖНЫХ ФОРМ 189
СКЛОНЕНИЕ ИНФИНИТИВА И УСЕЧЕННОГО ИНФИНИТИВА (kısa masdar) 191
УПРАЖНЕНИЯ 192
СЛОВАРЬ 193
СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АФФИКСЫ (yapım/türetme ekleri) 198
УПРАЖНЕНИЯ 199
İŞ GÜNÜMÜ NASIL GEÇİRDİM? 202
DERSTE 203
KÜÇÜK KONUŞMA 204
УПРАЖНЕНИЯ 205

УРОК ВОСЬМОЙ (SEKİZİNCİ DERS) 208
АФФИКС СКАЗУЕМОСТИ ПРОШЕДШЕГО ВРЕМЕНИ (i-eyleminin belirli geçmiş zamanı) 208
УПРАЖНЕНИЯ 211
ПОСЛЕЛОГИ KADAR, DEK И GİBİ 213
УПРАЖНЕНИЯ 216
ПОВЕЛИТЕЛЬНО-ЖЕЛАТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ (istek-buyurum kipi) 217
УПРАЖНЕНИЯ 221
СЛОВАРЬ 222
СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АФФИКСЫ 228
УПРАЖНЕНИЯ 229
AHMET ÜSTANIN AİLESİ 231
BİR KONUŞMA 232
УПРАЖНЕНИЯ 234

УРОК ДЕВЯТЫЙ (DOKUZUNCU DERS) 237
БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ НА -ACAK (gelecek zaman) 237
УПРАЖНЕНИЯ 240
КАЧЕСТВЕННЫЙ (БЕЗАФФИКСНЫЙ) ИЗАФЕТ (sıfat takımı, eksiz ad tamlaması) 242
УПРАЖНЕНИЯ 244
ФОРМА -DIKTAN SONRA 245
УПРАЖНЕНИЯ 247
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВРЕМЕНИ В ЧАСАХ И МИНУТАХ (saatli dakikalı zaman belirtme yöntemi) 248
УПРАЖНЕНИЯ 249
СЛОВАРЬ 250
СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АФФИКСЫ 254
УПРАЖНЕНИЯ 255
TATİL GÜNÜM 258
BİR KONUŞMA 259
УПРАЖНЕНИЯ 261

УРОК ДЕСЯТЫЙ (ONUNCU DERS) 264
НАСТОЯЩЕЕ-БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ (-IR) 264
УПРАЖНЕНИЯ 268
ПОСЛЕЛОГИ BAŞKA И İÇİN 270
УПРАЖНЕНИЯ 272

ПРИЧАСТИЕ НАСТОЯЩЕГО-ПРОШЕДШЕГО ВРЕМЕНИ (-an ortacı) 273
УПРАЖНЕНИЯ 275
НАРЕЧИЯ (zarf / belirteç) 278
УПРАЖНЕНИЯ 279
СЛОВАРЬ 279
СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АФФИКСЫ 284
УПРАЖНЕНИЯ 285
BAYRAMLARIMIZ 288
YILIN DÖRT MEVSİMİ 290
УПРАЖНЕНИЯ 291

УРОК ОДИННАДЦАТЫЙ (ON BİRİNCİ DERS) 294
ЗАЛОГИ
СТРАДАТЕЛЬНЫЙ ЗАЛОГ (edilgen çatı) 294
ВОЗВРАТНЫЙ ЗАЛОГ (dönüşlü çatı) 297
УПРАЖНЕНИЯ 299
ЖЕЛАТЕЛЬНО-УСЛОВНОЕ НАКЛОНЕНИЕ (dilek-şart kipi) 301
УПРАЖНЕНИЯ 303
ПОСЛЕЛОГИ, УПРАВЛЯЮЩИЕ ИСХОДНЫМ ПАДЕЖОМ (çıkma halini isteyen takılar) 304
УПРАЖНЕНИЯ 305
ИНВЕРСИЯ (devrik cümle) 306
УПРАЖНЕНИЯ 306
СУБСТАНТИВАЦИЯ ИМЕННЫХ ЧАСТЕЙ РЕЧИ (adlaşma) 307
УПРАЖНЕНИЯ 308
СЛОВАРЬ 309
СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ АФФИКС -LİK 315
УПРАЖНЕНИЯ 316
BABAMIN YAŞAMI 319
DERSE NASIL ÇALIŞIRIZ 320
Список спец. терминов 322
УПРАЖНЕНИЯ 322

УРОК ДВЕНАДЦАТЫЙ (ON İKİNCİ DERS) 326
ОПРЕДЕЛЕННЫЙ ИМПЕРФЕКТ (şimdiki zamanın hikâyesi) 326
TEMRİNLER 328

ПРЯМАЯ РЕЧЬ (araçsız söz) ... 331
TEMRİNLER ... 332
АФФИКС -Kİ ... 333
TEMRİNLER ... 334
ДЕЕПРИЧАСТИЯ (ulaç) ... 335
I. Форма на ***-ıp*** ... 335
II. Форма на ***-arak*** ... 337
TEMRİNLER ... 338
СЛОВАРЬ ... 339
СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АФФИКСЫ ... 344
TEMRİNLER ... 345
ARKADAŞIMIN DAİRESİ ... 348
İSTANBUL'DA EĞLENCELER ... 349
TEMRİNLER ... 351

УРОК ТРИНАДЦАТЫЙ (ON ÜÇÜNCÜ DERS) ... 354
ЗАЛОГИ
ВЗАИМНО-СОВМЕСТНЫЙ ЗАЛОГ (işteş çatı) ... 354
ПОБУДИТЕЛЬНЫЙ ЗАЛОГ (ettirgen çatı) ... 355
ÇALIŞTIRMALAR (TEMRİNLER) ... 359
ПОДЧИНИТЕЛЬНЫЙ СОЮЗ Kİ (ki bağlacı) ... 360
ÇALIŞTIRMALAR ... 361
ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ НА -MİŞ (TİR)
(belirsiz/öğrenilen geçmiş zaman) ... 363
ALIŞTIRMALAR ... 365
ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ (sayı;sayı önadı) ... 368
ALIŞTIRMALAR ... 370
СЛОВАРЬ ... 371
СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ АФФИКС -CA ... 375
ALIŞTIRMALAR ... 376
TÜRKİYE'DE KÖY HAYATI ... 379
LOKANTA ... 380
ALIŞTIRMALAR ... 383

УРОК ЧЕТЫРНАДЦАТЫЙ (ON DÖRDÜNCÜ DERS) ... 387
ИМЕНА ДЕЙСТВИЯ НА -DIK И -ACAK
(-dık/-acak yapılı belirtme ortaçları) ... 387
ОПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ
(sıfatlık tümce) ... 388
ALIŞTIRMA ... 390

ФОРМЫ ВОЗМОЖНОСТИ, НЕВОЗМОЖНОСТИ
И УМЕНИЯ (yeterlik, yetersizlik eylemi) ... 392
Образцы спряжения глаголов в аспекте возможности ... 392
Образцы спряжения глаголов в аспекте невозможности ... 394
ÇALIŞTIRMA ... 395
Конструкция «умения» ... 395
ÇALIŞTIRMA ... 396
ПОСЛЕЛОГИ, ТРЕБУЮЩИЕ ДАТЕЛЬНОГО
ПАДЕЖА (yönelme durumunu isteyen takılar) ... 398
TEMRİNLER ... 398
СЛОВАРЬ ... 399
СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АФФИКСЫ
И СУФФИКСЫ ... 404
ALIŞTIRMALAR ... 405
TÜRKİYE'NİN DOĞAL (FİZİKİ) COĞRAFYASINDAN ... 408
Словарь географических названий ... 410
TREN YOLCULUĞU (BİR KONUŞMA) ... 410
TEMRİNLER ... 412

ПРИЛОЖЕНИЯ ... 417
ГРАММАТИЧЕСКИЙ СПРАВОЧНИК ... 419
УКАЗАТЕЛЬ ГРАММАТИЧЕСКИХ ФОРМ ... 421
ТУРЕЦКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ
ГРАММАТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ ... 425
РУССКО-ТУРЕЦКИЙ СЛОВАРЬ
ГРАММАТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ ... 432
ЛЕКСИЧЕСКИЙ ИНДЕКС ... 445

Ek 13. Türkçe Ders Kitabı (Tamamlama Kursu)

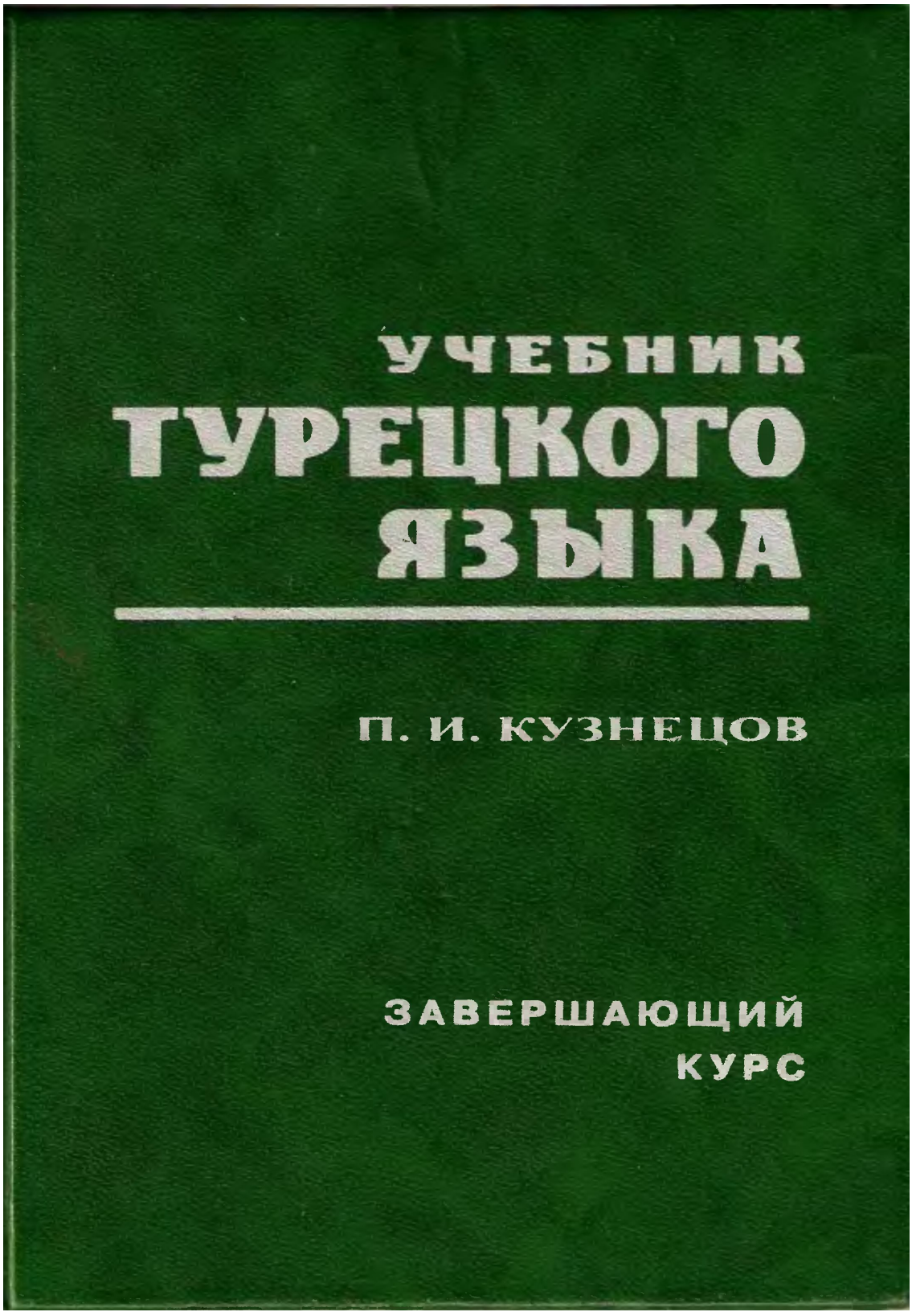

СОДЕРЖАНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ 3

УРОК 15 (1) 4

ПРЕЖДЕПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ
(belirsiz geçmiş zamanın hikâyesi) 4

Утвердительная форма 5

Отрицательно-вопросительная форма 5

ПРЕЖДЕПРОШЕДШЕЕ II ВРЕМЯ
(belirli geçmiş zamanın hikâyesi) 6

УПРАЖНЕНИЯ 6

ФОРМА -DIĞI ZAMAN
(-dığı zaman biçimi) 8

Образец спряжения глагола в форме -dığı zaman (sırada, -dığında) 9

УПРАЖНЕНИЯ 10

ДОЛЖЕНСТВОВАТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ
(gereklik kipi) 11

Образец спряжения 11

Образец спряжения в отрицательно-вопросительной форме 12

УПРАЖНЕНИЯ 13

РЕДУПЛИКАЦИЯ (УДВОЕНИЕ) ИМЕН
(ikilemeler) 14

УПРАЖНЕНИЯ 16

СЛОВАРЬ 16

Словообразовательный аффикс -gan/-kan 20

Словообразовательный аффикс -gın/-kın 20

УПРАЖНЕНИЯ 20

Bir randevu 22

Sağlık (bir konuşma) 24

УПРАЖНЕНИЯ 25

УРОК 16 (2) 28

ПРИДАТОЧНЫЕ ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ
(tümleyici tümce) 28

Образец спряжения 29

УПРАЖНЕНИЯ 31

ПРИДАТОЧНЫЕ ПОДЛЕЖАЩНЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ
(«özne-tümce») 32

ОБЪЕКТНОЕ ЗНАЧЕНИЕ ПАССИВНЫХ ПРИЧАСТИЙ
НА -DIK/-ACAK 32

УПРАЖНЕНИЯ 33

365

ДЕЕПРИЧАСТИЯ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА ВРЕМЕНИ
(zaman ulaçları) 35
ДЕЕПРИЧАСТИЕ НА -INCA 35
ДЕЕПРИЧАСТИЕ НА -İKEN 37
ФОРМА -(A)RKEN, -IRKEN 37
УПРАЖНЕНИЯ 38
ФОРМОСОЧЕТАНИЕ -MAK AMACIYLA
(-mak maksadıyla) 40
СЛОВАРЬ 40
Словообразовательный аффикс -ış 43
УПРАЖНЕНИЯ 44
Türkiye tarihinden. Osman I (1258—1326) 46
Bir tezin hikâyesi 46
УПРАЖНЕНИЯ 48

УРОК 17 (3) 51
ПРОШЕДШЕЕ НЕОПРЕДЕЛЕННОЕ ВРЕМЯ (-ARDI/-IRDI)
(geniş zamanın hikayesi) 51
Образцы спряжения глаголов в прошедшем неопределенном времени 52
УПРАЖНЕНИЯ 52
УСЛОВНЫЕ ФОРМЫ И КОНСТРУКЦИИ
(koşul kipi//şart sıygası) 53
Образец спряжения в форме прошедшего времени условного наклонения 54
Образец спряжения глагола в утвердительной форме условной модальности от настоящего-будущего времени 55
УПРАЖНЕНИЯ 56
ФОРМЫ -DIĞI//-ACAĞI İÇİN,
-DIĞINDAN//-ACAĞINDAN 58
УПРАЖНЕНИЯ 59
СЛОВАРЬ 60
Аффикс -gı/-ka 64
Аффикс -ın 65
УПРАЖНЕНИЯ 65
Ensesinde bir sinek 67
УПРАЖНЕНИЯ 70

УРОК 18 (4) 73
ГЛАГОЛЬНОЕ ИМЯ НА -MA, -ME
(eylem adı, kısa mastar) 73
Образец склонения усеченного инфинитива (с аффиксом принадлежности 1-го лица единственного числа) 73

Образец притяжательного спряжения усеченного инфинитива (от первообразной основы /без залоговых и иных показателей/) ... 74
УПРАЖНЕНИЯ ... 77
ДЕЕПРИЧАСТИЕ НА -A, -E ... 78
Употребление слова ***diye*** ... 79
ДЕЕПРИЧАСТИЕ -MADAN ... 80
УПРАЖНЕНИЯ ... 80
ПРИЧАСТИЕ НА -ACAK ... 81
ПРИЧАСТИЕ НА -IR//-MAZ ... 83
УПРАЖНЕНИЯ ... 83
Формы условной модальности с частицей ***da, de*** ... 84
СЛОВАРЬ ... 85
Послелог ait (ilişkin) ... 89
Словообразовательный аффикс -ık ... 89
Аффикс -ak ... 89
Аффикс -k ... 89
УПРАЖНЕНИЯ ... 89
İzmir şehri ... 92
УПРАЖНЕНИЯ ... 93
Eski bir yara *(hikâye; kısaltılmıştır)* ... 93
УПРАЖНЕНИЯ ... 95

УРОК 19 (5) ... 98
ПРИЧАСТИЯ ПРОШЕДШЕГО ВРЕМЕНИ (geçmiş zaman ortaçları) ... 98
УПРАЖНЕНИЯ ... 100
БУДУЩЕЕ-ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ (gelecek zamanın hikâyesi) ... 101
Образец спряжения глагола в утвердительной форме будущего-прошедшего времени ... 101
УПРАЖНЕНИЯ ... 103
ВИДОВЫЕ ФОРМЫ ГЛАГОЛА (eylemin görünüş biçimleri) ... 104
Форма быстроты (tezlik fiili) ... 104
Форма длительности (sürerlik fiili) ... 105
УПРАЖНЕНИЯ ... 107
СЛОВАРЬ ... 108
Аффикс -gı/-kı ... 111
Аффикс -(a)r- ... 112
УПРАЖНЕНИЯ ... 112
Selçuk ... 115
Alp Aslan (1029 veya 1032—1072) ... 115

«Baba evi» romanından bir parça 116
УПРАЖНЕНИЯ 116

УРОК 20 (6) 120
НАСТОЯЩЕЕ ДЛИТЕЛЬНОЕ ВРЕМЯ
(sürekli şimdiki zaman) 120
Образец спряжения глагола в настоящем длительном времени 120
ПРОШЕДШЕЕ ДЛИТЕЛЬНОЕ ВРЕМЯ
(sürekli şimdiki zamanın hikâyesi) 121
Образец спряжения глагола в прошедшем длительном времени 121
ПРИЧАСТИЕ НА -MAKTA OLAN
(-makta olan ortacı) 122
УСЛОВНЫЕ КОНСТРУКЦИИ (*продолжение*) 123
УПРАЖНЕНИЯ 125
ФОРМЫ -DIĞI GİBİ И -DIĞI ÜZERE (VEÇHİLE) 126
ФОРМА -DIĞINA GÖRE 127
УПРАЖНЕНИЯ 127
ПРИЧАСТИЕ НА -ACAK OLAN 128
УПРАЖНЕНИЯ 128
СЛОВАРЬ 129
Отглагольный аффикс -ı 131
УПРАЖНЕНИЯ 132
Köyde hayat 134
УПРАЖНЕНИЯ 136

УРОК 21 (7) 139
ЖЕЛАТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ
(istek kipi) 139
УПРАЖНЕНИЯ 140
УСЕЧЕННЫЙ ИНФИНИТИВ В СОСТАВЕ СЛОЖНЫХ ФОРМ (КОНСТРУКЦИЙ) 142
ФОРМА -DIĞI HALDE 144
УПРАЖНЕНИЯ 145
КОСВЕННЫЙ ВОПРОС (dolaylı soru) 146
УПРАЖНЕНИЯ 146
СЛОВАРЬ 147
Словообразовательный аффикс -ıcı 150
УПРАЖНЕНИЯ 151
Tarih'ten iki yaprak 153
Nasrettin Hoca fıkralarından 155
УПРАЖНЕНИЯ 155

УРОК 22 (8) 159
ПРИЧАСТНО-ПРИТЯЖАТЕЛЬНАЯ КОНСТРУКЦИЯ
(damı yanan ev tipindeki yapı) 159
УПРАЖНЕНИЯ 160
ДЕЕПРИЧАСТИЕ НА -DIKÇA 162
УПРАЖНЕНИЯ 163
ФОРМЫ СУБЪЕКТИВНОЙ МОДАЛЬНОСТИ
(rivayet biçimleri) 164
УПРАЖНЕНИЯ 165
СЛОВАРЬ 166
Словообразовательный аффикс -inç 169
ЧЕТЫРЕ АРИФМЕТИЧЕСКИХ ДЕЙСТВИЯ
(dört işlem) 170
УПРАЖНЕНИЯ 171
Şehir ve kasabada hayat 173
Doktorda (bir konuşma) 174
УПРАЖНЕНИЯ 176

УРОК 23 (9) 178
ВРЕМЕННЫЕ ОПИСАТЕЛЬНЫЕ ФОРМЫ НА -MIŞ OL-
(*-mış ol-* takılı dolaylamalı zaman biçimleri) 178
УПРАЖНЕНИЯ 180
ДЕЕПРИЧАСТИЕ НА -ALI (*-alı* ulacı) 181
УПРАЖНЕНИЯ 182
ДЕЕПРИЧАСТНЫЕ ФОРМЫ -MIŞKEN,
-ACAKKEN, -YORKEN, -MAKTAYKEN 183
УПРАЖНЕНИЯ 184
ОБОРОТЫ ТИПА -MAZ MI, -MASIN MI И ДР.
В АФФЕКТИВНОЙ РЕЧИ 184
УПРАЖНЕНИЯ 185
СЛОВАРЬ 186
Аффикс -cık 189
Аффикс -cağız 189
Глаголообразующий аффикс -(ı)msa- 190
Имяобразующие аффиксы -(ı)msı- и -mtırak 190
УПРАЖНЕНИЯ 190
Spor 192
УПРАЖНЕНИЯ 193
Artırma (*Haldun Taner*'in adı geçen hikâyesinden bir
parça) 194
УПРАЖНЕНИЯ 196

УРОК 24 (10) 199
УСЛОВНЫЕ ФОРМЫ С ВОПРОСИТЕЛЬНЫМИ СЛОВАМИ
(soru kelimeleri refakatindeki şart biçimleri) 199

УПРАЖНЕНИЯ 200
ФОРМЫ -DIĞI KADAR, -ACAĞI KADAR, -ACAK KADAR 202
УПРАЖНЕНИЯ 204
ОТРИЦАТЕЛЬНОЕ СЛОВО DEĞİL В СОЧЕТАНИИ С ОСНОВАМИ ВРЕМЕН 205
УПРАЖНЕНИЯ 206
СЛОВАРЬ 206
Аффикс -gıç/-gaç 209
Аффикс -ıt 210
УПРАЖНЕНИЯ 210
Kasaba ve şehirlerin idaresi 213
Kazalarda ve vilâyetlerde hükümet idaresi 214
İftara davet (*bir konuşma*) 214
УПРАЖНЕНИЯ 216

УРОК 25 (11) 220
ОПИСАТЕЛЬНЫЕ ГЛАГОЛЬНЫЕ ФОРМЫ НА -MIŞ OL- (-mış ol- türlü dolaylamalı fiil şekilleri) 220
УПРАЖНЕНИЯ 221
СЛОЖНЫЕ ОПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫЕ КОНСТРУКЦИИ 223
УПРАЖНЕНИЯ 224
ФОРМЫ -ACAĞINA, -ACAĞI\ (-ACAK) YERDE, -MAK YERİNE, -MAKTANSA 225
УПРАЖНЕНИЯ 226
СЛОВАРЬ 228
Словообразовательный аффикс -cil/-çil 232
Словообразовательный аффикс -lı 232
УПРАЖНЕНИЯ 232
İslâm dininde bayramlar 235
Hayvanlar 235
Velinimet 236
УПРАЖНЕНИЯ 237

УРОК 26 (12) 240
ОПИСАТЕЛЬНЫЕ ГЛАГОЛЬНЫЕ ФОРМЫ С ПОКАЗАТЕЛЯМИ ACAK И IR (-MAZ) OL- 240
Образец спряжения 240
Образцы спряжения 242
УПРАЖНЕНИЯ 243
ИНФИНИТИВ В СОСТАВЕ СЛОЖНЫХ ОБРАЗОВАНИЙ 245
УПРАЖНЕНИЯ 248
КОНСТРУКЦИЯ -İNCAYA KADAR//-ANA DEK (DEĞİN) 249

УПРАЖНЕНИЯ 250
ФОРМОСОЧЕТАНИЕ ТИПА -DI MI 251
УПРАЖНЕНИЯ 251
СЛОВАРЬ 252
АРАБСКИЕ И ПЕРСИДСКИЕ ГРАММАТИЧЕСКИЕ ФОРМЫ В ТУРЕЦКОМ ЯЗЫКЕ (префиксы gayri-, hem-, na-, суффиксы -an/-en, -dar) 256
ПЕРСИДСКИЙ ИЗАФЕТ 257
УПРАЖНЕНИЯ 257
Cumhuriyetin ilânı 260
Böbrek (Sabahattin Ali'nin adı geçen hikâyesinden iki parça) 261
УПРАЖНЕНИЯ 262

УРОК 27 (13) 266
ФОРМОСОЧЕТАНИЯ -MAK ÜZEREDİR И -MAK ÜZEREYDİ 266
Образец спряжения 266
УПРАЖНЕНИЯ 267
ДЕЕПРИЧАСТИЕ -CASINA 268
УПРАЖНЕНИЯ 268
ФОРМОСОЧЕТАНИЕ -MADAN ÖNCE 269
УПРАЖНЕНИЯ 270
О СОЧЕТАНИЯХ ТИПА -AN OLDU 271
УПРАЖНЕНИЯ 272
ОПИСАТЕЛЬНЫЕ ГЛАГОЛЬНЫЕ ФОРМЫ С ПОКАЗАТЕЛЕМ -MAKTA OL- 273
УПРАЖНЕНИЯ 273
СЛОВАРЬ 274
ЗВУКОПОДРАЖАТЕЛЬНЫЕ СЛОВА 276
УПРАЖНЕНИЯ 277
İş adamı (hikâye; kısaltılmıştır) 280
Otelde 282
УПРАЖНЕНИЯ 283

УРОК 28 (14) 287
ФОРМА НА -(Y)ASI 287
УПРАЖНЕНИЕ 288
ФОРМОСОЧЕТАНИЕ -DIĞI TAKDİRDE
Дополнительные значения условных форм 288

371

УПРАЖНЕНИЯ 289
ГЛАГОЛЬНЫЕ ИМЕНА НА -LIK
(-maklık, -mışlık, -ırlık/-mazlık, -mamazlık) 290
УПРАЖНЕНИЯ 291
О МОДАЛЬНОСТИ НА -DIR
(kuvvetlendirme (kesinlik) ve ihtımal eki) 292
УПРАЖНЕНИЯ 292
О СЛОЖНЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ
СИНКРЕТИЧЕСКОГО ТИПА 293
УПРАЖНЕНИЯ 295
ОБ ОСОБЕННОСТЯХ ТУРЕЦКОЙ
ДИАЛЕКТНОЙ РЕЧИ 295
УПРАЖНЕНИЯ 296
СЛОВАРЬ 296
СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АФФИКСЫ 299
УПРАЖНЕНИЯ 300
Mehmetçik (hikâye; bazı kısaltmalarla) 303
УПРАЖНЕНИЯ 305

ПРИЛОЖЕНИЯ 309
ANAHTAR (öğretmensiz çalışanlar için) 310
ГРАММАТИЧЕСКИЙ СПРАВОЧНИК 314
Указатель грамматических форм 315
Турецко-русский словарь грамматических терминов 320
Русско-турецкий словарь грамматических терминов 324
ЛЕКСИЧЕСКИЙ ИНДЕКС 331

Kaynakça

Kitaplar

Aksan, D. (1982). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim I-II-III*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksan, D. (1996). *Türkçenin sözvarlığı*. Ankara: Engin yayınları.

Aksan, D.(1990). *Her yönüyle dil I*. Ankara: TDK Yayınları.

Bahadıroğlu, Y. (2004). *Hayata dair öyküler*. İstanbul: Nesil Yayınları.

Banguoğlu, T. (1974). *Türkçenin grameri*. İstanbul: İ.Ü Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Berke, V. (1998). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü.* İstanbul: ABC Yayınları.

Chomsky, N. (2009). *Bilgi sorunları ve dil-managua dersleri*. (Çev: V. Kılıç). İstanbul: Boğaziçi Gösteri Sanatları Topluluğu Yayınları.

Council of Europe. (2001). *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment.* Cambridge: Cambridge University Press.

Demircan, Ö. (1990). *Yabancı - dil öğretim yöntemleri* (1.baskı). İstanbul: Ekin Yayınları.

Demircan, Ö. (2000). *İletişim ve dil devrimi*. İstanbul: Yaylım Yayınları

Demirel, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretimi* (2.baskı). Ankara : Usem Yayınları.

Ergin, M. (1985). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Ergin, M. (1995). *Üniversiteler için Türk dili.* İstanbul: Bayrak Yayınları.

Gencan, T. N. (1966). *Dilbilgisi*. İstanbul: TDK Yayınları.

Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın öğretimi*. Ankara: Gül Yayınevi.

Gökalp, Z. (1990). *Türkçülüğün esasları.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Gökberk, M. (2004). *Değişen dünya değişen dil* (4.baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Göz, İ. (2003). *Yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü.*Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Güvenç, B. (1984). *İnsan ve kültür* (4. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Güvenç, B. (2002). *Kültürün abc'si* (2.baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Kaplan, M. (2008). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kennedy, G. (1998). *An introduction to corpus linguistics*. Londra: Longman Yayınları.

Köksal, A. (1980). *Dil ile ekin*. Ankara: TDK Yayınları.

Kucera, H., ve Francis W. N. (1967) *Computational analysis of present-day American English*. Rhode Island: Brown University Press.

Martinet, A. (1985). *İşlevsel genel dilbilim*. Ankara: Birey ve Toplum Yayınları.

McCarten, J. (2007). *Teaching vocabulary: lessons from the corpus, lessons for the classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.

Meara, P. ve Milton, J. (2003). *X_Lex, the Swansea Levels Test*. Newbury: Express Pres.

Millî Eğitim Bakanlığı (1985). *Türkçe eğitimi ve öğretimi kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.

Oğuzkan, F. (1974). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

Ozil, Ş. (1991). *Dil ve kültür çağdaş kültürümüz, olgular- sorunlar.*İstanbul: Cem Yayınevi.

Örnek, S. V. (1973). *Budun bilim terimleri sözlüğü.* Ankara: TDK Yayınları.

Pikulski, J. ve Templeton S. (2004). *Teaching and Developing Vocabulary: Key to Long-Term Reading Success Current Research.* Litho: Houghton Mifflin Company Pres.

Rifat, M. ve Rifat, S. (1998). *XX. Yüzyılda dilbilim ve göstergebilim kuramları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Schmitt, N. ve McCarthy, M. (1997). *Vocabulary acquisition, description and pedagogy*. Cambridge: Cambridge University Pres.

Seyfettin, Ö. (1992). *Gizli mabet.* Ankara: Bilgi Yayınevi.

Thorndike, E.L, ve Lorge, I., (1944). *The teacher's word book of 30.000 words.* New York: Bureau of Puplications.

Tomalin, B. ve Stempleski, S. (1993). *Cultural awareness*. Londra: Oxford University Pres.

Turan, Ş. (2000). *Türk kültür tarihi.* Ankara: Bilgi Yayınevi.

Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe sözlük.* Ankara: TDK Yayınları.

Uygur, N. (1989). *Dilin gücü* (3.baskı). İstanbul: Ara Yayıncılık.

Uygur, N. (2003). *Kültür Kuramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Vardar, B. (1982). *Dilbilimin temel kavram ve ilkeleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Makaleler

Cullen, B. ve Sato, K. (2000). Practical techniques for teaching culture in the EFL classroom. *The İnternet TESL Journal*, 4 (12). http://iteslj.org/Techniques/Cullen-Culture.html (Erişim tarihi 04.03.2011)

Demir, C. (2006). Türkçe ve edebiyat eğitimi ve kişisel kelime serveti. *Millî Eğitim Dergisi* 196, 207-225.

Er, K. O. (2006) Yabancı dil öğretim programlarında kültürün etkileri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39 (1), 1-14.

Goulden, R.; Nation, I. P.; Read, J. (1990). How large can a receptive vocabulary be? *Applied Linguistics, 11*(4), 341–363.

Milton, J. (2010) The development of vocabulary breadth across the CEFR levels. Communicative proficiency and linguistic development. *Eurosla Monographs Series 1*, 211-232. http://eurosla.org/monographs/EM01/EM01home.html (Erişim tarihi 03.03.2011)

Nation, I. P. (2006) How large a vocabulary is needed for reading and listening? *The Canadian Modern Language Rewie, 63(1), 59-91.*

Özbay, M. (2002). Kültür aktarımı açısından türkçe öğretimi, *Türk Dili*, 602, 112-120.

Say, Bilge, Umut, Ö., Oflazer, K. (2002) . Bilgisayar ortamında derlem geliştirme çalışması. *Akademik Bilişim Konferansı*'nda sunulan bildiri. Konya: Selçuk Üniversitesi.

Songül, S. (1991). Hedef kültürün aktarılmasının amaçları ve öğretim teknikleri. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Öğretim Dergisi*, s.3.

Tapan, N. (1995). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde yeni bir yöneliş: kültürlerarası-bildirişim-odaklı yaklaşım. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi IX* , 149-167.

Tosunoğlu, M. (1999). K**elime servetinin eğitim öğretimdeki yeri ve önemi.** *Millî Eğitim Dergisi*, 144, 144-148.

Uzun, N. (2005). Ortak Avrupa (OAÇ)'nin dilbilimsel dayanakları üzerine gözlemler. *XIX. Ulusal Dilbilim Kurultayı*'nda sunulan bildiri. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi.

Vardar, B. (1983). Dil öğretimi üzerine: bildirişimin işlevi, alan kavramı ve

terim öğretimi. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi Dil Öğretimi Özel Sayısı* 17(379-380), 3-7.

Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

Baş, B. (2006). *1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Köse, D. (2005). *Avrupa Konseyi yabancı diller ortak başvuru metni'ne uygun Türkçe öğretiminin başarıya ve tutuma etkisi.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Ufuk A. (2007). *Yabancılar için temel Türkçe sözcük varlığının oluşturulması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

İnternet Kaynağı

http://www.essex.ac.uk/linguistics/external/clmt/w3c/corpus_ling/content/corpora/list/index2.html(Erişim Tarihi: 16.05.2011)